

FILOSOFIE

I.

INTRODUCERE.

Обекта философіеі. — Φιλοσοφία ші importance философіеі. —
Raporturile ei cu celelalte științe.

Обекта философіеі.

Φιλοσοφία (*φιλο-σοφία* amor de înțelepciune)¹⁾ are de obiect ăi tóte datele generale ші primitive ale prezentate prin mintea omului.

Фррь а се φι despoiat ăi veri odată de caracterul universalității, care ăi este propriu, se pare философия а φι fostă dominantă în diverse epoci de преоцърі diverse.

Дрпъ aceste tendințe философия s'ar пхтэ пхмі космологикъ ла инчехтала еі (*κοσμος λογος*, care tractéзъ despre мундă), pentрх къ къхта маі alesă сь есплече мундă; теологикъ ин евала mezi ă *) (*θεος λογος*, care tractéзъ despre Dze ă), ин care tóte adoperьчхние еі се реферса супе Dze ă, ші нологикъ ин зилеле nóstre (*νοος λογος*, care tractéзъ despre minte), фииндă къ стхдиала минци

*) Ної пхнемь aceste терминь pentрх вéкхл де міжлокъ, pentрх къ вéкъ, care е ші vorbь străină, însemnéзъ seculum, însă не аevum. Mezi ă е vorbь куратъ românesкь ші се nóте зиче ші despre timp ă, iarь міжлокъ пхмаі despre локъ.

omenenii s'a fьkьxtь fьndamentьxл шi обiектxл eї чеa пpиvчиnал. Дар кx тоте кь astьzi e маї поo-лоуикь, тnsь de аичi нх ресхать кь п'ар кьноще валореa проблемателорь теолоуиче шi космолоуиче; чи нхмаї кь apekьnosкьxtь кь pentрх omь пьнтxл de пьрчедере чеa леуитишь a тоть кьнощиnца, e аппрециареa факхатьуилорь фьрь каре нх поте сь кьноскь.

Жустификаре. — Дела интраеа тп вiаць, мiнтеa нострь e аф фектать пепчетаїь de тоте лькьриле; шi ної авемї simьиментьxл саь vederea обскьрь de тоть че не e даїь a копоще. Аша се revelэзь пепчетаїь тманитьдїї адеврьтa, вiнеле, формостa, natьра лькьриилорь, тоть обiектa фiлософiей, кpедiнчиось тnsь тптпекать. Дарь адемїї тманитьдїї нх се контентэзь кь ачесте вiаритьдїї обскьре, кь ачесте копьичерї ваге; чи аспирь сь кьпpинзь чеа че кpедe тоть тьндьтa, аспирь сь desacye честивiае оменещї челе маї, шi prin дiншиї тчене фi-лософiа саь щиnца.

(Jouffroy, Miscelle фiлософиче, пауina 166.)

Зiа тп каре тнї omь a кьчетаїь, тп зiа ачеза s'a креать фiлософiа. Фiлософiа нх e алїь чеа de кiїь кьчетареа тп mare; кьчетареа тnsодїть de процеселе каре тї стнї пpопpїї; кьчетареа тнъацать да pаnгьтa шi да аитопитатеa тнїь методь.

(Cousin, Intpodyчере да istopia фiлософiей, тiлнa лекцине, пауina 24)

Фолось шi импортанца фiлософiей.

Фолосьxл фiлософiей ресхать дiн обiектxл eї тnsьшї. E фолоситопиь de а sьвстїтxї instїнктxлaкї чезьї вагь шi копфьсь ал веритьдїї, каре не вiне дiн мiнтеa коммьнь, чертїтxдїнеa pацїо-паль шi комплеть каре нхмаї щиnца поте сь ni o dea.

Импортанца фiлософiей ресхать дiн pаnгьxл че окьнъ ea тнтpe челелаате щи-иnге. Дарь сьпpемацїа eї нх се поте

kontesta, pentru că ea e terminată чел
mai târziu ал desvoltării științei оме-
нениі.

Justificare. — Filosofia e ȳalta ideilor și ал ideilor sin-
gure. Ea e ultima victorie а кѳетării neste tóть forma și totъ ele-
mentul străinъ. E gradul чел mai târziu ал libertății inteligenții.
Industria era deja о emancipare din natură, statul о emancipare mai
tare, арtea тнй progressу ноу, realizarea тнй progressу și mai st-
ălmă, философия е emanciparea ȳltимарь, progressul ȳltимарий ал кѳ-
етării. (ibidem pagina 27.)

Философия е lumină ȳtorу luminilor, аstoptatea аstoptărilor.
(ibidem pagina. 29.)

Рапортările еї кѳ челелалте щинце.

Рапортările еї кѳ челелалте щинце
consistă а лега фантеле партикаларе
але фиекăреia dintre dănsеле де лециле
ѳенерале але интеллектуале. Аша еашѳе,
таау, релазь tóте specialitățile, și
manșine ȳtatea опереї интеллектуале редăкândă
studiele челе mai dăverșииу ал prinсипие identice.

Justificare. — Filosofia e inteligența absolută, esnăkăch-
nea absolută а ȳtorу аѳекțiilor. Аша дăрѳ ал кăреї iniцикъ póте.
еа съ фие? Filosofia нѳ combatе industria, чи о тгелече și о рефе-
ренце ал prinсипие кăре domnesăy neste челе че професезь industria și
economia politică. Filosofia нѳ combatе jurisprudența, чи о таау
ал о сферѳ superioră; фаче spiritală лециларѳ. Filosofia нѳ
тае артеї ариние sale челе divine, чи тѳ ȳrieць тп свору еї, тăсору
пстerea și skonta еї. (ibidem pagina 29 și 30.)

II

Despre diversele metode ȳsitate ппъ актмѳ тп черчетările философіче.
— Despre аdevăratul методѳ философікѳ.

Despre diversele metode ȳsitate ппъ актмѳ тп черчетările философіче

Diversele metode (мета оδος, процессъ, тр-
маре) ȳsitate ппъ актмѳ тп черчетării

де философия е сѫт методѫ инотетикѫ, методѫ релѫиозѫ ши методѫ еспериментал.

Ар фи кѫ пѫтинѫ, ѳн адевърѫ, де а адмите кѫнѫ пѫмерѫ инфинитѫ де методѫ, фииндѫ кѫ методѫ е прочесѫа каре'а ѫрмѫзѫ тотѫ ошѫа спре а ажѫпѫе ла дескоперѫеа веритѫѫи, ши кѫ фиѫ-каре оперѫ философикѫ пѫртѫ сиѫилѫа индивѫаа аа ѫениѫлѫи каре о а проѫсѫ. ѳнсѫ ѳнвѫѫмѫнтѫа ѫиѫнтификѫ пѫ компѫтѫ диферѫнѫеле челе пѫѫинѫ ѳнсемнате; ачѫста пѫ адмите декѫтѫ треѫ методѫе, пентрѫ кѫ пѫ кѫнѫѫе декѫтѫ треѫ принѫипѫе каре премедѫ ла проѫѫчѫеа системѫелорѫ.

ѳн адевърѫ тѫтъ лѫкрѫреѫа интеллектѫаа прѫсѫпѫне ѳн прѫсинѫѫ о интелѫѫѫинѫѫ каре лѫкрѫзѫ, ши кѫнѫ обѫектѫ спре каре се фѫче лѫкрѫреѫа. Дѫр, се нѫѫте ѳнтѫмѫла

1.) Ка философия сѫ ѳнтреѫе мѫнтѫа са маѫ мѫлѫтѫ декѫтѫ реалѫтѫеа, ши сѫ сѫѫстѫтѫѫескѫ конѫенте перѫченѫѫѫнѫлорѫ ши сѫпѫсѫѫѫѫни дескоперѫѫлорѫ. Де аѫѫи методѫа инотетикѫ, каре Бѫкон л'а пѫмитѫ кѫ дрѫнтѫа антиѫипѫтио натурае, сѫѫстѫтѫѫѫѫнеа чѫлѫи ѳмаѫѫнарѫѫ ѳн локѫлѫ чѫлѫи реал;

2.) Ка философия сѫ ѳнтреѫе ѳнѫнте де тѫте реалѫтѫеа ши сѫ се пѫѫе сѫ констѫтезе, сѫ аѫпреѫѫѫе, сѫ ѫенѫралѫе перѫченѫѫѫнѫле ѳнтерне ши естерне. Де аѫѫи методѫа еспериментал, ѳнтерѫраѫѫѫѫтио натурае, прѫкѫѫтѫ л' кѫлификѫтѫ аѫа де есѫктѫ тотѫ ачѫа Бѫкон;

3.) ѳн фѫне, ка ел сѫ пѫ чѫрѫ верѫтѫтѫа нѫѫи дѫла мѫнтѫа са, нѫѫи дѫла реалѫтѫе, ѫи сѫ о ѫѫа дѫла

o axtopitate maї maлъ шї съ шї съpxиe paциxна са кpeднyей. De aичи methodъ лpелиγiosъ.

Methodъ инотетикъ (*υποτιθημι*, пресъpxъ) импликъ доxe лъкръpи але интeллнγнyей: адопцнxна хпхї пpнчнпнх шї dedнкцнxна консеvнцeлopъ. Dedъкцнxна консеvнцeлopъ пóte фн фъpъ defaимъ, кндъ пхнтъ л de пхpчeдepе e фалсъ, фъpъ ка система съ фнe маї дрéнтъ; прeкхмъ констръкцнxна чeа маї пepфeктъ а хххї edнфнцнх пх ne пóte ассеkъpa кндъ н лнсецe хнъ фхндaмeнтъ solidъ.

Methodъ pелиγiosъ presentéъ doxe фaнтe внe dнстнкте de а аппpеcнa, pевeлъчнxна шї trаnsmнssнxна лъкръpнлopъ pевeлатe. Aичн се чepе съ шнмъ, дéкъ pевeлатopнxл а вopейтъ н адевъpъ, шї дéкъ вopбa са ne а пepвeннтъ фъpъ алтepъчннї. Дapъ съ нsemънмъ, къ вopбa pелиγiosъ пх се апплнкъ пхмаї лa спъceлe pелиγннн, чн къ н евъл meзнх нвъцъннтъ л цнентнфнкъ импънeа пъpepнлe лхї Arнstoteлe кнapъ кх атнтa pнгopе ка шн вepнтьцнлe кpнstнaннзмъ лхї. Чн de кнтe opн се нмънe o вopбъ пpн axtopнтate шн фъpъ а лъca вepo чepчeтapе, се апплнкъ ачeстъ methodъ, нe ачeастъ вopбъ дeлa Dzeъ саъ дeлa omъ, дeлa хнъ пpofeтъ саъ дeлa хнъ фнлoсoфъ.

Methodъ еспepнмeнтaл фaчe пeчeссapъ апплнкapеа doxopъ пpocессe: oбсepвъчнxна шн нндъкцнxна. Чeа dнтнх констатéъ totъ чe факълтъцнлe шн opгaнeлe omъ лхї пoтъ аппpеcнa; чeа dнн хpмъ фaчe ка кхпoшнцн лeγнлopъ цeнepaлe съ съчéдъ кхпoшнцeлopъ фaнтeлopъ пapтнкъ лapе.

Жустификаре. — Се нотѣ ставіаі треѣ periode принципале пентр исторія философіѣ. Perioda dintâ: mişkare либерь а раџивніѣ кѣрь кѣноџинѣа принципіелорѣ примаре ши а леџіалорѣ натреѣ ши але либертѣџіі, фѣрь о конџіџиџъ кіарь despre инѣ metodѣ каре ар нѣтѣ съ о конџіџъ кѣрь ачестѣ кѣноџинѣъ; Філософіе грек а пѣ ші ром а пѣ. Аа доіале periodѣ: адоперѣчѣнѣї але раџивніѣ кѣрь тотѣ ачел скопѣ, даp сѣнт инфлѣџинѣа инѣ принципіѣ сѣперіорѣ еї инсѣші, даѣ prin revelѣчѣне, аної миşkare сѣре а се еманџіпа де ачестѣ жуѣ стpіџнѣ, ұрматѣ де о сѣнтѣѣре нотѣ ла аатѣ формѣ арбітрарѣ: сѣпріѣ ескѣсѣвѣ діалектѣкѣ; Філософіе а евѣлѣтѣ меџіѣ. Аа треіале periodѣ: миşkare іndenѣдѣте кѣрь кѣтарѣа принципіелорѣ примаре ши кѣ скопѣа де а орџіна тотѣ кѣноџинѣа омепѣскѣ, дѣпѣ инѣ тотѣ маї комплетѣ ши маї систематѣкѣ; епокѣ фѣрте інсѣмнатѣ пентр методѣа кѣ каре еа а апрофѣндаѣ, черѣтатѣ ши а де-лімітатѣ џіџнѣа философікѣ; Філософіе модернѣ.

(Cousin, Траџѣчѣа манѣаџѣлѣ дѣ Tennemann, pagina 19).

Despre адеѣратѣа методѣ философікѣ.

Адеѣратѣа методѣ философікѣ е методѣа есперіментал, фіџндѣкѣ пѣмаї ачестѣ інпрѣџнѣтѣ елемеѣтеле кѣноџинѣеї де ла інсѣші обіектѣа каре времѣ съ 'а кѣноџемѣѣ.

Треѣе обсерватѣ кѣ тотѣ ачестѣа, кѣ де ла Бакон (каре а пѣсѣ ін аѣкарѣ ачестѣ методѣ) пѣпѣ ін зілеле нѣстрѣ, апликареа дѣї с'а рестрѣнсѣ ши с'а фѣлсатѣ де дохе ерроpі греле. 1.) С'аѣ легатѣ прѣ-ескѣсѣвѣ де обсервѣчіѣне, каре пѣ дѣ декѣтѣ ноџіѣнѣ партиѣлларѣ, ши аѣ пеглессѣ індѣкѣџіѣнѣа, каре сінѣрѣ нѣте да стѣдѣлѣѣ карактерѣа џіџѣнѣтѣ-фікѣ. 2.) Н'аѣ консѣлатѣ есперіџнѣа декѣтѣ релатѣвѣ сѣре мѣндѣа фісікѣ ши естернѣ, н'аѣ кѣноскѣтѣ компетѣнѣа еї чеа леџітѣмѣ ін респектѣа мѣндѣлѣї метафісікѣ ши іѣтернѣ; кѣ о ворѣѣ аѣ дегенатѣ конџіџиџеї факѣлатѣа де а перѣѣе, сѣре а о да пѣмаї сенсѣріалорѣ.

Жустификаре. — Ної admittimъ деплинъ кѣ Бакон, къ тотъ же ної нитемъ ктноще дин реалитате се редече да фанте каре ле обсервѣмъ ши да индукциѣни трасе дин ачесте фанте супре партеа реалитѣтѣи да каре нѣ ажтѣче обсервѣчѣнеа нѣстрѣ. Ба тнкъ вомъ адаѣче, супре а фѣ маї комплеѣтѣи, къ ної траѣемъ ачесте индукциѣни кѣ ажтѣорѣна гнѣтѣ чертѣ нѣмерѣ де веритѣтѣи саѣ assiomate primitive, каре не ревелѣѣтѣ чеаа че нѣ ведемъ тн чеаа че ведемъ, ши фъръ каре н'амъ трече нѣчѣ одатѣ несте фантеле обсервате. Ної стнтемъ аша де конѣншѣи де веритатѣа ачестѣи тнѣѣѣтѣтѣи, тн ктѣи нѣ о admittemъ нентрѣ къ е а лѣи Бакон, чѣ нѣ маї нентрѣ къ еа тнѣшѣи репрезентѣѣтѣ тнѣ фантѣ инконтстаѣиѣ да интеллектуѣи оменѣѣтѣи.

Ної стнтемъ аша дарѣ тн тнѣре десупре ачестѣ нѣнтѣи примарѣи кѣ натуралистѣи; дар нѣ кредемъ кѣ еї къ нѣ стнт аате фанте афарѣ де чеаа че кадѣ стнт сенсѣтѣи. Кредемъ къ стнт фанте де аатѣ натурѣ каре нѣ се потѣ ведѣ кѣ окѣи, нѣ се потѣ аѣнѣче кѣ штѣна, каре нѣчѣ мѣпросконѣиѣ нѣчѣ скалпелѣа нѣ ле нѣте ажтѣче верѣ ктѣи де перфекте ле вомъ презѣнѣтѣне, каре скапѣ ассемѣне гѣстѣаѣи, odoratѣаѣи ши азѣтѣаѣи, ши каре кѣ тѣте ачестѣа се потѣ прѣѣѣне обсерѣа ши прѣѣѣне констата кѣ о чертѣтѣдѣне абсолатѣ.

Admittendъ фанте де аатѣ натурѣ дѣверсе де фантеле sensibile, стнтемъ констрѣншѣи съ admittemъ ассемѣне аатѣ обсервѣчѣне дѣверсѣ де чеаа че се фаче приѣ сенсѣтѣи. Ректѣнѣщѣемъ аша дарѣ доѣе снеѣе де обсервѣчѣнѣи, пректѣнѣи ректѣнѣщѣемъ доѣе снеѣе де фанте.

(Jouffroy, Префаѣа снаѣелѣорѣ де фѣлософѣ моралѣ trad. дѣи Dugald-Stewart, паѣина 4 ши 5).

III

Тнѣѣрѣѣа фѣлософѣи. — Ordinea тн каре трѣѣе дисѣѣсе пѣрѣѣе еї.

†тнѣѣрѣѣа фѣлософѣи.

Фѣлософѣа се тнѣпарте тн натурѣ пѣрѣѣи констѣтѣтѣиѣе, Псѣколоѣѣа, Лоѣѣѣа, Морала ши Теодѣѣа, да ачестѣа се адаѣче о парте комплементарѣ, Istoria фѣлософѣи.

Ачѣастѣ тнѣѣрѣѣе е о нечѣсѣтате didaktikъ каре ної о ачѣнтѣмъ фър'а о нѣтѣ жустифика фѣндѣ къ с'а стаѣлитѣ тн тнѣѣѣѣнтѣ фъръ а се мотива шѣѣѣѣѣѣе. Тнкъ с'а ши пѣсѣ тн чѣстѣѣне тн лѣкрѣѣѣе чѣле маї нѣѣе аѣе профессорѣорѣ нѣстрѣ.

Аша дъпъ Damiron Λογικά п'ар тревъи konsideratъ, deкatъ ка о събdivisiѣне а моралеі:

«Artea de къцетаре, каре de ordinariѣ se пъне афаръ din мораль. . . . нъ е къ tôte ачестеа, лъндъ о vine, deкatъ знъ элементъ partikъларіѣ ал артеі ценерале de перфекціонарѣа отълазі, саѣ а моралеі.»

Ordinea ın каре тревъе disnyse пърциле еі.

Ordinea ın каре тревъе disnyse пърциле еі е кiarъ ачестеа каре поі амъ adontatъ pentръ енъциареа лоръ: Psikoлогия, Λογικά, Морала, Теодичеа, Istoria философіеі.

In адевъръ, tótъ лъкpapea pressnyne. ıntıѣ къпощинца instrъmentълазі de апликатъ, апоі а апликакріі instrъmentълазі, infine а resъtatълазі determinatъ каре времъ съ'л ажънцемъ; ачаста е о съчестіне simпль ші neчessаръ аі кърел termini е neste пътінцъ de аі стръмъта. Деці ın апликарѣа философікъ, Psikoлогия не фаче къноскътъ мінтеа саѣ instrъmentъла интеллекта; Λογικά не ınвaцъ къла факълатъцілоръ ностре, адекъ modърїле de апликаре але мінціі; Морала determinъ скопъла чел de апроне ла каре ва съ ажънгъ активитаѣа ностръ, адекъ vineле саѣ реъла, ші Теодичеа скопъла хатеріоръ ші съпремъ ла каре тревъе реферитъ tótъ adоперъчънѣа omenéскъ; infine Istoria философіеі тревъе съ съчедъ, нар нъ съ пречедъ философіеі, фіındъ къ лектъра исторіеі нъ пъмаі къ ар фі пъцінъ фрѣктъосъ, чі авіа comprensібілъ, déкъ лекторіла нъ s'ар фі famıliarisatъ maı ınainte къ parteа teknікъ, къ процеселе спеціале ші къ вокабъларіла partikъларіѣ ал философіеі.

Житификаре. — Ordinea acestorǝ disperse първи e determinatǝ kiarǝ prin obiecta lorǝ. In adevǝrǝ, înainte de a konsidera stǝlecta in raporturile sale, nu e natraa de a'la studia in sine insumǝ? Nu trebuie sǝ cunoaemǝ natura lui, înainte de a intra in raporturile care le determinǝ aceastǝ naturǝ?

Kindǝ stǝlecta e kinosktivǝ in natura sa, esența sa, modurile sale de a fi mi de a cunoaе лткрърие mi фактатъдие sale care sint date prin лткрърие sale, ba fi yhopǝ de a'la urma in ктрsvа seǝ mi in desvoatърие sale, mi de a determina кт преchisитне mezita de a'la dipenta mi de a'la фортифика. Психологiа аша дарǝ ба fi persistiата щиндeǝ mi Logicа, care nu se ноте deshpǝрdi in rigore de Психологiе ба fi комплаеминтатǝ еi чеа нечessарiǝ.

Stǝlecta mi metoda fiindǝ date, vomǝ нтe нтне фърǝ, перикаǝ aceastǝ нттере in presinga нтерiаlorǝ риваде mi a импреуѳърiаlorǝ esterne care o modifiеь. Ктмǝ ведǝ сǝ determinаѳи че e datorѳи omъа seminiаlorǝ seǝ дeкь nu щидǝ че este ea, mi prin ymape че sint чеiаааѳи оmeni? Ктмǝ сǝ stabiаѳи че este ea datorѳи, дeкь nu щидǝ че ноте? Къчи datoriа e in раѳиѳнеа нтерiи? Анои, че basǝ сǝ se deа Моралеѳ, дeкь nu леѳеа datorieѳ оферитъ prin Психологiе? Ии raporturile sale кт Dzeǝ, ктмǝ vomǝ нтe сǝ ле stabiаimǝ, дeкь маѳ înainte n'amǝ deskonepаѳи in фтндѳа конѳиѳиѳеѳ ностре номѳиѳнеа лѳи Dzeǝ, mi n'amǝ konstataѳи чеа че а кьпъtаѳи ea дела фтнтна а tотъ viаѳа? Теодичеа are de antecedinѳъ нечessарь Психологiа; нентр кь omъа аѳаь не Dzeǝ in Santarita stǝlectalǝ, mi datoriiае кътръ fiинда supремъ аѳ de мъstъръ benefiѳеле care ле а кьпъtаѳи ea дела дѳnста .

Психологiа аша дарǝ trebuie сǝ преchедь Logicеѳ, mi Морала кт Теодичеа trebuie сǝ iеа докǝ дѳнъ Психологiе, фърǝ care ле аиuseѳе basа.

In ктѳи нентрѳ Istoria фiалософиеѳ, e аѳminatǝ кь nu ноте fi deкѳѳи о поменклатуръ обектъръ, о enigmъ fatigъtore, дeкь щинда фiалософиеѳ nu о аѳminеzъ кт факла еi: фiалософия e singъrъа kondiktорѳе care ноте сǝ dipente mintea in лабиринтатǝ istorieѳ фiалософиеѳ.

(Geruzez, Ктрсѳи de фiалосоfie, паѳина 11 mi 12.)

PSYCHOLOGIE

Обиектѣѣ Психологіѣѣ. — Necesitatea de a ține studiul filosofiei și Psihologia. — Despre conștiință și despre certitudinea care ți este pro prie.

Обиектѣѣ Психологіѣѣ.

Психологіѣѣ (*ψυχη λογος*, care traktéze despre sufleté) are de obiecté descrierea state-lor și a lucrărilor minței omenești. Ea trebuie să fie exacté experimentalé, să se ocupe exclusivé cu condiționile actuale și care se află sufletul nostru făr'a cercheta orișinea lui și făr'a determina finitălă lui.

Жистификаре. — Ехл, адекъ тоѣ ачестъ порцине а есстингеѣ ностре деспре каре авемъ симплицитѣ, е аша даръ чеза че поѣ не проптемъ съ студјемъ ши съ кѣрѣцѣмъ. Ачеста естѣ кѣмѣта и каре не индѣмъ, ну нентрѣ къ н'ар фи афаръ дин дѣсулă, дин кѣче, прекѣмъ дин коло, дестѣле чистѣнѣ импортанѣ, тѣтре атеке а вѣдѣѣ фитре. Чи ачесте чистѣнѣ се цинѣ де о цѣинѣ улериоръ каре, ку тоѣе къ се разѣмъ не датеа Психологіѣѣ, се дистинѣ де дѣнса прин натра верѣѣѣлорѣ каре ле черчетѣѣ ши а прочесулă ку каре се сервѣше. Кѣндѣ кѣрѣцѣмъ деспре sufletul omenești тоѣ че е ачеста и стѣла сеѣ чел акѣал ши обсервѣѣлă, атинѣѣ нѣтемъ съ не интревѣмъ де ѣнде вѣне ши ѣнде мерѣе, че а постѣѣ ши че ва фи одатѣ
.
Dar ачеста ну маѣ естѣ ѣнѣ студѣѣ де конѣинѣ ши де обсервѣѣне; чи е о конѣѣѣне лѣѣѣ каре, ку тоѣе къ нѣте авѣ евидѣнѣ ши certitudinea sa, тѣсѣ е neste нѣтинѣ д'а о верѣѣѣка прин есперѣинѣѣ, прин каре се дистинѣ де Психологіѣѣ, але кѣрѣѣ aserѣѣѣнѣ се поѣѣ тоѣѣ дѣ ѣна контрола прин меѣѣлă realității, ши принципѣле се поѣѣ ѣнѣѣне провѣѣ фантелорѣ positive.

(Damiron, Кѣрѣѣ де философіѣѣ, intrea parte, pagina 2.)

Necesitatea de a ține studiul filosofiei și Psihologia.

Е нечесарѣѣ съ ѣченемѣ стѣдѣлă фи-

Филозофіеі кх Психологіа, пентрх кь тн кьнощінца де ної тншине заче прінчіпїх а тóть щїінца філософікь.

Жустіфікаре. — Тóте чєстївнїає філософіче се реферєскь супе мндрх интеллектхал шї морал, прекымь тóте чєстївнїає натурале се реферєскь супе мндрх физикь. Дєкь реалїтїає интеллектхале шї морале с'ар систраче кт тотх обсервчїхнїї нóстрє, н'амь нїтє деслєга нїчї о чєстївнє філософікь. Дєнї реалїтєа интеллектхал шї моралє нх нї се ревелєзь иммєдїать дєкїть тн ної тншїнє. Прїчїнїхл морал шї интеллектхал карє 'а сїмплїмь кь кчєтє, воєдє шї дїкрєзь тн ної, є сїмгрїа реалїтєа де ачєстї спєцїє карє кадє стїтї обсервчїхнєа нóстрє. Дїп афарь, нх ведєнї дєкїтє ефєктєлє прїчїнїєлорь ассємєнї карє тнплх мндрх, шї нїчї одачє ачєстє ефєктє нх нє ар фї дескнєрїтї прїчїнїхл лорь, дєкь н'амь фї фькїтї кчєнощїнцє тн ної тншїнє кт нї прїчїнїї де тоть ачєстєа натурь. Ної кчєрїндємь нє Дзєь кт кчєнощїнца нóстрє; кт дїнса кчєрїндємь тóть нїтєрєа, тóть интеллїгїнца, тóть воїнца; кт о ворьє тн спєктаклхл чєл интєрнъ аз натурєї нóстрє нї се ревелєзь нóь шї ессїстїнцїа шї натурєа шї лєгїтїмїтєа мндрхл интеллектхал шї морал. Тоть чє щїїнцє десупє ачєстї мндрь шї тоть чє нїтємь щїї десупє дїнсхл, а ємїтї аша дәрь де аколо, де тндє трєбчє сь єсь. Тн кчєнощїнца де ної тншїнє зачє аша дәрь прїчїнїхл а тóть щїїнца філософікь.

(Jouffroy, Miscelae философіче, пағина 242.)

Десупє кчєнощїнцє шї десупє чєртїтїдїнєа карє тї єстє прнпрїє.

Кчєнощїнца є ведєрєа чєлорь чє се тн тнплх тн ної; єа є óрєкчмь хнъ сєнсъ интєрнъ антъ а кнстатєа фєннмєлє псїкїчє, прєкчм сєнсхрїлє єстєрнє сїнт антє а кчєнóщє фєннмєлє физїчє.

Чєртїтїдїнєа прнпрїє кчєнощїнцєї с абсолхл шї инкнстєстєвїлх, фїїндъ кь єа кнстатєзь нхмї, кар нх апрєцїєзь. Аша, кчєндъ є тн сьфлєтхл мєх хнъ дєсїдєрїх, о фрїкь, о спєранць, etc, кчєнощїнца мєа н'арє сь се єсплїчє десупє орїгїнєа, натурєа сь лєгїтїмїтєа ачєсторь сєнсчїхнї, чї нхмї десупє ессїстїнцїа лорь. Єа

n'are niči odatъ съ ресуѣнзъ декѣтъ despre presin-
ца саѣ absința fenomenelor. Deci simplitatea
și invariabilitatea acestei chestiuni факъ ка еррора съ
fie peste puținъ.

Тревхе insemnatъ къ чега че зичемъ пої аичі, се
ашпакъ пѣмаї ла конциинца психолоѣкъ, нар пѣ
ла конциинца моралъ, ал кърѣй характеръ ши фѣнк-
циѣне sѣnt кѣ tota diverse, pentru къ ачѣаста im-
пакъ in esența appreciate фаntelor (vezi pa-
раграфъ XXXI.)

Жустификаре. — Е тѣ фантѣ пѣдинѣ observeatѣ, фѣиндѣ къ се ре-
шеде in пої пѣнчетатѣ, ши къ пої фѣинѣ фѣкѣнѣне insensibilă кѣтрѣ
fenomenele care ne sѣnt familiare, dar care nimene nu pōte recușa de
ал кѣнѣде ши де ал ачѣта, къ пої statemѣ informați пѣнчетатѣ де чега
че се intimplă in тѣтѣа nostră, in sanktariya чѣа impenetrabilă ал кѣ-
тѣелорѣ, sensibilităților, ши ал determinărilor nōstre.
In aceste momente de preocupare profundă in care mintea, absorbite
de тѣ siugră obiectă, se face străină ши ка insensibilă pentru tōte че-
ле аате, ши пѣстрѣзъ тѣкъ destulă libertate supе а пѣрчѣне чега че фа-
че, supе а observea чега че simte.
Ар фѣ чѣа маї absurdă лѣкѣрѣ din mѣndă, а kontesta тѣтѣ omă къ ел-
сѣфѣре кѣндѣ simte къ сѣфѣре, къ desideră atare лѣкѣрѣ кѣндѣ ел sim-
te къ а desideră, къ се акѣнѣ de atare кѣтѣтѣ, къ ши aduce а minte
de atare pѣрșonă, къ іеа atare pѣsonalitate, кѣндѣ ел арѣ конциинца in
sine despre tōte aceste фанте.

(Jouffroy, Префаца суиделорѣ де философіе моралъ,
trad. din Dugald-Stewart, pagina 11, 12 ши 14.)

V.

Despre fenomenele conștiinței ши despre ideile nōstre in генѣре.
Despre diversele дорѣ caractere, ши despre diversele дорѣ сѣде. — А
da esența.

Despre fenomenele conștiinței ши despre ideile nōstre in генѣре.

Феноменеле конциинцеї (φαινόμενον, чега
че се manifestă) sѣnt tōte manifestările
vieței interne чѣле пѣрчѣntibile prin
конциинца.

În adevăr, прекутѣ мѣндѣа корпѣриорѣ, сфера активитѣи сенсѣриорѣ нѣстре челорѣ естерне, е фѣрте мѣрѣинитѣ ши нѣ не есте кѣ пѣтинѣ съ перченемѣ ѣн о дистанѣ аша де маре ши ѣн обскѣритате; аша ши ѣн мѣндѣа свирителорѣ, нѣ констатѣмѣ декитѣ феноменеле кѣре се факѣ ѣн черте кондиѣи коррелативе градѣлѣ де пѣтере аа сенсѣлѣ пострѣ челѣ интернѣ ши модѣриорѣ сале де ессерѣиѣ челорѣ нечессаре. Тотѣа манифестѣриорѣ материалеле се пѣмѣще феномене сенсѣивилѣ; ши тотѣа манифестѣриорѣ свиритѣале, феномене де конѣиѣиѣ.

Ideea ѣн ѣенере (ειδω, възѣ, ιδου ѣн аористѣ) е поѣиѣнеа симпѣа ши имѣзиатѣ а ѣнеи реалитѣиѣ.

Noi ѣиѣмѣ кѣ поѣиѣнеа е симпѣа, пентрѣ кѣ еа нѣ кѣпринде ѣн sine ниѣи ѣнѣ элементѣ стрѣинѣ лѣкрѣлѣ инѣши кѣре е пресинте минѣи. Аша, ворбеле масѣ, рѣтѣнѣиме, нѣ еспримѣ декитѣ идеи, фѣиндѣ кѣ нѣ репрезентѣзѣ декитѣ лѣкрѣриле десуре кѣре се трактѣзѣ. Ворбеле, маса е рѣтѣндѣ, нѣ синт маѣ мѣлѣ нѣмаѣ идеи, ѣи ѣнѣ ѣѣдеѣѣ, фѣиндѣ кѣ адаѣгѣ реалитѣиѣорѣ масѣ ши рѣтѣнѣиме ѣнѣ элементѣ интеллектѣал, афѣрмѣѣѣнеа минѣи, кѣре е кѣ тотѣа стрѣинѣ обѣктелорѣ примитиве але конѣиѣиѣиѣ.

Ѵиѣмѣ кѣ поѣиѣнеа е имѣзиатѣ, фѣиндѣ кѣ ниѣи ѣнѣ интерѣзиариѣ нѣ деснарте интелѣиѣиѣа де реалитатѣ, ши кѣ нѣ требѣе съ адмиттемѣ, кѣ idealisti, ѣнѣ тинѣ саѣ моделѣ идеал ши пѣскѣлѣ ѣн минте десуре кѣре лѣкрѣриле н'ар фѣи декитѣ репрезентѣѣнеа грѣсѣ, ниѣи, кѣ sensualisti, imagini саѣ

emanaciunii materiale ale lucrurilor care, prin
 cunoașterea lor, pericindă în mintea noastră prin
 organismul. Însă voiașă și stabilimă că, cândă a-
 vemă o idee nu sînt trei realități în presență:
 mintea, obiectul și o idee, care ar fi mo-
 delul săă copia obiectului, ci, că nu sînt și nu
 pot să fie decât două elemente, una activă, și
 alta pasivă, mintea, agentul conștiinței, și lu-
 crul, materia conștiinței; idea însăși nefiindă
 decât ună pesantă activă, și neavindă essință
 în sine, nici înainte nici după apariția minții
 la obiect.

Жестификация.— Totă omnia e informații necretate de essința
 în sine a unei mișcări de sensibilități, de desiderii, de lucruri intelek-
 tuale, de determinări voluntare, care se succed într-una fără in-
 termitențe: de aceea totă omnia are o idee confuză despre fie-care
 din aceste fante de conștiință. Ea ține că ea să zică a simți, a desi-
 dera, a delibera, a voi, a ama, a urî, a admira, a desprecia, a cunoa-
 ŝte, a cunoaște, a ști adevărate aminte, a crede etc.
 Cu fantele conștiinței e ca și cu fantele sensibile: ele se manifes-
 tază de sine înseși și în assemenea modă minții tuturor omniilor, ca-
 re cădă în aceste modă despre dinsele fără voiașă o idee con-
 fuză. Însă numai prin considerarea atentă și
 voluntară a fenomenelor note observatorului să ținească aceste
 idei vagi și incomplete la distincția și essința unei conștiințe
 științifice.

(Jouffroy, Prefața suieilor de filosofie morală,
 trad. din Dugald-Stewart, pagina 25, 26 și 27.)

Noi cunoștemă corpurile și simțele, mișcarea, starea și ne-
 Dreț, altele în prin idei reprezentative (adecă ideile, în loc de
 a fi imagini interpretare între mintea care cunoaște și între reali-
 tatea care se cunoaște, sînt noțiuni înseși care de că-
 dă în mintea noastră). Sare a cunoaște ființele năvemă indi-
 viduale de nici ună interpretare.
 Mintea e o facultate cunoșcătoare care în desvoltarea sa și în esen-
 țială se e simțată celorți condiții; dară care întră în esență,
 cândă aceste condiții se imităseși odată, se desvoltă și cunoa-
 ște din aceste simțuri rațiune pentru că e dotată cu virtutea de
 a cunoaște.

(Cousin, Cursă de istoria filosofiei,
 scara XVIII, vol. II, pagina 379)

Despre diversele lorь caractere.

Caracterele ideilorь nостre sunt propriety ale cele esenциале saь sekundare care le distingь antre sine, прекумь diversele modь рї de a fi distingь обiectele antre sine. Ele se potь redьce la trei: finitь, infinitь, и рапорть finitь и кьтрь infinitь.

Essistь, и adverbь, atitьa caractere ale ideilorь nостre ките лкь рї de кьnosкьть sunt; darь s'аь redьсь la trei, фїндь кь ideiale nостre se рефеспекь de necesse supе стьдїа лї Dzeь, ал natьpeї saь ал omькь, ии кь prin xpьmare tоте caracterele кь care se реvestескь еле нь sunt deкїть varietьї ale caracteryль и икь esenциал фїекьpeїа din ачесте trei mapї essistїце.

Insь дєкь амь voi сь intrьмь ии черчетарьа парїкьларь, фїндь кь caracteryль ideї deпїnde de la ordїnea преокьпьрїлорь de care se иїне idea, амь требї сь distїнцїемь аичї ideї релїгїосе, политїче, морале, индьstїрїале, лїттерале, прекумь амь итїnde saь амь рестрїнцїе черкьа de аплїкаре.

Жьstїфїкаре. — Радїнїеа, ии верї че sensь se desbоatь, ла верї че се аплїкь ии верї че konsїderь, вь note кончекє nimїка deкїть sьмь kondїцїнза доxorь ideї care прemedь la esepьcїїа artїnїтьїї' sae, adeкь ideїа ипьуауї ии а мьлатїпьауауї, а фїїнцїеї ии а пьрїнцїеї; а фїнїтьуауї ии а ипфїнїтьуауї; а sьvstanцїеї ии а фенomenьуауї; а кавсїеї ии а ефектьуауї; а абсоахтьуауї ии а релатївькьуауї; а печесарїуауї ии а контїнцїнтєауї, etc.

Компарїндь тоуї termїнї дїнтїхь, ипьа, ипфїнїтьа, фїїнцїа, sьvstanцїа, etc, о аналїсе аиурофьндать иї идентїфїкь. Ea идентїфїкь assemїне тоуї termїнї дїн xpьмь итїре sine: мьлатїпьауа, фїнїтьа, пьрїнцїа, фенomenьа, etc. Ресьлататьа тьторь ачестора е, кь чеї дої termїнї прекумь ии рапортьа de генерьчїне care траге не ал doїаe дїн чеа дїнтїхь, ии care prin xpьmare та реферецїе нечїетать ла ачєаа, sunt чєле trei elemente interpante але радїнїї (фїнїтьа ии ипфїнїтьа s'аь алесь supе а репּesenta о serie de termїнї).

(Cousїn, Ипpодьчєре ла исторїа фїлосofїеї, V лекцїїне, пая. 3, 4, 5.)

Despre diversele lorǎ spece.

Ideile se potǎ împărȃi în diverse spece de dъпъ kantitatea saǎ kalitatea lorǎ.

1.) Dъпъ kantitatea lorǎ, sînt ģenerale, partikulare, individuale, прекумǎ ģupindǎ kolekȃiunii totale, parȃiale, saǎ ģnitȃii.

În ideea konsideratǎ sġnġ acestǎ pġntǎ de vedere, se distiugǎ ġnkǎ doze ģaute, estensiunea adeġъ nġmerġa essistinȃelorǎ care le ģupinde, ġi kom-prensivitatea adeġъ nġmerġa modġriilorǎ de a ģi care le determinǎ. Estensiunea ġi kom-prensivitatea se desvoltǎzъ ġn raȃiune inversъ, adeġъ ġna ġreġe ġind ġealaltъ deġreġe. Aġa omġ e maġ estinsǎ deġtǎ Paġalǎ, pentrġ ġъ ģupinde maġ mġlte essistinȃe, ġi e maġ ġġinǎ kom-prensivǎ, pentrġ ġъ Paġalǎ presentǎzъ maġ mġlte modġri de a ģi determinate deġtǎ omġa ġn ġenere, saǎ sġtrġminte, ġъ avemǎ maġ ġġorǎ ġġiġġġri essakte despre Paġalǎ deġtǎ despre omǎ.

2.) Dъпъ kalitatea lorǎ admittǎ ideile distiġiunii nġmeróse, ġmǎ sġnt adeġbrate saǎ false, complete saǎ incomplete, ġiare saǎ obġġure, etc. ġi ġeasť ġmpġrȃire se nġne aȡi din ġassa konseġrȃiunii ġe a ġġntatǎ dela ġnǎ ġġġġġntǎ ġndelġġratǎ; ġnsъ nġ maġ e adontatǎ, ģġindǎ ġъ diversele proprietȃii care se atribġesġъ aġa la idee se ġinǎ eskġsivǎ de ġġdeȃiǎ. În adeġbrǎ nġ póte ģi erpóre saǎ veritate, obġġritate saǎ ġiaritate, deġtǎ nġmaġ din nġterġa ġneġ lġġrġri intelektuale al ġrġei pesġtatǎ s'a enġġiatǎ, ġi atġġi se ġntrodġce ġnǎ elementǎ strġinǎ ġnsġġi obġektualġi noȃiunii ġi natġra ideii se desġġnóġe. (Bezġ definiȃiunea ei).

În китѣ pentru класификация идеале каре се рефериескѣ супре факталъциле prin каре се продуце идеа (idei sensibile, adventice, rationale, imaginii, reminiscentice), ачестса нѣ потѣ пречедете инсими стѣдилъци ачесторѣ факталъци, ши нѣ требъе съ се intimpune декитѣ ин канетеле консекрате фиекѣреа динтре динсеа.

Жустификаре.— Идеале стнт дѣмъ Locke кiare ши distincte саѣ овсктре ши конфусе, реале саѣ чимериче, комплете, саѣ инкомпLETE, а девѣрате саѣ фалсе; инсе еа адауе ачестѣ инсемпаре, къ ин ригоретѣ идеале нѣстре стнт а девѣрате, ши къ еррѣреа нѣ каде не idee konsideratѣ ин sine. Финдѣ къ кiarѣ киндѣ аведѣ идеа инѣ аскре каре нѣ esiste, идеа инѣ чентарѣ, а инѣ чимере, нѣ е маѣ пѣдинѣ а девѣратѣ къ аведѣ идеа каре о аведѣ; нѣ маѣ ачестѣ idee, каре о аведѣ ин realitate, е фѣрѣ инѣ обектѣ кѣ essistingѣ реалѣ ин nature. Инсе идеа ин sine нѣ е маѣ пѣдинѣ а девѣратѣ.

(Cousin, Cours de l'histoire philosophie,
секата XVIII, vol. II, pag. 319).

A d a e s s e m p l e.

Essemplale се афлѣ енѣнциате ин demxstria чѣне. Дѣкъ се трактѣзѣ десупре карактере, идеа лѣ Dze ѣ карактерисатѣ prin инфинитѣл; а naturei prin финитѣл, ши а омѣлѣ prin рапортѣл финитѣлѣ къ трѣ инфинитѣ.

Дѣкъ се трактѣзѣ десупре спеце, идеа омѣлѣ е маѣ estinsѣ ши маѣ пѣдинѣ компренси- вѣ декитѣ идеа лѣ Пазлѣ.

VI.

Despre originea ши formarea ideilorѣ нѣстре. — A d a e s s e m p l a y тнеде динтре чедѣ маѣ imuoptangѣ din ideile нѣстре.

Despre originea ши despre formarea ideilorѣ нѣстре.

Ideile аѣ de origine contactѣл съв-

III.

Д 34608.

70.970

іектѣлаѣ ꙗцѣ елегѣторѣ кѣ обіектѣла ꙗцѣ
целіцївїа.

E asemenea фѣрѣ consecinѣ de a пѣне наше
rea ideeї ꙗnainte saѣ дѣпѣ ачестѣ контактѣ, кѣ ка-
ре ea coincide ꙗн essence. Sistematele ерратіе
konsidere ꙗdea ка о realitate че еssiste ꙗн minte
фѣрѣ цїїнца еї шї ретіе некѣпоскѣтѣ де дѣнса
пѣпѣ кѣнд пѣ іs'a ревелатѣ прїн о каѣсѣ okasio-
налѣ. (Bezї Istoria фїлософїеї, uestiunea
despre Suiptualismѣ, XLV, XLVI, XLVII, XLVIII).
Алцїї пѣ ворѣ сѣ вазѣ ꙗн idee декѣтѣ transforma-
rea пѣпѣ fenomenѣ sensibil каре ꙗ сервецѣ de
proiectѣрѣ, шї зїкѣ кѣ е о sensѣ чѣне перлѣ-
кратѣ saѣ пѣпѣ simѣїmѣntѣ distinctѣ (ibid.
Sensualistїї); ꙗн fine sѣnt пѣпѣ каре конфѣндѣ sem-
пѣла кѣ лѣкрѣла ꙗнsemnatѣ, шї pretїндѣ кѣ ideїe,
ꙗнкаї челе генерале, адекѣ челе маї importantї
пѣ sѣnt декѣтѣ ворѣ (ibid. Nominalistїї).

ꙗн sensѣла фїлософїкѣ, се ꙗцѣелецѣ прїн
oriѣїне ꙗнпрецїѣрѣрїале ꙗн ал кѣрорѣ
mїzлокѣ се prodѣче fenomenѣла. Декѣ
се іea terminѣла ачеста ꙗн sensѣла ꙗсѣал, адекѣ дѣ-
кѣ се ꙗнтрѣвѣ каре е форма прїмарѣ а ideeї, vomѣ
respѣnde кѣ п'аре oriѣїне, фїїндѣ кѣ маї ꙗнain-
te de a фї idee пѣ е nїmїка. Декѣ конфѣн-
дїндѣ oriѣїнса кѣ каѣса се ꙗнтрѣвѣ каре е ра-
цїѣнеа de a фї, saѣ чееа че фаче ка сѣ фїе ideeї,
пѣ пѣtemѣ декѣтѣ сѣ пѣtmїмѣ пѣтерѣа infinite шї
voїнца сѣпремѣ каре аѣ stabilitѣ релѣчїнїале mїn-
цїї omenещї кѣ лѣкрѣрїале, аша ꙗн кѣтѣ ideeа сѣ
рѣсарѣ dїu dїnsele.

Formarea ideїlorѣ deїn de la e-

фiкачитета контактъ аѣи нtре сѣб-
iектѣа нtцелегъторiѣ шi обiектѣа нt-
целiцiвiа.

Noi amѣ zisѣ deja къ ачестѣ контактѣ конститѣ-
ще орицiнѣа ideei; нсѣ prodѣчерѣа нѣ рѣсѣатъ
de nevesse дiнtr'нsѣа. Песте ачѣаста трѣвѣе нкѣ
сѣ фiе пропорцiѣне нtре градѣа de нtцеллицивi-
литатѣа лѣкрѣаѣи шi нtре градѣа de нtцеллициѣа
миѣи; ка воiѣа оменѣскѣ сѣ десплiче о енер-
ѣе сѣфiѣиѣте, etc. аша нкiтѣ кондицiѣнiае ори-
ѣиѣи нѣ snt identѣе къ але фoрмѣриi.

Жiстификаре. — Ideeиe нѣ snt аша дарѣ ворѣе кrate; еле
нѣ snt ниѣ фiиѣе. Чи snt коѣчѣе але рѣѣиѣи оменѣѣи
шi кiарѣ рiгoрѣа аналiсѣи не констрiѣе а ле рефѣри ла рiнѣиѣиѣа етернѣ
аа миѣиѣи оменѣѣи, ла рѣѣиѣеа абсолютѣ; snt нtмаѣ але ачѣестѣи рѣ-
ѣиѣи, шi snt oре кiнѣи нtмаѣ нtпрiѣнѣтатѣe тѣторѣ чѣлорѣ аале рѣѣиѣи.

(Cousin, нtпродѣчѣре ла Istoria фiлософiѣи,
лекѣиѣеа V, пѣѣ. 12, 13).

A da de essemплѣ чѣле маѣ импoртѣнѣи дiнtrѣ ideeиe нostre.

Чѣле маѣ импoртѣнѣи дiнtrѣ ideeиe
нostre, саѣ маѣ вiне чѣле че кѣпiндѣ
ѣнiверситатѣа нtцеллицивiаѣа, snt ideeи-
е аѣи Dzeѣ, але оѣѣаѣи шi але пѣтѣрѣи.

Еле се prodѣкѣ тoтѣ нt конѣиѣѣъ рiнѣ фѣнтѣа
ѣнiкѣ аа лѣкрѣриi ѣнѣи обiектѣ sнre сѣбiектѣа кѣ-
ѣѣтѣторѣѣ. нt адеѣѣрѣѣ, сѣфлѣѣѣа аша деѣѣнтѣѣѣ
аре симѣиѣнѣтѣа de sine нsѣиѣи саѣ деснre еѣа.
Дар ачѣастѣ кѣнoѣиѣѣъ прѣсѣпнѣне de nevesse кѣ-
нoѣиѣа деснre чѣса че нѣ е еѣа; пѣнtrѣ къ а
кѣнoѣѣе essистѣнѣа са, ва се зiкъ а ѣи ѣnde нtчѣне,
ѣnde фiнѣѣе, шi рiнѣ ѣрѣаре а авѣ ideeа деснre
essистѣѣеле кѣре о тѣрѣиѣескѣ. нt ѣлtrѣ, мiнѣа
снre а кѣнoѣѣе лѣкрѣзѣ шi се симѣе къ лѣкрѣзѣ
prodѣкiндѣ нoѣиѣеа са. Симѣиѣнѣтѣа de кѣѣса-

литате саз де креационе е аша даръ лератъ де инсими фантаза конциуцеи. Дар ачестъ симулантъ е кларъ цермеле идеи азъ Дзеъ. Прин ырмаре челе треи маръ идеи пърчедъ дин о сингъръ ши тотъ ачеза ориџине.

Ар фи зшоръ де а декомпозионе ачесте ноцизи пре-
лиминаре. Идеа е х л а х л не ар офери факталъциле, ши модификариле сѡфлетъ х л; а н о н е х л х л, тоте формуле ши тоте проприетъциле корпърипоръ, а азъ Дзеъ, атрибутеле каре конститъескъ перфекционеа са.

Жустификаре. — Киндъ еъ ме перченъ, ме дистингъ де тотъ че н т е еъ, ши дистингунде де тотъ че н т е еъ, факъ дозе дикрипъ: 1.) ме афирмъ не mine инсими ка фииндъ. 2.) афирмъ ассемине ка фииндъ ачела де каре еъ ме дистингъ. Еъ н т снт еъ, н т снт ачестъ еъ каре н т се концинде кт нимика стръинъ азимъ, деатъ кт кондиционеа де а ме дистинге де тоте челе ате; ши а се дистинге де инъ дикр, ва се зикъ а пресипунде къ ачела де каре ме дистингъ ессисте. Омуа н т се афла аша даръ деатъ афатндъ азъ чева каре 'а инконциръ ши прин ырмаре 'а мърџинеце. Ін адеверъ, реинтрагъ инъ моментъ тн воъ иншивъ ши вецъ ректноџе къ е т л каре снт едъ е инъ еъ мърџинитъ де тоте пърџиле прин обикте стръине. Ачестъ еъ е аша даръ финитъ, ши, кларъ тн китъ е мърџинитъ ши финитъ е еъ. Дар декъ мундъа естернъ мърџинеце не е т л ши тѣ фаче обстакат тн тотъ сенсѡ, е т л инкъ дикрѡзъ спре мундъ, тл модификъ, се оппине дикрѡри азъ ши тѣ тмуне а са тн оре каре градъ. Ши ачестъ градъ, китъ де флакъ съ фие, девине пентрх мундъ о марџине, о лимите. Аша мундъа каре тн оппизъчънеа са къръ еъ, е марџинеа е т л тѣ сазъ н о н е т л, е департеа са контразисъ, модификалъ, лимитатъ прин еъ, каре прин ачезаста, тотъ де одакъ киндъ е констрисъ де а се ректноџе мърџинитъ, лимитатъ, финитъ, тнсемнезъ де партеа са мундъа естернъ, н о н е х л де каре се дистинге, кт карактерѡа де мърџинитъ, де лимитатъ, ши де финитъ.
Ноъ снтемъ аша даръ тнез тн сфера финитъазъ. Нт е азъ чева тн конциуцеъ? Тотъ де одакъ киндъ конциуинга ктпринде е т л ка финитъ тн оппизъчънеа са къръ н о н е т л финитъ инсими, референце ачестъ еъ ши ачезъ н о н еъ финидъ, мърџинидъ, релативъ, конциуидъ, ла о знитате ступиоръ абсолатъ, нечезаръ, каре тѣ ктпринде ши тѣ ес-
ѡлкъ, ши каре аре тоте карактереле оппизе челоръ че е т л афла тн зине ши тн н о н е т л каре тѣ есте аналогъ.

. III маї мѹаѹ, асѹастъ тѹitate сѹперіоръ нѹ е нѹмаѹ о сѹстанѹъ, чї е шї о каѹсъ. Іп адеѹрѹ, еѹа нѹ се кѹ-
прїнде не sine деѹтїѹ іп фантеле саде, ка о каѹсъ каѹе лѹкрѹъ сѹре
мѹнда естернѹ; шї мѹнда естернѹ нѹ вїне да кѹноѹїнга еѹа тї
деѹтїѹ прїп іmpressїvїае каѹе ле фаче сѹре дїnsѹа; прїп sensъчѹ-
vїае каѹе ле сѹфере еѹа, ѹр нѹ ле фаче, шї каѹе нѹ ле ноте пї-
мїчї, каѹе аша даръ нѹ ле ноте рефери сѹре sine чї де рефереѹе а-
тѹнчї сѹре адїѹ чеѹа стрїнѹ sїешї ка каѹсъ. Асѹастъ каѹсъ стрїпъ е
мѹнда; шї фїїндѹ къ асѹаста е о каѹсъ фїнітъ, шї къ еѹа е
assemїне о каѹсъ фїнітъ, тѹitateа, сѹстанѹа, каѹе коѹїне еѹа шї
ноѹеѹа фїїндѹ о каѹсъ, треѹе сѹ фїе, коѹформѹ натѹрїї саде, о
каѹсъ іnfїнітъ.

(Cousin, Іntrodѹcere да Іstoria фїлософїеѹ,
лекѹїvїеа V, паѹ. 37, 38, 39).

VII.

А да о теорїе десѹре факѹатѹїае сѹфлетѹаѹ. — Че іnsemнѹъ о
а determїна essїstїнга тѹеї факѹатѹїѹ?

А да о теорїе десѹре факѹатѹїае сѹфлетѹаѹ.

Сѹфлетѹаа нострѹ дешї іп essenceѹъ
ѹпѹа шї іndїvїsїbїа іп кѹтѹ е сѹстанѹ-
ѹъ, possede треї факѹатѹїї саѹ ѹxtїn-
ѹе dїstїnкте ал къ рорѹ esserчїїѹїѹ коѹ-
stїtѹеще вїеаѹа пsїхїкъ; асѹаста sїnt
sensїbїlїtatеа, іntеллїѹїvїѹа шї воїvѹа.

Жѹstїфикаѹе.— Обсерѹчѹвїеа іntїмъ не фаче кѹносѹте іп нѹї
треї маї феномене ѹеперале каѹе sїnt, sїmѹїреа, кѹѹетареа,
воїреа.

(Garnier, Пречїсѹ де тѹї кѹрсѹ де Пsїкологїе, паѹ. 7).

Че іnsemнѹъ а determїна essїstїнга тѹеї факѹатѹїѹ.

А determїна essїstїvїѹа ѹнеї факѹа-
тѹїї ва сѹ зїкъ а assemна о каѹсъ коѹ-
мѹнъ тѹторѹ феноменелорѹ пsїкїче
de totѹ асѹешї натѹрѹ.

Теорїа факѹатѹїїлорѹ сѹфлетѹаѹїї пресѹпѹвїеа а
determїна: 1.) пѹмерѹа лорѹ; 2.) ранѹа лорѹ а-
тѹтѹ іп ordїнеа ѹрмѹрїї кѹтѹ шї іп ordїнеа іmпоѹ-

жидегиѣ, каре нѣ е декитѣ инѣ акитѣ аа факѣлтѣдѣи де а креде тн трма-
реа инѣ акитѣ аа факѣлтѣдѣи де а кѣнѣдѣе; ама аттендѣвнса шѣ рефлек-
сивнса нѣ снт декитѣ форне аае перченчѣвнѣи шѣ аае кондѣиѣдѣе, каре,
æsemine нѣ снт декитѣ доѣе аналѣкѣчѣнѣи дѣверсе аае факѣлтѣдѣи де а,
кѣнѣдѣе.

(Jouffroy, Мисчеллае. 382 шѣ 383).

Е инѣ аѣкѣрѣ фѣрте тнsemнаѣа, кѣ аа ъменѣи а кѣрорѣ воиндѣ нѣгрѣ.
перлеѣе дѣренчѣнса черторѣ факѣлтѣдѣи, се паре кѣ ачестѣ факѣлтѣдѣи се
тнѣаѣѣ «т ачестѣ indepѣнѣдѣнѣдѣе, шѣ нѣ се ласѣ сѣ се репрѣнѣѣ шѣ сѣ се
гѣвернеѣе де ноѣ декитѣ нѣмаѣ кѣ о ресѣстиндѣ инкредѣсивѣа. Аша, кѣндѣ
не амѣ тнѣѣдѣаѣ сѣ аѣсѣмѣ сѣ кѣрѣ факѣлтѣдѣе нѣстрѣ де а кѣѣта дѣ-
пѣ вѣнѣ пѣлѣчѣреа са, нѣмаѣ кѣ маре фатѣрѣ шѣ прѣн адоперѣчѣнѣи
контѣнѣте пѣтемѣ сѣ о аналѣкѣмѣ шѣ сѣ о фѣссѣмѣ сѣпре инѣ осѣктѣ; тн
верѣ че моментѣ не скапѣ, шѣ снтѣмѣ ъвалѣгаѣѣ сѣ фѣѣѣнѣ дѣнѣ еа,
сѣ о редѣчѣмѣ, шѣ сѣ аналѣсѣмѣ сѣпре дѣнса тѣ тотѣ гѣреѣтѣдѣе аѣторѣтѣдѣи
нѣстрѣ сѣпре а о регѣнѣе. Кѣарѣ ачестѣ негалѣѣнѣдѣе фаче ка инѣае пер-
соне сѣ нѣшѣ нѣтѣ кондѣнѣе фѣрѣреа сѣнѣѣинѣтелорѣ дорѣ. Тн ѣенѣре
аѣторѣтѣдѣе нѣстрѣ сѣпре ноѣ тншѣне се ѣне нѣмаѣ прѣн инѣ esserѣѣѣѣ
контѣнѣѣ; шѣ кѣарѣ нѣмаѣ прѣн ачестѣ нѣте сѣ крѣскѣ шѣ сѣ се фачѣлѣ-
теѣе. Мѣсѣтра ачестѣи аѣторѣтѣдѣи е шѣ мѣсѣтра демѣнѣтѣдѣи омѣлѣѣ, фѣиндѣ
кѣ ачестѣ аѣторѣтѣе е омѣлѣ тнсѣшѣ-

(ibidem, наѣина 361 шѣ 362).

VIII.

Sensibilitatea. — Карактерѣа еѣ. — А дѣстѣнѣе sensibilitatea де тѣте
челѣвѣаѣте факѣлтѣдѣи, шѣ а тнsemна дорѣл еѣ тн ordѣнса десѣолѣтѣ-
рѣи дорѣ.

Sensibilitatea.

Sensibilitatea е факѣлтѣдѣе де а ре-
чѣне impressѣѣнѣи шѣ де а се интерѣсса
де дѣнсеѣе.

Ноѣ нѣ пѣтемѣ адѣмѣте кѣ статѣа де индѣферѣн-
ѣѣ се ѣне де sensibilitate, фѣиндѣ кѣ а фѣ индѣ-
ферѣнте шѣ а сѣмѣѣи нѣ се паре кѣ имѣлѣкѣ о
контраѣѣнѣре еѣдѣнте.

Тн респѣктѣа сѣѣѣекѣтѣвѣѣ, адекѣ, тн рапортѣѣ
сѣпре сѣфлетѣа impressѣѣнатѣѣ, се дѣстѣнѣѣ доѣе спѣ-
ѣе де феномене sensibile: пѣлѣчѣреа, адекѣ

impressivnessa a kърeи kontinuitate ши репродукциѣне о desiderь съфаетѣ; дъ р е р е а, адекъ феноменѣ а кърѣи ичетаре о desiderь съфаетѣ ши де а кърѣи реинтърчере се теле.

Ип реснектѣлѣ обективѣ, кѣ аате ворбе релативѣ супре кахселе каре impressionéзъ, се консидерь sensibilitatea ка физикъ, интелектуалъ, саѣ моралъ.

Чеа д'интѣкѣ кърпинде тоте пльчериле ши дърериле корпхлѣи, а доха пльчериле ши дърериле минциѣ, атреѣ пльчериле ши дърериле корзиѣ (inimeѣ).

Fatiga, фомеа, setea, морѣл де о парте; де аатъ парте репавълѣ, satisfачереа индиѣнцелорѣ челорѣ маѣ имперіосе ши съпъitatea determinь класса д'интѣкѣ де феномене. Бъкърпиле интелеѣиѣи, ачестѣ саатѣ де летеѣ леѣитимъ каре фъкѣ не Архимеде съ пропънѣ съблѣмѣлѣ *ἐνρημα*, саѣ диспропорѣиѣнса пътерилорѣ минциѣ кѣ дификълѣтъѣиле ши симѣимѣнтѣлѣ де пенѣтинѣа оменéскъ ип лѣнтѣ кѣ инфинитѣлѣ каре фаче деснепанѣа лѣи Фахстѣ ши а лѣи Вурон, ешлѣикъ ип дестѣлѣ модификъчѣнѣиле спеѣи а доха. Ип fine супре а иѣцелеѣе а треѣа категорѣе, треѣѣе чине-ѣа съ фие реѣѣзѣтѣ пзнаѣ не пѣимъ са дѣпъ о абсѣнѣѣ лѣнѣѣ, саѣ съ фие fostѣ вѣндѣтѣ де хнѣ амикѣ.

Жѣстификаре. — Е гнѣ фантѣ инконтестѣблѣ кѣ съфаетѣлѣ симте кѣ окласѣиѣнса кахселорѣ естерне супре органеле нерѣенчѣиѣнѣи естерне о impressivне плькѣтѣ саѣ неплькѣтѣ, дѣпъ нѣѣѣра саѣ градѣлѣ енерѣиѣи ачесторѣ карсе естерне. Ачестѣ феноменѣ психолоѣиѣкѣ е инсоѣитѣ де гнѣ жѣдеѣѣ инѣѣѣлѣнтѣриѣи prin каре ноѣ реферѣиѣиѣ impressivнеа реченѣтѣ иѣрѣѣи органѣлѣлѣ афектѣлѣ. Ачестѣ фантѣ комѣлессѣ се нѣѣѣѣе sensъчѣиѣне. Ноѣ дѣпъ аша дарѣ нѣѣѣѣе де sensъчѣиѣне афекѣѣиѣилорѣ плькѣтѣ саѣ неплькѣтѣ каре се локалисѣзъ ип органеле сенсѣриѣилорѣ.

IV.

твсь ну пѣмаї дѣкареса катселорѣ фѣсиче колѣнитѣзь sensibilitate. Ної simplită пѣчерї шї дѣперї ку оккасіѣне нерепрѣзѣнцѣлорѣ mînjii шї а дѣкрѣлорѣ inteligenței. Ачесте пѣчереї шї ачесте дѣперї се дѣстѣнрѣ де пѣчереїле шї де дѣперїле корпѣатї, пентрѣ ку ну се локализѣзь тн организмѣ, саѣ маї бѣне пентрѣ ку ної п'авемѣ simplităта органѣатї афѣктатї, демї fiziologia не тѣвацѣ ку іолѣ ачесте simplitate sînt insozitate de o mișcare de dilatăciune saș de concentrăciune тн режіѣнїле крѣрїлорѣ, корзії, фїкатѣлѣ шї але splineї. Symma ачесторѣ феноменеїеа пѣтеле де sensibilitate моралѣ, кѣре кѣпрїнде пѣчереїле шї дѣперїле корзії, пѣчереїле шї дѣперїле mînjii.

(Genuzez, Кѣрѣсѣ де фїлософїе, паѣ. 35, шї 36.)

Карактерѣ еї.

Карактерѣа sensibilității e de a fi interesată.

Тн адеврѣщѣ, еа пѣ пѣте фї тн жокѣ фѣрѣ ка ної сѣ ешїмѣ дїн індїферїнцѣ шї сѣ не афѣлѣмѣ тн знѣ statѣ пѣкѣтїѣ саѣ непѣкѣтїѣ, кѣре не іnteresăзь сѣ 'лѣ цїнемѣ саѣ сѣ 'лѣ skimbămѣ. I s'a datѣ de mхatѣ timнѣ характерѣа de passivitate; dar' ачестѣ характерѣ тн este комѣнѣ ку іnteligenцѣ, кѣре речене асемїне провѣкѣцїѣле катселорѣ străine тнante de a intra тн есерѣциѣѣ. Пресїнцѣ обїектелорѣ провѣкѣ supе а кѣ м џ е кїарѣ атїтѣ кїтѣ провѣкѣ supе а simцї. Тнфїне, ачестѣ passivitate пѣ дѣрѣзь дѣстѣлѣ ка сѣ пѣтѣ карактерїса sensibilitateа: кїарѣ пентрѣ ку сѣфлетѣа simte пѣчере саѣ дѣрѣре, релѣкѣрѣзь тндатѣ supе а кѣпѣта дела кѣсса кѣре л'а impresionatѣ ка еа сѣ тнчетезе саѣ сѣ контїнезе дѣкареса са.

Жѣстїфїкаре. — Че е аша дѣрѣ passivitateа? Kondiciunea тн-вѣшї а активїтѣцїї: е оккасіѣне еї, antecedїтеле еї чел нечессарїѣ. Ну е апатїа, чї маї мѣлѣ есчїтабилїтатеа. Е пропїетатеа кѣре о носсede сѣфлетѣа de а се пѣне тн рапѣртѣ ку катсе străine, шї de а речене дела dusele impresionї, determinăciuni supе дѣкаресе. Фѣрѣ passivitate пѣ е рацїѣне де дѣкаресе. Тѣтѣ мїшкѣреа ар еспїра фѣрѣ ефїкачїтате шї

Фъръ фолосъ спре ачѣастъ essistingъ каре н'ар фи асѣсивилъ ши sensi-
 билъ де нимика. Кіаръ атынчѣ ар фи о інерѣіе ши тнѣ defectъ де аукра-
 ре. Косидератъ снтѣ тнѣ пунтѣ де ведепе маѣ пунѣнѣ ктраѣ псіколо-
 гикъ, п ass i b i l i t a t e a e m e z i t a d e провъ каре Проведінца ши а'а ре-
 севратъ супе а не фаче анѣ плавурізоръ сале. Прін дѣнса не ажтн-
 че кт леѣде сале ши кт нхтереа са, прін дѣнса не деѣентъ спре вѣа-
 цъ, не фаче съ ктнѣнѣмѣ ши съ сімѣімѣ, не ітнѣнѣ де л а l i b e r t a t e , не
 пунѣ іп старе съ не фачемѣ о m e n i , съ деспалікѣмѣ фактѣлѣ нѣостре
 съ аукрапѣмѣ супе перфекціонарѣа нѣострѣ. Ачѣастъ речентівитате
 кт каре еа не а ревестіѣ, ії севреѣе спре а вені ла ноѣ, а не компар-
 ника градіеле сале, а не да ітвѣдѣтріеле сале. Тѣтъ едѣнѣчѣнѣа нѣ-
 стрѣ се фаче нѣмаѣ не калеа речентівітѣ ціі. Німіка нѣ с'ар пр-
 тѣ скѣте дін ноѣ, дѣкъ амѣ рсміне кт сѣфлетѣа іткисѣ кѣтрѣ імпресіѣ-
 ніле че не вѣнѣ. Атынчѣ ар фи маѣ вѣне съ нѣ фімѣ креадѣ. Тѣте пр-
 теріеле стнт п ass i v e , кіаръ пентр кт стнт destinate a desvolta
 аکتівитате, ши н'ар авѣ нѣчѣ о радіѣне де а аукра, дѣкъ нѣ с'ар прѣа
 де пер тнѣ ітнѣкѣторѣ. Тнсъ нхтереа оменѣскъ іп пѣрте арѣ тѣтъ ст-
 чентівілітатеа каре о чере рола моралъ че еа е кематъ а о жѣка іп
 ітнѣдѣ.

(Damiron, Кѣрѣ де філософіе, паѣна 17).

А distiņe sensibilitatea de tѣte челеаате фактѣлѣ.

Sensibilitatea se distiņe de челе
 аате фактѣлѣ ці прін сімпла компаръ-
 чіхне а феноменелоръ sensibile кх
 феноменеле ітелекѣталѣ ши моралѣ.

Іп адеврѣ, прекѣмѣ нѣ се пѣте конѣхнде о
 радіѣнѣ саѣ о сѣферіѣнѣ кх о ноѣхне саѣ о воі-
 чѣне, кіаръ аша нѣ се пѣте конѣхнде sensibilitatea
 кх воіѣца ши кх ітеледінца.

Ачѣастъ конѣхсіѣне а дознѣтѣ кх тѣте ачѣста
 мѣатѣ ітнѣнѣ іп сістемателе філософіче, ши іп спе-
 ціе іп а лѣі Locke ши іп а лѣі Condillac, каре дозн-
 нѣа іп ітвѣдѣмѣнтѣа франчѣзѣ іпайте де ітроні-
 сарѣа еклѣкѣізмѣлѣ.

Нѣ се рекѣнѣѣа дѣкѣтѣ хнѣ сінгѣрѣ феноменѣ
 прімітѣвѣ, ѣенѣрѣторѣ а л тѣторѣ чѣлорѣ аате, кѣ-
 рѣа се да нѣмеле де sensъ чіхне.

Din чега че е адевърпатъ къ хтеле sensъчѣнїи инфлекскѣ супре воицѣ, еї конкїдаа фалсѣ къ тóте воичѣнїле пурчедѣ дїн sensibilityate. Din чега че е assemine адевърпатъ къ хтеле ноуїхнї esterne се кьшїгь прїн sensърї, трьѣа ачѣастъ консеїицѣ ерратїкѣ, къ sensibilityateа е прїнчїпїаа тхторѣ кхноуїнцелорѣ; шї редьѣа аша аа знїтате тóте феноменеле psichе.

Дар ворба sensъчїхне тн амѣндоче касхрїлѣ ера тнóрсъ кх воленцѣ дела адевърпата са тнsemnare: ea тнsemnéзъ тн реалїтате нхмаї импрессионѣа вхпъ саѣ реа каре пóте фїхрматъ саѣ пречедхтъ де кхноуїнцѣ саѣ de determinъчїхне, дар каре нх е identїкѣ нїчї кх determinъчѣнѣа нїчї кх кхноуїнца.

Жхстїфїкаре. — Кїндѣ еѣ стѣрїѣ дьрепе де канѣ, нх перченѣ тн нїчї тнѣ модѣ форма органїаїї афестатѣ; кїте едате о атїнстрѣ воленцѣ не кхсѣзъ о аргусїе вїе, фьрѣ съ нхтемѣ спїне каре е форма їнструментїаїї че не а атїнсѣ.

Тн фїне кїндѣ стїнемѣ фóрте преокупаїї, ахрарѣа фїсїкѣ дїн каре рѣсхатъ де ordїнарѣ перченчїиѣа, шї кїарѣ ачѣаа дїн каре рѣсхатъ палъчѣреа саѣ дьрепеа, пóте авѣ докѣ фьрѣ ка съ трмезе дїнтр'їнса нїчї перченчїиѣе, нїчї дьрепе, нїчї палъчѣре. Аркїмеде не офережде тнѣ essemїаах неутрї партеа д'їнтїѣ а ачестѣї перїтїдїї; шї а дога не este demьстратъ прїн соадатїа каре, essалатїѣ де ардóре, нх перчене де нхате опї палга дектїѣ вьзїндѣ стїнцеле каре кьрѣе не resmїн'теле sale.

(Garnier, Precїsїѣ de тнѣ кьрсѣ de psїcologie, паѣ. 20 et 21).

Нхтемѣ аша дарѣ съ редьѣемѣ аа доге марї мїшкѣрї тóте феноменеле каре се тнѣацѣ тн sensibilityate тн трмарѣа sensъчѣнїї. Ъна каре се паѣде дїн sensъчѣнѣа палъкѣтъ шї се тнїнде супре possessїиѣа кхсѣї; аата каре се паѣде дїн sensъчѣнѣаа непалъкѣтъ, шї се тнїнде супре деїхрарѣа кхсѣї. Чеа д'їнтїѣ аттрактивъ, а дога ренѣаї сївъ. Тнсъ е сектрѣ къ амѣ фї ажтнсѣ термїнїа дїн трмъ аа десволтїрїї ачесторѣ доге мїшкѣрї, шї къ ѣна тїнде дефїнїтїѣ супре десїдерїї, чеаааатъ супре аверсїиѣе? Ної крѣдемѣ къ нхтемѣ съ афїрмїнѣ ачѣаста; кьчї, афарѣ къ обсервъчїѣнѣа чеа маї персеверанте нх не а

ФѢКТИҢ НИЧҢ О ДАТЬ СЪ ПЕРЧЕНЕМҢ ПЕР О АЛТЬ МИШКАРЕ СЕНСИБИЛҢ, НИ СЕ ПАРЕ КЪ КИДҢ СЕНСИБИЛІТАЕА А АЖУНСҢ ДА ДЕСИДЕРІҢ ДЕ О НАРТЕ ШІ ДА А ВЕРСИҢЕ ДЕ АЛТА, А ПЕРВЕНІҢ ДА ЕСПРЕССИҢЕА ЧЕА МАҢ ДЕТЕРМИНАТЬ ДЕ ЧЕА ЧЕ ПОЕЩЕ, ШІ ОРЕ-КУМҢ ДА ТЕРМИНА ДЕ ЧЕА ЧЕ ПОТЕ. ДѢКЪ СЯ ПР АВѢ ПУТЕРЕА ПРЕРУМҢ АРЕ ДЕСИДЕРІҢА, НУ І АР МАҢ РІМІНѢ АЛТА ДЕКТИҢ, СЪ КОНТЕНЛЕЗЕ ТРА ІН ЧЕАААААТЬ. ТІВЪ ІН ПОҢ ІМІАІНІРЕА НУ СЕ ДІУЕ ДЕ СЕНСИБИЛІТАЕ, ЧІ Е ІН ІМІАІЕ ВОІЩЕҢ.

(Jouffroy, Амѡрса де сине, ІН ЕНЦИКЛОПЕДИА МОДЕРНЪ, ТОМҢ ІІ, ПАҢІНА 138).

ІН СТАТУА АКІҢАА ЗА КУНОУІНГЕЛОУҢ НѡСТРЕ, КАНАЧИТЬЦІАЕ ІРРЕДІКТИВІАЕ АЛЕ СІФЛЕКТІҢІ ОМЕНЕСҢҢ НЕ ПАРҢ А ФІ ЧЕЛЕ ТРМЪТОРЕ: 1° ФАКТІАТАЕА ПЕРСОНАЛҢ СЯҢ АЧЕАСТҢ ПУТЕРЕ СҢПРЕМҢ КАРЕ О АВЕИҢ ДЕ А ДОМНІ НЕСТЕ ПОҢ ІМІАІЕ ШІ НЕСТЕ КАНАЧИТЬЦІАЕ КАРЕ СІНТ ІН ПОҢ, ШІ ДЕ А ДІСҢҢЕ ДЕ ДІНСЕА. АЧЕАСТҢ ФАКУЛТАТЕ Е КУНОСКІТЬ СҢТІҢ ПУМЕАЕ ДЕ ДІВЕРТАТЕ ШІ ДЕ ВОІЩҢ КАРЕ НУ О ДЕСЕМНѢЗҢ ДЕКТИҢ ФѡРТЕ ІМПЕРФЕКТИҢ; 2° АППЛЕКТРІАЕ ПРІМІТИВЕ АЛЕ НАТУРЕҢ НѡСТРЕ СЯҢ АЧЕАСТҢ СҢММҢ ДЕ ІНСТІНКТЕ ШІ ДЕ ТЕНДІЩҢЕ КАРЕ НЕ ІМІАІҢ КҢРҢ ЧЕРТЕ СКОУРҢ ШІ ІН ЧЕРТЕ ДІПЕНЧИҢІ, МАҢ ІМІАІТЕ ДЕ ТѢТЬ ЕСУЕРІЩҢ, ШІ КАРЕ ТОҢ ДЕ О ДАТЬ ІНДІКҢ РАДІҢІҢ НѡСТРЕ ДЕСІНҢЧҢУАА ФІІЩЕҢ НѡСТРЕ ШІ АІМІЕЗҢ АКІҢІТАЕА НѡСТРҢ А О ПЕРСЕКІТА; 3° ФАКТІАТАЕА ЛОКОМОТИВҢ СЯҢ АЧЕАСТҢ ЕНЕРҢІЕ ПРІН КАРЕ СКҢТҢРМҢ ПЕРВЕАЕ ЛОКОМОТИВЕ ШІ ПРОДУЧЕМҢ ТѢТЕ МІШКРІАЕ ВОЛУНТАРЕ КОРПОРАЛЕ; 4° ФАКУЛТАТЕА ЕСПРЕССИВҢ СЯҢ АЧЕАСТҢ ПУТЕРЕ КАРЕ О АВЕИҢ ДЕ А ТРАДУЧЕ ІН АФАРҢ ПРІН СЕМУЕ ЧЕА ЧЕ СЕ ІМІАІМЪ ІН ПОҢ, ШІ ДЕ А ПЕ ПУТЕ ПРІН ДІНСА ІН КОМУНІКҢЧҢЕ КУ АССЕМІАІ НѡСТРІҢ; 5° СЕНСИБИЛІТАЕА СЯҢ АЧЕАСТҢ СУБІЕНІВІАІТАЕ ДЕ А ФІ АФЕКТАЦІ ПЛЪКТИҢ СЯҢ НЕ ПЛЪКТИҢ ДЕ ТѢТЕ КАРСЕАЕ ІНТЕРНЕ СЯҢ ЕСТЕРНЕ, ШІ ДЕ А РЕЛУКРѢ СҢРЕ ДІНСА ПРІН МІШКРҢ ДЕ АМѡРЕ ШІ ДЕ ОРѡРЕ, ДЕСИДЕРІҢ СЯҢ ДЕ РЕПҢМНАЩҢ, КАРЕ СІНТ ПРІНЧІПІҢА А ТѢТЬ ПАСІҢҢЕА; ІН ФІНЕ 6° ФАКУЛТАТЬЦІАЕ ІНТЕЛЛЕКТІҢААЕ. СҢҢІҢ АЧЕАСТҢ ДЕНҢМІРЕ СЕ АФЛҢ КУРІНСЕ МАҢ МҢАТЕ ФАКУЛТАТЬЦІ ДІСТІНКТЕ А КҢРОУҢ ЕНУМЕРҢЧҢҢЕ ШІ КАРАКТЕРЕ СҢЕЦІАЕ НУ СЕ ПОҢ ДА ДЕКТИҢ ІН УНҢ ТРАКТАІҢ ДЕСПРЕ ІНТЕЛІЩІЩҢ.

(Jouffroy, Місчелле, ПАҢІНА 385 et 386).

А ІНЕМНА ДОКУАҢ ЕҢ ІН ОРДІНЕА ДЕСВОЛҢРІҢ АОРҢ.

РАНҢА СЕНСИБИЛІТЬЦІІ НҢ СЕ ПОТЕ ДЕТЕРМИНА ДѢКЪ СЕ ТРАКТѢЗҢ СІМПЛАХ ДЕСПРЕ АХКРАРЕА ФАКХАТЬЦІАЛОУҢ, ПЕНТРҢ КЪ, ПРЕРУМҢ АМҢ ЗІСҢ, ЕЛЕ СІНТ СІМҢАІАЕ, ІАРҢ НҢ СҢЧЕССИВЕ; ШІ АНОҢ ПЕНТРҢ

къ *sunt inseparabile*. Дѣкъ се *traktéztъ desure desvoltarea lor*, се *pare stădindă diverselor etici* а ле *отхлхї*, къ *sensibilitatea* е чеа че *matăreșe maı timpuriș și domnește peste copilarie* аур *оне есклхсив*.

Insă *тнвъцмнтхл пхвлк* дъ *acestei chestiuni soluciuni forte diverse: пъререа ахторисатъ де мхлт* *тнмн* *тн хниверситате* е чеаа а ле къреї *motive* ле ам *эспхс*. *Unii filosofi moderni* а *voită* ка *sensibilitatea* съ *fie precedată de intelință*, *pentru că, zică ei, nu va se zică a simți а нх щї къ simți*. Алцї а *voită* ка еа съ *fie precedată de voiuță*, *каре треухе съ прешэзъ аа totă актхл психологик*, ка съ айбъ *caracterul omenesк*, *și съ нх fie niči mecanic* *niči animal*. *Un fine*, алтъ *пърере* *іар асемна рангхл хатимарї*, *reprodăndă aceste doxe raționamente*, къ *нх ва се зикъ а simți а нх щї че simți*; *și о sensibilităте*, къреїа *n'ар precede voiuța omenesк*, *ар фі animal* *са* *механик*, *наръ нх omenesк*.

Justificare. — *Demi fantea primariă аа конципцеї* *не маї manifestă suflaeta тн unitatea* са чеа *trinal*, *ку тоте ачестеа sensibilitatea физик* е *fantea dominantă* *тн инчептхл нециї*. *Prin палчере*, *ми маї viptos* *prin дхрере*, *тнї фаче суфлаета интареа* са *тн вїсцн*. *Sensibilitatea* *prehede аа desvoltările sale* *чеае д'интї*. *Палчереа* *ми дхререа* *sunt* *pentru конїа* *васа distințerii* *вїсцлї* *ми а регалї*. *Intelinținда* *се desvóltă* *suntă ахспїеае sensibilităциї* *каре е тнкъ тн ктїва* *тнмн* *кондукторїа* *ми тїрангхл* *воїцн*. *Sensibilitatea* *морал* *се manifestă* *аної*, *ми айдэнт* *спре а се desvóltă* *progresseze* *intelinținде* *ми венїреа* *рацивалї*.

(*Geuzez, Курсъ де философіе, pagina 39*).

Nu се vede, дѣкъ рефлектем *нумаї*, къ *din* *чеае* *треї факталци* *ку* *каре е dotat* *Еу а*, *чеа д'интї* *каре се desvóltă* *е тн адевр* *тн*

тоталитица? Че на съ зикъ а се ama фъръ а се кърбоще? Че на съ зикъ а се вкърпа саъ а сѣфери фър'а кърбоще чеа че е фъркитъ супе а децента тн инимъ вкърпа саъ тнрпистарса? Че на съ зикъ assieme а се possede, а се determina ши а esseкта, дѣкъ нѣ симѣимъ, нѣчѣ нѣ цѣимъ миника, дѣкъ н'авемъ нѣчѣ о idee десупе перченчине, десупе конѣииндъ? Кѣтета каре се еснаикъ prin активitatea, хитатеа ши идентитеа персонаалъ е ел тнстѣи еснаикъчинеа passivнѣи ши а либертѣиѣи. Тн кѣтѣ нентрѣ passivне, ачѣаста е тн ессерчидѣиа сеѣ атѣтѣ де инимъ кѣтѣтасѣи, тѣ сѣчѣде ама де апроне, тн кѣтѣ се ноте кнsiderа ка фъркндѣ кѣ ачѣла димпреѣиъ antehedintеле психолоѣикѣ ал факѣтѣтѣиѣи де а voi.

(Damiron, Кѣтсѣ де филосоѣиѣ, тнтна парте, паѣина 310).

IX.

Десупе факѣтатеа де а кърбоще саъ десупе раѣине — Карактерѣ пропрѣи ачѣстѣи факѣтѣтѣиѣи.

Десупе факѣтатеа де а кърбоще саъ десупе раѣине.

Факѣтатеа де а кърбоще саъ раѣинеа е факѣтатеа че possede омѣла де а'ши да компѣтѣ де sine тнстѣи ши де алте фѣинѣе, тн totѣ че нѣ трѣче несте пѣтинѣа минѣиѣи о менѣиѣи.

Раѣинеа се ноте ессерчѣта синѣрѣ ши тн independentѣа са чеа натѣвъ, кнндѣ кърбощемѣ prin синѣрѣла контактѣ ал сѣбѣекѣлѣи тнцѣеллегѣторѣ ши ал обѣекѣлѣи тнцѣелѣиѣиѣи; саъ сѣнтѣ инфлѣинѣа ши кѣ ковкѣрѣсѣла воинѣѣи, кнндѣ ажѣнѣемѣ ал кърбощинѣъ нѣмаѣ prin пѣтереа интенѣиѣи ши prin mezѣла адоперѣчѣнѣиѣи. Тн ачѣстѣ касѣ дѣн ѣрѣтѣ нѣ е маѣ тѣлатѣ раѣинеа пропрѣи зѣсѣ, чѣ о факѣтатеa mestekатъ каре се нѣмѣе рефлѣссѣине.

Аша дарѣ факѣтатеа трѣвѣе карактерисатѣ дѣверсѣ, дѣнѣ кѣмѣ е сѣмплѣ саъ комплѣссѣ.

Жѣстѣфикаре. — Еѣ воѣѣ сѣ кѣтѣтѣ ши кѣтѣтѣ. Дарѣ нѣ вѣ се тнстѣиѣлѣ кнѣе одаѣтѣ сѣ кѣтѣтѣтѣиѣи фър'а фѣи воѣтѣ? Стрѣнѣнѣѣѣиѣи тндатѣ ал фанѣтѣа примарѣи ал тнцѣелѣиѣиѣиѣи; кѣчѣ тнцѣелѣиѣиѣиѣи а трѣвѣиѣтѣ сѣ

аївъ фанта сеї примарїѣ. А тревнїтї съ аївъ тїѣ чертї феноменї тї капе с'а манифестатї нентрї интїнаї датї. Тїнаїте де ачестї фантаї примарїѣ вої не ессїстѣаїї нентрї вої инїаївъ, саї дѣкъ ессїстѣаїї нентрї вої инїаївъ, фїїндї къ интелеаїїнга не се десволтасъ тїкъ ин вої, не дїсаїї къ ераїї о интелеаїїнга капе с'ар нїѣ десволта; къчї интелеаїїнга не се манифестѣзъ дѣктїї прїн акїае саае, тїкаї прїн тїѣ актї; шї тїнаїте де ачестї актї, не ста ин нїтерѣа вѣстрѣ де а о сїснѣкта, шї вої не о нїподеаїї нїчї ин тїѣ модї. Бїне! кїндї интелеаїїнга с'а манифестатї нентрї интїнаї датї, е кїаїѣ къ не с'а манифестатї не воїнга.

(Cousin, Introducere la Istoria filosoficē, pag. 8 et 9).

Бїрїтѣа прїпрїе а кїѣтарїї е де а кїѣтѣа. Пїтерїї съ интервенїїї, саї съ не интервенїїї, кїѣтарѣа се десволтѣ. Атїнїї е о афїрмѣчїѣне неместекатѣ де негѣѣѣне; о афїрмѣчїѣне кїратѣ, о анперчѣчїѣне кїратѣ. Дарѣ, че е ин ачѣастї интїїїїне прїмїтївъ? Тотї че ва фї маї тїрїїї ин рефлѣсїѣне. Тїсѣ, дѣкъ е тоїї, тоїї е сїнїї ааѣ кондїїїнїї. Ної не тїченемї кїѣтїнїѣне; къчї ачѣаста ар прїсїнїїне къ шїнїї дѣжа къ сїнѣтїї, дар ин о зї, ин о ѳрѣ, ин тїѣ моментї, моментї со-денїаа ин ессїнїѣ, фѣрѣ а не фї кїѣтатї не афлѣмї; кїѣтарѣа ин десволтарѣа са чеа инстїнктївъ не дескѣперѣ къ сїнѣтїї; не афїрмѣмї кї о секїрїтѣе профїндѣ, кї о секїрїтѣе капе не е мѣстекатѣ де нїчї о негѣѣѣне, ної не анперчѣнѣмї, тїсѣ не дїстїнѣемї кї тоѣ кїаїрїтѣа рефлѣсїїнїї карактерѣа пострї чеа прїпрїїѣ, капе е де а фї лїмїтатї шї тїрїїнїїѣ. Не не дїстїнѣемї ин тїѣ модї прѣчїсї де ачестї мїндѣ, шї не дїсчѣрѣнѣмї прѣ прѣчїсї карактерѣа ачестї мїндѣ, не афлѣмї шї афлѣмї мїндѣа, шї перчѣнѣмї тїкъ ааїї чеа ла капе дїн натїрѣ, дїн инстїнктї, не рефѣрїмї шї не ної тїшїне шї мїндѣа. Дїстїнѣемї тоѣе ачѣстѣа, тїсѣ фѣрѣ а де сенара фѳрѣ северї. Интелеаїїнга десволтїндїсе перчѣне тоїї че естѣ; тїсѣ не нѳте с'аїї перчѣнѣ интїїї ин тїѣ модї рефлѣсїї, дїстїнктї, негатївї; шї дѣкъ перчѣне тоїї кї о чертїїнїѣне перфѣктї, тѣ перчѣне кї не нїкї де конфїсїїне.

(ibidem, лекїїїнеа VI, pagina 10 et 11).

Карактерї прїпрїї ачѣстї факїѣлїїѣ.

Карактерѣа прїпрїїѣ а л раїїїнїї (тїнаїте де че се конїаїкъ къ воїнга), е спонтанїтѣа: къ ачѣстїї карактерѣ се нїескїї карактерѣе де їмперсоналїтѣе шї де нїверсалїтѣе.

Рефлѣсїїїнеа (адѣкъ раїїїнеа анїїкїатѣ къ

voindъ) are карактере оупъсе: ea e intenционалъ, персоналъ, индивидуалъ.

Fiindă къ se intitulă adese ori omъaxi съ перчепъ veritatea înainte de a fi voită съ о перчепъ, съ о афле фъръ а о фи къxtată, e evidente къ ea нъ e niçi креациunea niçi proprietatea лъи, къ ea преэсиссте таторъ интеллициуеаоръ, ши къ e accessibilă татора. Dar, aceste doze considerăciuni sînt de o importantă nemăsurată, atită supе a restrinге съпервiа ценiаоръ феричi, китъ supе a preveni desaminarea оmeniаоръ къ възъ воиуъ.

Veritatea vine dela Dzeŭ, ши нъ s'a къvenită инцеленчъниi sale съ о факъ привилециа хпора. Cine шиe дѣкъ ачещi привилециацi п'аръ фи рекъsată asemeniаоръ аоръ пинеа съфлетъaxi, прекъmă алциi ле рекъсъ пѣтреца корнъaxi?

Къ tôte аестеа нъ тревхе креъитă къ лъкראה интеллектуалъ ар фи фъръ дификъласъци ши фъръ глорие: а desface veritatea de mesterătura care o алтерѣзъ, а'i да кърсă интре оmeni ши а assiste апоi ла минхпатеае трансформъчъниi care ле оперѣзъ ea, e кемареа инвѣцациаоръ ши а инцеленциаоръ, ши ачѣаста e о кемаре destăă de formósъ pentрă о фиинъ креатъ.

Justificarea. — In adverbă, omъa, in fantă mirăculosă ad inspirăчъниi ши ad entuziasmăxă, nenutind'ă рефери siemi insuși, а рефереде лъи Dzeŭ, ши нумѣде ревелъчъне афирмъчънеа примитивъ ши крпать. Are nedreptă ценъă оmeneskă? Къндъ omъa, къ концинда de intervenциunea sa чеа флакъ in inspirăчъне, рефереде лъи Dzeŭ verităciаe care нѣ ле а фъкутă ea ши care domneskă neste ea, иншѣлъse ea? Nѣ in adverbă, къчi че e Dzeŭ? Eă v'am sursă, ea e къчѣта in sine, къчѣта абсолютă къ momentele sale чеаe fundamentale, рациуеа eternă, substanца ши кайса веритъциаоръ care omъa ле перчепе.

Kindŭ ama darŭ omŭa referenŭe aŭ Dzeŭ veritatea care nu o pŭto referi niŭi a chestŭi myndŭ, niŭi personalitatei sale, o referenŭe a chestŭa kŭrŭa trezŭe sŭ o referenŭe; ŭi afirmŭchŭnea absolutŭ a veritatei fŭrŭ referenŭe, insŭirŭchŭnea, entŭismŭ e o adevaratŭ revelŭchŭne.

(Cousin, ibidem, pagina 12).

E chestŭ kŭ nimika nu e maŭ myndŭ personal dektŭ raŭchŭnea, kŭ ea nu e a nŭstrŭ, ŭi kŭ ea e, ea siŭrŭ, care desvoltandŭe ne revelŭzŭ de sŭsŭ veritatei care ni le imŭne immezialŭ, ŭi care noi le a chestŭi intŭi fŭrŭ a konsŭata referenŭe: fenomenŭ admirabilŭ ŭi inkontestabilŭ, care identifikŭ raŭchŭnea ŭi kredinŭa in apertŭchŭnea primitivŭ irresistibilŭ ŭi irreferenŭ a veritatei. Eŭ nŭmesŭi spontaneitatea raŭchŭnii, a chestŭ desvoltare maŭ inainte de referenŭe, a chestŭ nŭtre care o are raŭchŭnea de a anŭka intŭi veritatea, de a o kŭrŭinde, de a o admitte fŭrŭ a ŭi chestŭ ni fŭrŭ a ŭi da konŭitŭ.

(ibidem, pagina 14 et 15).

Veritatea e absolutŭ, independente de raŭchŭnea nŭstrŭ, prektŭ chestŭe nŭmimŭ raŭchŭnea nŭstrŭ e in adevarŭ distinctŭ de noi inŭine. Raŭchŭnea nu e subiektŭ; subiektŭ e EŭA, e persŭna, noinŭa. Raŭchŭnea nŭare niŭi nŭi karakterŭ de personalitate ŭi de libertate. Cine a zisŭ ver o datŭ: veritatea mea, veritatea vŭstrŭ? denare ka sŭ nŭtemŭ konstitŭ veritatea care ni le deskonere raŭchŭnea, onŭrea ŭi glŭria nŭstrŭ e sŭ nŭtemŭ partŭchŭna dintrŭnsele.

Spŭe a ne pesŭme, karakterŭa spontaneitŭi in raŭchŭne e demŭstrŭchŭnea independentei veritatei per chestŭe de raŭchŭne. Kindŭ vorbimŭ despre myndŭ, nu vorbimŭ ne kredinŭa subiektŭ che sintemŭ, kŭchŭ amŭ vorbi ne o aŭtoritate strŭinŭ ŭi inkompletŭ; ni vorbimŭ ne kredinŭa raŭchŭnii in sine care domineŭe neste natŭrŭ prektŭ ŭi neste imanitate. Kindŭ vorbimŭ despre Dzeŭ, avemŭ opentŭ de a vorbi, nentŭrŭ kŭ vorbimŭ dŭnŭ dŭnŭa, dŭnŭ raŭchŭnea care ni lŭ representŭzŭ; ama darŭ sintemŭ in veritatea, in esenŭa ŭi in sŭstŭanŭa aŭkŭrŭizorŭ, ŭi sintemŭ intrŭnŭsa din virtŭtea raŭchŭnii care, fŭindŭ ea toŭŭi in principia seŭ, e sŭstŭanŭa chestŭ adevaratŭ ŭi esenŭa chestŭ absolutŭ.

(ibidem, pagina 18 et 19).

Instinkta raŭchŭnii revelŭzŭ imanitatei tŭte veritatei esenŭiale de o datŭ ŭi prin ŭrŭare konfŭsŭ. Tŭte veritatei ne sŭt date intŭi in o unitate konfŭsŭ. Referenŭe, rŭmŭndŭ a chestŭe unitate, pesinŭe nŭrŭi care toŭŭate chestŭe diverse elemente, ŭi le aŭminezŭ distinctŭde. A distŭnŭe, va sŭ zŭkŭ a konsidera separatŭ, ŭi referenŭe are de kondiŭne sŭ konsidera nŭra kŭte nŭra tŭte elementele unitŭi primitive. Skŭnŭa talŭmarŭ ad referenŭe e, konsiderandŭ in parte fiecare din chestŭe elemente, sŭ le aŭmineze tŭte, ŭi sŭ aŭnŭre ama prin o dekomŭchŭchŭne ŭi prin nŭi esenŭe sŭchŭsŭ ad rekonŭchŭchŭnea nŭsŭ

тѣхъ по се, та каре се рефалъ тѣе элементе примѣне, таъ интентуате де тѣаа дѣиѣ каре е интѣ кѣ рефлессивнеа, шѣ каре ре-сватѣ дѣн ессамеле спеѣиал, distinctѣ, шѣ апрофундатѣ ал фѣектрѣа дѣнтре дѣнседе.

(ibidem, лекѣивнеа VII, паѣна 1 et 2).

X.

Despre факѣлтѣиле каре се реферескѣ супре факѣлатеа ѣенералъ де а кѣнѣще. — Despre копѣиѣнѣ. — Despre attenuѣивне. —

Despre факѣлтѣиле каре се реферескѣ супре факѣлатеа ѣенералъ де а кѣнѣще.

Факѣлтѣиле каре се реферескѣ супре факѣлатеа ѣенералъ де а кѣнѣще се потѣ классѣфика дѣнѣ дохе пѣнте де ведере: 1^о дѣкѣ не преокѣпѣмѣ де реалѣтѣиле ла каре се апликѣ интеллиѣиѣа, вомѣ distinctѣ треѣ факѣлтѣи парѣиале, пентрѣ кѣ обѣектѣа стѣдѣлѣе трѣпѣа: аша копѣиѣнѣа есплорѣзѣ не Еѣа, перѣенѣиѣнеа естернѣ не понѣа физѣкѣ, шѣ раѣиѣнеа интѣитѣв не понѣа метафизѣкѣ; 2^о дѣкѣ не преокѣпѣмѣ дѣн контрѣ де дѣверседе сале модѣрѣ де ессерѣиѣиѣ, рекѣнѣщемѣ де ordinariѣ похе вариѣтѣи: копѣиѣнѣа, attenuѣиѣнеа, перѣенѣиѣнеа естернѣ, жѣдеѣиѣа, раѣионamentѣа, абстракѣиѣнеа, ѣенералиѣѣиѣнеа, memoria шѣ assoѣѣиѣнеа ideiorѣ.

Стѣдѣлѣ Еѣаѣ (сѣфлетѣаѣ) prin копѣиѣнѣ саѣ prin sensѣа интернѣ, шѣ ал понѣаѣ физѣкѣ (ал натѣреѣ) prin sensѣриале естерне, нѣ presentѣзѣ нѣѣ о дѣфѣкѣлате, фѣиндѣ кѣ се трактѣзѣ nsmal де а не зѣта, саѣ интѣрѣ, саѣ ин аѣарѣ, супре а интѣнѣина де

a dreptăa realităţii, săz immateriale (o dăpere, o
 възкріе, зпъ desiderіѡ, o penitincѡ), săz materia-
 ле (зпъ omѡ, зпъ animal, o plantѡ, зпъ metalѡ).
 Даръ кѡ понехл metafіskѡ нх е аша, а кѡ-
 рхѡ есплорѡчѡне е де челе маї мхате опі коніек-
 тѡралъ, pentрѡ кѡ metoda еспериментал нх маї кѡ
 difіkѡlate se пóte аплика ла ачеста.

Тімпѡл ші spaціѡл, pentрѡ essemплѡ, нѡ
 се перченѡ нічі prin конциіонѡ, нічі prin sensѡрѡ, чи
 нх маї prin раціѡнеа інтѡитѡв, а ле кѡреї процесѡ
 не sѡnt нкѡ фóрте пѡинѡ кѡnosкѡте. Зпїї філо-
 софї нециіндѡ кѡмѡ сѡ есплѡче ачесте пociзпї, ле
 аѡ лепѡдатѡ ка чімерічі; алції ле аѡ конфѡсѡ кѡ
 пociзпїле фісиче, ші аѡ възхѡтѡ н spaціѡ, pentрѡ
 essemплѡ, o съѡстанѡв материалъ; алції, н fine
 (Kant), ле іѡѡ dreptѡ форме але мінциї кѡ каре
 пoї rebestimѡ лѡкрѡрїле н моментѡл перченѡи-
 нїї. Тпкѡтѡ pentрѡ пoї, admittemѡ кѡ еле консти-
 тѡескѡ o a treia klassѡ де реалитѡци перченѡibile,
 ші кѡ пoї авемѡ спре а ле перчене o факѡlate
 спеціалъ каре е інтѡиіѡнеа.

Жѡstіфікаре. — Пociзпїле каре пoї ле амѡ реферитѡ раціѡнїї
 s'аѡ desѡбѡтѡ де мхате опі ші s'аѡ есплѡкатѡ н diverse модѡрї. Зпїї
 філософї ле аѡ лѡпѡдатѡ кѡратѡ ші sімплѡ, алції ле аѡ конфѡсѡ кѡ да-
 теле перченѡитнїї естерне, сѡѡ ле аѡ фѡкѡтѡ сѡ ѡсѡ дн dѡnsѡ prin ѡе-
 перадіѡсѡчѡне ші prin раціонamentѡ. Система каре ле пѡгѡ е іndestѡлѡ
 рефѡтѡте prin конциіонѡл ѡіверсѡлѡл каре ле проклѡмѡ; н кѡтѡ pentрѡ
 чед че ле лѡгѡ де перченѡнѡнеа материалъ ка де prinципїї нѡї este
 зпoрѡ сѡ факѡ сѡ іndѡлѡнѡемѡ кѡмѡ фінитѡл пóте сѡ деа іnfіnitѡл,
 конциінтеле печѡсарїѡл, ші relatіѡѡл асѡлѡѡлѡл.

Амѡ бутѡ нкѡ субъектѡв ачесте фанте ші а'ле консідѡра ка essen-
 цѡ сѡѡ формѡле мінциї нóstre. Ачѡстѡ а іntrepіns'о Kant pentрѡ
 тімпѡ ші pentрѡ spaціѡ. Дѡнѡ ачѡстѡ філософѡ, пociзпїле sѡnt кіарѡ
 формѡле іntеллѡнѡеї; ші кѡндѡ sensѡрїле trānsміттѡ зпѡ фантѡ естернѡ,
 мінѡл н іmпѡне форма са, адекѡ тімпѡл ші spaціѡл, каре п'аѡ
 аїрѡ реалитѡте дектѡ н desнoлѡтѡреа нѡтерїї іntеллѡкѡѡле.

тѣсъ ачѣастъ еспѣикъчѣне, каре е департе де а satisfache mindѣ
фѣндѣ къ поѣ ну не нутемѣ конфунде ку тѣм ну а шѣ ку сна цѣ а,
нѣчѣ ну ле нутемѣ кончене ка акте персонале, аре тѣкъ шѣ дефиктата-
теа де а ну се нуѣ аппѣика ла нуѣвнеа карсеѣ абсолате саѣ а лѣѣ Dzeѣ,
а кѣрѣѣ обѣективѣате ну е констѣатѣ де famosѣа фѣлософѣ ѣermanѣ.

Аша дарѣ нуѣвнеа рѣцѣнѣѣ ну се нуѣ nera ку леѣитѣитѣате. Нѣчѣ
ну се нуѣ рѣдѣче ла перченѣчѣнеа естернѣ, естинѣ шѣ десволатѣ prin
ѣоверѣалѣсѣчѣне шѣ рѣцѣонѣментѣ, нѣчѣ ну се нуѣ сѣбѣектѣва. Треѣте
аша дарѣ сѣ ле реферѣмѣ ла о факѣтѣате дистѣктѣ, шѣ сѣ тѣчерѣкъ шѣ
ле еспѣикъчѣнѣ.
Тѣм ну а е дѣрѣчѣнеа лѣѣ Dzeѣ; сна цѣ а е естѣнсѣвна лѣѣ Dzeѣ.
Дрѣнтѣатеа абсолатѣ, формосѣеѣа абсолатѣ, е дрѣнтѣатеа шѣ формосѣеѣа
лѣѣ Dzeѣ.

(Geruzez, Kipsѣ de фѣлософѣе, паѣ. 25 et 26).

Despre конѣцѣиѣнѣ.

Конѣцѣиѣнѣа е веде рѣа чѣлорѣ чѣ се тѣп-
тѣм пѣлѣ тѣм поѣ. Се нѣѣте консѣдера ка
чѣнѣ sensѣ интернѣ. Чѣртѣтѣдѣнеа еѣ е инфѣ-
лѣвѣлѣ. (Bezѣ параграфѣа IV).

Despre attentѣѣне.

Attentѣѣнѣа (tendere ad) е актѣа prin
каре аппѣикъчѣнѣ кѣ воѣнѣ шѣ кѣ адо-
перѣчѣне чѣна дѣн факѣлатѣцѣѣле нѣстрѣ
чѣле интеллектѣале сна рѣнѣ обѣектѣ
determinatѣ.

Дѣкъ аппѣикъчѣнѣа е интернѣ, атѣнѣѣ ворѣеѣ ат-
tentѣѣнѣе се сѣбѣстѣѣеѣе ворѣа рефлѣссѣѣне.

Attentѣѣнѣа рѣсѣатѣ дѣн о интервенѣѣне енерѣѣ-
къ а воѣнѣеѣ тѣм лѣкѣрѣаа интелѣѣѣнѣеѣе. Еа нѣ нѣѣте
рѣмеѣѣаа непѣтѣнѣеѣе ачѣстѣеѣе дѣн чѣрѣнѣ, дарѣ о кон-
стрѣнѣе а деспѣѣкаа тѣѣте фѣнтѣнѣѣеа саале. Нѣ е дес-
тѣлѣ а аттѣнде сна рѣ кѣнѣѣеѣе вѣне; тѣсѣ кѣнѣѣеѣеѣ
totѣ дѣ чѣна маѣ вѣне чѣеѣа чѣ амѣ обсерѣватѣ маѣ
attentѣѣѣ.

Diferința între percepțiunile forte și între cele ce se kundăт къ attentione e forte caracterisatъ prin terminii хрмѣторі: a vedé și a se intrita, a așzi și a askalta.

Жустификаре.— Ама факлатеа де а се intrita нѣ е deкитѣ capacitatea de a vedé indrentatъ prin voindъ. Attentioneа și reflexiunea нѣ sint deкитѣ capacitatea de а кунóще, аппаикатъ prin voindъ саѣ ла ахкрѣрие естерне саѣ ла ахкрѣрие interne. Факлатеа де а густа нѣ е deкитѣ capacitatea de а simți сапоріѣ, аппаикатъ prin voindъ ла percepțiunea unei сапорі партикуларе. Asseminé e și кѣ tote челеалате факлатѣѣ, tóte și se presentézъ алтернативѣ sintѣ dove forme; инсъ remtнѣ sintѣ ачесте dove forme totѣ ачеса capacitate naturalъ.

Din авестѣ fantѣ хрмézъ, кѣ tóтѣ факлатеа тревѣ konsideratъ tu челе dove modrѣ але desvoltăriѣ сѣле; адекъ кѣ obserнаторіа тревѣ интѣ сѣ рехнóскъ китѣ мерѣ еа kundѣ е аьsatъ sic инсѣшѣ; ашої че се фаче kundѣ о дйrentézъ итерса персональ.

(Jouffroy, Mischelle, pagina 371)

XI.

Despre percepțiunea естернъ.

Перцепțiunea естернъ е факлатеа че possede сѣфлетѣла nostrѣ de а кунóще обіектеле естерне prin mezіа sensъ ріалорѣ.

Тревѣ vine distinsѣ sensѣла каре е аѣинтеле коммунікѣчнїи, de organѣ, каре нѣ е deкитѣ instrumentѣла passivѣ. Аша ведерѣа е атитѣ de distinktѣ de окѣ инкитѣ орѣла перде итерѣа de а vedé кѣ tóte кѣ konserвѣ апаратѣла organікѣ prin каре се ессерчїта ачестѣ итерѣ, etc.

Sensъріе sint чїнчї ла ихмерѣ: пѣлпатѣла, вѣзхтѣла, акзитѣла, одоратѣла шї гхстѣла.

Pigoroșș ар итѣ сѣ се pedъкѣ ла инѣла синѣрѣ, фїндѣ кѣ нїчї инѣла дїнсеа нѣ се ессерчї-

tézь фърь зпѣ kontaktъ нtre обьектѣ шь нtre органѣ; нѣмаї къ ачестѣ kontaktъ ноте фї і m m e z i a t ѣ, прекъмѣ ла пълпатѣ шь ла гхстѣ, саѣ m e z i a t ѣ, прекъмѣ ла възхтѣ, ла азхтѣ шь ла o d o p a t ѣ, зnde перчепчїхнѣа се фаче prin intermeziare, прекъмѣ snt aerуа, азmїna, etc.

Aїчї е локъа de a insiste спре дїферїнца каре е нtre sensъчѣне шь нtre перчепчїхнѣа sensїbїаь. Е аdevъpatѣ къ о sїngърѣ шь totѣ ачѣа modїfїкъчѣне organїкъ, о іmpressїхне зникъ, се ноте зрma totѣ de о datъ de о sensъчѣне шь de о перчепчїхне, прекъмѣ kōnsїderandѣ зпѣ капѣ de оперѣ de нїктърѣ, kontaktъа обьектъахї къ органъа vїsъаа prodъче кънощїнца шь пльчереа; нсъ нъ е маї пхцїнѣ аdevъpatѣ къ ачесте doxe феномене remїнѣ dїstїnkte, шь къ нъ пхтемѣ сь ле реферїмѣ ла totѣ ачел прїнцїпїѣ. Прова е, къ modїfїкъчѣнѣа organїкъ determїнъ de мхлте орї нѣмаї зпъа dїn челе doxe феноме. Pentръ essemплъ, кндѣ me нтхїтѣ ла зпѣ обьектѣ nēnsemнатѣ, къноскѣ нар нъ sїмѣѣ. Почѣ ассемїне sїмѣї о пльчере шь о дърепе фър'а кщїга кънощїнцъ.

Sensъpїае се азхтѣ мхтъаа; пълпатъа верїfїкъ dateле възхтъахї, шь речїпрокѣ. Кндѣ sїntemѣ прївацї de зпѣ sensѣ, се нтїмплъ de ordїнарїѣ сь се факъ маї енерцїче челелаате, аша нкїтѣ sъmma possїbїаь а перчепчїхнїлорѣ се наре къ remїне а-проне totѣ ачѣашї. Kōнкърсъа sensъpїлорѣ пре-схннѣне аплїкъчѣнѣа іndъкцїхнїї шь а memorїѣ; pentръ essemплъ, кндѣ prin sїмпла vedere рекъ-носкѣ черте калїтѣцї але зпѣї корпѣ каре нѣмаї пъл-патъа ле ноте konstata, solidїtateа, флaxїdїtateа, etc.

Se vede аша даръ къ процеселе челе къратъ интеллектуале сѣнт нечесаре супре апликациѣне организелоръ материалла ла кѣноциѣнцъ.

Философїи, каре консидеръ тотъ идеа ка о имаѣине саѣ еманациѣне материалъ а реалитѣциѣ, аѣ воитъ сѣ се рazine не теория перченѣиѣнїи естерне; инсѣ имаѣинеа нѣ е адмиссивїаль декнѣ перченѣиѣнїае висѣале, ин каре обїектѣла се дефинѣ не ретїнѣ. Система лоръ аша даръ нѣ се ноте аплика декнѣ ла о классъ де перченѣиѣнїи, шї инкъ нїчї ла ачестеа деплїнѣ; кѣчї декъ е адевѣратъ къ имаѣинеа ессїсте не ретїнѣ, нѣ е ѣшоръ де а еспїка кѣмѣ се манифестѣзъ сѣфлетѣлѣ ин крерї каре сѣнт обскѣрї, нїчї кѣмѣ ноте еа, фїїндѣ материалъ, сѣ импресїонѣзъ сѣвстанѣа спїрїтуалъ.

Жѣстификаре. — Elementѣа интеллектуал е ин есенѣ репрезентатїѣ; Elementѣа афективъ нѣ репрезентѣзъ нїмїка.

Elementѣа интеллектуал оферѣе карактерѣла де їнварїабїлїтате шї де перманенѣ ин тоѣ ачел їндивїдѣ, шї де їнїформїтате ин ноте їндивїдѣале. Elementѣа афективъ е варїабїл шї фїѣїїтїѣ; оферѣе дїверсїтѣї нѣмеросѣ ин дїверселе їндивїде.

Ѕнѣвѣлѣа фортїфїкѣа нодївїаеа, флѣчѣеде сїмѣїїнтѣлѣ шї 'аѣ стїнге.

Нодївїае се репродїкѣї урїѣ конченѣїне та абсїюда обїектѣлѣї лоръ шї се деѣдѣнтѣ мѣлѣла супре а репѣрѣ дїн нѣтерѣа аѣїї ассоѣїѣнїї. Сїмѣїїнтеле нѣ нотъ ремїаїа аша ин абсїнга обїектѣлѣї лоръ; еде нѣ се ассоѣїѣзъ тѣлѣ нѣ аїлѣла ка їдеїае.

Нодївїае челе маї опнїсе нотъ сѣвсїсте сїмѣїтанѣ ин Еѣ. Сїмѣїїнтеле опнїсе нѣ нотъ ессїсте ин тоѣ ачел тїмнѣ ин конѣїїнѣ. Нодївїае ремїаїї дїстїктѣ не аїтуръ тотъ сїмѣїтанїтатеа лоръ. Маї мѣлѣте сїмѣїїнтѣ де тоѣ ачел снѣдъ нѣ се нотъ сїнѣї ин тоѣ ачел тїмнѣ флѣр'а се конѣїнде.

Сїмѣїїнтѣла аре конѣїрїта сеѣ, нодївїаеа н'аре ала сеѣ.

Челе маї мѣлѣте казїѣнїї аттїрївїте нодївїнїи нѣ се нотъ аттїрївї сїмѣїїнтѣлѣї флѣръ а сѣвѣра радїѣнїа шї флѣръ а фаче бїолѣнѣлѣ лїмбѣї.

Ин флорте мѣлѣте касѣрїї, десвоатѣреа елѣментѣлѣї афективъ е стрїкѣїосъ десвоатѣрїї елѣментѣлѣї интеллектуал, шї нїчѣ е рѣса.

(Passe, Консїдерѣїѣне деснѣре sensїбїлїтате, пѣѣ. 25 et 26).

Ачестъ теоріе (іd еѣ іmаgіnіѣ) се наре адеврѣтъ тн тнѣ пхтѣ, тн чеа че респектѣъ форма. Тн адеврѣъ, форма обіектелорѣ каре се ціне де естенсіоне, каре се ціне де солідітате, се деніне не ретіне. Есперіица о аттестѣъ, ші конформітатеа ачесторѣ іmаgіnіѣ кѣ обіектеле лорѣ се наре фортѣ а фі фѣндаметнѣ верітѣіі ідеілорѣ че не фачемѣ деспре форма обіектелорѣ. Тнсъ ачеста нѣ е дектѣ о апаріицѣ фалсъ.

Дѣкъ ассемінареа іmаgіnіѣ не ретіне кѣ форма обіектѣіі естернѣ е фѣндаметнѣ кѣношїицеі формеі ачестѣі обіектѣ, үрмѣъ кѣ ачестѣ кѣношїицѣ нѣ се ноте кѣігїа ші нѣ с'а пхтѣі нічї одатѣ дектѣ стнѣ кондіціиале үрмѣторе:

1° Ка съ цїиѣ кѣ о іmаgіne орекаре е не ретіне.

2° Ка прїи вернѣ прочесѣ, компарїицѣ іmаgіnea не ретіне кѣ обіектѣ естернѣ, съ афлѣмѣ тн адеврѣ кѣ іmаgіnea е ассеміне обіектѣіі тнктѣ нентрї формѣ; атнчї ші пхмаі атнчї, тн теорїа лѣі Locke, вомѣ фі черцї кѣ ідеа каре о авемѣ деспре форма ачестѣі обіектѣ е адеврѣтъ ші кондіціица нострѣ тн респектѣ ачеста essактѣ.

Тоте ачесте кондіціицї стнт нечессаре; дар тн адеврѣ се тнпнѣ нескѣ еде тн фантѣ кѣношїицеі формелорѣ естерне? Нічї дектѣі.

(Cousin, Istoria фїлософїеі секулѣі XVIII,
вол. II, pagina 336 et 337).

XII.

Despre жѣдеціѣ. — Despre раціонментѣ.

Despre жѣдеціѣ.

Жѣдеціѣ е факѣлататеа де а афїрма кѣношїица, верї-каре съ фїе прочесѣ прїи каре с'а кѣшїгатѣ ші кондіціициле тн каре с'а продрѣсѣ еа.

Аша, ка датеа съ фїе оферите прїи коншїицѣ, прїи sensxрї саѣ прїи раціоне, пхцїиѣ не пасѣ; тндатѣ че сѣфлетѣа нострѣ ле ачентѣъ, тндатѣ че ле кѣноше реал, се ші фаче жѣдеціѣ, ші пхтемѣ зїче кѣ чеа маі рїгѣросѣ essактїѣдіне кѣ а жѣдека ва съ зїкѣ а афїрма о ноціице верї-каре.

Ворба жѣдеціѣ саѣ жѣдекатѣ се іеа тн треї sensxрї; тнсемнѣъ тотѣ де о датѣ факѣлататеа; es-

semplax: «acestă omă e dotată cu o judecată eschelintă.» — Esseprișigial ei; essemplă: «ea judecă akșmă.» — Și prodărtă ei; essemplax: «екъ знѣ жъдециѣ фѳрте ригъросѣ.»

Aici e de imnortanț de a kompara жъдецѣла ку идея, ши де а арѣта ку sint inseparabile, ши ку тѳте acesta distinkte in essenț.

In adevărsă, жъдецѣла konstitueșe къноșința inșăși, ши идея нѣ e deкăтă elementă къноșinței, inșă знѣ elementă каре нѣ преessiste, ши каре нѣ se introdăче in mințe deкăтă in momentă in каре жъдекăмă. Năмерă ideioră каре'лă ва кăprinde жъдецѣла нѣ se pôte determina mai inainte, прекăмă нѣ se pôte determina нăмерă reality-цioră каре ле pôte тăръца окăла nostră totă de o dată, кăчи ачестă нăмерă deninde dela kom-pleșitatea obiekteioră ши dela antitădinea intel-лициței. De ачеса тревѣ се не фиșșăмă не ачестă пăтă нăмаі, ку жъдецѣла pôte кăprinde mai мѣл-те ideі фърă а inçeta de а фи ѣ п ѣ л, ку kondiци-nea ку п'а фостă mai мѣлă deкăтă знѣ актă de partea minциі; прекăмă знѣ intăită pôte фи ѣ р-mată de mai мѣлте перçепçишă, фърă ка organă vișăла сѣ fie фостă пѣсă in жоқă de mai мѣлте opі deкăтă o dată.

Aчеста пăтемă нăмаі сѣ insemnăмă, ку кăте o dată e знѣ termină, ши де челе mai мѣлте opі doi, in çparea natçrei лăкçриioră каре не pre-sentăzъ sьștança ши modăла. Pentрă essemplă, déкă еѣ ме тăръinesкă а рекăноșе essistinça: еѣ s inт, жъдецѣла e sьștantivă; dar déкă konstateză totă de o dată знѣ modă de а фи: еѣ s inт фе-

pericită, atunci e atrăgător. Acestă din urmă tre-
 vne s' fie kă mlată mai desă, fiindă kă преок-
 купчѣна еssistinței e фóрте парă isolať в ми-
 теа нóстрь.

Din ачeastь дхалитате ordinarь a terminiloră
 pesxatassь еrrórea kape a predominită mlată timpă
 в инвѣнтинтхл философикă, ші в specie в skó-
 ла sensxalitикă, adekь, kă ждеуѣхл ар фі еs-
 pressixneа хнхі рапортă de консхнан-
 ць саă de dissxнанць вntre дохе идеі,
 ші kă ел ар pesxalta din компьрьчѣне.

Аша идея се konsidera ка anteriорь ждеуѣхлхі,
 kă tóte kă ea pesape kiară din ждеуѣхл. В хлтрь,
 ждеуѣхл се кхноуѣа нхмай ка хнă актă комплессă
 ші sekндарă, kă tóte kă e в адеврăхл simplă ші
 primitivă.

Kindă кхноскă kă еă sint n'am компаратă,
 fiindă kă нх е dektă хнă termină, ші kă ехл фь-
 рь еssistinць нх е nimika. Kindă zikă еă sint
 fericită, atunci, e адевратă kă sint doi terminі,
 ехл ші fericitatea. Инсь чел din urmă n'a-
 ре dektă о еssistinць абстракть kape і о дь mintea
 mea, нарь n'аре о еssistinць sьbstanциаль kape сь
 permitть о компьрьчѣне.

Ачeasta нх ва сь zikă kă ждеуѣхл нх компóрть
 ниі о datь компьрьчѣне; ел нóте авé каракте-
 рхл компаративă прекхмă вері че алăх карактерă,
 дхпь natxpa элементелорă kape 'лă konstitxesкă, в-
 сь ачeastă карактерă n'аре nimika фундаментал, чи
 e май mlată есхенционал dektă хниверсал: май а-
 lessь се prodъче в математикă fiindă kă ачі ми-
 теа оперѣзь kă абстракцини, ші atunci чеі doi ter-

mini se афлаъ totъ de аcesa патъръ, дъриндъ къ ин апликачкѣна ordinarъ зпѣа е substantivъ ши чеа аатъ attributivъ.

De аcesa пѣтемъ зиче къ рацѣне къ жѣдеуѣа хрѣторѣ е comparativъ: 3+4=7.

Тнсъ din аcesa нѣ тревѣе съ konkidemъ nimika pentрѣ definiциѣна жѣдеуѣаши ин џенере.

Prodъктѣа жѣдеуѣаши, kindъ е espressъ, ѣа пѣтеле de пропѣсчѣне, ши атѣнѣ се џине de лоуѣкъ. (Bezѣ капетеле XXII ши XXIII).

Жѣстификаре. — Locke ши пропѣне съ ажунгъ ла кѣноџинѣа essistingeѣ reale ши персонале prin компѣрѣчѣнаа идеѣ essistingeѣ ши а идеѣ ехлѣи, конферинѣае supе а перѣне раиорѣа лорѣ. Тнсъ ин џенере, ши supе а fini џестѣнаа de о datъ, абстрактѣа фиинѣне даѣ пѣмаѣ ин чеа конкретѣ, а скѣте конкретѣа din абстрактѣ ва съ зѣкъ а дѣа de принципѣ чеа че амѣ пѣтѣтѣ съ анемѣ пѣмаѣ ка консеџинѣ; ва съ зѣкъ а чеѣ че кѣтѣмѣ дела аcesa тнсѣшѣ че н'амѣ пѣтѣтѣ кѣноџе deкѣтѣ кѣарѣ пѣмаѣ prin чеа че кѣтѣмѣ. Ши ин касѣа партиѣларѣ, кѣ че kondiciѣне аџѣ авѣтѣ идеа џенералъ ши абстрактъ а essistingeѣ, ши идеа џенералъ ши абстрактъ а ехлѣи кѣре ле компараџѣ, supе а траѣе din дѣтеле кѣноџинѣа essistingeѣ вѣстѣе? Кѣ аcesaъ kondiciѣне, ка съ фиџѣ авѣтѣ идеа пропѣѣѣ вѣстѣе essistinge. Е фѣръ пѣтинѣ ка съ въ фиџѣ тѣдѣатѣ ла џенералисчѣнаа essistingeѣ фѣръ а фи трекѣтѣ prin кѣноџинѣа тѣѣ essistinge партиѣларе; ши кѣноџинѣа essistingeѣ лѣ Dzeѣ, ниѣ а essistingeѣ myndлѣѣ estepнѣ, neppeѣdѣndъ ши nenѣtѣndъ пѣчеде кѣноџинѣеѣ вѣстѣе, тѣмѣлъ къ кѣноџинѣа пропѣѣѣѣ вѣстѣе essistinge нѣ пѣте съ нѣ фиѣ фостѣ тѣа din каселе идеѣ абстрактѣ ши џенерале аае essistingeѣ: prin тѣмаѣе, а воѣ съ скѣтеѣ кѣноџинѣа essistingeѣ вѣстѣе din идеа џенералъ а essistingeѣ, ва се зѣкъ а кѣдѣ ин тѣнѣ паралоџизмѣ евидѣте. Дѣкъ Locke н'ар фи џѣтѣтѣ къ ел essiste, дѣкъ нѣ н'ар фи пѣџѣратѣ деѣа кѣноџинѣа ехлѣи сеѣ чеаѣ reale ши essistinte, н'ар фи авѣтѣ ниѣ оdatъ идеа џенералъ ши абстрактъ а ехлѣи, ниѣ идеа џенералъ ши абстрактъ а essistingeѣ, аѣсте идеѣ тѣсѣшѣ дела кѣре чеѣ ел кѣноџинѣа ехлѣи ши а essistingeѣ персонале.

(Cousin, Istoria фѣлософѣѣ, томѣ II, паѣ. 417 et 418).

Съ лѣтѣмѣ de essemпѣа кѣноџинѣа колорѣи, каалѣте кѣре се пѣне de ordinarѣ тѣтѣе каалѣѣѣе секѣнде, ши кѣре пѣте къ е маѣ инѣпѣте корѣлѣѣ ши фиџѣрѣи декѣтѣ се кѣде. Фиѣ кѣтѣ ва фи, фиѣ колѣрѣа о simplъ каалѣте секѣндѣ саѣ о каалѣте примарѣ а корѣѣрѣлорѣ пѣкѣтѣ ши фиџѣра,

съ ведемѣ стнѣ че kondigirni, in teoria авѣ Locke не кидигъмѣ ктвора десупе дѣнса. Супре а нѣне ачестѣ жѣдецѣ; ачестѣ корпѣ е колоратѣ, а авѣ саѣ негрѣ, etc. е аденъратѣ къ тревѣе съ фимѣ автѣ доге идеѣ, съ ле фимѣ компаратѣ шѣ съ ле фимѣ перченѣтѣ рапорѣта лорѣ? Челе доге идеѣ ар тревѣи съ фие идеѣа корпѣавѣ шѣ идеѣа колорѣи. Тнсъ идеѣа корпѣавѣ нѣ пѣте фѣ авѣ идеѣа тнѣ корпѣ колоратѣ; къчѣ ачестѣ синѣрѣ терминѣ ар имплика не челѣ авѣ, ар фаче компѣрѣчѣнѣа суперфѣавѣ шѣ ар пресуппѣнѣе че есте in честѣнѣе: деѣ тревѣе ка ачѣаста съ фие идеѣа корпѣавѣ ка нефѣндѣ колоратѣ. Идеѣа колорѣи тнкъ нѣ пѣте фѣ идеѣа тнѣ колорѣ че ессисте реал; къчѣ о колорѣ нѣ е реалъ, нѣ ессисте деѣтѣ in тнѣ корпѣ, шѣ kondigirneа тнѣ шѣ а оперѣчѣнѣи че воимѣ съ фачемѣ е сенѣрѣчѣнѣа колорѣи де корпѣ; аша дар авѣ нѣ е честѣнѣа десупе о колорѣе реалъ, автѣндѣ атаре саѣ атаре нѣавѣа детерминатѣ, чѣ десупе колорѣеа, фѣктѣндѣ авѣтракѣиѣне де тоѣ че о детерминѣ, о спеѣиалисѣзѣ, о реалѣсѣзѣ, нѣ е честѣнѣа деѣтѣ десупе идеѣа авѣтрактѣ шѣ ѣенералъ а колорѣи. Де тнѣе реѣатѣ къ челе доге идеѣ каре воѣ ле авѣгѣ стнѣ доге идеѣ ѣенерале шѣ авѣтракте, шѣ авѣтракѣиѣнѣе нѣ потѣ съ деа авѣ чеа деѣтѣ авѣтракѣиѣнѣи.

(ibidem, томѣ II, паѣина 425 et 426).

Despre raționamentѣ.

Раѣионamentѣа е факѣлатеа де а форма жѣдеѣе прин меѣиѣа жѣдеѣе лорѣ преесистѣнѣи шѣ фѣрѣ а реѣѣре ѣе ла перченѣиѣнѣи ноѣе (1).

Се пѣте раѣиона in trei модѣрѣ, прин аналогѣе кѣндѣ се конѣиде дела тнѣ фанѣтѣ импѣлитѣ ла тнѣ фанѣтѣ каре нѣ е импѣлитѣ; прин индѣкѣиѣнѣе кѣндѣ не тнѣѣемѣ дела фанѣтеле партиѣларе ла леѣѣа ѣенералъ каре ле гѣвернѣ, шѣ прин дѣдѣкѣиѣнѣе кѣндѣ десчѣндѣмѣ дела леѣѣа ѣенералъ ла фанѣе партиѣларе.

Ворѣа раѣионamentѣ, преѣѣмѣ шѣ ворѣа жѣдеѣѣ, се аппѣкѣ ла факѣлатеа, ла ессерѣиѣиѣа шѣ ла про-

(1) Тнѣ авѣтѣ с'а зѣсѣ,— факѣлатеа де а еѣтраѣе; тнсъ ачѣаста реѣѣрѣнѣа дефинѣиѣнѣа нѣмаѣ супре проѣессѣа дѣѣѣтѣнѣи.

дѣйстви еі. (Bezī параграфѣ XXII ші XXIII din логикѣ).

XIII.

Despre абстракціе. — Despre генерализаціе.

Despre абстракціе.

Абстракціеа е фактатѣа де а се пара вері че феноменѣ де състанца и каре се продуче ші де алте феномене кѣ каре коессисте и ачеастѣ състанца.

Пріи феноменѣ требѣ съ иуделеуемѣ тотѣ че е perceptibil, адекѣ че е ииѣ modѣ, ииѣ ефектѣ, ииѣ raportѣ; че нѣ е о състанца саѣ казѣ примарѣ.

Декѣ интеллигенца нострѣ ар фи инфинитѣ ка а лѣи Дзеѣ, ар ииѣрѣа де о датѣ totalitateа чеа маі комплессѣ. Декѣ тоѣ лѣкѣриле арѣ фи симиле, дификѣлѣциле н'арѣ essiste. Ии амидоѣе каѣриле, абстракціеа ар фи фѣрѣ фолосѣ; ииѣ инсѣficienца минциі ностре ші комплесситатеа лѣкѣрилорѣ факѣ ка апликѣциеа ачестеі факѣлѣциі съ фие омѣлѣ неапѣратѣ ии тотѣ тѣмѣл.

Ворѣа абстракціе (ка ші жѣдеуѣ ші раціонаментѣ) се апликѣ ла факѣлате, ла ессерѣциѣа ші ла продукти еі.

Киндѣ амѣ десѣкѣтѣ феноменѣа де състанца, иа конститѣимѣ фѣкѣтивѣ не дѣнѣа ии статѣа де състанца ка съ'і лѣтѣмѣ карактереле фѣцитѣе ші variabile прии каре се паре а скѣпа обсерѣвѣциі. Иидатѣ лимѣа репродѣче ачестѣ трансформѣцие ші adiectivѣа се фаче ииѣ съstantivѣ.

Аша, дѣпѣ че амѣ рекѣносѣтѣ кѣ ииѣ омѣ е

вънѣ, дѣкъ воимѣ съ аппрециемѣ ачестѣ модѣ де а фї, ꙗ трактѣмѣ ꙗн парте, шї'лѣ нѣмимѣ вънѣ-тате. Дѣпѣ че амѣ констатѣ къ хнѣ омѣ е съперіор алтѣна, ісолѣмѣ рапортѣна шї'лѣ нѣмимѣ съперіорitate.

Кѣндѣ амѣ stabilitѣ necessitatea абстракціонї, essistѣна еї ꙗн фантѣ е хнорѣ а о demѣстра, фїндѣ къ sensѣрїале нѣстрѣ нѣ перченѣ нимїка шї мїнтѣа нѣстрѣ нѣ кончене нимїка фѣрѣ абстраѣере.

Assemine жѣдекѣ інтелліѣнѣна separaтѣ, къ хнѣ омѣ е інцелентѣ, віртѣосѣ, etc, саѣ віѣіосѣ, фѣрѣ мїнте, центрѣ къ statѣеде despre essistѣна хнѣ аттїрївѣтѣ ꙗнante de а се преоккѣна de челаатѣ. Абстракціѣна аша дарѣ се оперѣзѣ прїн sensѣрї шї прїн мїнте; се prodѣче ꙗн лїмѣ; нѣ е пропѣсѣчѣне каре съ нѣ пресѣппѣе esserѣіѣїа еї. А абстраѣе ва съ зікъ ꙗн адеврѣ а dїmїnѣ dїфїкѣлтѣїале stѣdїахї, фїндѣ къ прїн ачѣаста се концентрѣзѣ не хнѣ сїнѣрѣ элементѣ прѣтерїале інтеллектѣале каре се dїssѣmїna sнre maї mхate. Кѣ тѣте ачѣста ꙗн апплїкѣчѣнеа ordїнарѣ абстрактѣ е sїnonїмѣ кѣ грѣѣ (dїфїчіал), шї се зіче цїїнѣе абстракте снre а ꙗнsemna stѣdieale каре sїnt maї прѣїнѣ ачѣссїбіале омѣхлї. Ёкъ кѣмѣ ачѣастѣ ворѣѣ s'a detopsѣ deаа ꙗнsemnarea са чѣа фїлософїкѣ шї леѣїмѣ.

Поѣїї шї metaфїсїчїї, хїтѣндѣшї къ абстракціонїале нѣ sїnt deкѣтѣ феномене съstantїфїкate, s'aѣ лѣsatѣ de mхate opї съ мѣргѣ съ ле konsїdere ка адеврѣате състанѣе че essistѣ прїн sїne ꙗнsemї, ꙗн локѣ de а фї десфѣкѣте dїn реалїтѣї прїн хнѣ процессѣ артїфічіал. Пѣнѣ ла хнѣ чертѣ прѣнтѣ

se poate referi la achestă avxăš al avstrakcijă-
nii mitologia întregă, fiindăк към Marte, Vene-
ре, Вхлканцѣ, Черере, representézь тоуі пре-
оккупчѣни transformate în ómenі ші în divini-
тѣцї. Assemine se potă attribxi avxăšaxi ačestei фа-
кѣлтѣцї entitѣцїле чimerice кѣ care măndăл фи-
лософикѣ s'a похлалѣ în евѣл клеziš, ші fantas-
matele terribіле саš pidikăле креате de litteratură
ра нóстрѣ ла нащереа еї, ші пѣ de мѣлтѣ ла ре-
нащереа еї.

Жустификаре. — Обиектѣл үней idei avstrakte е үнѣ element
separatї prin minte de complexul саš concretul че possede ačestї
elementї. Ideile avstrakte care noi ле аналїкїмї de челе маї мѣлте
орї snt ideile de мърїме, de формѣ, de маї мѣлтї, de маї пѣцїнї,
de ерал ші de үтмерї. Кїндѣ елентѣл avstraktї е рекурсивтї ка ком-
пунї маї мѣлторї individue, формѣл о idee үенераал, колектив ші
esperimental, о idee de класш. Тóтл идея avstraktї нү е үенераал,
кѣчї үтемї avstrakte үнѣ elementї din үнѣ обїектї фърѣ а'лѣ estinde
ла аалте обїекте. Чї тóтл идея de класш е avstraktї, fiindăк кѣ se ra-
zimь не үнѣ elementї care mintea тл avstrakte din обїектеле кїрїнсе
in ačeste классе.

(Garnier, Previșș de үнѣ Күрș de psikologie, pag. 94).

Despre үенерализьчѣне.

Үенерализьчїхнеа е факѣлтatea de а
konstitxi фїктивѣ хнѣ тїпѣ саš хнѣ мо-
делѣ хникѣ representativѣ ал хней кол-
лекциїхнї маї мѣлтѣ саš маї пѣцїнѣ пѣ-
мерóсе.

Тїхл се формѣл de necesse din avstrak-
циїхнї; мнѣ ачесте avstrakциїхнї се комби-
нѣ în doze modxри, саš în рацїхнеа аналoגיעї лорѣ,
прекїмѣ кїндѣ еѣ хнескѣ în хника поцїхне а вїр-
тїцї поцїхнїле animositate, інцеленчѣне, үене-
positate, etc, саš în рацїхнеа koessistinѣї лорѣ în

totă aceea substanță, прекъмъ к'ндъ амъ репрезентезъ о м х л, адекъ о фиинцъ фиктивъ каре possede modăriale de a fi коммуне тхторъ ómeniloră, фъръ а офері вер хнхл динтре modăriale de a fi distinctive але фиекърхі indivідхă.

Тииі специі д'интиă пьстрэзъ кх totăла карактерхл абстрактхлхі; челелалте се апропие маі мхалă де конкретă, фииндă кх комбиньчхнеа каре о презентэзъ еле се афлă ин адевърă ин фиинцеле реале; инсă амндохе нх снт маі нхцинă кончен-те кхрате але минциі, кхрора нх корреспунде ин хниверсă ниі о реалитате. Кх тóте ачестеа н'аă нимика де каприциосă саă де чимерикă. Кхчї дешї нх essistă обiekте каре сь ле корреспунзъ, калитьциле ши рапортхриале не каре се фхндэзъ снт фъръ кон-тестьчхне инпрхмхтате дела патхра лхкрхриloră.

Аша дарь нхмаі prin о essaуерьчхне assieme депьртать дела веритате консидера реалистиі диневхл meziă idеале џенерале ка лхкрхрі, ши номіналістиі нх ведха интр'интеле дектă ворбе. (Bezī Istoria философиеі, парар. XLVI).

Тинхл коллективă иеа нхмеле акхмă де спецъ акхмă де џенă, дхпъ кхмă се консидеръ ка кхпринсă ин о коллекцихне маі нхмерósъ саă ка кхпринзиндă ел инсхши коллекцихнї маі рестпринсэ. Пасъ ре е о спецъ релативă спре а н и м а л, ши хнă џенă релативă спре к а р д х е лă (ницигохă). Тóтъ щинца нх се нóте дектă prin meziăла џенерались-чхнї, фииндă кх декъ амă требхї сь кхнóщемă кхте хнхл хниверситатеа лхкрхриloră фъръ ажхто-рехл поцизнилорă ши ал еспрессивнилорă коллективе,

жудеката ши memoria п'арѣ ажнѣе. Съ не фиръ-рѣмѣ, pentrѣ essemплѣ, дѣкрѣа de a форма атѣа поѣиѣнѣ ши de a консерва атѣа пѣминѣ кѣѣ арѣорѣ амѣ вѣзѣтѣ, тѣ локѣа ачестѣи концентѣ ши ал ачестѣи desemнѣчѣнѣи жнѣе арѣоре, каре ажнѣе деплинѣ спре инѣиѣнѣеле кѣноѣиѣнѣеи?

Жѣстѣификаре. — Че ва съ зѣкѣ а ѣенералиса? Ва съ зѣкѣ, дѣнѣ че амѣ компаратѣ ши амѣ жудекатѣ de asseminѣ чепте обѣкте, а дѣа дѣнтре еле не ачела каре е чед маѣ assemine чедорѣ аате, ши а рѣѣаа prin абстрактѣне тоѣ че нѣте фаче дѣферѣнѣа; ва съ зѣкѣ, а нѣ маѣ ведѣ че е синѣларѣ ши инѣивѣдѣаа, спре а ведѣ нѣмаѣ че е ѣнѣверсаа ши ессенѣиала; а ѣ дѣа тѣте партиѣларѣнѣѣиале саае аша тѣктѣи тѣ локѣ de a фѣ е а ши нѣмаѣ еа, de a нѣ assemina декѣтѣ sie-тѣсѣмѣ, съ нѣ маѣ аѣѣ декѣтѣ трѣсѣрѣ коммѣне тѣторѣ чедорѣ de спѣѣа са, ши съ се факѣ аша тѣнѣ моделѣ абстрактѣ pentrѣ дѣнсеае. Ѣенералисѣмѣ аналѣкѣндѣ мѣнѣаа нѣстрѣ аа тѣнѣ дѣкрѣ аша тѣ кѣтѣ съ нѣ фѣмѣ атѣнѣмѣ декѣтѣ de чѣрѣнѣстанѣеле prin каре еа репродѣче аате дѣкрѣрѣ: тѣ мо-ментѣа тѣ каре фачемѣ атаре оперѣчѣне, дѣимѣ че аналѣѣи се афлѣ тѣнтре атарѣ ши атарѣ инѣивѣде; дѣимѣ, тѣнтре ачесте инѣивѣде, каре ае тѣнѣе тѣ чед маѣ тѣналѣ градѣ; тѣлѣ адеѣемѣ дѣнтре тѣте чеделеаате тѣлѣ исолѣмѣ ши не зѣчемѣ: афарѣ de ачѣаста, афарѣ de ачѣса, нѣндѣ de аатре атаре нѣанѣ, негалѣндѣ атарѣ ачѣсорѣи, е кѣарѣ кѣ ачѣстѣ инѣивѣдѣтѣ е о имѣѣне крѣдѣнѣѣѣсѣ а тѣторѣ чедорѣ че еа репрезѣнтѣзѣ. Дѣчѣ нѣ маѣ е нечѣсарѣи de а ае рѣѣнѣе тѣте тѣ меморѣе, ши de а кѣѣѣета ненѣчѣтѣтѣ аа дѣнсеае; е дѣстѣаѣ de а авѣ окѣи спре ѣштѣаа каре ае репродѣче, еа е еспрѣсѣнѣеа дорѣ чѣа есакѣтѣ; тѣ ачѣстѣ модѣ тѣнѣ синѣрѣ кѣѣетѣ нѣте атѣтѣ кѣтѣ о мѣе de кѣѣете; тѣ локѣа тѣторѣ ачѣстѣорѣ идеѣ инѣивѣдѣае ши конкрѣте каре ае а адѣнатѣ обсерѣвѣчѣнѣеа ши каре нѣ ае а рѣдѣтѣ комѣнѣрѣчѣнѣеа, п'авемѣ маѣ мѣтате декѣтѣ тѣа, тѣа синѣрѣ каре кѣнѣнде тѣ ѣнѣтатеа са тоѣ че е коммѣнѣи тѣ тѣте чеделеаате. Сѣфлѣтѣа атѣнѣ е конѣнтѣ; еа м'а ажѣнѣсѣ сконѣа че ши ѣронѣнѣеа, possede тѣнѣ принѣипѣи кѣ аа кѣрѣтѣ ажѣторѣ арѣ фолѣсѣе обсерѣвѣчѣнѣи ши аае есперѣиѣнѣеи фѣр'а авѣ дѣфѣктѣнѣѣиале дорѣ, адекѣ кѣ аате порѣе, дѣа есперѣиѣнѣаа каре фѣнѣа тѣкѣрѣкѣндѣ-лѣ кѣ партиѣларѣнѣѣиале саае, еа а скосѣ дѣиѣнѣаа каре 'аѣ сѣсѣѣне кѣ ѣенералинѣѣиале саае.

(Dauiron, Курсѣ de фѣлѣсѣфѣе, пѣѣина 90 et 91).

XIV.

Despre memorie. — Despre asocierea ideilor.

Despre memorie.

Memoria е facultatea de a conserva și de a reproduce noțiunile deja cunoscute.

Еа presupune cunoștința în absența obiectului cunoscut. Aceasta е о проблемъ foarte greu, de nu peste puțin de а о deslega.

Дзпъ sensualistii, noțiunea rămâne în deposit în creier șiпъ când о казъ аналогъ казсеі care о а produsă о pedicentъ, лъкандъ spre fibrile cerebrale але реуініі în care репэсъ ea. Аша дзпъ еі se deslegъ τότε dificiltățile: декъ memoria е маі ușоръ și маі puțină persistente аа аа копиа, дзрандъ къ аа omă е маі laboriosъ și маі tenace, aceasta deninde дела gradul moleculei și аа solidității organului în diversele etape ale vieții.

Spre а ашала ачeastъ teorie е destалъ съ рефлекtemă: 1° къ съфлетя, нар пэ креіі, și адхче aminte; 2° къ ideea пэ е о imagine și къ пэ existe prin sine însăși, аша инкитъ съ се потъ пэне în deposit și съ се реафле în казъа печесаріа.

Ideea се наше când minteа s'а пэсă în жокъ prin provocarea obiectivă, și требзе съ моръ în momentul în care ферментуея intelanctuală а мчетатъ.

Singura esplikăre admissibilă е аша даръ ачеза care, între momentul перченіі și аа ре-

minisvinței, нъ презъпнѣне о diskontinuitate. Ideea e знѣ актѣ, нар нъ знѣ лѣкрѣ. Дар ичетагса знѣ актѣ e nimicirea лѣи. Деѣи дѣкъ идея essiste шѣатѣ timpѣ дѣпъ перченчѣгса са, ачгаста vine de acolo къ перченчѣгса нъ ичетѣзъ, ши къ e o къщигаре континъ a ideei.

În momentul în care sѣflețя перчене, ел e активѣ, лѣкраргса са нъ ичетѣзъ, чи се флѣчеще, апропе къшѣ вибрѣчѣгса pendулазѣи. Ea ремине insensibilъ pentрѣ omѣ пѣиъ кѣндѣ се рѣинвѣзъ prin impresiuni похе аналогу impressiunilorъ каре аѣ determinatѣ къщигаргса primitivъ a ideei. Дѣкъ лѣкраргса ар ичета, e лѣminatѣ къ нъ s'ar mai пѣтѣ reproducе deкѣтѣ prin ачеле децентѣри каре о аѣ produsѣ итѣѣ. Дар ачесте децентѣри нъ sînt totѣ ачелгса, фѣиндѣ къ рѣинисчѣнѣа се presentѣзъ и absința обѣктзѣи. Prin зрмаре нъ se pôte admite къ лѣкраргса ар фѣ пѣтѣтѣ diskontința.

În ачгастъ sistimъ дѣн зрмъ, вариѣчѣгнѣле факзѣатѣи, дѣпъ etateя omзѣи, се есплѣкъ аша: копѣзѣа къщигъ маѣ зшорѣ pentрѣ къ organele sale de перченчѣгне sînt маѣ похе ши маѣ aktive; omзѣа консервъ маѣ лѣнѣгѣ timpѣ, pentрѣ къ comprensiunea са e маѣ секѣръ ши воѣнѣа са маѣ еперѣикъ.

Факзѣатѣя каре се лѣгъ маѣ intimѣ къ memoria e конѣинѣа, къѣи ne este neste пѣтинѣъ а консерва поѣиѣнѣле а кърорѣ presinѣъ нъ о амѣ konstatѣ и sѣflețя nostrѣа.

Se нѣмеще memorie spontanъ чѣса че ne реpresentѣзъ поѣиѣнѣле фѣрѣ intenѣиѣне саѣ ado-

перъчъне din partea noastră, și memorie во-
лунтаръ чеа че ле реафлъ дъпъ зпъ desideriъ
și în зрмареа знеі къзтьрї. Къндъ репродъчереа
е инкомплетъ, къндъ pentru esemplu амъ ре-
принсъ фантазла, și амъ зitatъ timpъла саъ ао-
къла, ахъчї іеа пхмеле de reminisцинцъ.

Imaципъчїзнеа нх е, къмъ аъ зїсъ зпї фї-
лософї, о varietate а memoriei. Е адевратъ къ еа
se serveще къ materialеле каре і ле офереще а-
чеастъ din зрмъ, тнсъ нх ле пхне тп лъкраре аша
прекъмъ знт, фїндъ къ еа перлъкрэзъ, амплїфи-
къ, тнформосецъзъ, къ о ворбъ, ідеа лэзъ, саъ
маї вїне, оперэзъ о спецъ de креацине.

Жустїфикаре. — Зпъ обїектъ е presinte, și пої авемъ о idee
despre днста. Жндекъмъ къ е ачї къ атарї саъ атарї attrібуте. Еа
dispare саъ рхмне. Тнсъ тнчетэзъ de а не афекта, și пої тнчетъмъ
de а 'лъ simți. Нх маї авемъ къчетла despre днста. Ачеста цїне
тпъ чертъ тпмъ, апої се тнтмлаъ съ рекъчетъмъ ла днста; și къ
тоте ачеста п'авемъ індїцинцъ ка еа съ нї се оперэскъ de поў. și съ
не ретноіескъ prin presinga са impressїunea че амъ речентї дела
днста. Тп absinga са, къндъ нх маї este, къндъ нх маї лъкрэзъ нїчї
маї ноте лъкра тп верї тпъ modъ supе тнтеллїцинца ностръ, тлъ реве-
демъ și 'лъ ректнбдемъ, тї ресимџїмъ реалїтатеа. Е адевратъ къ нх
маї кредемъ, къмъ фъчсэмъ маї тїаїте, къ еа е ачї знтъ окїї по-
стри, коассїстндъ къ къчетла ностръ, simțатанъ къ перчепчїнеа ностръ.
Кредемъ къ а фостъ; тлъ апперчїнемъ тп тректї; тнсъ тп фїне тлъ ап-
перчемъ demtate опї къ о claritate кіарї аша de vie ка тнтїа датъ.
Sintemъ spectatori къ тоте къ нх е spectaclъ. Авемъ vederea лъкрї-
доръ фъръ ка еае съ фїе presїнцї, și е destылъ ка тп evenimentъ съ не фїе
attїосъ тп о епокъ, ка тп епока татерїоръ съ'ї реафлътмъ ideea тп пої;
нх маї дэкъ тоте кондїцинїае neccessare supе ачестъ оперъчїне се
афлъ тмпанїте къвїнчїосъ.

(Damiro, Ктрсъ de фїлософїе, паџїна 110 et 111).

Еа лъкрэзъ totъ дэ гна (зтфлетла) верї че съ фїе, верї че съ се фа-
къ саъ че съ факъ. Лъкрэзъ аша даръ къндъ къчетъ, și ideїае саае знт
лъкрърї. Тп momentла тп каре vede тпъ обїектъ, тп каре се апперче-
не къ existe къ атаре саъ атаре каїтате, тп каре маї алесъ рефленте
ла ачеста, дешлїкъ енерџїа са тп тпъ modъ destъ de тнsemnatъ. Тп

съ то даъ, саъ пентръ въ обиктъа диспоре, саъ пентръ къ тнчетъзъ де а' шї фаче ефектъа, impressivnea prodъзъ тн съфаетъ перде тндатъ дин пивачитатеа са. Дин симѳитъ кымъ ера маъ тнаинте, се фаче маъ пнѳинъ симѳитъ; апоѳ тнкъ ши маъ пнѳинъ, тн фине се фаче несимѳитъ. Ремтне пнмаѳ ка о мишкаре секретъ ши фъръ конѳиинѳъ; кте о даъ тнкъ се ши стинѳе ши пере пентръ тоѳ дѳ гна. Къ тоте ачестеа дѳкъ ремтне де ши нѳ маѳ окнпнъ минтеа, ши нѳ маѳ есте тнтр'нса дектѳ гнѳ акѳ овскурѳ къ каре се окнпнъ фъръ а о ѳѳи, континъзъ а фї ши а' шї пѳстра карактерта сеѳ чед distinctivъ. Е фъръ лѳминъ, тнсъ нѳ е фъръ realitate; е тнвѳалт, нѳ е стнсъ. Къ алте ворбе, е г а нѳ ѳѳе къ се афектѳзъ тнкъ де ачестъ impressivne каре нѳ о маѳ симте; тнсъ континъзъ а се афекта де днса. О нѳртъ тоѳ дѳ гна тн sine, дешї асгнъзъ тн профунднтьѳѳ. Тнсъ внѳъ чїркнстанѳе каре детермнъ memoria, ши тн momenta ачела минтеа реїса конѳиинѳа ачестѳ impressivнї ши фаче де поѳ о перченчївне днтр'нса каре, ретнпоитъ їар нѳ поъ, ретнпоитъ тн асснѳа обиктъалт кърѳа тї ретннде, нѳ і се маѳ паре а фї о кѳѳїгаре, чї реанпартїѳивнеа гнѳѳї идеѳ кѳѳїгаре. Аша се фаче ре-
minisчїнѳа.

(ibidem, pagina 114 et 115).

Despre assoѳчїѳнеа ideїlorъ.

Ассоѳчїѳнеа ideїlorъ е факѳлататеа де а кончене саѳ де а ставїлі тнтре поѳїгнї атарї рапортърї, ка реminisчїнѳа гнѳѳї singъре съ дешенте реminisчїнѳа маѳ мѳлтора.

Еа нѳ е memoria, тнсъ презѳпнѳне де не-
cesse esserчїѳїзл memorїѳѳ. Треѳѳе вїне тнѳелѳѳъ,
къ фѳнкѳїѳнеа са тн sine, нѳ е де а репрѳдѳче, чї
де а коннода ideїле.

Рельѳѳнїле прнчїпале не каре се фѳндѳзъ снт
рельѳѳнїле де сѳѳстанѳъ ши де калїтате;
де каѳсъ ши де ефектѳ; де скопѳ ши де ме-
зїѳ; де прнчїпїѳ ши де консеѳнѳъ.

Пнъ кнндѳ се тнкїде тн черкѳа рельеѳѳнїlorъ
sale челоръ primitive ши нечессаре, нѳ презентѳзъ
нїчї гнѳѳї перїкаъ; тнсъ кнндѳ се анпакѳъ ла лѳѳрѳъ.

ріле варіабіле ші оменеші, чере де партва челхі че о апликаь мхать чіркхнспекцізне. Се тцеллеце, pentрх essemплх, китх де стрікьчіосъ ар фі ассоцъчхнса каре о амх ставілі тнтре ферицитате ші тнтре крїме, pentрх кь амх възхтх просперндх хнх омх рех тн essистинца са чеа пьмнтескь.

Жхстїфікаре.— Пхнтва чел импортантх де а стхдіа аїчї нх маї е чіркхстанца чеа шїне кхносхтх а репродукцізнї, чї а раяортїраорх каре формезь ассоцъчїтнса. Ної не вомх мхрїні не ачестх пнтх де vedere.

Каре стнт аша дарь ачесте раяортїрї? Стнт тнеле каре провінх пнмаї де аколо кь обїектеле с'ах перченїтх симулатнх сах стхчессїнх, тн тотх ачел локх сах тн локрї дїверсе; кь с'ах пнмїтх кх пнмїнї аналоце сах контрапе, фхрх а аве тнсь аналоціе сах контрапетате тнтре сїне. Ачесте релхчїнї шї челе че ле сэмїтх, каре провінх пнмаї дїа симпле ачїдїнге де тїмнх, де ворбе, шї стнт пнмаї арбітрапе, стнт реале фхрх тндоїнцх; шї стнт тнхх фортеле dese тн мїнїале іррефлессе; тнсь хт стнт маї пнїнї ірраціонале. Де чї нїчї нх лертх ідеїале тн ачестх модх фїрмх шї каре се рекундоце тн сїстемате шї тн комбїнхчхнїале цїїнїфіче. Еле адхкх пнмаї компхрхчхнї трекхторе шї комїче.

Стнт шї ачтеле ад вхрорх фїндаметнх е кх тотн індїферїнте. Ачестеа релхтх дїа натра шї дїа фїнднх обїектелорх. Челе прїнціпаале се поїх редїче ла челе че essїстх тнтре дхкрхрї ассемїнї сах дїферїнцх; ла челе че тнскх стхстанцеле шї калїтхїале, кхтселе шї ефектеле, скопхрїале шї мезіеле, прїнціпїеле шї консечїнцеле.

(ibidem, паїна 123).

Тн кїтх pentрх фолоста де а нх креле декїтх пнмаї ассоцъчїтнїаорх леїтїне, ачеста е пре-кїарх ка сь маї фїе печессарїх де аї рекомєнда консечїнцеле. Тотх мїнднх цїе кь ел е фїнтнна ачесторх кнпоїнге тотх де о датх позїтїве шї естїнсе каре тнбрацх тн тотн лорх о серїе тнтрєгх де феномене, ле коопдїнх шї ле еспїкх. Адєвхрїата цїїнцх нх е адїх чева; еа консїсте дїа ідеї сїстематїсате, аша тн кїтх сь респхнзе essактх опдїнїх реале а обїектелорх. Шї провіне кх тотн дїа ачестх суїрїтх аналїтїкх каре кхрїосх pentрх раяортїрї, тнсь грех тн алеуерса са, нх креле декїтх челорх че і се парх вь стнї кїарх тн ессєнца дхкрїраорх.

(ibidem, паїна 125 et 126).

XV.

Despre activitate și despre diversele ei caractere. — Despre activitatea voluntară și liberă. — A descrie fenomenul voinei și toate circumstanțele ei.

Despre activitate și despre diversele ei caractere.

Активitatea е прѣтерса ип каре омѣа продѣче феномене, ип локѣ de а фі нѣ маї сѣбіектѣа лорѣ.

Активitatea s'ar прѣтѣ нѣми псікологікѣ саѣ мораль, кѣндѣ се трактѣзѣ despre віеаца интернѣ; фісіологікѣ саѣ мѣскѣларѣ, кѣндѣ се трактѣзѣ despre віеаца естернѣ.

Консидератѣ ип есерііііа сеѣ, е прекѣмѣ ші челелалте фактѣлѣ, іпстінктівѣ саѣ волѣнтарѣ, дѣиѣ кѣмѣ фѣнкціонѣзѣ патрѣа саѣ дін прѣтерса ші іntenцііні предетермінате.

Рігѣросѣ нѣ требѣе admisse ка іпстінктівѣ ші іпволѣнтаре ла омѣ, декѣтѣ нѣмаї фантеле каре се реферескѣ спре ессістінца анімалѣ; фанте каре анімалеле інсемі ші чеї фѣрѣ мінте ле потѣ продѣче аша де віне ка ші ел. Інсѣ требѣе сѣ не феріііѣ де а конфѣнде, кѣмѣ аѣ фѣкѣтѣ шіі, чеа че е спонтанѣ кѣ чеа че е іпволѣнтаріѣ; кѣчї челе маї мѣлте фанте ероіче сінт спонтане ші кѣ тѣте ачестѣа нѣ прѣтемѣ зіче кѣ се продѣкѣ іпволѣнтаріѣ фѣрѣ а ле лѣа тотѣ мерітѣа лорѣ. Де аколо кѣ іntervenцііііа воііііі е сѣбітанѣ ші іммезіатѣ ефікаче нѣ требѣе сѣ конкідемѣ кѣ п'а авѣтѣ локѣ. Апоі спре а демѣстра кѣ спонтанеітатеа нѣ есклѣде іntenцііііа, е дестѣлѣ сѣ інсемііііѣ кѣ активitatea дівінѣ е спонтанѣ ип есен-

цъ, ши къ τότε ачестea нѣ е маї пхѹинѣ волѹнтарь
иn essenцъ. Ної ренегимѣ аша дарь, къ иn омѣ
нѣ маї активitatea анималъ е involѹнтарь; активitatea
omenескъ нѣ се по̀те ессерѹита дектѣ волѹнтариѣ.

Жустификаре. — Дитндѣ къ ошѹа аре прѣвледѹа de а'шї
регѹа иn фьрте mare parte destиньчѹнea са, е тнѣ фантѣ inkontesta-
ѹа къ bestieae sнт sнтнyse иn modѹа чеa маї imzeiatѣ дѣречѹнїѣ
натрѣї. Е адеврѣалѣ къ ної нѣ кнѹждемѣ нїчї де кнѹмѣ, кнѹмѣ опе-
рѣзѣ натрѣа иn ачeastѣ чїркнстанцѣ. Тнсь е чертѣ de о parte, къ
нѣ прїи о адеѹере делїбератѣ, аналогъ феноменѹалї воїнѹей омен-
ѹї, се determnїнъ анималеле а персекута черте skонтрї партїкѹларе; шї
де аатѣ parte, къ нѣ прїи тнѣ процессѣ assieme чедѣї че нѣмїмѣ
раѹїтнe иn ної, комбїнѣ meziеле де а первенї ла днsele. Ної дѣ-
мѣ нѣмеле де instїнктѣ ачестїї прїнѹїнїѣ некнпосктѣї каре дїрентѣзѣ
оперечѹнїае анималелорѣ. Доѹе чїркнстанце аа distннѣ де раѹїтнe
ї° униформitatea кт каре прѹчеде иn тоте individeae де ачeastї
снecѣ; 2° essaktїтdїнea инфаллївїаь кт каре шїї impaїнeде destннъ-
чѹнea са маї тnante де тоте esперїїнга.

(Jouffroy, Sпїce de фїлософїа моралъ,
trad. din Dugald-Stewart, pag. 52 et 53).

Despre активitatea волѹнтарь шї лїберь.

Активitatea волѹнтарь шї лїберь е
чеаа че се desплїкѣ sнтѣї инфлѹїнѹа
воїнѹей, шї иn зрмареа знeї делїберь-
чїхнї маї мхлѣї саѣ маї пхѹїнѣ rapide.

Воїнѹа е факѹататеа прїи esчелїнѹъ, фїїндѣ къ
ea сннѣрѣ фаче ка сѣ фїмѣ persone, карь нѣ
лхкрзрї. Фьрѣ интервенїрeа eї, фантеле ностре
н'арѣ авe нїчї о валорe моралъ, шї ної н'амѣ авe
нїчї мерїтѣ нїчї responsabilitate.

Жустификаре. — Чеаа че distннѣ тнѣ атерѣ де аатѹа sнтї
дїверsele лѹї прїпрїетѹїїї саѣ каначїтѹїїї натурале. Омѹа авїндѣ кан-
пачїтѹїїї sнecїаеле, е кѹ ачестїї тїтлѹ, ка шї тоте аѹкрѹїае possївїае,
о фїїндѣ де о снecѣ партїкѹларь, шї каре мерїтѣ тнѣ нѣме пар-
тїкѹларїѣ. Тнсь, афарь де ачeastѣ sнecїаалїтate натуралъ каре аї este

комитънъ кѣ тóте дукрѣіае дін мѣдѣ, (къчѣ тóте дукрѣіае дін мѣдѣ аѣ натурѣ дорѣ чѣа спеціалѣ), еа се нѣкѣрѣ де тѣхъ привілеѣнѣхъ кѣ тотѣа партікулярнѣхъ, шѣ каре 'аѣ скóте дін мѣдѣіае : адекъ привілеѣнѣа де а нѣлѣ диспѣне де капачѣтѣіае саае челе натурале. Еа аре нѣ нѣмаѣ капачѣтѣіае спеціалѣ, прекѣмѣ аре фѣе-че дѣкѣрѣ, шѣ, пентрѣ ессемпѣа, капачѣтѣаеа де а нѣѣета, де а 'шѣ адѣче а мѣнте шѣ де а се мѣшка ; чѣ тѣкѣ шѣ гѣвернѣзѣ ачесте капачѣтѣіае, адекъ ле дѣне тѣ мѣна са шѣ се серѣдѣ кѣ дѣнсеае кѣмѣ вреа. Аша се мѣшка кѣмѣ вреа ; дѣпентѣзѣ мемѣорѣа са, аплѣкѣ кѣѣетарѣа са да че вреа. Аѣ о ворѣзѣ, еа е домнѣ несте сіне шѣ несте капачѣтѣіае саае. Дарѣ, кѣ дукрѣіае нѣ е аша ; шѣ еае аѣ капачѣтѣіае натурале, тѣсѣ тѣптр'тѣнсеае нѣ е нѣтере а ѣ. т о п о м ѣ каре сѣ 'мѣ апрѣпѣіеае ачесте капачѣтѣіае шѣ сѣ ле гѣвернезе. Аша, арѣореле аре мѣлѣе капачѣтѣіае натурале, тѣсѣ еае се десѣолѣтѣзѣ тѣптр'тѣнсаа фѣрѣ партічѣпѣчѣнсеа дѣіа. Нѣ еа ле дѣпентѣзѣ, чѣ натурѣ. Еае ессѣітѣ тѣптр'тѣнсаа, оперѣзѣ тѣптр'тѣнсаа ; тѣсѣ нѣ стѣт аае дѣіа, шѣ челе че прѣдукѣ еае нѣ і се нóте атрѣіѣіа.

Нѣтереа че аре омѣа де а домнѣ несте капачѣтѣіае саае челе натурале шѣ де а ле дѣпента, фѣче дѣптр'тѣнсаа о персѣонѣ, шѣ дукрѣіае стѣт дѣкѣрѣ пентрѣа кѣ еае нѣ ессѣрѣітѣзѣ ачѣастѣ нѣтере тѣ сіне. Ачѣаста е адекърѣата дѣферѣнѣцѣ каре дѣстѣне дукрѣіае де персѣоне. Тóте натурѣае пѣссѣіае стѣт дотѣте кѣ черте капачѣтѣіае. Тѣсѣ тѣнеле аѣ къпѣлатѣ несте челеааае привілеѣнѣа де а се домнѣ не сіне шѣ де а се гѣверна. Ачѣестѣа стѣт персѣонеле. Челеааае стѣт дѣнсіте де дѣнсаа, аша тѣкѣтѣ еае н'аѣ парте да чѣаа че се фѣче тѣптр'тѣнсеае. Ачѣестѣа стѣт дукрѣіае. Капачѣтѣіае дорѣ се десѣолѣтѣзѣ кѣ тóте ачѣестѣа. Тѣсѣ нѣмаѣ дѣпѣ дѣѣіае кѣрѣра ле а сѣпѣнтѣ Дзеѣ. Дзеѣ гѣвернѣзѣ тѣптр'тѣнсеае. Еа е персѣона дукрѣіае дорѣ, прекѣмѣ операрѣа е персѣона оролоѣіѣаіа. Дѣчѣ персѣона е афарѣ дѣн фѣііацѣ. Тѣ тѣнсаа шѣ сінаа дукрѣіае дорѣ, прекѣмѣ тѣ сінаа оролоѣіѣаіа, нѣ се афѣа персѣонѣ. Нѣмаѣ о серѣе де капачѣтѣіае се афѣа каре се мѣшка ѣрѣдѣе, фѣрѣ ка натурѣа чѣа дотѣте кѣ дѣнсеае сѣ дѣіе нѣчѣ кѣрѣѣ че факѣ еае. Де ачѣеа нѣчѣ нѣ нѣтемѣ чѣре комѣітѣ дѣла дѣкѣрѣіае де чѣаа че се фѣче тѣптр'тѣнсеае. Треѣѣѣ сѣ де тѣпдрѣнтѣмѣ кѣтрѣ Дзеѣ прекѣмѣ не тѣпдрѣнтѣмѣ кѣтрѣ операрѣіа, нар нѣ кѣтрѣ оролоѣіа, кѣдѣ оролоѣіаа мерѣе реѣ.

(Jouffroy, Mischela, паѣіаа 346, 347, 348).

А десѣрѣіе фѣноменѣа ѣоіагѣіа шѣ тóте чѣркѣнстанѣеле еѣ.

Ѣоіагѣа се нóте кѣнсѣіѣера тѣ сіне тѣнсаа шѣ, адекъ тѣкѣтѣ пентрѣа фѣормѣчѣіа-неа дѣтермѣнѣчѣіа нѣіа ; саѣ рѣлатѣіѣѣ сѣпѣ

челелалте факхлатъци, инкитъ pentрх
инфлхинца че еа ессерчитэзъ супре дин-
селе.

Ин чел д'интнхъ пхнтхъ де vedere, феноменеле че
пресентэзъ воинца снт: 1° possessiunea: акте
вохнтаре нх се нотхъ продхче prin хнх аунте ка-
ре нх дисхне де sine, каре е схпхсхъ хней дом-
ниі стръине, кх о ворбъ каре нх е домхъ де sine
(sui compos); 2° delivъръ чихнеа, каре
пресхпхне simуimнтхл де libertate фъръ каре
еа ар фи ilхsorie, жхdekata фъръ каре ар фи im-
possibiалъ; infine simуimнтхл де resхusabilitate
фъръ каре ар фи linsitъ де totхъ interessхл.

Киндхъ воинца с'а determinатхъ супре а ажунце ла
realisarea воичхнлорхъ, нхне инжокхъ хна сахъ маі
мхлте динтре факхлатъциле ностре, ши skimбъ ин-
датъ кх totхл карактерхл продхктелорхъ лорхъ. А-
тхнчи ин локхъ де а vedé, интхитъ мхъ, ин локхъ
де а ахзи, аскхлатъ мхъ. Атхнчи attenuиunea ши
reflessiunea determinъ поцииале челе ваце каре
пхтхсе интеллигинца съ ле кинице. Атхнчи фантеле
ностре іехъ импресхра чеа nestéрсъ а bineлхи ши а
рехлхи. Infine, нхмаі дин ачестхъ momentхъ essiste
ин realitate personalitatea omenéскъ.

Жхстификаре. — Аша totхъ че bine динтринхл (svfactхъ), сахъ ин
кхцете, сахъ ин афекте; tote авесте минхлрї каре ле продхче ел prin
energiа са; tote авесте фанте, верї де че хенхъ съ фие, нх снт але авї
нхмаі ка фанте але патреї саае, ка faulte ала кърорї принципї ши кон-
дїиундъ ле нортъ ел ин sine; чи ел ле адахе о спедъ де сурбанitate
ми де ахаре де possessiune каре і ле фаче имхтаніале. Ел ну ле авеа
маі маинте дектї ка ефекте кхпате ми simуале але пхтереї саае челеї
патрале. Акхмї ле аре маі bine; снт маі мхлї опера са, гї снт
маі персонале. Че с'а интнмлаатъ интринхл дектндхъ дин пхтере нечес-
sитатъ с'а фхкхїї libeръ ши sui compos? А авїї пхтере neste sine;
а невенїї а се possessede.

A se possede e tn adebърѣ φυνδρα а тотѣ че ноѣ амѣ възвѣтѣ а-кѣмѣ. А се поудинѣ, а се рединѣ, а се авсдинѣ, а се модера, а'ми комтн-да, а пѣне, нѣ не насъ че спедъ де аѣраре, темперѣмнтѣ мѣ мѣстрѣ; а нѣ се аьса маѣ мѣталѣ а мерѣе; а φѣ аа сеѣ мѣ секурѣ де сине, аа сѣ зѣкѣ tn adebърѣ а се possede. Possessivnea de sine e φαντα γενε-ραλ κаре domперѣ neste tôte.

(Damiron, Kypcъ de φιλосоφѣ, παγѣна 224).

Kymѣ первѣне ед сѣ трѣкѣ д е л а possessivne ла дѣрѣчѣнеа мѣ ла тѣса активѣтѣнѣ саде ?

Ѣкѣ 'аѣ кѣ се deдѣнтѣ, се konsiderѣ мѣ се moderѣзѣ; фѣрѣ скопѣ? Нѣ фѣрѣ indoinѣ, кѣчѣ нѣ нôte remтнѣ аколо. Нѣ е аколо κτараеа аѣ; чѣ тnainte de а се пѣне карѣмѣ tn мерсѣ тревѣе сѣ дѣе тнѣтро мерѣе. Че тѣ аинседе аша дар спре а тnainta мѣ а се detерmѣна tn вер тнѣ modѣ? Kynodѣнѣа дрѣмѣлѣ чѣ тревѣе сѣ іеа мѣ сѣ дѣе. Карѣ аша дарѣ ачестѣ дрѣмѣ; се intrѣтѣ; konsiderѣ; intrѣ. кѣ о ворѣ, tn д е л а і-верѣчѣтѣе.

A J e l i b e r a e тнѣ актѣ de тntelлѣдѣнѣ: актѣ комплѣссѣ мѣ мѣл-тнѣлѣ, tn κаре, дѣкѣ амѣ воѣ, ар φѣ тнорѣ de а реаφла tôte modѣpѣае κѣцѣтѣрѣнѣ κаре ле амѣ реκѣносκѣтѣ маѣ сѣсѣ. Тнѣсѣ ноѣ нѣ 'аѣ вомѣ тр-ма tn elementeлe саде; ачестѣ апааіse n'ape нѣмѣка ноѣ: ноѣ та вомѣ аѣа нѣмаѣ tn totѣа сеѣ. Ед тнчѣне тотѣ дѣ тnа prin о спедъ де ре-κѣнодѣнѣ саѣ а dѣverseлорѣ скопѣтѣ чѣ авемѣ tn vedere, саѣ а dѣverse-лорѣ mezie κаре дѣкѣ ла тнѣ скопѣ. Кѣртѣмѣ сѣ ле dѣчернемѣ, сѣ ле компѣтѣмѣ, сѣ ле κадѣфѣкѣмѣ. S'a фѣктѣ ачѣаста, ле компарѣмѣ, ре-компарѣмѣ мѣ аппредѣтѣмѣ вадорѣа лорѣ чѣа релатѣвѣ; ле ваданѣчѣмѣ, ле κѣтѣрѣнѣ, мѣ κтндѣ дѣмѣ tn че rapортѣ sѣnt тнѣеде κѣтрѣ аатѣе есκатѣдемѣ тѣчѣсѣвѣ тôte чѣеде че мѣ се парѣ іnфѣрѣоре. Едѣмѣнѣмѣ мѣ нар елѣмѣнѣмѣ нѣтѣ κтндѣ ажѣтѣдемѣ тнфѣне ла о оудѣтѣне dѣfѣнѣтѣвѣ. Ачѣста е тнѣтнѣа терmѣнѣ аа д е л а і-верѣчѣтѣнѣ, атнчѣ s'a stabѣ-лѣтѣ, саѣ кѣ атаре скопѣ е чѣа втѣѣ, саѣ кѣ атаре meзѣѣ е de преферѣтѣ. Авемѣ κредѣнѣа нѣстрѣ, жѣдеκата нѣстрѣ; κредемѣ ла чѣеа de фѣктѣ.

(ibidem, παγѣна 251 et 252).

Κаре е аша дарѣ аѣκрарае нѣтерѣнѣ персонале спре κаначѣтѣдѣае нѣ-стрѣ? Ачѣастѣ аѣκрарае се редѣче ла dove κѣркѣстанѣе: dѣрѣтѣзѣ мѣ κончѣнтѣрѣзѣ.

Κтндѣ факѣтѣдѣлае нѣстрѣ sѣnt аьсате sѣe тнсемѣ, sѣnt прада аѣκрѣ-рѣлорѣ κаре ле солѣчѣлѣкѣ. Аша, m e m o r i a, аьсате sѣmѣ, е окупѣтѣ нетѣчѣтѣтѣ de tôte рѣmѣnѣsчѣнѣеде κаре ле аѣѣче а s s o ѣ ч ѣ т ѣ n e a і d e і a o р ѣ мѣ е тpасѣ орѣеде de тnа κѣтрѣ аата. Унѣеде маѣ вѣѣ о дѣнѣ маѣ мѣталѣ; аатѣе о ануκѣ нѣмаѣ мѣ о ласѣ. Тнѣсѣ κаѣса κаре проаѣтѣ саѣ κѣртѣлѣ дѣрѣта лорѣ е тотѣ дѣ тnа тнтрѣтнседе дар нѣѣ о datѣ tn факѣтѣдѣ. Assѣmѣне е мѣ кѣ тnтеллѣдѣнѣа нѣстрѣ κтндѣ нѣ е

губернатъ. Phenomenele interne saŭ esteŭne kape tpeky svutŭ okiŭ nostri, okupŭ stchessivŭ attentionea nóstre in mŭsura ky kape tpeky, saŭ déky se presentézy simvatanŭ, o tnapatŭ intpe sine; челе маŭ вътѣóre attin- gindvo маŭ мѣлѣ, шѣ челе маŭ шѣóre маŭ пѣдинѣ, фѣръ ка еа съ се нѣтъ апѣра. Sensibilitatea, de nartea eŭ, okupatŭ de o mie de kaise kape o noŭŭ afekta, kaptŭ o mie de sensychnŭ kape i le inflaŭŭ; стѣре, се вѣктрѣ, се passionézy, се irritézy, се tpevtrѣ, saŭ се stimplrѣ, дѣ- нь пѣчереа ачесторѣ kaise, ка мареа дѣнь пѣчереа vntvriaporŭ. Аша шѣ капачитѣѣле nóstre челе натурале, лѣsate siemŭ мергѣ totŭ intp'yna, insŭ дѣнь пѣчереа дѣктрѣиорѣ че ле содѣчѣтѣзъ. Ele stnt жокта а- chestŭ фатсŭ eternŭ de phenomene in mizakota кѣрѣна stntemŭ кофѣ- даѣ, шѣ in sinva кѣрѣна не амѣ potola ка дѣктрѣиале, фѣръ resistinѣ шѣ фѣръ коидѣинѣ, déky пѣтереа персонале ка тпѣ пѣлотѣ авѣла пѣ s'ar пѣле ла губернакѣтѣ шѣ n'ar онпѣне воинѣа са чеа рефлессѣ пѣте- рѣ челеŭ брѣе а torpinteдѣѣ.

(Jouffroy, Miscellae, pagina 376 et 377).

XIV.

Demystrychnea libertydŭi.

Libertatea e privileѣiѣла че possede omѣла de a se resóлѣе шѣ de a лѣкпа de sine insŭшѣ; in fine de a dispnye de personalitatea са фѣръ а сѣфери инфлѣинѣа хнеŭ пѣтерѣ сѣперѣóre.

Libertatea omѣлѣ нѣ е illimitatŭ, fiindŭ къ нѣмаŭ attrixtele лѣŭ Dzeŭ stnt infinite. Ea e маŭ мѣлѣ saŭ маŭ пѣдинѣ pestpinsŭ, дѣнь натуре факѣлатѣѣиорѣ кape аѣ съ се esserѣiteze.

Aktivitaea organikŭ mŭskŭларѣ е tnpedekatŭ ne- tchetatŭ in esserѣiѣѣла сеѣ, saŭ prin лѣкпа саŭ prin resistinѣа челорѣ алте корпѣрѣ. Intelliѣин- ѣа, demŭ маŭ indipendinte, pentpŭ къ се esserѣi- tézy tntpŭ, е tnpedekatŭ кѣте о датѣ де прежѣ- деѣе шѣ де крѣдинѣеле кape не stnt tnpŭse. Pas- sivea nóte domni in sѣpera sensibilitѣѣѣ, шѣ т- въѣѣла in а воинѣеŭ; insŭ ачесте obstakŭe tpevtrѣ

esserciului libertății fără a compromitte existența ei.

Essistența libertății se demăstră prin dovele specifice de fapt. Unele împrejurări dela conștiință, konstitueskă argumenta psihologică; altele esaxpate din stăruia societăților omenești konstitueskă argumenta morală.

Argumenta psihologică. — Înainte de a se rezolbe, omul deliberează. Dăruindă totă timpulășă ce precede determinării, se simte liber, și e sekură că poate alece dintre soluțiunile diverse; dăruie fapt, referențe sieși tôte konsequențele fantei. Dékă rezultatul e folositoră, se felicităză; dékă e stricăciosă, se măstră; dékă e onestă se laudă, etc.. Tôte achesta sint lucrări ce demăstră assemine că ea se konsiderează ca astorizăriă al rezoluțiunii și al fantei. În fine remorșă demăstră că ce năntă are ea simțimintul responsabilității sale. Dar nă așinte independența e fără îndoivă singură acela ce poate fi responsabil. Nimeni nă poate simți penitența saă kontentăză pentru că aă lucrăți în un chip modă, dekă nă nămaî pentru că kăuțetă că ar fi năntă lucră altrăminte.

Noțiunea datoriei și a obligațiunii sânt stabileskă libertatea; pentru că dékă amă fi săpăși năntă năntă distinkte de noi înșine, atănuți ačeste dovele noțiunii ar trebă să se ție de ačastă năntă, kăr nă de noi.

Чеза че се нăмече аргументă теологикă konsiste а индикă къ афирмăчиіле конștiинції sânt inkontestabile, pentru că еле винă dela Dzeș; нăсă

ачестѣ аргументѣ се апликакъ ин џенере ла тоте веритѣциле примаре але сенскаѣ интимѣ, нар пѣ нѣмаѣ ин сиецие ла либертате.

А р г у м е н т ѣ л м о р а л.—Крединѣа џниверсаль а џенкаѣ оменескѣ ин либертате се манифестѣз ин чел маѣ лѣмитатѣ модѣ приу пѣререа каре дистрибуѣце stima саѣ деспреѣциѣл, приу леѣза каре дечерне рекомпенса саѣ инфлиѣе пѣнѣциѣнеа: кѣчи ар фи авсѣрдѣ а рекомпенса, ши атроче а пѣни instrumѣнѣл passivѣ ал џнеѣ пѣтерѣ iрresistibile.

Рѣгѣѣнеа, консилиѣл, презѣпѣнѣ џарѣши къ поѣ рекѣнѣоѣемѣ ин assemenѣi nostri пѣтереа де а се decide къ либертате.

Либертата ессисте аша дарѣ фѣрѣ контестѣѣне, инсѣ ин о черѣтѣ мѣсѣрѣ ши ин черѣте кондиѣиѣни. Аша, ин сомнѣ, delirѣ, stѣлѣтеѣ, е sѣsѣinsѣ, фи индѣ къ тотѣ ѣсѣл либертѣѣи презѣпѣне жѣдеката интеллиѣиѣеѣ, енерѣѣа воинѣеѣ, ши аѣесте доѣе факѣѣѣѣ пѣ се ессерѣтѣз ин ниѣи ѣнѣл дин аѣесте state.

Аѣастѣ демѣстрѣѣне дѣрѣнтѣ с'ар пѣтѣ комплета къ фолосѣ приу о демѣстрѣѣне индѣрѣнтѣ, приу каре с'ар инсемна дѣфикѣѣѣциле ши инконсеѣѣиѣеле fatalismѣл, (крединѣѣ каре пѣне не омѣ sѣнтѣ имперѣл пѣecessѣѣѣи ши ал sorѣѣi): инсѣ аѣестѣ џенѣ де аргументѣ е маѣ мѣлѣ исторѣкѣ дѣкѣѣѣ философѣкѣ. Сѣ не фиѣ destѣлѣ а инсемна dissolѣѣѣнеа актѣалѣ а имперѣлѣѣ тѣркѣ, ши ин џенере а ѣivilisѣѣѣмѣi maxomedane ши fatalistѣe.

Се обѣктѣз инконтра ессистинѣеѣ либертѣѣи: 1° пѣтереа motivelорѣ. Фи индѣ къ motивеле проѣѣкѣ dѣterminѣѣѣнеа, sѣфлетѣл аsѣѣѣ de motивеѣи пѣ е либерѣ.

Ачгастъ обіекціѣне е рідикълъ; кьчї кларѣ ачгаста konstitueше либертата, а нх аскълата декатѣ de motive, адекъ de аппрециѣнїи desupe intereessѣ шї desupe datorie фькѣте шї ачентате де лѣкрѣторїѣ инсѣшї. Фїндѣ кь, декъ фанта нх е motivate, е produktѣл касѣлѣ, ал instiktѣлѣ, нарѣ нх ал personei. Чїне кѣтѣзъ сь зїкѣ, пентрѣ essemблѣ, кь врѣѣл, спре каре motivele н адеврѣ нх лѣкрѣзъ, е маї либерѣ декатѣ омѣл?

О обіекціѣне маї seriósъ е 2° а прециїнѣи divine. Dzeѣ prevede tóte fautele; dar ел е инфалїбіл н prevederea sa: деѣї ної vomѣ лѣкра de nechesse кѣмѣ а превѣзѣтѣ ел, шї нх vomѣ фї либерї де а лѣкра алтрѣмїте.

Е пробавїл кь проблема аша нхсѣ е insolubїл. Тнсѣ либертата оменѣскѣ шї прециїнѣа divine sнt assemїне inkontestabile. Де ачгаста, пентрндѣ sakrifika нїчї зна дїн ачесте доже реалїтѣї, шї пентрндѣ жѣstїfїка koessistinѣа лорѣ, треѣѣ сь ре-кѣнóщемѣ кь esiste нtre dнsele о кончіліѣѣне ал кѣреї misterїѣ нх лѣ пóте перѣnde intelїїn-да нóстрѣ. Маї мѣлте sistematе нчѣркѣ кѣ тóте ачестѣа сь есплїче ачгастѣ кончіліѣѣне; нїчї зна нх нї се паре а satisfache деплїнѣ. 1° зїкѣ кь Dzeѣ нх prevede, фїндѣ кь пентрѣ ел нх е нїчї presinte нїчї вїиторѣѣ, чї totѣ е simѣтанѣ; ел vede нхмаї кѣ о сїнѣрѣ шї totѣ ачгастшї кѣѣтѣѣрѣ де окѣ, шї вѣзндѣ нх esserchїтѣзъ нїчї о инфлѣнѣї спре ної, шї прїн ѣрмаре нх стрїнѣе ѣсѣл либертѣїї; 2° кь Dzeѣ, н intereessѣл либертѣїї нóстрѣ, шї лїмїтѣ ел инсѣшї прециїнѣа sa, шї pestrїnѣndѣ о спре fautele nechesare, прекѣмѣ sнt алe natѣrel

inanimate, нъ о аппликъ ла сфера фиинделоръ ли-
бере.

Noi ne vomъ търџини а ренеџи, къ Dzeъ dandъ
omъaxи либертата ми пьстръндъ 'ми pentръ sine
предиинџа, а пьтътъ прѣ-вине съ 'ми ресерве секре-
тъа misterioселоръ лоръ армонии.

Жтстификаре: — E datoria, ми кт datoria твъџта de а о тш-
пани саџ de а о viola; e vijita ми virstea: vijitъ ми virste! Sint
acestea лъкрџи contestate? Nimeni нъ se disputъ supе а џи дѣкъ sint
fante втне саџ реде; чи каре sint челе втне саџ челе реде? Нъ se
zice: нъ e vine, чи ачѣста e саџ нъ e vine; нъ se zice: нъ e реџ, чи а-
чѣста e саџ нъ e реџ. Аша даръ рѣтне totъ дѣ џна ва черџ ми винеде
ми рѣта, omъа втнџ ми omъа реџ. Даръ, къ ар фи чѣва assemine фъ-
ръ либертате ми фъръ воинџъ, ачѣста e о контражѣре. De ачѣста totъ
omъа simte, kindъ se кpede onestъ саџ нъ, къ еа а fostъ pentръ чѣва
тн пьтареа каре а џиџт'о, къ еа e фанта са, кар нъ а тнеџ fataлитџи
invincibile.

Meritъа ми demeritъа sint ка ми virstea ми vijita, але кьрорџ
konsevinџe sint modърџ de а фи але тнеџ креатурџ каре нъ s'ар жџде-
ка, n'ар фи жџдекать, ми n'ар фи тн адеврџ demъ саџ idemъ de
рекompенсъ дѣкъ n'ар авѣ либертате. Калификаџи кт ачеламџ нџме
фиинџеле nechesitate, ми веџи vedѣ avъrдитатеа. Воџ веџи нџтѣ про-
пџџџа къ еде аџ фъкџтџ саџ n'аџ фъкџтџ атаре саџ атаре фантъ; тнсъ
нъ о веџи апрѣва ниџи нъ о веџи defъџта, чи въ веџи търџини а о
konstata.

Totъ ачѣста avserвъчџне se нџте фаче despre аппликъчџнеа нџнџ-
џивниџ саџ а rekompенсеџ; еа prestънџне de nechesse тн чѣл че e о-
bieктъа сџ каалитатеа de лъкрџорџи морала. А rekompенса саџ а лџни
pentръ тнџ лъкръ neвоитџ e о дрѣнтате каре нъ интръ тн ниџи о минте
omenѣскъ. Ми дѣкъ se интџмпалъ ка верџи о datъ съ se sentѣџеze о
фантъ каре нъ e impътабилъ, ми съ se леџе кт dъnsa лѣгала чѣрте палъ-
чѣрџ саџ чѣрте dџрѣрџ, ачѣста vine de аколо къ карактеръа саџ natъра
ачѣстеџ фанте нъ se ктнџџе vine; vine de аколо къ vedemъ инт'insa
о интџнџне, каре тн адеврџ, нъ se афалъ инт'insa, ми о трактъмџ ка
воаџнтаръ, dџрџндъ къ нъ e дѣкџтџ nechesitate.

Тнсъ че e маџ ниарџ, ка аргџменџ ал либертџџиџ, дѣкџтџ рѣмор-
ста саџ начѣа сџфлетџаџи каре о simte неанџратџ omъа каре se кpede
тн конџџиџџа са кџлапанџа саџ virstosъ? Че e рѣморста? о dџрѣре ми о
dџрѣре destъџ de vie supе а се интѣрче индатъ тн тръ ми тн тнџне-

Дар де че суферимъ атинѣ? де флациатеа ностръ, де кримеле ностръ, де рета че амъ фькѣтѣ ши че амъ фи нутѣтѣ съ нѣ 'лѣ фачемѣ. Сѣ феримъ нентръ къ амъ грешитѣ, ши фииндѣ къ нѣ не имутѣмъ деатѣ нѣче кѣпаа тѣ кѣре амъ кѣзѣтѣ, не имутѣмъ нѣче тѣшине кѣса дѣрепѣ ностре, не detestѣмъ ши не мадезичемъ: атаре е реторста, чеа д'тѣтѣ, чеа маѣ секѣръ ши чеа маѣ дѣръ дѣнтре нѣнигѣнѣ. Др фи тоѣ аша фьръ лѣбертате? Окѣсѣнѣле нѣ не лѣнескѣ де а фи атѣамѣ де тѣтѣмѣлѣрѣ аспре, де а ле симѣ, де а че тѣтѣста, де а не тѣтѣста нентръ идеѣа мѣсерѣѣ ностре ши а флациѣтѣнѣ ностре. Тѣсѣ дѣкѣ е о симѣлѣ фѣтазѣтате, адвѣрситате кѣре нѣ нѣтеамъ дѣчѣ съ о прѣведемъ нѣчѣ съ о импедѣкѣмъ, не тѣтѣстѣмъ тѣ адѣвѣрѣ, ши не стѣвѣрѣмъ; тѣсѣ нѣ не ноѣ, че не кѣтсеѣ кѣре не аѣ атѣнѣсѣ. Е дѣрере ши ачѣаста, тѣсѣ нѣ е р е м о р с ѣ нѣчѣ не нѣтѣнѣ, нентръ къ н'а постѣ кѣпаа ностръ.

Де азѣа парте, нѣ демѣстрѣ ассемѣне начѣа стѣфѣстѣлѣ ностръ къ стѣтемъ лѣберѣ тѣ фѣнтеле тѣ а кѣрорѣ тѣмаре не вѣкѣрѣмъ? Еѣ нѣ е ачѣастѣ нѣлѣчере кѣре о афѣлѣмъ тѣ симѣимѣнтѣа тѣнѣ вѣне кѣре нѣ се тѣтѣмѣлѣ нѣмаѣ форѣтѣтѣ. Ноѣ о гѣстѣмъ, нентръ къ щѣмъ къ вѣртѣтеа кѣре нѣ е дѣлѣче е а ностръ, вѣне дѣла ноѣ, рѣсѣлѣ дѣн о лѣкѣре лѣтерѣ фькѣтѣ нентръ дѣторѣа ностръ, стѣтемъ фѣрѣчѣнѣ нентръ ноѣ тѣшине тѣтѣрѣ ачѣастѣ вѣкѣрѣ а кѣнѣнѣнѣѣ. Стѣтемъ кѣнѣнѣ кѣ вѣнѣнѣа ностръ, кѣре с'а аѣтѣлѣ онѣстѣ ши дрѣнтѣ. О амъмъ нентръ къ т'а онорѣтѣ прѣн ачѣстѣ кѣрѣкѣтѣрѣ. Амъ симѣ чеа ассемѣне, дѣкѣ, тѣ тѣнѣ мѣментѣ, не амъ тѣдоѣ дѣсѣре ѣдѣнѣнѣнѣа ностръ чеа морѣлѣ? амъ азѣ, фьръ ачѣастѣ кѣндѣгѣнѣ, ши ачѣастѣ стѣмъ де ноѣ, ши ачѣастѣ вѣкѣрѣ кѣрѣте кѣре дѣрѣвѣ дѣнѣр'ѣнѣа? Амъ нѣтѣ съ не фѣлѣчѣтѣмъ ши съ не рѣгрѣжѣмъ нентръ чеа? Нѣ, тѣ адѣвѣрѣ; ши тѣ ачѣастѣ ѣнѣтѣсе тоѣ с'ар рѣдѣче нентръ ноѣ а не вѣкѣрѣа де о стѣре кѣре нѣ о амъ фѣче ноѣ, дѣр кѣре нѣ с'ар фѣче.

Тоѣ прѣстѣнѣне лѣбертатеа, рѣгѣчѣнѣле, кѣнѣлѣле, кѣнѣнѣ дѣле. Тѣте фѣнтеле кѣре аѣ, де обѣктѣ съ модѣфѣче, съ скѣмбе, съ рѣкѣтѣфѣ саѣ съ рѣзѣме нѣрѣтѣрѣа, тѣнѣ нѣрѣсѣне, нѣ имѣлѣнѣ ачѣстѣа де вѣчѣсе фѣкѣтѣтѣа де а се. Гѣтѣрѣа? Едѣкѣчѣнѣле, чѣвѣлѣсѣчѣнѣле, ессѣнѣнѣа тѣсѣмъ а соѣѣтѣнѣлѣорѣ, тѣте прѣкѣлѣмъ ши атѣстѣчѣ ачѣстѣ атѣрѣвѣтѣ аѣ тѣманѣтѣнѣ. Съ тѣвѣчѣмъ аша дѣрѣ а 'лѣ рѣкѣнѣнѣ, ши а вѣдѣ тѣтѣр'ѣнѣа тѣа дѣнтре вѣрѣтѣнѣле кѣре ар фи тоѣ де о дѣтѣ ши прѣ-вѣсѣрѣдѣ ши прѣ-вѣфѣрѣчѣтѣ де а нѣ о адѣмѣте тѣ кѣрѣнѣа ностръ.

(Damon, Кѣрѣ де фѣлѣсофѣе, паѣна 278 et 279).

XVII.

Desupe Eŷ. — Desupe identitatea lui. — Desupe unitatea lui.

Desupe Eŷ.

Еѡ е персоналитатеа оменескѡ манифестундѡсе, кѡносундѡсе ши гѡвернундѡсе; виеаца ши плинѡ essereциѡиѡ, авундѡ конѡиѡиѡуѡ де sine-ѡнсѡ ши.

Еѡ нѡ е корпѡл; кѡчи, прекѡмѡ азисѡ Картезиѡ, ноте сѡ ши се таие ѡнѡ враѡѡ саѡ ѡнѡ пичиорѡ фѡрѡ ка еѡл сѡ ши челезе де а фиѡнтерѡ прин ачестѡ мѡтиѡличне а корпѡлѡ. Ши ѡлѡрѡ, кундѡ морѡлѡ саѡ ѡлѡрѡнеа енервѡзѡ организѡѡнеа, еѡл рѡтине де мѡлте ори кѡрѡ аша де нѡтине ши де активѡ ка ши статѡл сѡнѡтѡѡиѡ саѡ ал ѡѡнеѡеѡ, ачѡлста демѡстрѡ кѡ еѡл нѡ е материал, фиундѡ кѡ нѡ е сѡнѡсѡлѡ вичиситѡдиниѡрѡ нѡлѡрѡ нѡлѡрѡ челеѡ физиче.

Spiritualitatea domnește așia darѡ ши еѡ. Кѡ тоте ачестѡ нѡ требѡе абсолѡтѡ сѡ ѡлѡ конѡундемѡ кѡ сѡфѡлетѡл. Сѡфѡлетѡ е сѡлѡтанѡа че коесисте кѡ корпѡл ши тѡтѡ дѡрѡла виеѡеѡ оменѡѡиѡ, кѡре ши чене а коесисте дела наѡлѡрѡ нѡлѡрѡ, ши рѡтине inseparabil de дѡнѡл, кѡрѡ ши ши кондиѡѡиѡне де инерѡѡе ашѡрѡнѡе, прекѡмѡ сѡнѡтѡ конѡилѡри ши сонѡлѡ. Еѡл е персоналитатеа тотѡл ши плинѡл essereциѡиѡ ал фѡнѡѡѡиѡнѡ оменѡѡиѡ, кѡре нѡ есисте нѡлѡл, чи ши кѡ се ши distinѡе, прин конѡиѡиѡуѡ, де сѡлѡлѡ чѡлорѡ алѡ есистинѡе саѡ де нѡнеѡ. Дѡрѡ, ачестѡ кондиѡѡиѡнѡ алѡ манифѡстѡѡѡнѡ сѡфѡѡиѡнѡе ши алѡ ашѡрѡѡѡѡнѡнѡ де sine нѡ

se realisézъ in intina kopilъrie, шi inchetéзъ de a se realiza in somnъ шi in estrema вътринеце. Съфлетъа еssисте аша даръ къ ех а, шi нóте еssисте дхпъ динъа, фiiндъ къ вiсаца оменéскъ нóте inчета фъръ ка съвстанъа съ се нимичéскъ.

Ж r s t i ф i к a p e. — Съфлетъа е алтъ чева диверсъ de e њ, саѡ маѡ вине е маѡ мѡатъ; еа еssисте inainte de a фi e њ. Шi се фаче desvoatindъse, шi in ѡрмареа destinъчънилоръ саае, кѡръ шi кѡндъ i с'ар inтѡмѡа съ inчетеze de a кѡнóце, шi съ мóръ пентрѡ кoиѡиingъ, ар фi инкъ кѡ тóте ачестеа; кѡръ кѡндъ n'ар фi кѡ алтъ тiтaт декѡтъ елeментeае десѡните аае инъѡ кoрнъ кape се десфаче, саѡ о интepe кape се пeрде in вaгѡа sinъ аа фiiнгeѡ. Materialistъ саѡ sniritualistъ, sniritualistъ in индeаeсѡа пanteismъaтъ саѡ аа teismъaтъ вepѡ че есoаикъчъне дъмъ десѡре opигiнаe, десѡре natъpa, шi десѡре statъa фѡтѡръ аа съфлетъaтъ, индeаeчeиъ de neчesse къ eт a нѡ e totъa сеѡ, нѡ ѡ кoиpиnde тóтъ еssistingъ aтъ.

(Dameron, Кѡрсъ de фiлoсoфie, пaѡina 1).

. . . inainte de a vedé, de a simѡi, de a се мiнѡка, de a фoрma o idee, кoиaтa нѡ ѡѡа къ нóте vedé, simѡi, aткpa, шi кѡчета. Neѡiiндъ къ ачесте кaпачиъѡi sѡnt inтp'instъa нѡ интeа кѡчета съ се сepвeсaт кѡ дѡнсеае, ниѡѡ пpиn ѡрмаре, съ се факъ дoмнъ neste дѡнсеае шi съ аe дiпeнтeze. A тpeбѡитъ аша даръ ка ачесте кaпачиъѡi съ се деѡгeнтe de sine шi съ се десвоатеze inтнъ пpиn пpоnpia лoръ мiшкape шi фъръ аѡтoрѡа вoиngeѡ. Аша, пeрsonaлитeа е in нoѡ инъ фaнтъ нoстepиoръ десвоатpѡi кaпачиъѡилoръ нóстpe чeлoръ natъpaаe.

(Jouffroy, Mисчeаe, пaѡina 339).

Кѡндъ oмѡa пeрвине аа o мape вътринеце, фiнeце de ардинаръ пpиn чеаа че а inчeиъѡ, адекъ пpиn ачeастъ вiсацъ imпeрsonaлъ, кape пpeчeдe in кoиiaтъ пaѡдepѡi вoиngeѡ; шi de aиѡѡ вине ачeастъ oбсepвъчъне аша de вѡлгаръ, къ вътpиnъa се фаче кoиiaтъ. Се oбсepвъ in адевъръ, аа вътpиnъ инъ афлaчимeнтъ kоnsидepaбиa шi пpогрeссивъ аа интepѡ пeрsonaаe; се пape къ вoиnga, фaтиратъ de aтнъa сepвиѡѡ че а фъкѡитъ, шi аaсъ кeмapтeа in сepa вiеѡѡ шi адóрme пѡѡиnъ ките пѡѡиnъ аѡгeнтiндъ somнѡa мoрѡѡi. Estrema вътpинеце адъчe а мiнтe totъ de o datъ ideса somнѡaтъ шi а кoиiaтpѡeѡ; пeнтpъ къ in адевъръ somнѡa, кoиiaтpѡa, вътpинецeа нѡ sѡnt дeкѡтъ ачeлaшъ фeнoмeнъ sѡntъ тpeѡ фoрme дивeрсе, адекъ флaчитeа пeрsonaлитъѡi кape се деѡгeнтъ in кoиiaтъ, пeпaсъ in oмѡa adormitъ, шi се стiнгe in вътpиnъ. Афлaчимeнтa opгaнeлoръ, кape фаче маѡ грeѡ еssepѡѡѡа фѡнкѡиnъиoръ, ар пѡтe съ кoнтpивъéскъ сѡpe десiniпapeа вoиngeѡ аа вътpиnъ; дар нѡ

e indoinđu kъ inchetndŷ de a se serbi kt dŷnsele, voiŷna de partea sa nt kontribuede spre aflaamentŷa фактатѳиilorŷ; кѳчѳ е о insemnare care meriŷ inкъ sŷ se факъ, кѳ imperiŷalŷ voiŷneѳ spre kanaŷiŷŷiŷiŷe nŷstre kontribuede spre a le desvolata, ka ŷi kŷmŷ, impri-mŷndŷle o direnŷiune konstruŷ, le ar фаче маѳ флeŷŷibile, маѳ sŷb-ŷirѳ ŷi маѳ первѳse.

(ibidem, pagina 367 et 368).

Despre identitatea лѳ.

Identitatea еклѳѳ е persistinѳa персоналитѳѳи nŷstre челеѳ invariabile in miŷloкѳa феноменelorŷ челорŷ аша de variate ал кѳrorŷ teatrŷ ŷi каѳsŷ este ea.

Identitatea еклѳѳ se demŷstrŷ in modŷ psiко-логикŷ ŷi in modŷ морал.

1° In modŷ psiкологикŷ. Конѳиѳиѳа не афѳрмѷ кѳ persona de ерѳ е inкѳ чеа de astѳzi, ŷi noi nŷ nŷtemŷ маѳ mŷlatŷ sŷ ne indoinмŷ de dŷnŷa kindŷ афлѳмŷ in memorie поѳiŷniale челе маѳ inainte кѳѳirate; фѳindŷ кѳ, дѳкѳ sŷbiектѳa s'ar фѳi skimbatŷ, ар фѳi disпѳrŷtŷ depositѳa.

Aчeasta nŷ ва sŷ zikŷ кѳ конѳиѳиѳа ŷi memoria перченŷ dŷrentŷ identitatea, фѳindŷ кѳ ачeŷte факѳлатѳѳи, дѳпѳ natѳra лорŷ, nŷ potŷ konŷtata deкѳtŷ nŷmaѳ феномене presѳnѳi saŷ treкѳte, нар nŷ о proprietate ка ачeŷa de a remѳnѳe identikŷ; чѳ treбѳe inчeлесŷ nŷmaѳ кѳ, кѳ okazŷnѳa eŷserѳiѳiŷѳaѳi конѳиѳиѳеѳ ŷi ал memorieѳ раѳiŷnѳa кѳѳиѳгѷ immeziatŷ ŷi de neчeŷse поѳiŷnѳa identѳѳѳиѳи.

2° In modŷ морал. Кредѳиѳа универсѳалѷ а ченѳѳаѳи оmeneskŷ in identitate se maŷifestѳzŷ prin фанѳѳлае care ле амѷ insemnatŷ in respektѳa либерѳѳѳиѳи; in аdevѳrŷ, кѳmŷ se пѳte nŷni, recom-

mensa, estima, despreцxi джкръторъа морал, дѣкъ
 ип интервалъа каре тpeчe ипtre перцепциъса фак-
 теi ши ипtre аппликъчъна лeцii, ар фи ипчетатъ дe
 а фи ачелашî.

Жтстификаре. — Ед рекуноде идентитаа са, ктндÿ симгтндÿсе
 ип пресинте, тми адуче а минте дe трекитÿ, ши се афлъ тоiъ дe о датъ
 ши кт конциинда ши кт меморiа propriei саае ессистинде. Ип ачестÿ
 дÿплат акiÿ дe кÿдетаре, жÿдѣкъ къ трекÿита нÿ фаче декитÿ ипга ип-
 трÿнста кт пресинтеле, къ е о трмаре дела ипга ла аалга, къ е кон-
 тингитате ип sine. Тоте ачесте манифестъчкнî аде персоней саае, каре
 де vede ед ип диверсе нÿнте аде тимпÿаÿ, де vede ка манифестъчкнî
 аде ипей сингѣе ши ачелешî persone. Атаре е крединга са чеа фир-
 мъ ши профÿндъ, ши атаре е адевръата са натрѣ.
 Сÿфаетга аре дове маpî modÿpî de активитате, пассивнеа ши кÿдетареа,
 кт каре. дÿпъ чиркÿндаде се местекъ дивертатса саÿ нÿ се местекъ.
 Ачесте дове маpî modÿpî de активитате стнт сÿсцентисиле, ип дешолатареа
 аорѣ, дe фôрте мÿате диверситÿдÿ; спре а не фаче о idee дешре дÿн-
 са, тpeчe ипмаî сÿ кÿдетмÿ ипÿ моментÿ ла tote аткÿрÿиле каре
 се иптималъ атiÿ ип ипимъ, ктiÿ ши ип минте. Кте афекте! кте
 идеi! кт че панидитате се стчедÿ, ши кт че варÿетате континÿ! Нÿ ип-
 маî обÿектеле аорѣ, каре стнт аша дe вариавиле ип sine, аша дe дис-
 семинî ипtre sine, де импримÿ ип верÿ че моментÿ ипÿ карактерѣ ноÿ,
 ши де коаорѣзъ кт миî дe пÿаде диверсе иптеле дe аалтеле; чи ши ст-
 фаетга кт гÿстÿрÿиле саае, таланттеле саае, воиндее саае ши кт ипве-
 целе саае; нÿ iÿ тpeчe декитÿ ипÿ ниÿ маî мÿате саÿ маî ипÿинъ
 енерѿие, декитÿ ниде ниçî модификъчкнî ип диспÿзъчкнiле саае че-
 де ипtime спре а симѿи ши а кÿгета ип ипÿ modÿ саÿ ип аалга. Дÿ-
 ртндÿ къ натра се скимъ неипчетатÿ, се скимъ ши ед континÿ; аша
 ипкитÿ атiÿ ип sine ктiÿ ши ип sine мÿнда естернÿ нÿ ретине ниçî ипÿ
 моментÿ ип тоiÿ ачелашî статî ши ип тоiÿ ачелашî аткаре.
 Ипсъ се ва зиче, нÿ е атаре варÿчкÿне, атаре
 мÿтѣчкне а еуаÿ, прекитÿ, пентрî ессемплат, стлатеца, каре сÿ аÿ
 факъ о фииндъ ип адеврѣ диверсѣ? Диверсѣ, фъръ ипдоиндъ, дѣкъ
 консидеръмÿ modÿа кт каре се продÿче, кт каре ип активитаа са, кт
 каре ессерчiеъ факÿальциле саае; дѣкъ зичемÿ къ ип стлатѣдъ ипче-
 тндÿ дe а се гÿверна, нÿ маî есте доинÿ несте пассивнiле саае ниçî
 регÿлатерѣ аа идеiаорѣ саае; ип ачестÿ ипÿтÿ дe vede, нимика нÿ е
 маî адевратÿ; ипсъ авемÿ ипмаî сÿ ипсемънÿ къ атÿнчî скимъареа
 е маî мÿатÿ ип ипÿндÿ декитÿ ип еÿ ипсÿиî; ип ипÿнда каре, аате-
 ртндÿ ши ипвÿртндÿ органисъчкнеа, та аÿиѣзъ ши иÿ фаче вiолендъ
 декитÿ ип етга каре стѣре о трÿистъ нечесситате, каре се афлъ редÿсÿ

фъръ воигда са а ну маї аве аспра са имперѣа че ар desiderа, ми каре ацѣнтъ супре а се реалта ми а перутра тн дрентриале сале, нумаї тичетареа кателорѣ дела каре тї вине реал сеѣ. Тнсъ дѣкъ е demystratїѣ атнчї къ омга ну маї este ед, тн ачестї sensї къ не маї автндї пвтере аспра са, п'аре маї мнатї рацїтнеа ми моралїтатеа са, прекумї ар тревї сѣ ле аївѣ; дѣкъ лїуседе фантелорѣ сале кондицїтнеа респонсавїлїтїї; дѣкъ, кт о ворпѣ, а тичетатї де а фї о персонѣ дїнаїтнеа леуїї, тнї еї чївїа ми полїтїкї; ед контїтѣ а фї ед тн ачестї sensї, къ е тнкъ ачестї пвтере dotatї де кондицїтнѣ каре персїсте а се десволат, демї фаче ачестїа тн тнї modї инкомплетї ми неперїсїтї.

(Damiron, Кърсѣ де фїлософїе, парта I.
паѣна 35, 36, 37, 39 et 40).

Despre unitatea аїї.

Ўнитатеа е х л хї е факхлататеа каре оаре ел де а абсорбї тн хнї центрѣ хнїкї элементеле мхлатїнле але essistїнѣеї.

Аргхментхл хнїтїцїї ресхатї тнїхї дїн демхстрѣчїннеа идентїтїцїї; къчї дѣкъ сѣбектхл, тн локї дѣ а фї хнхл, ар фї мхлатїнлх, комхсїсї, ар пхтѣ сѣ се дескомххе, сѣ се тнпарцї, сѣ се тн-рѣскї, сѣ се мїчѣскї, etc, ми прїн хрмаре ар тн-чета де а фї идентїкї.

Ўнитатеа ресхатї ми дїн тнчереа конхїїнѣеї, каре п'ар лїусї сѣ симѣ ми сѣ констатезе рхнтїра фїїнѣеї, консекїнѣу нечессарї а коессїстїнѣеї дохорѣ саї маї мхлторѣ е х рї. Тн фїне хнитатеа е стабїлїтї тн modї їнвїнчївїа прїн аналїсеа факхлатїцїалорѣ ностре, а натхреї ми а фхнхїзїнїалорѣ лорѣ. Кх дохе sensїбїлїтїцїї, ар пхтѣ омхл сѣ симѣ дїн ачесаїтї кхсїсї ми тн ачелашї momentї плнчереа ми дхререа, фїїндї къ чеса че е дхрепосї нентрѣ хнеле органїсѣчїнї нх е нентрѣ челелалте. Кх дохе тнтеллїцїнѣе, тн о сїн-гхрѣ честїзне, ар пхтѣ перчене адевѣрхл ми фал-

схл. Къ дохе воинце дѣкъ еле ш'арѣ фаче екілівриѣ, саѣ къ ар реминѣ тп о інерѣіе стхнідѣ, саѣ къ ар фі біктима лхптелорѣ непчетате. Пресинѣа дохорѣ рессатате інкомпатібіле каре арѣ пх-тѣ офері фіе-каре факкатате, дѣкъ ар фі дхпль, демхстрѣ тндестхл хнитатса фіе-кѣреіа дінтре еле, ші індіпернтѣ хнитатса е х л х і. Сѣ адахѣемѣ, къ о-перѣчхніле схфлетххі арѣ фі інесплікавіле, дѣкъ ел ар фі мхлатплах. Кѣрхна дінтре е х р і ар рефе-рї окхл саѣ хрехса маї віне сонхріле саѣ фор-меле дхпль че а перхенхтѣ? Аша дарѣ ар фі тп омѣ хнѣ еѣ кх носкѣторіѣ ві хнѣ еѣ некх-носкѣторіѣ? Компѣрѣчхнеа, жхдеціхл, раціо-наментхл, кх о ворѣъ, тѣтъ вісаѣа псіколоѣікѣ се пѣте еспліка пхмаї кх кондіціхнеа де а адміте хнитатса е х л х і ка фхндаметѣ ессенціал.

Жхстіфікаре. — Дар, де тнде віне ачехст іdentitate? Дін тп-тате тнтѣ, фііндѣ къ фѣрѣ тндойндѣ, дѣкъ ел п'ар фі тп т л ч і м т л-қ і п л т, комп т с ѣ, ар фі, преххмѣ тоіѣ че е м т л і п л т ші комп-н т с ѣ, стпнхсѣ тмѣрѣрїї, дешфачерїї, ші прін хтаре мхліхчхнїї. Пхцінѣ кте пхцінѣ, саѣ де о датѣ, і с'ар тнтпмла секурѣ сѣ ші пѣр-зѣ тпеле дін шѣріле сале; сѣ се скімбе тп елементеле сале; сѣ тп-четезе аша де а фі ел тнхшї. Др фі іdentікѣ ка конхріле каре, вор-віндѣ прѣпрїѣ, нѣ сѣ іdentіче. Ел тпкъ п'ар фі маї мхлатѣ; ар нѣтѣ фі маї мхлатѣ саѣ маї пхцінѣ чеа че а постѣ маї тнаїте; тнхсѣ ачехстї маї мхлатѣ саѣ маї пхцінѣ ар фі пердерѣа перфектѣ сале іdentітѣдѣ.

(іbidem, паѣна 35 et 36).

Е т л е актївѣ, ші е тп фѣрте дїверсе модхрї. Дре хнѣ нхтерѣ іn-фінітѣ де модхрї де а фі ші де а нѣрѣ. Дарѣ дін о атаре варїетате, дін о аша де маре мхлатпачїтате, нѣ с'ар нѣтѣ конкїде къ ачехстї пхтере се компхне дін маї мхлате нхтерї партїкларе; къ, тп ачехстї еѣ, стп маї мхлате е т р і? Сѣ ведемѣ: е т л дін каре пхрѣде атаре саѣ ата-ре факхлатате нѣ е е т л дін каре пхрѣде атаре алѣ факхлатате? Дре кхѣетареа не аа сеѣ? пхссїнѣа нѣршї не аа сеѣ? ші лібертатса ассе-міне? Стат аттѣа е т р і кте факхлатѣдѣ? Нѣ фѣрѣ тндойндѣ; чеа маї мїкѣ аттенѣївне не конвінѣе дешуре контрарїѣ. Е нѣмаї тнѣ еѣ пѣн-трї тѣте; чел. че фаче о фантѣ, ші чел. че фаче алѣа; чел. че кхѣетѣ

ми чел че simte; чел че воeдe ши чел че essekvtézь. Unitatea e ama
дарь in ачeastь essistingь.

(ibidem, pagina 18).

Дарь, дeкъ ревенимь да чeса че е етa; дeкъ консидеримь ачeastь
unitate аша de комплеть ши аша de интрeрь кимь i o амь афлать маї
сись, воимь конкиде фьрь верь o индоинь кь кьветарeа, attriбута seї,
presupunne de necesse unitatea ши нх се продуче декить in unitate.

Требуе нумаї обсервать kindь se desvolatézь in верь инь акть. Ап-
перченесе интр'енсия o патриате de elemente саї de субьекте? компу-
тeсе пьррї? ши, пентрь essemпaз, kindь компарь, нх се арать кт o
simплицитате каре нх o егалeзь ши нх o интрече нимика? Екь-ль in пре-
синда докторь обьекте; ле компарацї, адекь ле консидерацї амьндоче;
вої симплицї интрeь кь синтецї нумаї вої ничї маї мьлать ничї маї нх-
цинь, вої сиугурї, кь интеледигинда вoстрь, кь attendиnеа вoстрь, каре
первенїцї сь кьпринденї рапортурале че кьвтацї, ши дeкъ din интm-
пларе в'ар veni идея de a presupunne, кь чел че компарь e мьлатнль
ми компьсць, фачецї кь Laromiguiere ачесть рационamentь симпaз, ши ин-
тесеа вoстрь ва кьдe:

» O субстанць нх нoте комуара, фьр'а авe доче симпцимнте дистинк-
те саї доче идеї totь de o дать. Дeкъ субстанца e estинсь саї компу-
тe din пьррї, ши дeкъ н'ар фї маї мьлате декить доче. . . , unde ведї
нхне челе доче идеї? Фиворь еле амьндоче in фїе-каре парте, саї yна
in o парте ши чeсалаать in чeсалаать? Алегeгї: нх e мизлокь. Дeкъ
челе доче идеї sint separate, компьрьчнeа e neste нтинь; дeкъ sint
ynite in фїе-каре парте, sint доче компьрьчннї totь de o дать, доче
субстанце каре компарь, доче сфaете, доче ехрї, o mie, дeкъ presup-
ннeцї сфaетьa компьсць dia o mie de пьррї. «

(ibidem, pagina 33 et 34).

XVIII.

Despre distincțiunea сфaетьaшї ши a корпцaшї.

Сфaетьa ши корпцa sint доче сьб-
станце essenциале distincte, ши кь tó-
te ачестеа аша de стримтeь лeгат e хна
кь алта, инкитeь хнитатеа вїeцїї oмeнeщї
нх e компромиссь prin коessistinьa
лорь in хнцa ши totь ачeлашї сьбїектeь.

Essiste in omeь proprietьцї нх нхмаї diverse чї

ші контрапе, инкитѣ се ескандѣ реципрокѣ. Деѣ се интелеѣе къ нѣ решедѣ ин о синѣрѣ съѣстанѣ; ші, фіиндѣ къ еле се афлѣ имперхнѣ ин фіинѣ оменѣскѣ, ресхлѣ къ ачестѣ фіинѣ е компхсѣ дин дохе съѣстанѣ, аша инкитѣ атрибуѣтеле оинхсе съ нѣтъ авѣ хнѣ съѣиѣктѣ дис'инкитѣ.

Инѣре проприѣтѣѣ ессенѣиале але корпхлхнѣ фігхрѣзѣ естенснѣна, комплесснѣта, днвнснвнлнѣта, шн маї алесѣ варнвнлнѣта, фіиндѣ къ, прнн денерденѣ шн прнн репѣрѣчнѣннѣ алнментаре, матернѣ се реинѣоѣе неинѣелатѣ. Кѣ тѣте ачестѣ, ин фіинѣ оменѣскѣ не лннѣ ачесте проприѣтѣѣ, рехнѣнѣмѣ шн алѣле каре сннт абсолѣтѣ инкомпатнвнле кѣ челе д'ннѣх: адекъ кѣ ѣетаре, хннѣта, нднвнснвнлнѣта шн ндентнѣта. Фіиндѣ къ ачесте атрибуѣтеле се ескандѣ инхлал конкндемѣ къ есснстѣ сенаратѣ, шн прнн хрѣаре къ нн омѣ сннт дохе съѣстанѣ. Дарѣ фіиндѣ къ днн рачнхнѣа конѣарнѣтѣѣннѣ модѣрнлорѣ де а фн, еле трѣхе съ фнѣ контрапе, шн фіиндѣ къ чѣса че а атннсѣ маї ннѣхѣ сенсхрнѣ нѣнѣре е корпнралѣ шн матернлѣ, конкндемѣ карѣшн кѣ чѣсалаатѣ е ннкорпнралѣ, нматернлѣ. Аша се афлѣ ставнлѣтѣ спнрнѣтхлнѣта съ флетхлхн.

Матернлнстнѣ реѣерескѣ оперѣчнѣннѣ ннтеллекѣтхлѣ матернѣ чнреѣрале. Инсѣ верн каре съ фнѣ проприѣтѣѣ спеѣиале але крѣрхлхнѣ, кѣ тѣте ачестѣ ел е матернл, шн, ка атаре прнѣатѣ де хннѣта, де ндентнѣта шн де спонтанѣнѣта; аша инкитѣ кѣ ачестѣ ннѣтесе, нѣ се нѣте есплнѣка чѣса че е маї ннпортанѣте ин внѣаѣа оменѣскѣ, шн авѣа кънѣтѣмѣ

soluțiunii și unii îndestăltóre despre chestiunile secundare. Рефъртенца чеа маї decisivă a unei atarī sisteme konsiste în remnoirea molekulară a krepălăi care se eferktézь dxrindъ къ perso-nalitatea remne și a și identikъ.

Kindъ s'a demxstratъ koessistința doxorъ sьstan-це distincte în omъ, ар маї remné a se deskoperi sekretъ și și și lorъ în o singrъ și totъ ачеші fiinць. În фантъ, și și маї лхрареа recipрокъ а челоръ дохе sьstanце нх се ноте кон-теста. E destăлъ спре а не конține de ачешта сь fiinъ obserbatъ инфлинца ергитдині спре сънъта-те, și а морълăи спре карактеръа postръ. În ра-циоментъ, ноте къ ачешта е о проблемъ insolubilъ; саъ чел și și fiinца н'а нхтăтъ ин-къ да де не ачештă нхтăтъ esuăikъ și și îndestăлтóre. S'a стрмătatъ și s'a микъшоратъ difikătatеа zi-kindъ: къ ранортъа нх се stabileше între дохе sьstanце, сь флетъа și корпъа, чи între дохе нхтері, și а интелегътóre, și психолоџи-къ, și аатъа молекуларъ și физиолоџи-къ; și къ, тóтъ нхтереа fiindъ immaterialъ, нх е nimika de ширатъ къ доі лхкръторі de ачешші патръ инфлеккъ și și спре челъ аатъ. Admit-indъ ачештă soluțiune, remne а еспіка кхмъ нхтереа молекуларъ иншші, care се рекъноще de immaterialъ, лхкрézь спре молекуларе mate-riале але корпъалăи.

Patръ probe, assemine инфрăктôse, саъ фькăтъ спре а desлера проблема și și și sь флетъалăи și а корпъалăи.

Malbranche (каже okasionalе) pretinde къ

intervenirea cea neînchetată a divinității cine ză-
nea substanțelor. Déckъ корпъа е în kondițiuni
въне саѣ реле, Dzeѣ лъкрéзъ аша инкитѣ determi-
нъ în сѣфлетѣ о старе аналогъ.

Leibnitz (армоние преставилитъ) пресъппъне къ
Dzeѣ ла пащера нóстръ ставилеце între корпъ
шî între сѣфлетѣ о армоние каре требъе съ
dăreze de nevoie tótъ visаца; къ ел ле знеще ка
doxe оролóуе, аша инкитѣ съ фие totѣ dé зпа tea-
траа феноменелорѣ assemeni. Ачестî доî философи
attribuesкъ аша даръ фантеле нóстре лъî Dzeѣ,
шî sakрификъ къ totъа либертата оменéскъ.

Церманъа Euler (инфлэссѣ физикѣ) консидеръ
сѣфлетъа ка о материе съвцире каре нóте între ин
kontaktѣ къ корпъа шî нóте речене коммуникъ-
чкъна иммезиатъ а impressiuniелорѣ лъî.

Англéзъа Cudworth (мезиаториѣ пластикѣ) пъ-
не între сѣфлетѣ шî între корпъ о а треа състан-
цъ meziетate шпиритѣ шî meziетate материе. Інсъ
къ ачэста инпине пъмаî де о парте дификэлатеа,
фiiндѣ къ звизнеа ачесторѣ дохе пърци але съ-
станцеî мизиатриче пъ е маî компренсибилъ декитѣ
а сѣфлетъа шî а корпъа шî.

Noî ne vomѣ мърцини а репéци къ зпизнеа
шî инфлэинца речипрôкъ sint фанте инконтеставиле;
къ корпъа стъ кьтръ сѣфлетѣ ка ворба кьтръ къ-
цетѣ; инсъ пъ нî е къ пътинцъ съ жъстификъмѣ ра-
ционал коррелъчкънеа лорѣ.

Жъстификаре. — Noî амъ пъзтѣ ин психологиче къ еуа се цие
къноскъторѣ, крeзъторѣ, симпторѣ, воиторѣ, шî къ къ тóте ачесте ва-
ричкънî се цие identикъ шî инъа. Интре обиктелеле нонеѣ се афлъ
estensivнî tangibilе каре пъ ле нystemѣ defini аатръмinte декитѣ prin
ачесте ворбе шî каре се пъмескъ корпъри. Интре ачесте корпъри

е тѣта капе аге ачестѣ карактерѣ партикулярнѣ къ , кѣндѣ та атингемѣ , атингемѣ prin d'nsua, ел не серведе аша дарѣ спре а перчене челе-лаате ми не ел тнсуиѣ. Принципиа интелегѣторнѣ капе се кѣнѣде не sine ми капе не свѣреде ворѣ еѣ, е ачестѣ корнѣ ? ѳменѣ аѣ крѣзѣтѣ маѣ тнтнѣ ; еѣ нѣ обсервасѣрѣ къ дѣкъ ачестѣ корнѣ не есте нечессарнѣ спре а перчене, ел тнсуиѣ не ашаре ка тнѣ обѣктѣ перченѣтѣ, ми н о н е ѣ , ми къ нѣте сѣ се мѣтѣеде фѣрѣ ка е х л сѣ тнѣеде де . а фѣ . Кѣ тѣте ачестѣа, еѣ рѣкѣноскѣрѣ тимпѣрѣ къ е х л е distinctѣ де корнѣ лѣтѣ тн massѣ . Тнсу ачестѣ корнѣ кѣрѣнде о матерѣе адеѣ нѣмѣтѣ крѣрѣ ? Ачѣастѣ матерѣе нѣ е нечессарнѣ тн statѣа актѣал аа дѣкѣтрѣлорѣ спре а перчене н о н е х л , спре а мишка мемѣреде нѣстрѣ , ми prin tpmare спре а коммуника кѣ мѣндѣа естернѣ ми кѣ assemenѣтѣ нострѣ . Кѣндѣ ачѣастѣ матерѣе се десѣаче, маѣ esiste е х л ? Нѣ щѣмѣ дѣрѣнтѣ , фѣндѣ къ дѣкъ esiste, нѣмаѣ аге мѣзѣеде де а се annѣndѣа чѣлорѣ че тѣ свѣрѣеѣзѣ, ми фѣндѣ къ нѣчѣ еѣ нѣчѣ ачѣа кѣ капе ворѣескѣ еѣ н'аѣ вѣзѣтѣ тнкъ оперѣндѣсе десѣачѣреа крѣрѣтѣ лорѣ .

Аша дарѣ н'авемѣ дѣктѣтѣ мѣзѣе индѣрѣнте спре а ажѣнде аа десѣа-реа ачѣестѣе проблемѣе .

Треѣѣе сѣ коммуариѣтѣ чѣаа че щѣмѣ деспре еѣ дѣн конѣдѣнѣдѣ , ми чѣаа че щѣмѣ деспре крѣрѣ дѣн перченѣнѣаа матерѣалѣ
. Ачѣастѣ порѣдѣне де естѣнсѣне танѣвѣаѣл капе о нѣмѣмѣ крѣрѣ, нѣ esiste тн тнѣ сѣнѣрѣ нѣнтѣ де снаѣтѣ . Фѣндѣ къ се дѣлатѣзѣ ми се кондѣсѣ, ка тѣте корнѣрѣе натѣрѣ, нѣ се коммуне дѣн пѣрѣдѣ жѣстанѣсе, чѣ дѣн пѣрѣдѣ вѣчѣне тнеле кѣ ааѣеде , ми стѣт де не-чѣесе маѣ мѣлатѣ . Дар е х л капе се кѣнѣде тнѣа ми идентѣкѣ нѣте ааѣ де принципѣтѣ о свѣстанѣ коммуѣсѣ дѣн^о маѣ мѣлатѣ пѣрѣдѣ ?

Дѣкъ е х л е коммуѣсѣ дѣн маѣ мѣлатѣ елѣментѣе, саѣ къ тѣте ачѣестѣ елѣ-ментѣе се ворѣ кѣнѣде не sine, ми атнѣчѣ ворѣ фѣ маѣ мѣлатѣ е х р ѣ, саѣ къ тнѣа сѣнѣрѣ се ва кѣнѣде, ми ачѣста е десѣаѣ спре а фѣче фѣнкѣ-ѣнѣса де свѣктѣтѣ . Чѣделѣаате стѣт инѣтѣе, ми нѣ треѣѣе прѣсѣнѣсе ; къчѣ, дѣнѣ принципѣа дѣтѣ Gulielmu Occam, entia non sunt multiplicanda praeter necessitatem. Тнсу се ва зѣче, тѣте елѣментѣе ворѣ коммуѣре спре конѣдѣнѣа етѣаѣ .

Аша дарѣ фѣе-капе ва ааѣ о порѣдѣне дѣн конѣдѣнѣа е х л ѣ ѣ .

Дарѣ 1^о нѣ се тнѣелѣеде вѣне че нѣте фѣ о порѣдѣне дѣн кѣнѣдѣнѣ-ѣа е х л ѣ ѣ идентѣкѣ ми тнѣа . 2^о дѣкъ пѣрѣдѣе е х л ѣ ѣ нѣ коммуѣнѣкъ тнѣре sine, атнѣчѣ ворѣ фѣ нѣмаѣ кѣнѣдѣнѣе парѣиале ; дѣкъ коммуѣнѣкъ ва треѣѣи ка нѣнтѣа чѣнѣраа сѣ фѣе тнѣ елѣментѣтѣ сѣмпѣаѣ , ми атнѣчѣ пѣрѣдѣе стѣт кѣрѣшѣ инѣтѣе .

(Garnier, Прѣчѣсѣ де тнѣ кѣрѣсѣ де нѣкологѣе,
паѣина 175, 176, 177 et 178).

L O G I C A .

XIX.

Desnpe metodŷ. — Desnpe analize ŷi desnpe sintese.

Desnpe metodŷ.

Metodŷa e sŷhema processeelorŷ care ŷntelliciuŷa le pŷne ŷi lŷkrapre snpe deskonperirea saŷ snpe komŷuni-karŷa veritŷii.

ŷncelŷa vorbei metodŷ deinde essenŷial dela ŷncelŷa care 'lŷ vomŷ ŷni kŷ vorba Λογικŷ. Dŷnŷ ŷni φιλοσοφί, Λογικα αρ φι ο ŷi ŷi ŷi kŷ totŷ aŷeŷaŷi estensivne ka ŷi ψυχολογία. Прекимŷ aŷeŷŷ din ŷrŷŷ ne фаче кѷnosкѷтѷ nа-тѷра тѷторŷ факѷлатѷlorŷ nŷstre, a doxa determi-nŷ ŷŷa фие-кѷreia diŷtre еле. Аша ŷkŷtŷ ψυχολογία кѷpŷinde totŷ че е факѷлате ŷi сѷфлe-тѷа nŷstrŷ, ŷи Λογικα totŷ че е фѷнкѷиѷне. Dŷnŷ aŷeŷŷ пѷрере, care ni se nape чеa maŷ simŷlŷ ŷi чеa maŷ raŷionalŷ, nartea aŷeŷta a φιλοσοφiei αρ trakta atŷtŷ desnpe sensibilitate ŷi desnpe voicŷŷ kŷtŷ ŷi desnpe ŷntelliciuŷŷ; kŷ o vorbŷ, ea αρ pexŷa nŷterea minŷii ŷi tŷte aapli-kŷŷŷnile sale. Aŷeŷta ŷnt konsiderŷŷŷnile care aŷ determinatŷ ne Damiron sŷ prezenteze Mo-рала ŷи Λογικα ŷi ŷŷa ŷи aŷeŷaŷi кадѷа, ka doxe elemente але ŷŷŷi singŷrŷ Totŷ ŷiŷtiфикŷ. ŷi adevŷrŷŷ, dŷnŷ dŷnsŷa, teoria care pŷmede la prodŷŷŷŷnile minŷii e kŷarŷ aŷa nedesnŷrŷitŷ ka чеa че esŷlikŷ essenŷa ei, фiŷndŷ kŷ minŷta

из е маї пѣцинѣ зна ка лѣкрѣторѣ де китѣ ка съв-
станцѣ.

Питъ акѣмѣ се limitasse апликациѣна лоѣичѣї
ла оперѣчиѣнале интеллектѣале, шї ачеста е интеле-
сѣа классикѣ ала ачестѣї терминѣ. Интелесѣ ин ачестѣ
modѣ, се редѣче ла дефинициѣна нѣстрѣ деспре
metodѣ. Нѣмаї лоѣика конститѣще теорїа, а кѣ-
реї практикѣ о репрѣтѣзѣ metodѣа.

Ворѣа Лоѣикѣ с'а редѣсѣ де мѣлатеорї ла о ачеп-
циѣне инкѣ шї маї престрѣнсѣ. Пентрѣ essemѣаѣ,
ин ѣсѣа ordinарѣ се интелеѣе прин Лоѣикѣ, знѣ
омѣ антѣ спре а скѣте веритѣциї секѣндаре дин о
assiомѣ дежа ачентатѣ. Инсѣ нѣ се рекѣнѣще пѣ-
терѣа де а се аѣѣка де а дрѣнтѣа де веритѣциѣле при-
маре. Ин fine, і се тѣрѣѣнеще сѣфера спре ѣсѣа
процессѣаѣї парѣиал че се пѣѣеще dedѣкѣциѣне.

Се интелеѣе кѣ ворѣа metodѣ трѣѣе сѣ се skim-
бе дѣпѣ кѣшѣ се swimѣ се semnificѣциѣна ворѣеї
Лоѣикѣ. Де о камѣ, датѣ пої вомѣ интелеѣе а-
тѣндѣе ин sensѣа каре і'лѣ attribѣеще инвѣѣѣ-
ментѣа ѣниверситарѣ, шї не вомѣ ресѣе аша:
Лоѣика е теорїа каре презентѣзѣ тѣте
процессѣе фолоситѣре интеллиѣиѣеї,
metodѣа е практика каре ле пѣне ин
лѣкрѣре.

Despre analize și despre sintese.

Analizea și sintesea sînt doxe про-
cesse constitutive але metodѣаѣї es-
perimentala. Еле sînt inseparabile,
шї е neste пѣтинѣ де а аѣѣѣе ла кѣ-
ношѣиѣ апликациѣнале деспѣрѣитѣ.

Analisea e o оперьчїзне a minциї каре konsiste a deкомпнхе in diverse эле elemente, спре а'ле studia хпхл дхнх аатхл, поцихнеа комплессъ а хпхл фантх сах а хпхл феноменх.

Sintesea e o оперьчїзне a minциї каре konsiste a рекомпнхе totхл координандх элементеле сале аша in катх съ къпхтхмх поцихнеа кїарь шї комплетъ а totхлхї.

Хпї Лоции distingх doxe sintesi: хна каре o пхмескх примарь, шї ар konsiste in o перцепцихне конфхсъ шї схбитанъ а обїектхлхї total, маї mainte de тотъ analisa; шї аата, sintese sekндарь, каре o амх дефинитх пої. Оперьчїхнеа примитивъ каре еї ворх съ o индїче, не паре desemnatх импронпїх прия ворба sintese. In ефектх, ачестх терминх, компхсх дїн ворбеле гречесї *συνεπιδημι*, presentézх, minциї o адхпхтхрх лаворїосъ, кар пх o перцепцихне вагъ шї rapidх прекхмх е ачеса despre каре се ворбене. Се паре аша дарь къ с'ар пхтэ да маї вїне ачестеї оперьчїхнї пхмеле de интхїцихне, дела latinхл intueor.

Totх обїектхл de къпоцингъ е комплессх; къчї кїарх шї кндх ар фї o хнitate de схстанге, комплесситатеа ар essiste къ тоте ачестеа in модхрї шї in феномене. De аїчї neccessitateа прочесхлхї аналитїкх. Тнсъ че е маї essenциал de а къпоще, е вїсаца, шї прекхмх зїче Инократе, комбїнчїхнеа актївъ а пхрцилорх, consensus. Дарь, черчетареа пхрцилорх пх ноте продхче o assemїне поцихне; прип хрмаре трехе реапхратх съ рекур-

цетъ ла синтезе, дѣкъ воимъ съ интелецетъ фли-
целе органиче саъ animate, нар пх пхмаі елемен-
те inactive, ши фъръ коррелчѣне.

Вигіаl анализеі е de a фі прѣ-сънцуре ши прѣ
минциосъ, адекъ de a импърци neste пропорци-
ниле обиектзлх саъ neste индигицеле минциі. Ін-
жатъ pentрх синтезе, пх е пичі хнъ вигіаl каре і ар
інері: ea е имперфектъ пхмаі кндѣ съчеде хнеі
анализе инсъфичиите.

Ин хнеде трактате, се pretinde къ анализеа е ин
парте маі антъ спре къщигареа кзнощинцелорѣ,
дърндѣ къ синтезеа се кѣвине маі спеціал коммун-
никчѣниі лорѣ prin инвъцѣмнтѣ. Аша кндѣ хнѣ
омѣ stădie de sine, пх поте съ факъ дектѣ къщиг-
рѣрї парціале; кндѣ, din контрѣ, вреа съ пропа-
це ноцихниле къщигате, пѣне интѣх assiоматеде
саъ принципиеде генерале, баселе демѣстрчѣниі.
Ni се паре къ ачѣастъ distinkцихне пх е фѣндатѣ
ши къ чел че пропѣне требѣе съ факъ пе чел че
stădie съ хрмезе кѣрѣзла каре л'а хрматѣ ел ин-
съши; фъръ ачѣаста, ар фі ерроре саъ ин методзл
маі маинте практикатѣ de инвъцѣторѣ, саъ ин ме-
тодзл импѣсѣ акѣмѣ disciplахлх.

XX.

Despre definițiune. — Despre divisiune. — Despre clasificățiune.

Despre definițiune.

Definițiunea е събstituciunea чер-
торѣ desemнѣчѣниі карактеристиче ин
локзл simplei denșmiri а хнхї обиектѣ
саъ а хнхї фантѣ.

XI.

Se distinge de ordinarij definițiunea лѣкрърилорѣ ши а ворбелорѣ. Чѣа d'antăѣ konsiste а termina bine че се афлѣ distinktivѣ ин верї знѣ лѣкрѣ, каре фаче сѣ нѣ се нѣтъ кѣфънде кѣ алтѣа : ачѣастѣ definițiune е de mare хсѣ pentrѣ филозофї; а доха е маї мѣлтѣ а граматичилорѣ. Еа е оре кѣмѣ нѣмаї о traduciune партикуларѣ. Ин адеврѣѣ, че не пасѣ кѣ знѣ terminѣ е ал знеї limbї стрѣине саѣ ал limbей нѣстрѣ матерне, дѣкѣ, саѣ дин нещїица нѣстрѣ саѣ дин дефектѣа кїаритѣиї дин партиа чѣлѣї че ворбѣе, се фаче нечѣсарнѣ сѣ съестїимѣ зна саѣ маї мѣлѣе ворбѣ ворбей не-нѣелесе? Ачѣста е инкѣ прочѣсѣа зникѣ ал traduciuniї каре нѣаре нимика ин essenцѣ филозофїкѣ.

Definițiunea лѣкрърилорѣ фииндѣ сингѣрѣ ачѣса кѣ каре трѣвѣе сѣ не оккѣпѣмѣѣ, не рѣмѣне сѣ трацѣмѣ рѣгѣлѣе чѣле че трѣвѣе сѣ зрѣмѣѣ definiindѣ.

Înainte de tóte, сѣ инсемнѣмѣ кѣ дѣпѣ etimologie, de finire ва сѣ зикѣ мѣрѣиїре (finire); аша инкѣлтѣ нѣ е интѣварѣа де а да десволтѣрї еспрессионилорѣ, прекѣмѣ, pentrѣ esemplu, кїндѣ с'ар тракта десре есплїкаре (explicare, а десфѣнѣра), чи дин контрѣ де а трацѣ знѣ черкѣ карѣ сѣ нѣ пермитѣ минѣиї сѣ се рѣтѣчѣскѣ ин интерпрѣтѣчѣнїле саѣе.

În ачѣстѣ modѣ се жѣстифику чѣле дохе рѣгѣле аѣе definițiunii: еа трѣвѣе се desemneze чѣнѣл prossimѣ ши дифѣрїица чѣа маї distinktivѣ. — Трѣвѣе сѣ фиерѣчїпроцитате интѣре лѣкрѣа definitѣ ши интѣре definițiune.

Съ фіе а се дефини о мѣл. Дѣкъ зикѣ къ е о фіи н ц ѣ, мінтеа л'ар пѣтѣ конфѣнде къ състанцелѣ вѣтетале саѣ мінерале. Кандѣ дин контрѣ зикѣ къ е знѣ а н и м а л, конфѣсѣнеа нѣ се маі пѣте фаче къ състанцелѣ челорѣ аalte дохе ордині. Ачѣаста ва съ зикѣ къ, ип респектѣл о мѣлѣ, ѣенѣла а н и м а л е маі апрѣне, маі чиркѣнскрисѣ декитѣ ѣенѣла фіи н ц ѣ.

Нѣ е дестѣлѣ съ се фіе трасѣ черкѣла де каре се ѣине ип адевѣрѣ обіектѣла дефинитѣ; чі требѣе ип къ ка ип ачѣстѣ черкѣ инѣшѣ съ нѣ се пѣтѣ конфѣнде къ аalte обіекте че аѣ вариетѣѣ диверсе. Дѣкъ а'мѣ адонта дрѣнтѣ семнѣ дистинктивѣ аа ѣенѣлѣ оменескѣ каалитѣа де в і п е д ѣ (къ дохе н і ч і о р е), дистинкѣѣнеа ар фі инѣфічѣинте, пентрѣ къ а n i m a л e диверсе де омѣ посседѣ ачѣстѣ модѣ де а фі. Дар съ адонтѣмѣ дин контрѣ дрѣнтѣ карактеристикѣ attribѣтѣла р а ѣ и о н а л, ипдатѣ се фаче несте пѣтинѣѣ вері че конфѣсѣне, фіиндѣ къ раѣѣѣнеа е привілеѣѣл ѣскѣѣсѣвѣ аа ѣманіѣѣѣѣ.

Аша дар ачѣастѣ формѣлѣ, о м ѣ л е з н ѣ а n i m a л р а ѣ и о н а л, е о дефиніѣѣне бѣпѣ; фіиндѣ къ репрезентѣѣѣ prin ворѣа а n i m a л тѣте пропріѣѣѣѣлѣ каре сѣнт коммѣне о м ѣ л ѣ къ аalte фіинѣе, ші prin ворѣа р а ѣ и о н а л, пропріѣѣѣѣтѣа зпикѣ каре конститѣѣѣе іndivіѣкаалитѣа са; аша ип кѣтѣ тѣте модѣрѣлѣ де а фі чѣлѣ ессенѣѣѣлѣ аттинѣѣ іntellіѣѣѣѣѣа нѣстрѣ фѣрѣ а фі къ пѣтинѣѣ де а л е в e d é ип знѣ аaltѣ обіектѣ афѣрѣ де чѣл дефинитѣ.

О кондиѣѣѣне ѣлтімарѣ черѣтѣ дѣла дефиніѣѣне е рѣч і п р о ч і т а т e a; адекѣ ка, фіиндѣ къ тер-

iniî karakteristiçi trebye sь konstitúesckь deпlainъ ekibalençiale obiektazi definitъ, sь se пóть съe-stitxi знѣла аатѣна indifерinte. Essemплах: déкь e adevьратъ къ зпъ тризпгъ e снациѣла къ-принсъ antpe trei liniî drente, trebye assemine sь fie adevьратъ къ снациѣла къ-принсъ antpe trei liniî drente e зпъ тризпгъ.

Despre divisiune.

Divisiunea e instrumentѣла анализei. Кандъ се тьрѣинеце супре а импьрѣи зпъ totъ in пьрѣиле саде, се пьтмеце пьрѣичиэне. Инсь атичи се çине de aritmetikъ кар нѣ de филозофиe, ши сингъра ei регъла e essaktitúinea пьмерикъ.

Кандъ deskomпъне супре а импьрѣи totѣла in pa-циunea аналоçиелоръ саъ а диферинçелоръ че pre-ésentéзь elementele саде, e in adevьръ филозофикъ. Атичи супре а фи бънъ, trebye sь fie: 1° imme-ziatъ, aдекъ sь нѣ лase дешьртъ antpe пьрѣи, ши sь имбраце челе принципале mainte de челе sekúndape. Pentрѣ essemплах, in divisiunea полити-къ а мхндълази нѣ trebye sь se indиче провинце mainte de имперii, саъ kantonî mainte de провин-це; 2° antpégъ, aдекъ sь нѣ лase ниçi o parte; 3° distinctъ, aдекъ sь despartъ tóте пьрѣиле че sint реал diverse; 4° discretъ, aдекъ sь нѣ бхкьдескь маi мхатъ deкитъ сѣфере патъра лх-кьрѣилоръ.

Despre klassifikaciuni.

Klassifikaciunea e зпъ процессъ каре konsiste a ordina фиинçеле саъ

феноменеле дѣпъ асемпъріле лорѣ челе коммуне. Prin ачѣаста се факѣ колекциѣнїле челе маї мѣлїѣ саѣ маї пѣцїнѣ компрессїве каре се нѣмескѣ џенѣрї, спеце, варїетѣцї, фамїлії.

Нѣ тревѣ се се конѣндѣ кѣ џенералїзѣчїѣнеа. Еа е нѣмаї знѣ прочесѣ пренпърѣторѣ але кѣреї бенеѣїѣ ле реалїсѣзѣ ачѣастѣ дїн зрмѣ. Дѣкѣ пентрѣ esemplѣ, амѣ обсерватѣ черте аналоѣїї essenциале интре маї мѣлте вегетале, амѣ фѣкѣтѣ кїарѣ prin ачѣаста знѣ лѣкрѣ фолоситорѣ, инсѣ резултате ле нѣ потѣ фолосї меморїеї шї интеллиѣнѣї де кїтѣ кїндѣ вомѣ знї тѣте ачѣсте обїекте аналоѣе ип о сїнгѣрѣ імаѣїне, ип о сїнгѣрѣ поѣїѣне, ип о сїнгѣрѣ рекорданѣ. Ип адеѣрѣ, че дїференѣ е интре а кѣнѣше шї интре а шї адѣче амїнте знѣл кїте знѣл тоѣї арборїї че амѣ вѣзѣтѣ, саѣ а консерѣ тїпѣл шї нѣмеле џенерїкѣ де арборе!

Классїфікѣчїѣнеа е чеа че а конѣрїтѣ обїектеле каре ле нѣмїшѣ арборїї; инсѣ нѣмаї џенералїзѣчїѣнеа а пѣтѣтѣ креа знїтатеа колектїѣ каре репрезентѣзѣ індїѣѣалїтѣїї іннѣмерабїле. Чел д'їнтїѣ прочесѣ, верї кїтѣ де імпортанте сѣ фїе, нѣ фаче аша дарѣ алта де кїтѣ пренарѣ резултате ле реалїсате де ал доїлеа.

Се дїстїнгѣ кїте о датѣ доѣе спеѣе де классїфікѣчїѣнї: челе натѣрале, адекѣ челе фѣндате пе асемпърї, шї челе артїѣїїале, адекѣ челе арбїтаре. Ної нѣ нѣтемѣ адміте ачѣастѣ спеѣѣ дїн зрмѣ де классїфікѣчїѣне; кѣчї дѣкѣ омѣл се депъртѣзѣ кїте о датѣ дела натѣрѣ, фаче ачѣа-

sta nъmaї prin nenъtere saъ prin kapрициѣ, шї nъ
пóте ставїа нїчї о вaсъ шїентїфїкѣ леуїтїмѣ фь-
рь а се рѣзїма не леуїле еї челе етерне.

XXI.

Despre черtitrdine in генере, шї despre дїаерсеае спеге де черти-
trdini.

Despre черtitrdine in генере.

Черtitrdinea е possessiѣnea вери-
тъцїї.

Еа s'a definitѣ пн'акъмѣ: о адеpinцѣ а воїнцїї
ла перченчїзнїа интеллиуїнцїї.

Ин xсѣ, кндѣ зїчємѣ: еѣ 'sѣ чертѣ, саъ а-
чєстѣ фантѣ е чертѣ, воїмѣ ин адевьрѣ сѣ
прокламѣмѣ прєсїнцѣ верїтъцїї. Фьрь индоїнцѣ
кѣ пѣтемѣ сѣ не иншѣльмѣ шї сѣ не имаїнѣмѣ
кѣ о possessedмѣ кндѣ нѣ о possessedмѣ; пѣтемѣ сѣ
не кредємѣ а фї черцї фьрь а фї, прєкѣмѣ пѣ-
темѣ сѣ не кредємѣ фьрь дрєнтѣ вѣнї, шпїрїтѣшї,
etc; инсѣ кѣ тóте ачєстѣа нѣ рєсѣлѣ маї пѣцїнѣ
кѣ ворба черtitrdine репрезєтѣзѣ нѣ о пѣ-
рере сїмплѣ, знѣ ассїмїцїантѣ ал воїнцїї, чї кїарѣ
possessiѣnea реалѣ шї инконтєставїлѣ а верїтъцїї.

Definiѣїѣnea нóстрѣ аша дарѣ е жѣстїфїкатѣ ин
инцєлесѣа xсѣаа ал ворбєї. Дарѣ се нóте жѣстїфи-
ка инкѣ шї маї бїне ин ачєпчїзнѣа фїлософїкѣ. Ин
адевьрѣ, диспѣта чєа маре а dogmatismѣахї нѣ се
пѣтѣа интїнде декѣтѣ спре чєстїзнѣа де а шї дєкѣ
омѣа нóте possede верїтѣтѣа саъ нѣ. Ар фї фостѣ
прє-фѣтїлѣ, дєкѣ s'ар фї трактатѣ нѣмаї де а шї
дєкѣ омѣа шї нóте да адеpinцѣ волѣнтарѣ знєї
перченчїзнї, саъ маї сїмплѣ, дєкѣ се нóте лїнѣшї

къ *possede veritatem*; фѣиндѣ къ *presumptio* е пропорционалъ педѣиндѣ, ши нѣмѣне нѣ адепѣе маѣ таре перченѣхнѣлорѣ *salve dectis* чѣл че нѣши дѣ *comptis*.

Аша дѣрѣ требѣе ка *dormitio*, пропѣхнѣторѣ аѣ чѣртѣдѣнѣ, ши *scientia*, *adversarii* лорѣ, сѣ о фѣе *intellectus* *asemine* ка *possessio* *veritatis*. Дѣкъ нѣрѣ фѣ вѣзѣтѣ *intra* алтѣ чѣва *dectis* о *dispositio* *voluntatis*, *individuum*, нѣ сѣрѣ фѣ *fatigatus* а о *negatus* нѣчѣ а о *affirma*.

Evidentia е *veritatem* о *obiectivus*, адекъ *raz* а *hominis* *esterna*. *Credentia* е *deum* *contra* *totum* *subiectivus*. Еа *vine* *deum* *omni*, *nam* *per* *deum* *la* *homo*. *Factus* *per* *certitudinem* *ea* *per* *deum* *inde* *per* *deum* *circumstantie* *obiective* *per* *deum* *antitudinis* *subiective*. Чи е *invariabilis* ши *indivisibilis* ка *veritatem* а кѣрѣ *possessio* о *representatus* *ea*.

Ѧн кѣщѣгарѣа кѣнощѣнѣеѣ, фѣиндѣ къ ахкрѣторѣа ши ахкрѣа *sunt* *in* *presens*, *se* *potest* *intim* *plac* ка *elementum* *subiectivus* сѣ *predominans*, адекъ ка адоперѣчѣнѣа *minuti* сѣ аѣбѣ маѣ *partem* *la* *potest* *dectis* *influentia* *obiectivus* *esterna*; *per* *quod* *nam* *se* *intim* *plac* *quod* *dat* ка *elementum* *obiectivus* сѣ *interius*, адекъ ка *influentia* *obiectivus* сѣ аѣбѣ маѣ *partem* *la* *potest* *dectis* ахкрѣрѣа *intellectivus*. *Insus*, *per* *quod* сѣ фѣе *mezium* *de* кѣщѣгарѣе, кѣндѣ кѣнощѣнѣа *esset* *in* *quod* *modus* *licitus*, *atque* е чѣртѣдѣнѣ.

Desuper *disersere* *modum* *de* *certitudinis*.

Sunt *tres* *specie* *de* *certitudinis* *relativus*

supre instrumentale sekúndare kare o prokúřŕ o-
mŕaxŕi, (kŕčŕi, konsidepatŕ in sine, nŕ póte admittere
nŕi o spečŕ de divisiúne): čertitŕdine a fi-
sikŕ, prodŕsŕ de sensŕřŕi, čertitŕdine a
metafisikŕ, kare provine din račŕúne;
šŕi čertitŕdine a moraalŕ, kare šŕi are
řŕntŕna sa in animŕ, in končŕiúncŕ sař
in mŕřŕřŕia ómenilorŕ.

E ŕšorŕ de a distinge konvikŕúniile kare re-
sŕatŕ din o perčepčúne a fisikŕ, kúndŕ amŕ vŕzŕřŕ,
amŕ azŕitŕ, amŕ pŕlapatŕ, etc; čele če provinŕ
din končepčúne a intelektŕaalŕ, kúndŕ amŕ inven-
tatŕ, amŕ inčelesŕ, amŕ aprořŕndatŕ; in fine če-
le če se prodŕkŕ din simđimantŕ šŕi din konfi-
đinčŕ, prekŕmŕ kúndŕ kredemŕ la o afeřŕúne
sař la mŕřŕřŕia ómenilorŕ ne kare'i stimŕmŕ.

řilosophŕi sŕnt in kŕ nekŕničŕi despre čestúne a, dé-
kŕ omŕa póte sař nŕ póte ačŕnčŕe la čertitŕdine,
šŕi despre čestúne a ačessorŕe kare ar konsiste a-
determina pročessele kare potŕ kondŕče la đansa.

Dogmatismŕa esačŕŕŕ in ačestŕ respektŕ nŕte-
riile ómeničŕi, řiúndŕ kŕ ea řače ka mintea nó-
strŕ sŕ ačŕnčŕ la okŕřŕŕŕea veritŕđilorŕ primare
reserřate la ři Đzeř. řientivismŕa le deprečúŕzŕ
in ŕnŕ modŕ kŕarŕ aša de nŕčŕinŕ admissibil, řiúndŕ
kŕ vede in tre mintea ómenés kŕ šŕi in tre veritate
ŕnŕ abisŕ če nŕ se póte treče.

Ale sistematŕe, admittúndŕ kŕ omŕa e antŕ supre
a perveni la deskoperŕŕea adevŕřŕaxŕi, řŕ in pŕnŕ
supre ačasta řŕxa eskŕčŕsŕibŕ al ŕnŕi meziř ŕnikŕ.
Pentř essemplŕ, ŕniř pretúndŕ kŕ tóte nočŕúne a
sekŕřŕ vine din sensŕřŕi; eř nimŕčeskŕ anima, račŕú-

неа, конциинца ши мъртърия óмеплоръ. Алциъ ad-
optéзь зпъа динтре instrýmentele че амъ insem-
natъ аичи, ши и сакрификъ диверселе пхтери каре
Dzeъ ле а датъ омъахи.

Еклектизмъа е зпъ терминъ мезиариъ. Дъпъ дн-
съа зпеле кхнощице primitive sint peserbate креа-
торъахи, ши омъа требъе съ се абсцие де тóте чер-
четъриле ип ачгастъ сферъ специалъ. Инсъ требъе
съ есплорезе кх ахдацие кшпъа чел немъсхратъ
ал стхдиелоръ sekundare. Ип хатръ, ип локъ де
а се limita пе sine, ши де а се прѣва prin зпъ ка-
прициъ систематикъ де о парте а факхлатъцилоръ са-
ле, требъе съ ле ессерчѣтезе тóте, ши съ факъ съ
конкхргъ sensхриле, рацихнеа, анима, супе къщига-
рѣа зпѣи кхнощице, аша икитъ дѣкъ ачгаста ар
скъпа зпъа динтре ацинции sei, съ пх нóтъ скъпа
челоръ алци.

XXII.

Despre analogie. — Despre indukciune. — Despre deducsiune.

Despre analogie.

Ворба а н а л о г и е се нóте аплика ла пазра лх-
крхрилоръ саъ ла факхлатъциле минци. Ип лхкрхри,
аналогѣа се нóте дефини: о комбинъчѣне де
a ssemанъри парциале, ипdestъле супе
а фаче съ не конвинъемъ despre о ас-
semанаре totalъ.

Ип минте, аналогѣа е пхтереа де а конки-
де дела ачгастъ паритате инкомплетъ
ла о паритате комплетъ.

Essemпле: Cesare, ип черте кондицини а къ-

ширатъ о бѣтаие; Napoleon, кѣ зпѣ џениѣ егалъ ми
 ип чиркѣстанѣ ассеминѣ ва репѣрта вѣкторѣа. — О
 плантѣ а проспепатѣ ип зпѣ атаре саѣ атаре пѣ-
 минтѣ, сѣнтѣ атаре саѣ атаре температѣрѣ. Екѣ зпѣ
 пѣминтѣ ассемине, о температѣрѣ апрѣве егалъ,
 прѣп ѣрмаре планта ва проспера.

ѣсѣа аналоѣиел пресѣппѣне де нечессе зпѣ фантѣ
 ип статѣа де проѣктѣрѣ ми зпѣ фантѣ деплинѣтѣ;
 кѣчѣ, ипѣре доѣе реалѣтѣцѣ ассемине перфекте, п'ар
 авѣ локѣ декѣтѣ супре о симѣлѣ констѣтѣчѣне де
 ассемѣнаре саѣ де диссемѣнаре, каре нѣ чере ес-
 серѣцѣцѣа ѣнеѣ факѣлатѣцѣ партѣкуларе.

Парѣтатса нѣте фѣ инкломплетѣ ип доѣе модѣрѣ:
 1° инкѣтѣ нентрѣ фантѣа обсерватѣ; 2° инкѣтѣ нентрѣ
 сѣвѣектѣа обсервѣторѣ.

Сѣ фѣе интѣѣ зпѣ феноменѣ натѣраа, прекѣинѣ
 о веѣетѣчѣне каре ипчене а се продѣче. Компа-
 рѣндѣ интѣеле сале манифестѣчѣнѣ кѣ але зпѣѣ
 фантѣ маѣ ипѣнте деплинѣтѣ, конкѣзѣ кѣ фантѣа
 актѣаа ип реалѣстѣчѣнѣса са чеа тоталѣ ва фѣ ассемине
 фантѣааѣ пречедѣнте.

Ип ординса исторѣкѣ, сѣ се аѣѣе о революѣѣне
 контѣнѣнѣранѣ ка о революѣѣне дѣн ѣмпѣрѣале тре-
 кѣте, ми сѣнтѣмѣ авалекаѣѣ а крѣде кѣ се ва дес-
 волта ми се ва термина ип тотѣ ачелѣенѣ кондиѣѣнѣ.

Ипсѣ дѣкѣ не дѣпсѣекѣ докѣментѣле исторѣѣе,
 обсервѣчѣнѣле фѣсѣѣе, саѣ дѣкѣ нѣ possessedѣ ин-
 стрѣменте кѣвѣинѣѣѣсе, аналоѣѣа се фаче зпѣ про-
 чессѣ перѣкѣаосѣ, ми нѣ офѣрѣѣе гаранѣѣѣ инде-
 стѣаѣѣѣѣе.

Despre îndrăgîrno.

Indrăgîrnoa e un proces care referențe la o cauză unică fantele diverse care le a produsă ea.

Essemplu: Alessandro, Cesare, Napoleon, аă avută o viață auitată; prin ȳrmare tormentele sînt nedesbrite de tьrime. — Cafeea, mirra, aloea, prosperăzь in Arabia; prin ȳrmare clima caldă conferențe planteloră aromatice.

Indrăgîrnoa e o îndrăgîrnoa a fanteloră la ace, аша ȳnăzь prin dînsa ne ȳnăzьzь dela consecințele partikulare la ună prinăinăzь general.

Despre dedrăgîrno.

Dedrăgîrnoa e un proces care konsiste a pedesinde dela general la partikularăzь, аă a skote din o veritate totală verităzьzьle parăiale care le kьprinde.

Essemplu: Tormentele sînt nedesbrite de tьrime; аша darь Alessandro, Cesare, Napoleon аă trevutăzь sь аăzь o viață auitată. — Klima caldă conferențe planteloră aromatice, аша darь ші cafeea, mirra, aloea, trevte sь prospereze in Arabia.

Resultă. 1° analogia konkide dela ună fantă la аăzь; 2° îndrăgîrnoa konkide dela tôte fante la prinăinăzь care le produsă; 3° dedrăgîrnoa konkide dela prinăinăzь la tôte consecințele care pessať dintр'аsă.

E neste ȳtinăzь de a reknoăzь аăte procese аăzьzь, fiindăzь kь singurele raportări аdevărate

essistǝ saǝ antpe eǝfekte, saǝ dela aǝeste eǝfekte la kaǝsǝ, saǝ dela kaǝsǝ la aǝeste eǝfekte.

XXIII.

Despre Siǝloǝismǝ mi despre perǝtatele aǝi.— A cita essemǝle.

Despre Siǝloǝismǝ.

Siǝloǝismǝla nǝ e aǝtǝ ǝeva-deǝatǝ dedǝkǝiǝnea espressǝ formaǝ.

Raǝionamentǝla dedǝktivǝ trebǝe konsideratǝ ka ǝel ǝe faǝe sǝ se naskǝ o aǝreǝa veritate din kontaktǝla doǝorǝ veritǝuǝi preessistente. Siǝloǝismǝla, kare 'aǝ representǝzǝ, trebǝe aǝa darǝ sǝ se komǝe din doǝe propǝsǝǝǝni primitive saǝ ǝeneratǝriǝi mi din o aǝreǝa kare resǝaltǝ din ǝele primitive.

ǝele doǝe propǝsǝǝǝni ǝeneratǝriǝi aǝ kǝǝtatǝ nǝmele de premise; mi propǝsǝǝǝnea ǝe resǝaltǝ se kǝatǝ konǝisǝne, dela latinǝla concludere, fiǝindǝ kǝ konǝide saǝ terminǝ argǝmentǝǝnea.

Sǝ presǝpǝǝnemǝ kǝ mintea nǝstrǝ possede aǝeasǝ noǝiǝne ǝeneraalǝ kǝ totǝ oǝǝla e mǝritoriǝ, mi aǝeasǝ aǝtǝ kǝnoǝiǝuǝ maǝ restrǝnsǝ kǝ Petru e oǝǝ, din komǝǝǝǝiǝnea aǝestorǝ doǝe noǝiǝni resare o aǝreǝa, aǝekǝ kǝ Petru e mǝritoriǝ, pentru kǝ se aǝla ǝiǝndǝse totǝ de o datǝ de amǝdoǝe ǝerǝǝriale determinate prin vorba oǝǝ mi prin vorba mǝritoriǝ.

Dedǝkǝiǝnea mi siǝloǝismǝla kare o esprime s'aǝ kǝritikatǝ mi nǝkǝ s'aǝ prosǝrisǝ de Bakon mi de skǝla sa, kare aǝ fǝkǝtǝ sǝ predomǝeskǝ eskǝz-

sivš indžkčizneā. Sь insemnъmš kь kь ačeste doxe
 proçesse e ka mi kь analiseā mi sinteseā; ele sint
 assemine indispensabile, assemine фекъnde kindš
 se applikъ imperъnъ; assemine sterile kindš se
 applikъ despъritš.

In ordinea moralъ, e neste pъtingъ de a perve-
 ni la çertitъdine, фър'а плека din çerte prinçipie
 indemostrabile, mi prin çrmare фър'а applika de-
 džkčizneā. In ordinea физикъ e neste pъtingъ de
 a ажъңe la çerte леџi çenerale фър'а рекърџe
 la indžkčizne, фiindš kь esperiinça нъ ne dъ niçi
 o datъ deкitš нъmai къноџinça нъшi fantš isolatš,
 mi noi нъ нъtemš ажъңe фъръ калкълš рационал
 la o noçizne фундаменталъ.

Proçessъa dedžktivš mi silloçismъa care'ļš tra-
 dçue фiindš appreciate, remine sь esnъnemš variъ-
 çъñie care le sçfere форма лоръ çea primitivъ
 in applikъçъne.

A çita essemplae.

Sil loçismъ (de la greçeskъa συν λογισμος, ra-
 çionamentš kombinatš), argъmentš tinikš saš mo-
 delļš, komnъšš, prekъmš amš zisš, din trei проџъ-
 съçъñi:

Totš omъa e mъritorš;

Dar Petъ e omš;

Deçi Petъ e mъritorš.

Çele doxe проџъсъçъñi primare, care, la ate
 kolektivš, se nъmesкš premisse, mi skimъ
 nъmele kindš se senаръ: atъnçi çea d'antъš se nъ-
 меше mai óre фiindš kь e mai estinsъ, mi adiek-
 tivъa care o karakterézъ iea nъmele de terminš
 mare totš din aчелешi motive. A doxa se zîce

A fortiori. »Днѣ омѣ сꙋперіорѣ челаѣ д'ан-
тнѣ prin ченѣа сеѣ шѣ prin ажѣтореле де каре
диспоне ва ажѣнѣе тнкѣ шѣ маѣ секѣрѣ ла сꙋчессѣ.»

A contrario. »Дѣкѣ вѣртѣта се рекомпенсѣ,
нѣцѣа тревѣе пѣнитѣ.«— »Днде нѣ сꙋчедѣ стѣатеѣа,
трѣзмфѣзѣ инѣеленчѣнѣа.»

Despre реглеле сѣллоуѣзмѣаѣ.

**Дѣпѣ Aristotele, лоуѣчеле векѣ импѣнѣ сѣллоуѣс-
мѣаѣ реглеле хрѣмѣторѣ:**

Terminus esto triplex, medius, ma-
iorque minorque.

Latius hunc quam praemissae con-
clusio non vult.

Aut semel, aut iterum medius ge-
neraliter esto.

Nunquam contineat medium con-
clusio fas est.

Utraque si praemissa neget, nil
inde sequetur.

Ambae affirmantes nequeunt ge-
nerare negantem.

Peiorem sequitur semper conclusio
partem.

Nil sequitur geminis ex particulari-
bus unquam.

Сѣллоуѣзмѣа сѣ кѣprinѣ треѣ тер-
минѣ, чед меѣзѣ, чед маѣе шѣ чед
минѣ.

Нѣчѣ тнѣ terminѣ нѣ тревѣе сѣ аѣ-
нѣ маѣ маѣе estensivne тн конкѣсѣ-
не деѣнтѣ тн premise, (аѣтѣнѣнте,
тоѣ terminѣа тревѣе сѣ ренѣе iden-
тиѣ).

Terminѣа меѣзѣ, тнѣаѣ оѣатѣ, тревѣ-
нѣ аѣатѣ тн тнѣелесѣ генерал.

Terminѣа меѣзѣ нѣ се нѣте тн-
prodѣче тн конкѣсѣвне.

Дѣкѣ амѣндѣе premisele sint
negative нѣ е possible конкѣсѣвнеа.

Доѣе premise аѣfirmative нѣ нѣтѣ
prodѣче о конкѣсѣвне negative.

Конкѣсѣвнеа е тоѣ дѣ уна коррѣ-
лативѣ premiseѣ челеѣ маѣ флаѣ.

Нѣ нѣте ешѣ нѣчѣ о конкѣсѣвне дѣа
доѣе premise партиѣтѣларѣ.

Еспѣикѣчѣнѣа реглелорѣ сѣллоуѣстѣе.

1° Тн тоѣ сѣллоуѣзмѣа тревѣе треѣ терминѣ, фѣ-
индѣ кѣ sint доѣе ideѣ тн контактѣ каре тревѣе сѣ
prodѣкѣ о атренѣ.

2° Terminѣа каре се ренѣеѣе тревѣе сѣ ренѣе
identѣкѣ. Тн аѣестѣ сѣллоуѣзмѣ:

Totѣ омѣа е animal;

Дар Петрѣ е омѣ;

Дѣнѣ Петрѣ е animal;

dékъ aшi лѣа ворва а nimaa интѣ ин интеле-
сѣа џенераа, фiiнцъ а nimatъ, vie, шi апоi ин
знѣ интелесѣ спеџиаа, фiiнцъ аiпsitъ de
antea аиџинцъ, ашi пѣкѣтѣ ин контра ачестѣ
регѣле.

3° Ка съ essistъ реаьчѣнеа интре терминi, тре-
вѣе de neџesse ка чел mare се кѣпринзъ пе чел
meziѣ, шi чел meziѣ пе чел miкѣ; даp кѣмѣ пѣтемѣ
фi секѣрi кѣ чел meziѣ кѣпринде пе чел miкѣ, дѣкъ
нѣ е лѣатѣ ин о семнифiкѣчѣне џенераа? пен-
трѣ essemпaѣ, дѣкъ о шѣ, нѣ се апликаъ ла џенѣа
интрегѣ, нѣ ноте кѣпринде знѣ individѣѣ прекумѣ
пе Петрѣ.

4° Фiiндѣ кѣ терминѣа meziѣ е лерѣтѣра чѣа
neџessarъ а пропѣсѣчѣниаорѣ, нѣ ноте съ се афле
ин челе estreme.

5° Elementѣа positивѣ саѣ реаа нѣ ноте ешi
din чел negативѣ прекумѣ ниѣ essistinѣа din ne-
фiiнцъ.

6° Ниѣ negативѣа нѣ ноте съ ѣсѣ din чел positивѣ.

7° Ин ачестѣ сiллоџизмѣ:

Ниѣ знѣ омѣ нѣ е nemѣриториѣ;

Даp Петрѣ е омѣ;

Deѣ Петрѣ нѣ е nemѣриториѣ.

конкисѣнеа есе din премисса negативѣ, каpе се
кoнсидеръ ка чѣа маi флакѣ.

8° Доѣе пропѣсѣчѣниi партиѣлаpе некѣпринзандѣ
спеџеле ин totalitateа аорѣ, нѣ се ноте џи дѣкъ
individѣаa desпpе каpе се ворѣеџе е ин категориа
desemnatъ, шi prin ѣpмаpе нѣ се ноте конкиде.

Ачесте регѣле трекѣ де инвеките, шi ка атаpi с'аѣ

simpliciată. Însă fiindcă sunt din totă aca eună
 ca și sillogismul, și se referesacă essactă supre șșș
 formeloră ахі, къуетъмă къ требше цинте ппъ
 kindă сь ва консерва форма тнșші а sillogismulă.

XXIV.

Desupre фолосулă формеі sillogistice.

Форма sillogistică е фолоситоре,
 fiindcă къ presentăză шпă кадрă des-
 ьă de strămtă ка veritatea săș errō-
 rea сь se пōтъ рекънōще шшорă. În
 аdevăрă mintea е маі пшципă eshșș supre
 а се рътъчи тп шпă шикă пшмерă de
 формăле determinate, дектă тп вор-
 веле челе шăте каре ле адъче о de-
 шстръчине ораatorie.

Ла авестă фолосă primariă se потă адаъе алте
 resătate impohtanці: 1° къ аргшментъчнșș sil-
 logistică е о спецъ de цимnastică каре esserçităză
 фōрте мінтша, атт pentрă офенсивă, адекъ пен-
 трă демшстръчнșș; кат шп pentрă defensivă, а-
 декъ pentрă рефштъчнșș; 2° къ impрime филосо-
 фиеі карактерăл чертитșdinei шцицелорă matemati-
 че; 3° къ пш дь пшмаі челăи че о практикă шă-
 ть destepitate шп ригōре, чи коммшникă авесте доъе
 калитъци кшрă шп лимбеі попăлăи каре се сервече
 къ авесте процесше лōçиче. Авестă фолосă шtima-
 риă se пōте konstata тп лимба франчезь, каре е
 чеа маі раçională dintре тōте (чеа че esшлікă шп-
 versalitatea еі), шп каре с'а форматă кшрă дшрindă
 периодăл тп каре sillogismulă ера маі шăтă тп
 șș.

presinte. În aceasta se memoréază.
» Introdúcúziunea zporǎ chestiunii noxe din loúikъ relative supre aчeastъ формъ de raúionamentъ къ care s'a фъкхтǎ atita аѣхсǎ în еѣл meziǎ, шi care apoǐ, prin o реакциуне estremъ s'a neglessǎ прé mхатǎ, adeкъ форма síλλοúistikъ. Артеа síλλοúistikъ е тикаѣ o úimnastikъ пхтинте care дъ minúit abítzidineа преchisúniѣ шi a rigoriѣ. În ачeastъ skóлъ víралъ saǎ форматъ пъринúit nostriѣ: нх póте съ фiе deкитǎ фолоситорǎ а реúiné китǎ ва timпǎ «ntp'insa жънецеа актхалъ.»

XXV.

Despre sofismate шi despre meziele de a ле desidera.

Soфismatele s'nt raúionamente artiúicióse prin care se кахтъ съ се факъ predominantóre еrrórea.

Soфistхл ne póте тпшъла т doхе modхри: saǎ енхúindǎ афiрмъчхнi фалсе; saǎ dedхúindǎ консеúице фалсе din принúипие адеѣрате т sine.

Soфisma póте лха o ínfinitate de форме; е лхкръ de ímпортанúъ а тsemna челе маѣ хsitate:

1° **Ignoranúа аргхmentхлхi** konsiste а фаче o demхstrъчхне rigхrósъ, тnsъ care нх се апплiкъ ла chestiunea пхсъ, saǎ алтръminte а да o desideraре care нх е а проблемѣ date. Хнǎ omǎ тпауъ фолóселе либертъúii; алхл stableше víktoriosǎ некхúиúселе лiченúеi, шi pretinde къ а рефхtatǎ ne adversariхл seǎ. Тnsъ се vede къ а реснхnsǎ ла чеsa че нх се афiрмасъ: adeкъ къ лiченúа ар фi desiderabilъ.

2° **Пеúичiунеа принúипiхлхi** т локъ de

a desvînde dela prinçipiî la konsevinu, se maa-
 цъ ла prinçipiî nsuî, аша nkîtъ ne афлэмъ
 totъ de зна ла nkîta de пьрchede, шî n'amъ фь-
 ктъ пичî знъ passъ, апроне ка знъ dipentъtorъ
 каре ар дъче не кълъторîъ пнъ ла mezietatea дръ-
 мвлзî, шî апоî, пн локъ de а'лъ dipenta пнъ ла de-
 stîнъчънеа са, л'ар редъче не о кале antôpsъ ла
 локъа каре л'лъ лъsasъ.

Egoismъ е legitimъ;

Къчî omъа арe дрентъ de а se префери аатъа, etc.

Се паре къ амъ адъче знъ argumentъ, шî не амъ
 dipenta кътръ konkisiъne, дрîндъ къ пн аdevъръ
 не репълцъмъ ла афирмъчънеа primitivъ; фîндъ
 къ а се префери аатора, е кларъ а фî egoistъ.

3° Черкъа вîцîosъ nkîde mintea пн знъ ла-
 вîрîнтъ фъръ emîтъ пн каре се фрэкъ netxtîndene
 de impossibilitate, шî се kondamnъ prin nenxtîн-
 цъ ла inerçie.—Знъ omъ е пн lipsъ, î се дъ kon-
 sîliî съ agente supе а се пъне не лъкръ пнъ ва
 авé черте ажъторе primare, kapitale, саъ пнъ се
 ва пъне пн kondiçîoniîle de avere каре даъ пте-
 ре. Дар, ел пъ ва ажъце кларъ ла ачестъ резул-
 tatъ primariъ deкîтъ пъмаî prin лъкръ каре î се
 konsîlie съ л'лъ amîne.

О апплîкъчъне фóрте komîкъ, шî къ tóte ачесте
 фóрте karakteristikъ, de ачeastъ спецъ de sófismъ
 се афлъ пн ачестъ жъръштъ аа Гасконълзî каре
 жъръ дîп пцелепчъне съ пъ îнтре пн апъ
 пнаîнте de че ва щîа пnota.

4° Конфъsîçнеа кахселоръ: а indîka,
 supе есплîкареа къчî fantъ саъ знî. феноменъ, о
 кахсъ каре пъ л'а prodъсъ; фîндъ къ dose. фанте

s'aŭ sŭcessŭ, a voi ka зпѣла стъ се фие пѣскитѣ дин челѣ аатѣ; и fine a конфѣnde simплa sŭcessiŭне кѣ ценерѣчѣнеа. — О кометѣ се аратѣ, зпѣ велѣ чибѣа се ацѣцѣ. Ши фѣиндѣ кѣ ачестѣ фантѣ а хр- matŭ dŭпѣ челѣ аатѣ, се ва претинде ка pesŭtatŭ динт'инсѣла, ка кѣмѣ ар фѣ о коррелѣчѣне possi- билѣ интpe dŭнсеае.

5° Deпѣмераре имперфектѣ: а афирма деспре зниверсалитате чеа че аттинѣе пѣмаѣ зпѣ чертѣ пѣмерѣ:

Еуропеанѣ сѣнт алыѣ;

Deчѣ totŭ омѣа е алыѣ.

6° А жѣдека деспре зпѣ лѣкря прип чеа че и се кѣвине пѣмаѣ дин ачидин- цѣ. — Вѣрсатѣа вачинаа а постѣ фѣнестѣ ла зпѣ копѣ (и хрмарѣа кондицѣнѣорѣ дешфаворабѣае ип каре се афла), прип хрмарѣе вачина е перѣкѣ- лѣсѣ.

7° А трече дела чеа че е адевѣратѣ ип черте респекте ла чеа че е адевѣратѣ, simплa, (дела релатѣвѣ ла абсоаѣтѣ). — Зпѣ омѣ е сѣперѣорѣ зпорѣ ааѣора ип зпѣ черкѣ фѣрте стрѣнтѣ; се конкѣде кѣ е зпѣ омѣ марѣе.

8° А швѣгѣитатѣа ворѣелорѣ: дѣ ворѣе- лорѣ зпѣ ицелесѣ реѣ determinatŭ, ши скѣмѣ сѣмѣфѣкѣчѣнеа каре ле ете proprie. Pentрѣ es- semпaлѣ, ворѣа пaтѣрѣ ип зпеле трактате де фѣ- лософѣе се ицелѣе акѣмѣ ка о пѣтере ицелѣ- гѣтѣре, акѣмѣ ка о коллекцѣне passѣвѣ де дѣверсе фѣинѣе, etc. etc.

Falseае раѣиѣонamente каре ле амѣ пѣмератѣ аѣчѣ, ѣѣ кѣте о датѣ пѣтеле де паралоѣismѣ,

kindž sint prodžse din nešijnčъ фъръ intenциѣне де а интелеа. Ін маї мѣате трактате, нѣ се admitѣ ка софismate знеле дин челе че амѣ чїтатѣ аїчї, интре аателе ignoranца аргѣментѣлѣ шї конфѣсїѣнеа кахселорѣ, фїїндѣ кѣ се реферескѣ ла о ерроре инволунтарѣ. Кѣ тоте ачестѣа е шпорѣ де инцелесѣ кѣ се ноте индїка кѣ шїрѣа о кахсѣ фалсѣ, шї се ноте тракта кѣ шїрѣа о честїѣне дїверсѣ де чеа че е пѣсѣ. Децї фїе-каре дин ачесте раїонamente ноте фї атїтѣ софismѣ кїтѣ шї паралоїismѣ.

Meziеле де а деслере софismateле синт дїверсе дѣпѣ natѣра ачестора.

Пентрѣ афїрмѣчїїїле фалсе треѣхе ессерчїтатѣ жѣдеїѣл сеѣ, треѣхе пресерватѣ анима шї мїнѣа са де тотѣ инфлїїнца перїкулосѣ. Інсѣ пресерватївеле кѣтрѣ ачестѣ ѣенѣ де еррорї се ворѣ индїка ин параграфѣ XXVIII.

Пентрѣ консеїнцеле фалсе, треѣхе черхтѣ дела adversarїѣ сѣ обсерве рїгѣросѣ регѣлеле сїллоїїстїче, шї нї треѣхе опнѣсе черте mezїе defensїve indїcate ин теорїа деспре аргѣментѣчїїне.

Meziеле defensїve оферїте де аргѣментѣчїїне се ресѣмѣ прїп ворѣеле хрмѣторе:

Divide, defini, concede, negato, probato.

Честїїдїле челе прѣ-комїлессе се деспартѣ: Супре а се пресерва де амбїгїтатѣа ворѣелорѣ шї а се инцелее деспре валорѣа лѣкрѣрїлорѣ се даѣ дефїнїцїїнї. Се конcede саѣ се нѣгѣ, дѣпѣ impressїїнѣа prodѣсѣ де пропѣсѣчїїнѣа енѣнцїатѣ. Інфїне дѣкѣ пропѣсѣчїїнѣа нѣ е чертѣ, треѣхе сѣ се демѣstre.

Artoritatea mъртърiei ómenilorъ.

Artoritatea mъртърiei ómenilorъ e ună meziă de certitudine. — Декъ се трактэзъ despre o chestiune de principii, консънанца unăi mare нх меръ de ómeni презупузде къ пререа лоръ е un рапортъ къ unșь ши патра лэкрърилоръ. — Декъ се трактэзъ despre o chestiune de фактъ, errorоа нх e admissibilъ, kindъ мартърii нх мероши аъ апликатъ органеле лоръ ши факлтэциле лоръ спре констэтьчунэа а chestii фактъ.

Съ адаздемъ къ казселе errorii individuale, прекымъ sînt intereșьа, pasiuneа, преждецула, н'аъ ниčí о лэкраре спре ценл оменескъ интеръ, ниčí кларъ спре о парте консидерабилъ а ценлэ.

Нх требхе съ конкидемъ ка unii филозофи, къ мъртърia ómenilorъ e singьрлэ meziă лецитимъ de а ne къшига кунощинце, фииндъ къ, un ultima instanць, tóte рапортъриле каре ea ni ле фаче, трекъ prin sensьриле nóstre ши sînt съпузсе контролэши рацунii nóstre, каре ле ацентэзъ саъ каре ле лапъдъ; unșь требхе съ рекунощемъ къ мъртърia e ună tare elementъ de certitudine, ши къ, комбинатъ къ челелалте ажтóre de каре диспуне омл, nóte servi de базь прединцелоръ лецитиме.

Unșь спре а оферii гаранциii indeșьалтóre, требхе съ satisfакъ черторъ кондицунii relative, атитъ спре фантеле attestate катъ ши спре мартърii каре ле attestэзъ.

1° Фантеле требзе съ фие possible, (ної нѣ воимѣ при ачеста съ атакѣмѣ фантеле миракѣлозе, чи нѣмаї съ индикѣмѣ къ ачеста нѣ сѣнт дин доминиѣлѣ философиѣ); ми апої требзе съ фие observable, адекѣ ка ниѣ о ѣиркѣнстанѣ съ нѣ ле фие пѣтѣтѣ аконери саѣ travesti dinaintea о-кѣлѣї observatorѣлѣї. In fine дѣкѣ сѣнт пѣблѣче, motivele de credibilitate сѣнт кѣ аѣта маї тарї кѣ кѣтѣ нѣмерѣлѣ оменѣлорѣ presinѣї e маї considerabil, ми кѣ кѣтѣ e маї ѣшорѣ de a le desinѣї.

2° Martѣriї требзе съ фие onesti, адекѣ инкѣпачї de a ѣншела; лѣ мѣнаѣї, адекѣ скѣпаѣї de errore. Кѣндѣ attestѣѣнѣса se ѣntinde supre fautive грѣѣ de apreciatѣ, требзе ѣнкѣ ка martѣriї съ possѣдѣ кѣноѣїнѣе speciale.

Mѣртѣria оменѣлорѣ нѣ се коммѣникѣ totѣ дѣѣна dѣrentѣ, фѣиндѣ къ нѣ се ѣndrentѣзѣ totѣ дѣѣна кѣтре ѣенерѣѣїнѣса kontinѣнѣранѣ. De ачеса требзе distinsе meziеле sale челе принципале de transmissiѣне:

1° Traditiѣїnѣsa: фанѣлѣ se transmite вербале деа тѣтѣ ла фѣїѣ. Ачеста e прочесѣлѣ поплѣлорѣ primitivї саѣ ал класелорѣ literate ла поплѣї ѣivilisatiѣї. Регѣлеле de верѣфикѣѣїнѣе сѣнт de a se репѣлѣѣа кѣтѣ e кѣ пѣтинѣ пѣнѣ ла спѣзѣлѣ original, ми de а'лѣ desfаче de tѣте ѣнѣлѣїѣриле кѣ кѣре narratoriї dѣвершї аѣ пѣтѣтѣ съ 'лѣ ѣнкарче.

2° Istoria саѣ tradiѣїнѣса scripѣ, supre a merita konfidiѣнѣа nѣстрѣ требзе съ аїѣ доѣе карактере: аѣtentivitate ми interpretate. Чеса d'ѣнѣтѣї дѣнтре ачесте konditiѣїнѣї presѣпѣнѣе, кѣ опера

e în realitate a ачелына аа кърхї пхте портъ. În адевъръ, дѣкъ кредемъ ла о афирмъчхне а лхї Тавитъ din respectъ pentръ маалта са моралитате, ши дѣкъ чинева не presentéзъ кх гаранция пхмелхї лхї о оперъ аа кърхї асторъ пх е ел, пхтемъ а-донта еррори din respectъ pentрх ачестъ омъ ша-ре. А доха презхпхне къ testъла primitivъ п'а съ-феритъ ничї о аалтеръчхне, ши къ ничї знъ профанъ п'а интеркалатъ проіектхрїае саае în опера орици-палъ.

3° Monumentele materiale: intхї edifi-циеле, коахтнеле, скхлантхрїае; аної медалеле, ичелеле; în fine, маї специяа, монетеле, каре аъ о шаге валоре историкъ. Ъсха ачесторъ ажхторе шїинтифиче чере о шаге чїркхнспекцихне; pentрх къ нимика пх е маї хшоръ декатъ де а фи ншелатъ де шарлатанисмъа аатхна саъ де propria са кре-дитатате.

XXVII.

Despre semne ши despre лимбъ în raportъа лоръ къ куцетарса.

Semnele sânt diversele манифестъ-чїхнї prin каре кхцетъа се tradхче din афаръ.

Схмъа земнелоръ че representéзъ кхцетарса constitухеще лимба.

Лимба е натуралъ саъ артифїциалъ.

Лимба натуралъ кхрипнде: 1° жокъа физио-номїеї, адекъ минкареа тхшкїлоръ фецеї, окї-лоръ, възелоръ, etc, etc; 2° цестеле, адекъ по-ситхрїае корнхлхї ши маї алесъ минкхрїае брацїх-лхї ши але тхнеї; 3° стрїгърїае, саъ сонхрїае

inartikulate, skóse prin o sensúchne de dşpere, de пазчере, etc.

Limba natýралъ, пепхтндѣ esprime deкитѣ пѣ-
маі indiѳинѳеле primitive ши pestrinse, а тревѣтѣ съ
se факъ nedestýлъ иndатъ че иntelliѳинѳа omené-
скъ s'a desволатѣ.

Limba artiѳiѳiалъ копpинде: 1° репрезентъчѣ-
пѣа реалъ prin фiгýрi каре реprodýче иuseмi
фoрmeле обiектýлi ши чiркýстанѳеле фантýлý
(пiктýра, скýлтýра); 2° репрезентъчѣпѣа конвен-
ѳионалъ каре ставиешѣ ишѣ рапортѣ волýтарѣ
иntре чѣрте semne ши чѣрте лýкýрi (ворба, скрип-
тýра); 3° ши о репрезентъчѣне mestekатъ каре пар-
тиѳинѣзъ din челелаате дохе (iероглиѳii, емблемателе,
simboleле). Aчѣастъ din xpмъ е и adeвърѣ,
totѣ de o датъ реалъ ши конвенѳионалъ, фiндѣ къ,
пентрѣ essemплý, имаѳинѣа акýилѣi репрезентѣзъ па-
сърѣа prin и m i t ѳ ч i ѳ n e, ши desémнъ prin к о н-
в е н ѳ и ѳ н е т ѳ r i a, пѣstepѣа sзupремъ.

Кандѣ limba е арбитраръ, адекъ кандѣ иpоѳеде
din воинѳа omenéскъ маі мхатѣ deкитѣ din natýра
лýкýрилоpѣ, admite челе маі диверсе маниѳестъ-
чѣнi.

S'aş афлатѣ ла ишi поплiи din Америка аsтpалъ
о limбъ басатъ пе колóреа корделелорѣ ши пе мо-
дýриле де а ле интерлýда. Ип ориенте, се сепрескѣ
къ флорi supе а esprime маі алесѣ simѳимiнтеле.
Иусъ ачѣстѣа sиnt meзие esчепѳионале каре иx стаѣ
и ичi ишѣ рапортѣ къ indiѳинѳеле иnel чiвiлизъ-
чѣнi progressive.

Челе дохе репрезентъчѣнi конвенѳионале маі
импортанѳi пентрѣ омѣ, sиnt ворба ши скриптýра.

În adevărul demii aceste mezie sînt arbitrare în aplicațiunile speciale, sînt însă naturale în sine, fiindcă къ rezultatъ din organismul nostru și fiindcă къ гъра și мана с'ах фькътъ къ o destinăчье евиденте.

Ворба е o комбинаціе de sonъri artikulare, адекъ modifikate prin жокъа лимбей, възелоръ, динцилоръ, și аа инцизиалъ. Ацесте sonъri reprezentэъ идеале, din пэтереа конвенциони каре ле референте спре фие-каре динтре динсеае.

Лимба конвенциональ е сингъръ чеза че ноте репрезента абстракциуне ии генералитэиеле. În adevărul къ semnеле мней с'ах къ фиръri imitative пэтемъ доръ съ desemнэмъ хнх individхх, ка Петръ, Пахъ, etc. însă ничи odatъ тинха омъ. Деи, fiindcă къ тóть цинца прешипэне de necesse абстракциони ии генералитэи, ачэастъ лимбъ е аdevратъа instrumentъ аа интелигенци оменци.

Философии диферескъ despre орижина лимбей, хнй pretindъ къ Dzeъ a datъ омъхъ интхх о лимбъ фькътъ, паратъ; ацци, къ омъа инхъи а форматъ интна лимбъ prin analogиеle стригъри с'ах але формей че'ї офереа патра. Фъръ а не pronunția despre ачэастъ chestiune, пэтемъ съ не тэриинимъ съ зичемъ къ ворба стъ кэтръ кхчетъ ка корпъа кэтръ с'афлетъ, ии къ prin хрмаре еле тэвхе съ koessistъ инпрехпъ дела лашере; însă desvoltарэа лоръ тэвхе съ се факъ пхмай грататъ, прекъмъ ии desvoltарэа individххъ ии а генхъи.

Скриптура е репрезентивнеа кхчетъри, акъмъ дйрентъ акъмъ индйрентъ. În Шина, ea reprezentэъ дйрентъ кхчетарэа, аша инхъи идеале fiindcă

innumerable, figurile sint assemine innumerable, «кѣтъ memoria шѣ жѣdekata нѣ нотѣ ажѣще супре цѣперѣа лорѣ.

†n Европа, ea representéзъ нѣмаѣ сонѣа вочѣ, каре инсѣшѣ еспрѣме кѣжетарѣа. De аѣчѣ зрмѣзъ ка, сонѣрѣе вокале фѣиндѣ limitate, алфаветѣа шѣ дѣиционарѣа сѣ се афле инкѣсе интре марѣинѣ па-тѣрале. De аѣчѣ зрмѣзъ о маре симплѣфикѣчѣне каре permite европеанилорѣ сѣ possédѣ кѣноци-ца лимбѣѣ фѣорте тимпѣрѣѣ супре а се нѣне кѣ фо-лосѣ пре алте стѣdie, дѣриндѣ кѣ Шѣнезѣѣ консакрѣ тѣтъ вѣаца лорѣ стѣдѣхлѣѣ прѣliminarѣѣ ал лимбѣѣ.

О лимбѣѣ вѣне фѣкѣтъ ар трѣвѣѣ сѣ офѣрескѣ о корреспондѣнцѣ essакѣ интре лѣкрѣрѣе de espressѣ шѣ интре терминѣѣ каре ле еспрѣмѣѣ. Ар трѣвѣѣ а-ша дарѣ ка о ворѣѣ сѣ фѣе креатѣ, пентрѣ фѣе че idee, шѣ инкѣ ин рѣгѣре о ворѣѣ нозѣ пентрѣ фѣе че нѣанцѣ а кѣжетѣхлѣ. †nsѣ зѣрѣе шѣ индѣ-цѣнцѣе омѣхлѣ офѣрескѣ прѣ-мѣхлѣ varietate ка сѣ нѣтемѣ ажѣще ла о лимбѣѣ аша de комплетѣ. Лѣмба matimaticeѣ e синѣрѣѣ каре satisfache ачѣс-торѣѣ kondiцинѣѣ, фѣиндѣ кѣ офѣреще о ворѣѣ пентрѣ о idee, нар нѣчѣ о datѣ doxe ворѣе пентрѣ зна шѣ totѣ ачѣешѣ idee.

Калѣтъцѣле ачѣessorie а ле знеѣ лимбѣѣ вѣне фѣкѣ-те sint, ка ea сѣ фѣе з ш ѳ р ѣ, адекѣ ачѣssibileѣ тѣ-торѣѣ klasseлорѣѣ; к о п i ѳ с ѣ, шѣ кѣ тѣте ачѣстѣа s i m п л ѣ, адекѣ пѣцѣинѣ инкѣркѣтъ кѣ терминѣ пѣ-дантичѣѣ саѣ стрѣинѣ. †n хлѣтрѣ, трѣвѣе ка лѣмба з-сѣхлѣ шѣ коммѣнѣ сѣ фѣе вѣне distinctѣ de идео-мателе спецѣале зѣsitate ин сѣфера профѣssionилорѣѣ, артелорѣѣ шѣ а мѣестрѣилорѣѣ etc.

прекъпѣ възла ла мiонi. Че ар зрѣа, кiндѣ ар кѣтеза еi съ жѣдече neste черкѣа каре 'лѣ пóте тѣврѣца перченчiзѣа лорѣ? Е шпорѣ де а iнsem-
na errori де iннѣмеравiле каре ворѣ требѣи съ ле факѣ орѣа пронзпiндѣ despre колорi, ши сѣр-
дѣа аппрециндѣ сонѣриле, ши prin аналогiе челе че ворѣ скѣна ѣеометрѣа крiтикiндѣ опереле ар-
tisticе, artistѣа десѣтудѣ теѣеомателе ѣеомет-
риче.

2° Е дѣкѣ чiзѣа iмперфектѣ. — Кѣатѣ-
ра синѣрѣ пóте да факѣатѣцiлорѣ плевiтѣдiнѣа
desvoltari лорѣ. Прекъпѣ ѣимпастика тѣреѣе
пѣтереа ши аѣилитатеа мемѣрелорѣ, аша ши раѣио-
namента ши обсерѣѣѣѣѣа факѣ жѣдеката маi пѣ-
трѣнзѣтóре ши маi секѣрѣ. Аша дарѣ ѣеi че ниѣ
п'аѣ тѣврѣатѣ ниѣ п'аѣ рефлессѣ sint маi еспѣши
а се iншела де мѣате орi, кѣрѣ ши пестрiнiндѣ-
се спре преокѣпѣѣѣѣиле челе маi вѣагаѣе, ши sint
kondemnatѣ а се iншела тоѣ дѣ зна кiндѣ ворѣ
съ факѣ о ескѣрѣѣѣѣ iн dominia ѣiнѣеi. Пи-
гриѣа ши ignoranѣа sint фiнтiнi фекѣде де errori.

3° Усѣа челе реѣ а л факѣатѣцiлорѣ. —
О факѣатате каре патѣра о а креатѣ пѣтiнте ши ка-
ре едѣкѣѣѣѣѣа о а desvoltatѣ деиiнѣ, каде кѣ то-
те аѣестеа де мѣате орi, фiндѣ кѣ пѣ с'а аппли-
катѣ iн кондиѣишi кѣвиiнѣióсе; ѣеа маi вѣнѣ ве-
деѣе пѣ пóте съ перѣѣѣ декарѣ конѣѣѣ iн iнѣ-
верекѣ. Iнтеллиѣиѣа ѣеа маi перспiкаѣе пѣ пóте
ѣiне жѣдека, дѣкѣ пѣ се iнкѣѣѣѣѣ де iнѣиѣѣѣѣ
фолосiтóре, де аѣсѣиаре iндисѣенсавiле центрѣ кѣ-
ноѣиѣѣѣ, дѣкѣ маi алесѣ пѣ ши концентрѣѣ атѣн-
ѣиѣѣа са кѣ о енерѣѣе паѣиiнте.

40 In флэинцеле стръине каре тхрвхрѣ
 прѣ-мхлѣ жхдеката нѡстрѣ сѡнт: *interessa*,
 каре референце тотѣ ла ачелашѣ пхнтѣ де ведере, шѣ
 редхче ла о хнитате фалсѣ *diversitatea* каре е *in* лх-
 кхрхрѣ, фѣиндѣ къ адевѣрхл пентрѣ *egoistѣ* е тотѣ
 че'ї нѡте фолосѣ, фалсхл верѣ че'ї нѡте стрѣка; *pas-*
sivitate, каре продохкѣ о спецѣ де *delirij* шѣ
 сѣспиндѣ *essenцијал* раѣишнѣ. *Despre* мѣ нѣ се
 нѡте зиче чеѣа че зичеа че'ї векѣ *despre* веѣие, къ е
 о *stхлатеуѣ* с кхртѣ, шѣ се нѡте адахче къ жх-
 деката нѡстрѣ нх маї оференце гаранѣи, *indatѣ* че
 аскхлатѣмѣ де *simулintеле* *simпатиче* сѣх *antinати-*
че; *прежде* целе, адекѣ пѣрепиле каре с'аѣ
 форматѣ маї *mainte* де тѡтѣ черчетарѣа, шѣ каре
 сѡнт кх атѣта маї червѣкѡсе кх кѣтѣ сѡнт маї пхѣинѣ
 фхндате. *In* фине тревхе *inseminate* ка дохе каѣсе
 каре продохкѣ целе маї *мхлате* *errori*, с х п е р вѣ а,
 каре фаче сѣ *реѣинѣенѣ* *sistematicе* ажхтѡреле
 челорѣ ате *intelligенце*, шѣ *кредхлатеа*
 каре фаче сѣ ачентѣмѣ *indistinktѣ* тѡте афѣрмѣчх-
 нѣле алтхѣа.

22 *Erroriale* дѣн *nenхтинѣ* нх се нѡтѣ *evita* декѣтѣ
 нх маї *prin* *modestia* каре не дѣ адевѣрата мѣххрѣ
 а пхтерѣлорѣ нѡстре.

In контра челорѣ ате *errori* каре ле амѣ *in-*
seminatѣ, *реѣиѣхнеа*, морала шѣ едхкѣчхнеа не о-
 ферескѣ *presepative* пхтинѣѡсе.

In кѣтѣ пентрѣ целе че провинѣ *in* парте дѣн *кре-*
дхлате, ачестора тревхе онхсѣ *indoinца* *metodi-*
кѣ а лхѣ *картесѣ*, каре, лѣпѣдѣндѣ *кредѣнцеле* сѣ-
 перстѣиѡсе, стѣ шѣ *ремѣне* кх *respектѣ* *dinaintea*
 хнхѣ *микѣ* нхмерѣ де верѣтѣѣѣ каре нх се нѡтѣ *аттѣка*.

(*Bezi* теорѣа лхѣ *Бакон* *despre* *errori* *параг.* XLVII).

MORALA ШИ TEODICEA.

XXIX.

Обекта Моралеї.

Морала ар де обектѣ съ деа ретъ де воинцеї. Еа е леџислъчѣнеа пѣртѣрїї пре-къмѣ Лоџика е а инвѣѣтѣреї. Ъпа кахъ possessiоneа веритѣїї, чеалаатъ реалїсѣчѣнеа вїнеаї.

Tóть факѣлатеа треѣхе де нечессе съ аїѣъ де а ажѣѣѣе ѣнѣ скопѣ спеѣиал фѣръ капе пѣ се пóте инѣелеѣе пентрѣ че еssiste. Sensibiłitateа ар де скопѣ пѣлѣчеа; мїнѣа аспїръ ла веритате; воинѣа ла вїртѣте. Нѣмаї треѣхе съ фїе о съѣордїнѣчѣне инѣре аѣсте пѣтерї дїверсе, шї чеа дїн ѣрѣмѣ капе е чеа маї есчеллїнѣ треѣхе съ домпѣскѣ несте че-леалаате доѣе.

Ънїї фїлософї аѣ кѣтезатѣ неа аѣеастѣ а треа дестїнѣчѣне а омѣлѣї; аѣїї о аѣ admisѣ desnatѣ-рїндѣ'о. Кѣношїнѣа еррорїлорѣ лорѣ е фóрте не-чессарѣ супре а се пресерѣа де еле.

Sensuаlistїї шї Епїкѣреїї п'аѣ реѣѣноскѣтѣ еssї-stinѣа вїнеаї морал; еї ѣа абсорѣїрѣ ин контента-реа фїсїкѣ саѣ ин пѣлѣчеа, о конфѣсїѣне капе о еs-прїмеа ин аѣеастѣ формѣлѣ: чеаа че е пѣлѣ-кѣтѣ е вїне, чеаа че е непѣлѣкѣтѣ е реѣ. Stoїѣїї прїн о еssаѣерѣчѣнеа контрарѣ съпрессерѣ вїнеае фїсїкѣ ин фавóреа сїмѣїмїнтѣлѣї морал зї-кїндѣ: чеаа че е онестѣ е пѣлѣкѣтѣ; чеаа че е desonestѣ е непѣлѣкѣтѣ. Аша ин кїтѣ гадїнѣа шї съферинѣа ера нѣмаї ворѣе дешарѣе,

фииндѣ къ нѣ е нимикѣ де лѣхдатѣ ин пльчере,
ниѣ де дефьиматѣ ин дѣрере.

Аша зниі проклама индиферинца моралѣ, чеи-
лааѣ импассивитатѣа фисикѣ. Фърѣ индоинѣ, еѣ
ерра ин асемине модѣ; дар еррора д'интѣхъ ера
рѣшпносѣ, а доза свѣалитѣ.

Сенсѣа коммунѣхъ пропѣнѣе дрентѣ интре ачесте
креационѣ систематиче; ши тотѣ ома кѣ жѣдеката
чаа маѣ ординарѣ шиѣ дистинѣе в инеле, каре е
хнѣ меритѣ, де винеае каре е о гадинѣ: кѣ аѣта
маѣ мѣлѣ кѣ чел д'интѣхъ се ажнѣе адесе орѣ прин
челе маѣ греае сакрифиче.

Зниі моралистѣ аѣ претинсѣ кѣ винеае морал е
хнѣ продуктѣ аа едѣкѣчѣнѣи. Еѣ аѣ кофѣсѣ гѣх-
тѣа ши практика, каре ин ефектѣ потѣ провени дин
едѣкѣчѣне, кѣ винеае абсолѣтѣ, а кѣрѣ ессистин-
ѣ нѣ депинде дела пѣртареа оменѣорѣ. Ин ефектѣ
прекѣмѣ зманитатѣа ар пѣтѣ сѣ се кофѣнде тотѣ
ин инѣперекѣа неѣинѣеѣ фърѣ ка ессистинѣа верѣ-
тѣѣи сѣ се компромѣтѣ; аша ѣенѣа оменескѣ по-
те сѣ се факѣ прадѣ челеѣ маѣ зрѣте депрѣѣчѣнѣ,
фърѣ ка ессенѣа винеаѣи морал сѣ се скѣмбе ин
верѣ хнѣ модѣ.

Морала се инпарте ин ѣенералѣ ши спецѣиа-
лѣ: чаа д'интѣхъ трактѣзѣ десупре дистинѣчѣнѣа о-
маѣи ин респектѣа ориѣинѣи саае ши аа сконѣаѣи
сеѣ; еа стабилѣе да тора ка васѣ а пѣртѣрѣи
саае. А доза детерминѣ диверсеае апликаѣчѣнѣи ѣе
ресѣлтѣ дин принѣинѣи, пѣмерѣ ши карактерѣзѣ да-
торѣи ае де тотѣ ѣенѣа каре ома е кѣематѣ супре
а ле инѣаинѣ. Мѣаѣи аѣ контестатѣ зѣлитатѣа ши
пѣтинѣа де а конститѣи морала ин формѣ ѣѣинѣифѣ-

къ, нентрѣ къ е прѣ-практикъ супе а се същине ла о теоріе позитивъ. Ачесте обіекциѣни нѣ се парѣ къ атѣтѣ маѣ пѣциѣнѣ фѣндате, къ кѣтѣ веритѣѣіе морале сѣнт челе че партиципѣзѣ маѣ мѣатѣ дѣн нечестѣтатеа нѣи ѣниверсаалѣтатеа assiоматеѣлорѣ математѣче; нѣи нѣ не ѣндоимѣ къ нѣ с'ар нѣтѣ проѣчѣ ѣн ачестѣ модѣ теоріѣ де маре валѣре, ѣндатѣ че не воиѣнѣ ѣнвѣѣа а консидѣра морала ка парѣа чеа маѣ ѣнтерѣссанѣе а фѣлософѣѣ.

XXX.

Despre diversele motive ale ѣкрѣріѣлорѣ нѣstre. — ѣ кѣ ѣтѣнѣ де а ла редѣче ла нѣ ѣнѣрѣ? — Каре е ѣмпортанѣа лорѣ чеа реѣатѣвѣ?

Despre diversele motive ale ѣкрѣріѣлорѣ нѣstre.

Motivеле ѣкрѣріѣлорѣ нѣstre се по тѣ ѣнпѣрѣѣ ѣн мобѣле, нѣи ѣн motive proprie zise. — Мобѣлееле сѣнт мѣшкѣріѣе патрале каре дѣкѣ не верѣ че фѣиѣѣзѣ сѣ се desvolteze дѣн ѣ destѣнѣ ѣннеа са, нѣи каре се по тѣ карактерѣса аша: Tendѣнѣеле primitive нѣи ѣnstѣnктѣive але натрѣѣ нѣstre. — Motivеле proprie zise сѣнт ках сѣле кѣноскѣте нѣи аѣпреѣіате але ѣнел determѣнѣѣѣнѣ рефлѣesse.

Чеа че distѣнѣе мобѣлееле де motivеле proprie zise, е къ ѣнеле се проѣѣкѣ фѣрѣ ѣіреа нѣи консѣѣѣмѣнѣѣа нѣstre, дѣрѣндѣ къ де челеѣѣте авѣмѣ консѣіѣѣѣ нѣи нѣрчедѣ дѣн воѣнѣа нѣstre; афарѣ де ачестѣа мобѣлееле провѣнѣ нѣнѣа дѣн конѣіѣѣнѣе primitive але натрѣѣ нѣstre, дѣрѣндѣ къ

motivele pesyatъ din paѳiunea ши din рефлексив-
nea n6str6; и fine motivele sting6 sa6 domin6zъ
mobilele.

Sunt doxe spece de motive: indiѳinѳele ши
passivnile. Indiѳinѳele sint tendinѳele care
se desvolt6zъ dintr6 prin ачeasta п6mai, къ es-
sistem6 ши къ треб6im6 съ realis6m6 kondiѳiѳionale
п6trei n6stre. Ele се prodъkъ ф6р'а фi deter-
minate prin irp6tѳiunea obiekteleor6 esterne.

Passivnile sint tendinѳele care се deкларъ п6-
mai и хр6marea kontent6rii sa6 а kompressivnii х-
nei indiѳinѳe. Аша не плаче к6тареа obiekteleor6
care не аж6т а первени аа скоп6а n6str6, sa6 ка-
ре факъ съ simѳim6 senseѳiѳnii п6к6те. Dep6r-
t6m6 к6 dialѳenѳъ челе че не ипорк6 дела desti-
п6ѳiunea n6str6 sa6 челе че факъ съ simѳim6 sen-
seѳiѳnii д6р6се.

Sunt doxe spece de motive proprie zise:
Motiv6a egoist6, ши motiv6a moral.

Motiv6a egoist6 е чел че не фаче съ к6х-
т6м6, д6нъ ичerkare ши калк6ларе, tot6 че не
п6те прок6ра 6рече kontent6дъ. Ел presъпп6не
esseriѳiѳa воиѳei n6stre и respet6a фол6селор6
n6stre personale, ши д6че, din неferiѳire, сакри-
фиѳiѳa datoriei и фав6реа interess6л6.

Motiv6a moral е чел че фаче съ к6хт6м6
vinele абстр6гнд6 дела personalitat6a n6str6,
п6 din ам6реа de noi чи din ам6реа bineл6 и sine.
Ел nechesit6zъ de челе mai их6те opi сакрифиѳiѳа
interess6л6 и фав6реа datoriei.

Е ит итинѳъ de а ле pedъче аа ит6 синт6р6?

Е neste итинѳъ de а pedъче ачeste motive аа

хнѣ singурѣ. Е аdevъpatѣ къ еле аѣ ачестѣ карак-терѣ коммунѣ de a determina лѣкарѣа; дар ачѣастѣ тpѣхрѣ н'ажхнѣе супе а компенса диференце-ле ессенциале каре нѣ ле оферескѣ шѣ супе а не permite съ ле редѣчѣмѣ ла хнитате. Съ инсепнѣмѣ къ индѣица ресхатѣ дѣа кондициѣнале интринсече але ессинѣиѣ, шѣ къ пассѣзна провѣне дѣа про-вокѣчѣнѣале естринсече; къ е хнѣ авѣсѣ интpe мo-бѣлѣа саѣ инстинкѣла ирrefлессѣ шѣ мoтѣвѣла pa-ционал шѣ delibepatѣ. Тѣ fine съ insistemѣ маѣ алесѣ не дистинкѣзна профѣндѣ каре деснарѣе мoтѣвѣла egoistѣ de мoтѣвѣла мoра л. Фѣ-рѣ индоинѣ, еле се апропѣ фoрте ин знеле фанѣ; дар сѣ атинѣ фѣр'а се идентифѣка верѣ oдатѣ. Пен-тpѣ ессеплѣ: еѣ почѣ афла пѣчере de а фаче о фанѣ вѣнѣ; дар ка съ авѣ о аdevъpatѣ валoре мoра лѣ тpeвѣе съ фѣе фoстѣ инсупатѣ de симѣи-мѣнтѣла дaтoрѣе, кap нѣ de индѣица хнѣи контентѣрѣ de анѣмал, верѣ кѣтѣ de нoбѣлѣ шѣ кѣратѣ съ фѣе а-чѣаста. Фанѣа интeрeсатѣ ар фѣе деспоатѣ de ка-рaктерѣла сеѣ чeл мepитoсѣ. Тѣ хатpѣ инпѣинѣрѣа бѣнeлѣи инпѣне маѣ мѣлате сакpѣиѣе декѣтѣ про-кѣрѣ гaxдѣиѣ, шѣ ачѣаста е о idee кѣ каре е бѣне съ не фамѣлиарѣсѣмѣ маѣ инѣинѣ, супе а фѣе парaцѣ ин oккaсѣзне, а аскѣлате de ессѣиѣнѣеле дaтoрѣеиѣ верѣ кѣтѣ de pѣгѣpоcѣ съ фѣе.

Каре е импорѣанѣа лoрѣ чѣа рeлатѣвѣ?

Opдѣнѣа лoрѣ de импорѣанѣу съ ин paцѣиѣне ин-версѣ кѣ opдѣнѣа лoрѣ de пaщере. Mоtѣвѣла мo-рa л допнѣе несте тoте чeлeлaлe, инкѣтѣ, дѣкѣ с'ар интѣмплa чзартѣ, oмѣла нѣ тpeвѣе съ есѣтеѣ а ѣ ле сакpѣиѣка.

Motivъ **egoistъ** **dékъ** s'ар **inkide** **inkъstaprea** **legitimъ** а **ferivitъ** **ii**, **шi** s'ар **kontenta** **de** **panъ** **sekъndariъ** **de** **каре** **se** **vine**, **e** **фъръ** **kontestъ** **чъ** **не** **маi** **maatъ** **dekъtъ** **instinktele** **organiche**, **pentръ** **къ** **e** **in** **essenъ** **рационал**. **In** **fine** **passiv-** **ни** **e** **vine** **direntate** **antpekъ** **individuele**, **фииндъ** **къ** **se** **vinъ** **маi** **maatъ** **dekъtъ** **аесте** **дин** **хрмъ** **de** **natъ** **ра** **omenéскъ**, **шi** **маi** **пъ** **vinъ** **de** **natъ** **ра** **анималъ**.

XXXI.

А **deskpie** **fenomenele** **морале** **не** **каре** **se** **razimъ** **чеса** **че** **se** **пъ** **меще** **konъ** **vinъ** **моралъ**, **simъ** **vinъ** **саъ** **по** **vinъ** **а** **datoriei**, **distinkъ** **vinъ** **маi** **а** **peъ** **vinъ**, **obлигъ** **чъ** **не** **моралъ**, etc. etc. etc.

Феноменеле **морале** **не** **каре** **se** **razimъ** **чеса** **че** **se** **пъ** **меще** **konъ** **vinъ** **моралъ**, **simъ** **vinъ** **саъ** **по** **vinъ** **а** **datoriei**, **distinkъ** **vinъ** **а** **vinъ** **маi** **а** **peъ** **vinъ**, **obлигъ** **чъ** **не** **моралъ**, **sinъ** **т** **inъ** **ante** **de** **фантъ**, **тър** **въ** **ра** **ре** **а** **каре** **пре** **че** **де** **ре** **леi** **deter** **minъ** **чъ** **ни**, **шi** **ре** **па** **хъ** **ка** **ре** **in** **со** **щесе** **чеса** **въ** **пъ**; **дъ** **пъ** **фантъ**, **kontentaprea** **inter** **пъ** **саъ** **remopсъ** **чe** **и** **хр** **мe** **зъ** **дъ** **пъ** **natъ** **ра** **sa**.

Essistин **а** **аесторъ** **fenomene** **s'a** **kontestatъ** **de** **знii** **фи** **лосо** **фи**. **Дъ** **пъ** **e** **пъ** **simъ** **vinъ** **ни** **ми** **ка**, **саъ** **чеса** **че** **simъ** **vinъ** **se** **ре** **фе** **ресе** **пъ** **маi** **supre** **хр** **мъ** **ри** **ле** **фантеi** **каре** **поiъ** **аж** **хъ** **че** **interessele** **но** **стрe** **челе** **positive**. **Аша** **dékъ** **чине** **e** **тър** **въ** **ратъ** **in** **мо** **ментъ** **de** **а** **фа** **че** **о** **фантъ** **ре** **a**, **аче** **аста** **прови** **не**, **дъ** **пъ** **дин** **шиi**, **de** **а** **коло** **къ** **se** **те** **ме** **de** **хр** **мъ** **ри** **ле** **im** **ме** **зи** **ате** **пре** **къ** **мъ** **sint** **n. e.** **ри** **го** **ри** **ле** **дрентъ** **виi** **ome** **нe** **щиi**. **Supre** **a** **шi** **ръ** **зи** **ма** **пър** **ре** **а** **ло** **ръ** **не** **аратъ** **ни** **ще** **кр** **ими** **тали** **каре** **se** **паръ** **тран** **ки** **ли** **шi** **индиферинъ**.

Тъсѣ е кѣ пѣтинѣ кѣ ачешѣ ómení prin хнѣ каа-
кѣлѣ de сѣпервѣ шнѣ акопере сѣферинѣеле лорѣ.
Se póte интѣмпаа тѣкѣ ка impassibilitatea лорѣ сѣ
провѣ дѣн абрѣтѣментѣа индивидуалѣа. Дар, кѣндѣ
воимѣ сѣ не фѣссѣмѣ не о фаутѣ хнѣверсалѣ, тре-
вѣе сѣ о обсервѣмѣ ин статѣа нормалѣ.

Кондиѣиѣа моралѣ е о факѣатѣе партиѣларѣ?
Spre a deslaga ачѣастѣ чѣстѣхне трѣвѣе сѣ essami-
пѣмѣ дѣкѣ рѣсѣатѣтеле каре і ле attrѣбѣимѣ се потѣ
продѣче prin челе трѣи факѣатѣѣи че амѣ адмѣсѣ,
саѣ ин парте, саѣ комбѣнате. Тѣпайте de тóте, е
жѣдеката моралѣ, кѣчѣ дѣкѣ н'амѣ дѣстѣнѣе вѣне-
ле de рѣѣ, ин прѣнѣпѣнѣ шѣ ин апплѣкѣчѣне, мо-
рала н'ар ессѣсте. Дар ачѣастѣ жѣдекатѣ нѣ е хнѣ
продѣктѣ аа инѣиѣи? Е хрматѣ de ачѣсте сѣнсѣчѣнѣи
пѣлѣкѣте саѣ непѣлѣкѣте каре ле амѣ нѣмератѣ шѣ
каре се потѣ рѣдѣче ин евидѣнѣа ла сѣнсѣбѣлѣтѣе.
Ин фѣне воинѣа се нѣне ин жокѣ prin детѣрмѣнѣ-
чѣне. Prin хрмаре е хнѣ конѣкѣрсѣ de трѣи фа-
кѣатѣѣи, шѣ ачѣстѣ конѣкѣрсѣ ажѣнѣе фѣрѣ ка сѣ
фѣе нечѣсарѣѣ de а адмѣте о а патра. Кѣ тóте ачѣ-
стеа трѣвѣе сѣ консервѣмѣ нѣмѣеле de ко пѣщѣ ин-
ѣ нѣнтрѣ ачѣастѣ апплѣкѣчѣне партиѣларѣ а фа-
кѣатѣѣилорѣ нóстре ѣенѣрале.

Ка фанта сѣ аѣвѣ о валóре моралѣ трѣвѣе аша
дарѣ ка интеллѣиѣиѣа сѣ фѣе нѣхѣтѣ фѣнкѣиона; сѣ
фѣе постѣ жѣдекатѣ, кѣчѣ е евидѣнте кѣ фантеле хнѣ
стѣатѣ сѣнт индѣферѣнѣи ин рѣспѣктѣа моралѣ.
Апоі трѣвѣе ка сѣнсѣбѣлѣтѣеа сѣ нѣ фѣе постѣ кѣ
тотѣа тоѣте prin о лѣхѣгѣ депрѣвѣчѣне; фѣндѣѣ
кѣ, прѣкѣмѣ амѣ зѣсѣ, инѣѣѣа кѣ крѣмѣнѣе пó-
те абрѣѣи нѣнѣ ла пѣнтѣа ка омѣа сѣ нѣ се маѣ

пóть konsidera dreptă omă, чи пълмаї dreptă bes-
tie сълватикъ де каре societatea требхе съ се пре-
серве. Ін fine, требхе ка чеа че лукрезы съ айвъ
simțimintъа либертыцїи ши ал responsabilităцїи са-
ле. Къчи де о парте, дэкъ п'ар авé алеуерса, п'ар
пхтэ фї кхлпавїа; ши де аалъ парте дэкъ пх с'ар-
simțїи responsabia пх с'ар пхтэ interessa де хр-
шърїале фантеї.

Верї че жэдекатъ а кондїицїей, indikandъне чеаа
че требхе съ фачемъ саъ де чеаа че требхе съ не
феришъ, не импъне о datorie positivъ саъ negativъ,
ши ачесте diverse preskripčїи дерївъ дїн sim-
țimintъа саъ дїн поцїицеа универсалъ а
datorieї.

Ачестъ поцїице инсшы резултъ дїн distinc-
цїицеа бїнеахї ши а рехлхї. Distincțїицеа
бїнеахї ши а рехлхї се цїне де карактереле челе кх
totъа контрае каре ле деспартъ. Індешертъ аъ
претинсъ Hobbes ши мхлцї аалцї socialisti къ ачест-
ста пх е декитъ хнъ каакхлхъ де interestъ генерал.
Дхпъ дїншїи ómenїи аръ фї distinctъ prin конвенцїи-
не фантеле каре потъ strika societăцїи, ши каре 'ї
потъ ажхт; ши дхпъ ачестъ аръ фї kondemnatъ че-
ле д'їнтїх ши аръ фї ахторисатъ челеалате. Ної инце-
леуемъ прé бїне къ хнеле фанте, индїферинцї дїн
пхнтъа де vedere social, пх sint маї пхцїнъ ин
sine ладавїале саъ defaimavїале, супе а пх рехнó-
ще къ карактеръа морал е кх totъа independente
де резултате ши къ фанта нóте фї бхпъ саъ рса
фър'а фї фолосїторе саъ strikчїиосъ. Кандъ по-
цїицеа datoriei ni се presentéзъ, пх ni се офереще
ка о кхноцїицъ ordinarъ кърия пхтемъ съ'ї дхмъ

sař sь 'i pekъsьmъ assimuimantъa postъxъ, чи ка о кхпощинуъ овлігъ tópe каре чере ка отъа сь ахкрезе sař sь se konuie dъnъ preskrinчъnile sa- ле. Аша поциъна datoriei e m essenцъ nedespъp- цитъ de овлігъчъне; ea нъ пóте ретинé теорикъ, тpeвъе сь se resóльъ m фантъ ші сь se маніфе- steze m вхртаре. Карактереде овлігъчънii морале sntъ xниверсалitatea, адекъ ea о- блэгъ не тоуі óменii фъръ есченуіъне, pentъxъ къ жъdekata мораль не каре се pazimъ нхрchede din рауіънеа xниверсалъ sař dinиъ, нар нъ din рауіъ- неа индивидуалъ sař óменéскъ; eternitatea, а- декъ овлэгъ m tóте тимъхриле; m вариетатеа адекъ овлэгъ totъ dé xна m totъ ачел градъ.

XXXII.

Despre meritъ mi demeritъ. — Despre пуніиvнii ми рекомпенсе. — Despre санкціиъна моралеi.

Despre meritъ mi demeritъ.

Меритъа е statъа отъахъi каре а са- крифiкатъ datoriei пльчереа sař inte- pressъа къ интенуіъне, жъdekатъ ші ли- бертате; къ алте ворбе, каре а фъкхтъ ка мотивъа egoistъ sь чедъ мотивъахi морал. — Demeritъа е statъа отъахi каре m totъ ачеле кондiціиънii а сакри- фiкатъ datoria interressъахi sař пль- черii, каре а фъкхтъ ка мотивъа ego- istъ sь predominéскъ neste мотивъа морал.

Biptъtea нх е алтъ чева деритъ meritъа m sta-

та de мвѣцѣ, прекъмѣ вицѣа нѣ е deктѣ demeritѣ in statu de мвѣцѣ (habitus).

Despre пнициѣи ши рекомпенсе.

Идеа de пѣнициѣне е, in мѣнта нѣстрѣ, nedеспѣритѣ de идеа de demeritѣ. O корпелъчѣне кѣрѣ аша de стрѣнтѣ знеде идеа de рекомпенсѣ ши de меритѣ. Ачѣастѣ легѣтѣрѣ се еспѣикѣ in маѣ мѣате модѣрѣ: интѣѣ prin калкѣлаа инстинктѣвѣ ши involuntарѣ аа компенсѣчѣнѣлорѣ, кѣре фѣче ка desdamнѣа сѣ съчѣдѣ сакрифициѣлаи ши привѣчѣнеа абѣсѣлаи; апоѣ prin аппрециѣчѣнеа ѣрѣтѣлорѣ пѣртѣриѣ нѣстре; кѣѣ дѣкѣ е адеѣратѣ кѣ валѣреа моралѣ а лѣкрѣриѣ нѣ deпѣnde дела рѣсѣлатѣе саѣе, пѣтемѣ зѣче кѣ тѣте ачѣстеа кѣ de чѣле маѣ мѣате опѣ фаѣта бѣнѣ е фолѣситѣре in рѣспѣкта соѣиал, ши фаѣта рѣа е стрѣкѣиѣсѣ in рѣспѣкта соѣиал; in фѣне prin рѣлѣчѣнѣе нѣстре кѣ Dzeѣ, моделѣа нѣстрѣ чѣл етерѣѣ, кѣре се апропѣ саѣ се деѣртѣзѣ, дѣнѣ кѣмѣ практикѣмѣ вѣнеѣ саѣ рѣла.

Dѣнѣ ачѣсте консѣдерѣчѣнѣ треѣѣ сѣ кѣнѣщѣмѣѣ треѣ сѣде de пѣнициѣнѣ саѣ рекомпенсе, чѣле д'интѣѣ вѣнѣ дела ноѣ мѣнѣе, чѣлеѣаѣте дела асѣменѣи нѣстрѣ; Dzeѣ сѣнѣрѣ е диспѣнсѣторѣа чѣлорѣ дѣн ѣрѣтѣ.

Чѣле д'интѣѣ консѣстѣ in контѣнтѣреа конѣиѣнѣцѣи саѣ in рѣморѣсѣ; чѣлеѣаѣте сѣнт маѣ вариѣте, ши адмѣттѣ инкѣ о сѣнтѣмѣрѣцѣре. Дѣне сѣнт кѣратѣ коммѣнѣатѣе, аѣтеѣ кѣ тотѣа поѣсѣтѣе, пѣнтрѣ есѣенѣаѣ, опѣнѣзѣнеа инфѣлѣѣе дефѣйтѣа, дѣспреѣцѣа, deконсѣдерѣчѣнеа, саѣ деѣерѣ

ne lauda, stima, konsiderьчзnea, de mьate opї фьр'а modifїка пьсьчзnea нóстрь чеа natьраль. Леуеа din kontrь, ne ажьнеуе totь дé зна, и фор- тьна, libertatea, essistenца нóстрь etc. Їнкить пен- трь челе че не ипарте Dzeж, e destьль спре a stabїлі къ еле essistь, съ иsemньмь attrївьтл чел маї essenціал ал divinitьцїї, дрентатеа са. Дéкъ Dzeж ар фї недренть, н'арь фї Dzeж; дéкъ и kondїціиале оmenенїї се итїмпль de мьате opї ка чел реж съ prospereze, ка omьл virtьosь съ сь- фере, чере de nechesse екитатеа divїнь съ se pesta- бїлэскь екїліврїхл интре бїне шї реж, шї хрмьрїле челе nechesare шї але зньна шї але аатьна.

Desire санкціиона мораль.

Прїи санкціи не се ицелеуе ифлэица ефї- каче каре о esserїтэзь ахпра нóстрь преокьп- чьзnea рекомпенсеї саж а пьнїціиї.

Дар съ не пьзиимь съ нь къдемь ип еррорьа ка- ре веде пьмаї знь иnteressь маї konsiderавїл, ка motївь de преферїнць, интре бїне шї реж. Фьрї иndoinць e дьлче шї леуїтїмь, съ кьцетьмь къ ипмїнїрєа datorїей се еа хрма de о ферїцитате иїтó- ре саж актьаль; дар ачесть motївь нь требье съ фїе декить ачессорїй. Бїнеле e de преферїть ре- лэї ип знь modь абсолять, шї требье преферїть ипкъ кьарь кьндь ар трауе дьпь sine пьнїціи- неа ип локь de рекомпенсь.

» Bїptьтєа, зїче Cousin, ретїне totь дé зна знї- кьл motївь ал фантеї морале, каре нь e мораль ип sine, леуїтїмь, шї вьнь, декить пьмаї прїи ра- нортьл иїмнезїать кь рєгьла, каре сїнгьрь требье

съ о фие determinată. Fericitatea нъ е кнарѣ ничѣ
 знѣ drentѣ dekitѣ нъмаі нкитѣ н'а fostѣ знѣ mo-
 tivѣ. Ea е permisă чела маі мхатѣ ка speranță;
 ка skonѣ dipentѣ inchetézъ de a fi legitimъ, ші
 din rangъ чела знаатѣ, ла каре о ridika съbordі-
 ньчѣнеа са сънтѣ virtute, рекаде între мобилеле
 sensitive кх каре rațiunea кхратъ практикъ н'аре
 nimika de a face. «

XXXIII.

Impăria datoriilor. — Мораль индивидуалъ сав datoriiле омы-
 лн кхтръ sine insuși.

Impăria datoriilor.

Datoriiле konsiderate ın апплікчѣне се потѣ
 impăria ın маі мхате класе. Dar съ нъ не зі-
 тѣмѣ къ ın prinçiniѣ datoria знікъ е realisarea
 destinчѣниі năstre, ші ачѣстъ destinчѣне кон-
 siste ın апроиарѣа de Dzeѣ prin перфекционаре;
 аша нкитѣ ка креатхри не ıntindemѣ кхтръ знѣ
 skonѣ korpeshъnzъtorѣ oriçiniі năstre.

S'a adontatѣ de регълъ а impăriaіі datoriilorѣ,
 impoporta şі нхмерхл фиңгелорѣ кхтръ каре
 sântemѣ overlăgi.

Înainte de tôte аша даръ амѣ тревѣи съ нхнемѣ
 datoriiле năstre кхтръ Dzeѣ, апоі кхтръ хмані-
 tate, ın fine кхтръ поі ınmine. Dar ordinea прак-
 тикъ е totѣ dé хна контраръ ordiniі de impoporta-
 цъ; ші фиңдѣ къ челе d'ntiѣ преокхпчѣниі але
 năstre се концентрѣзъ спре propria năstre perso-
 nalitate, ınчепемѣ дела datoria индивидуалъ, кхрѣа
 ıі хрмѣзъ datoria соціалъ; ші ın fine datoria ре-
 лигиоузъ ınкоронѣзъ teoria моралъ.

Мораль индивидуалъ сѣ datorіае омытї кѣтре sine instutї.

Се паре интїхъ кѣ омыл нѣ по́те авѣ datorіе а ин-
 плинї кѣтрѣ sine instutї, фїндѣ кѣ е лїберѣ, е ал
 сеѣ, шї се паре кѣ е жѣдекѣторѣл сѣпремѣ ал in-
 teresselорѣ сале. Дар ачѣаста е о ерроре а сѣпер-
 бїеї индивидуале. Омыл е datorїхъ сѣ деа компїтѣ
 лзї Dzeѣ pentрѣ essistinѣа каре і о а donatѣ шї
 pentрѣ факѣатѣцїае ал кѣрорѣ хсѣ і ле а инкредїн-
 цатѣ. Афарѣ де ачѣеста ел нѣ е о фїнцѣ хпїкѣ чї
 е мемѣрѣл ѣенѣлзї оменескѣ, шї ка атаре е облі-
 ratѣ сѣ конферѣскѣ дїн партеа са супре реалїсарѣа
 скопѣлзї компїхнѣ. Требѣе аша дарѣ сѣ кѣнѣскѣ
 шї сѣ практиче регѣлеле каре стабїлескѣ о армо-
 нїе перфектѣ, де о парте, интре пѣртареа са шї
 интре интенцїзнїае провіденѣї; де алтѣ парте, ин-
 тре ачѣастѣ пѣртаре шї интре дестїнѣчѣнїае хма-
 нїтѣцїї.

Фїндѣ кѣ ин пої сїнт дохе сѣвстанѣе, хна спї-
 рїтѣалѣ шї алта матеріалѣ, требѣе сѣ авемѣ дохе
 спеце де datorїї, хнеле кѣтре сѣфлетѣ шї алтеле
 кѣтрѣ корпѣ.

Ин кїтѣ pentрѣ сѣфлетѣ, datorїа прїмарѣ е сѣ
 ремїнемѣ domnї neste пої инвїне шї лїберї де
 тѣтѣ инфлїнѣа стрїнѣ, прекѣмѣ сїнт пассїхнїае
 прежѣдецеле, фрїчїае etc. Ка сѣ фїе де партеа
 нѣстрѣ о лѣкпаре сѣпремѣ, веретѣре, лѣхнїнатѣ,
 супре персоналїтатеа нѣстрѣ. Трактїндѣ ісолатѣ фа-
 кѣатѣцїае, вомѣ рекѣнѣоцїе кѣ sensївїлїтатеа (пре-
 кѣмѣ амѣ зїсѣ дежа) нѣ требѣе нїчї товїтѣ, нїчї
 іррїтатѣ neste мѣсѣрѣ, аша инкїтѣ сѣ не фѣрїмѣ
 assieme de торпѣрѣа індїферїнѣї, шї де діалїрїл
 пассїхнїї; кѣ мїнтеа требѣе десволатѣ кїтѣ се нѣ-

te mai multă mi mai bine, adecă, къ омаа требхе съ 'ми къщиче кънощичеле цепенале каре'лă факă антă спре вѣщаа социалă; апої съ се апаїче ла инвѣцѣриле профессионале ми специале каре'лă потă фаче фолоситорă siemi ми алтора; и fine къ воїца требхе съ 'ми контрагъ инвече вхне, ми mai alesă съ се цие и хнă stată de пхтере каре 'ї permite съ инвїнгъ тоте инфлациеле перїквало̀се.

Încîtă pentră корпă, datorїїле ностре кăтрă dănsа deși sînt аcessорїе, кх тоте ачестеа нх sînt mai пхцинă реале. Фїїндă къ а палкхтă лхї Dzeă de а да органеле фїсиче спре сервїциă сѣфлетхлхї nostră, требхе ккарă pentră ачеста съ фачемă аша ка съ фїе totă дѣ хна дїсхксе ми и stare de а фхнкїона дхпъ ессициеле воїцеї. Нх не este permїssă съ дїсххнемă de корпала nostră нїї прїн о стрїкхчхне сѣвїтань, прекхмă е сѣчїдїхл, нїчї прїн о алтерхчхне ичѣть, прекхмă фаче иптрїстареа кхндă нх 'ї опххнемă дестхлă ресемнхчхне саă анїмă.

Честїхнеа деспре сѣчїдїă а постă обїентхл дїсхссїхнїлорă челорă mai профхнде. Чей че'лă ахторѣзъ аă афлаатă нїще аргхmente специóсе; прекхмă sînt челе че се pazїмъ не десонóреа ми ипхїлїтатеа ессициеї. Дар е хшорă de а ле рефхта. Дѣкъ омаа десоноратă este innocente, фїїндă къ пої нх депїндемă ип реалїтате декїтă de Dzeă ми де конциїнца нострă, требхе съ афле и прорпїа са стїмъ о компенсхчхне дестхлă pentră депрецихл óменїлорă. Дѣкъ е кхлпазїа, требхе съ ачентеа ачестă есхссă de пхнїгїхне, кх ресемнх-

чужна каре сингъръ и́ по́те микѣшора кѣла са. Тнкѣтѣ нентрѣ инѣлитате, Rousseau а демѣстратѣ ин хнѣ модѣ инвинѣбил, кѣ нѣчѣ о датѣ нѣ нѣлемѣ фѣ секрѣ, верѣ кѣтѣ де таре ва фѣ мисерѣ, неустѣнѣца нѣстрѣ чеа фѣсикѣ шѣ интелектѣалѣ, кѣ нѣ вомѣ фѣ фолоситорѣ хнѣа дѣн ассемени нострѣ ин о импреѣжраре датѣ. Криминалѣа тревѣе ассемине сѣ хрмезе а трѣи ка сѣ факѣ хнѣ никѣ де вине каре сѣ'аѣ по́те онѣхне рѣхлѣи импѣинѣтѣ. Тн фине ачѣла не каре дрѣнтатѣа оменѣскѣ а'а кондемнатѣ, н'аре дрѣнтѣ сѣ тмѣеле прин о шѣрте волѣнтарѣ ефѣктѣе чѣле салѣтаре че по́те продохѣ аналѣкѣчѣсна леѣи. Саѣе а се конвинѣе де ачѣстѣа тревѣе рѣлѣсѣ сѣвлѣшѣа диалогѣ а лѣи Сократѣ рѣкѣзѣндѣ сѣ лѣсе принѣсѣреа.

Дѣлѣла се афѣлѣ аѣминатѣ кѣпрѣнсѣ ин интердикѣиѣле даторѣи индивѣдуале. Дар кондемнѣндѣа сѣ не фѣе пермѣссѣ а денѣлора инѣферѣорѣитатѣа чѣвилѣсѣчѣзнѣи нѣстрѣ, шѣ неустѣнѣца леѣисѣлѣчѣзнѣи криминале каре н'аѣ нѣсѣ ин секрѣпѣтате де кѣтрѣ офѣнсѣзнѣи афѣкѣиѣнѣле нѣстрѣ чѣле маѣ санкте шѣ инѣтерѣсѣеле вѣстрѣ чѣле маѣ каре *). Фѣрѣ индоѣиѣцѣ ачѣстѣи имперѣфѣкѣиѣнѣ а леѣеѣ се кѣвине сѣ аттриѣximѣ персѣстинѣца ачѣстѣи хсѣ варѣарѣ. Е де крѣзѣтѣ кѣ нѣменѣ нѣ ш'арѣ фѣаѣе дрѣнтате, дѣкѣ с'ар фѣаѣе дрѣнтате ла тоѣи, ин тѣте импреѣжрѣрѣле.

Даторѣиѣле кѣтрѣ корѣнѣ се потѣ рѣдѣче ла зна сингърѣ, консерѣвѣчѣсна, прѣкѣзѣндѣ даторѣиѣле кѣтрѣ сѣфлѣтѣ ла зна сингърѣ, перѣфѣкѣиѣнарѣа.

*) lat. carus, ital. caro, franc. cher, нѣ сѣзнѣнѣ.

XXXIV.

Моралъ социалъ сѣ даторііае омѣлѣ кѣтръ asseminii seї. — Datorii кѣтръ омѣ in genere. — Datorii кѣтръ siatѣ.

Моралъ социалъ сѣ даторііае омѣлѣ кѣтръ asseminii seї.

Datoriiае омѣлѣ кѣтръ asseminii seї нѣ se potѣ indika maї bine deкѣтѣ prin асесте дохе преценте але, акѣ Iesѣ Kristѣ капе ле кѣтрѣ indѣ in totѣа лорѣ чеа positivѣ шѣ negativѣ: Фѣ алѣхѣа чеаа че веї сѣ џї се факѣ. Нѣ фаче алѣхѣа чеаа че нѣ веї сѣ џї се факѣ.

Aцесте maxime admirabile се парѣ а пѣкѣтѣ in џцелесѣа, кѣ нѣ е воїџа нѣстрѣ рѣхѣа datoriei нѣстрѣ, шѣ кѣ, дѣкѣ din џntimпаре амѣ фѣ рѣхѣ disuшѣ кѣтръ noi џшїне, п'амѣ авѣ дрѣнтѣа de а ашрѣва ачеле disuшѣчїхѣ in рѣлѣчїхѣіае нѣстрѣ кѣтръ челалѣџї џменї. Ўсѣ е шпорѣ de џцелесѣ кѣ п'авемѣ дрѣнтѣа de а фаче недрѣнтате нїчї кѣрѣ кѣтръ персона нѣстрѣ proprie, шѣ кѣ prin ѣрма-ре пѣтемѣ афла totѣ дѣ хѣна мѣхѣа datoriei кѣтръ апрѣчеле in desiderїіае че нї ле формѣмѣ pentрѣ ferїcїtatѣа нѣстрѣ персонаалѣ.

Морала социалѣ прѣсѣхѣхѣе џainte de tѣте вїса-џа социалѣ. Prin ѣрмаре џainte de а о desvoла, е de desлeratѣ о chestїхѣе anterїѣрѣ, адекѣ: de а џї, дѣкѣ омѣа е фѣхѣтѣ supе а трѣї in societate. Rousseau а sѣсїпїктѣ тѣсѣа контрарѣ кѣ о елочїн-џѣ admirabilѣ; даp кѣтѣ de splendidѣ сѣ фїе ар-ѣхѣментѣчїхѣса са, нѣ е маї пѣхїнѣ paradossѣ. Омѣа е пѣскѣтѣ pentрѣ societate. Ўн адеврѣхѣ, вїса-џа социалѣ е вїсаџа џенѣлѣї шѣ вїсаџа сѣлватїкѣ е есчѣпѣїонаалѣ. Ўн раџїхѣе, е џїхѣтѣ кѣ омѣа нѣ

пóте ессерчита факъатъцие сале декатъ ин хн миз-
локъ социял; къ дѣкъ ар реминѣ ин ачел статъ
примитивъ ессаататъ де хнѣ софисти, пхтерие сале
интелектхале шѣморале с'аръ стерилиса, шѣ десвоа-
тареа са ар фѣ кхратъ анимаалъ. Дар кхмъ пхтемъ
съ адмиттемъ къ Дзеъ дъ хнеѣ креатхре привиле-
циеле кх каре не а доатъ фър'а авѣ интенцизнеа
ка еа съ ле апиличе? Омъл съабатикъ нх е хнъ омъ,
чи хнъ анимаал, каре трѣище ин опхъсъчѣне кх па-
тхра шѣ кх воица дивинъ.

Дхнъ че амъ демхстратъ нечеситатеа виециѣ со-
цияле, амъ тревзи съ ѣ детерминъмъ кондицизние.
Се стабилеще интре мембриѣ социятъциѣ хнъ кон-
трактъ тхкхтъ саъ формхлатъ каре регхлѣзъ инте-
реселе шѣ фѣссѣзъ гаранциеле пентрх ессерхцизнеа
контрактхли. Дар фѣиндъ къ аичѣ се трактѣзъ де-
супре интересе позитиве, нар нх десупре даториѣ, ача-
стъ конвенцизне формалъ се рефереще супре ле-
гислаъчѣнеа чивилъ, шѣ нх супре чеа моралъ; п'а-
вемъ а не окъпа аичѣ де данса.

Чеа че не респектѣзъ аичѣ, е съ черчетъмъ; дѣкъ
черте регхле маѣ ценерале, шѣ прѣ-абсолюте супре
а фѣ формхлате ин кодици, нх се афлъ ин фхндхл
конциинцеѣ супре а не дѣрента ин тóте касхриле ка-
ре нх ле а превъзхтъ леуца, шѣ ин челе че а трактатъ
имперфектъ; инфине ин тимпхриле де анархѣ ин ка-
ре еа е фъръ пхтере. Дѣферинца интре регхла
легадъ шѣ регхла моралъ е аша де маре
инкитъ дин неферичѣре се афлъ кѣте одатъ опхъсъ-
чѣне интре данселе. Пентрх ессерцилх, леуца кон-
сидеръ не даторѣ ка либератъ прин прескрипцизне;

dъpиndъ кь морала нъ admittе алтъ либераличѣне
deктѣ чеза че резултъ din denъмъpapea datoriei
contpasse.

Datorii кьтрь омъ in genere.

Datorii ле кьтрь омъ in genere про-
виindъ mai alesъ din koessistinца нo-
стръ in totъ ачел генъ, се потъ редъче
ла зна singъpъ, espressъ prin воръа
фратернитате.

Е чептъ кь noi нъ нхтемъ totъ дѣ зна, ницѣ кь-
трь тоцѣ, съ лъкръмѣхъ фръцезе, фиindъ кь нхтереа
individуалъ нъ ажънче supе ачезаста. Noi vomъ лъ-
кра дъпъ нхтериле нoстрѣ; dar фиindъ кь карitatea
ка simъimintъ е inaxstивилъ, не vomъ interessa de
tote челе че кончепнъ не фрациѣ nostri. Ачезастъ
simnatie ама де indatoritope ми де дълче нъ се
пoте esprime mai bine deктѣ in ачестъ famosъ
версъ а лъѣ Terenциѣ:

Nihil humani a me alienum puto.

Nicѣ знъ лъкръ оменескѣ нъ'ми este indиферинте.

Datorii кьтрь statъ.

Datorii ле кьтрь statъ диферескѣ
дъпъ кьмъ се реферескѣ саъ спре гъ-
верньториѣ саъ супре гъвернаци. In si-
тхъчихнеа d'интѣхъ требъе съ вегемъ
спре моралitatea, опoрѣа ми proprie-
tatea нациѣниѣ; in а доха н'авемъ де
ordinariѣ алте datorii политиче де-
ктѣ съ аскълтѣмъ де леци ми съ кон-

Феримъ prin сакрифициа nostră la armonia генералъ (1).

Chicrone a determinatъ аша киетарса гхвернаторъла: Moderatori reipublicae beata civium vita proposita est, ut, opibus firma, copiis locuples, gloria ampla, virtute honesta sit respublica.

» Капса statълаі требхе съ ші пропхе de skonъ феричитаса индивидуалъ а четъгеніалоръ ассекрндъ пхтереа репъвліеі, търндъ prosperitatea ші gloria ei, ші ameliorндъ moralitasa ei. «

Familia mххне datorii de пъринте, de конжхе, de фії, de фрате, de домнъ ші de сервъ, а къроръ патръ е кхноскътъ de фие-каре, дені пх ле практикъ тоці.

XXXV.

Enumerarea ші aprecierea diverselorъ argmente desupe essintinца лѳі Dzeъ.

Argumentele desupe essintinца лѳі Dzeъ sѳnt фисиче, метафисиче ші морале.

Іn respektъла фисикъ, Dzeъ е necessariъ ка креаторъ, ка мѳлкъла мѳшкѳторъ ші ordinatorъ ала мѳндълаі.

Materia esiste. Саъ къ esiste din тотъ eternitate prin пропріа са пхтере, саъ къ са prodъсѳ

(1) Іn комбиѳчхніале полііче каре се ххмескъ конституціонале саъ репрезентативе, четъгланъла е актиъ гхвернаторъ актиъ ревернатъ, прекхнъ кндъ essentіелъ функционіале de асерторъ, ші крдъ тотъ Іn ачеа зі аскѳатъ de мѳлкъчхніале вері гнѳі magistratъ. Дені требхе съ іса successivъ шпиріта ачесторъ доѳе роале.

prin o pxtere diversъ de dъnsa. Dar ideea eter-
nității e nedesnrăitъ de niște atribuțe, прекумъ
sunt invariabilitatea, перфекциunea, etc. Къчи чеа
че existe din totъ timpulъ требхе съ fie fostъ totъ
de zna перфектъ, totъ de zna identikъ; аnsъ mate-
ria e din контръ фóрте variabilъ ши фóрте im-
перфектъ; prin xъmare e грех de a admite къ e
eterнъ. În adevъръ, декъ ар фi ea каъса propriei
sale essistințe, диче ш'аръ фi рекуватъ калитъцие
каре и lipseskъ? Prin xъmare нъ e eterнъ, чи тре-
вхе съ fie fostъ креатъ.

Materia se miшкъ фъръ kontestyчъне; къ тóте
ačestea miшкарса нъ e inepinte natреi sale, фiиндъ
къ нъ се miшкъ totъ de zna ши фiиндъ къ се miш-
къ и diverse grade. Требхе prin xъmare ка о пъ-
тере съперiоръ съ и фie datъ интъла impъasъ, de-
terminândъ каъселе каре съ и ачелерезе саъ съ и
petardeze miшкарса.

O armonie перфектъ domнеще ип xниversъ: пъ-
цие деуи ши konstante ил гъвернъ ип xнъ modъ
xниформъ: чеа че конфирмъ destъаъ кърсъа stel-
ларъ, итóрчерса timpъrialоръ анъале, репроду-
черса ченъrialоръ анимале ши vegetalе. Афаръ de
ačestea vedemъ pretxtindene o коррельчъне admi-
рабилъ итре mezie ши skonъ. Пещеле destinatъ
съ тpиéскъ ип апъ, пасерса destinatъ съ тpиéскъ
ип аеръ, presentéзъ xнъ organismъ деплинъ кон-
формъ фие-кърена d'итре ачесте destinъчъни. În
фине omъа каре требхе съ тpиéскъ ип xнъ mizлокъ
social e dotatъ къ тóте факълтъцие каре и пер-
mittъ съ тpиéскъ ип societate. O ordine ama de
перфектъ нъ пóте ип аdevъръ пърчедe декитъ дела

знѣ ordinatorѣ и чла маї аналтѣ градѣ и целентѣ шї и чла маї аналтѣ градѣ пѣтїнте, дела Dzeѣ.

↑ и респектѣла метафїзїкѣ, аргументѣла и есчеллїнѣ рещатѣ дїн идея лѣї Dzeѣ и нсшї, а кѣреї ориѣїне нѣ се пѣте есплїка фѣрѣ а о рефери ла фїїнѣа реалѣ не каре о репрезентѣзѣ. ↑ и адевлѣрѣ, Dzeѣ е инфїнїтѣ: дѣкѣ ел н'ар esiste, de unde ар фї'пѣтѣтѣ сѣ се пaskѣ поѣїнса инфїнїтѣ-лѣї, пентрѣ кѣ мїнѣа нѣстрѣ, аѣнѣтеле кѣнѣоѣїнѣї, шї обїектеле шре каре се аплїкѣ еа, сїнт асемїне лїмїтате? Алтѣ аргументѣ се разїмѣ не прїнчїпїлѣ кѣссалїтѣїї и нсшї.— Totѣ фенѣменѣла пре-сѣпнѣне о кѣсѣ; дѣр кѣселе каре пої пѣтемѣ сѣ ле аплїреѣїмѣ и нѣтѣрѣ, сїнт totѣ дѣ зна елѣ и-семї знѣ ефектѣ че рещатѣ дїн о пѣтере атепїорѣ; аша икѣтѣ не амѣ икѣрѣка и о серїе фѣрѣ фї-нїтѣ, илѣлїндѣне дела кѣсѣ ла кѣсѣ, фѣрѣ а пѣтѣ асемнѣ нїчї пѣнтѣла де иѣрѣдепѣ, нїчї терпїнѣла, дѣкѣ н'амѣ кѣнѣїе о кѣсѣ прїмарѣ каре шї este destѣлѣ sie и нсшї шї е destѣлѣ шре а есплїка тѣте челелалѣте essїнѣїе. Фїе-кѣре дїнтре аттїрїѣ-теле дївїнїтѣїї пѣте сѣ деа локѣ ла о демѣстрѣ-чѣне де totѣ ачестѣ ѣенѣ.

↑ и респектѣла моралѣ, аргументѣла се разї-мѣ не консѣнанѣа знанїмѣ а ѣменїлорѣ и тѣте тїмѣрїлѣ шї и тѣте локѣрїлѣ, атїтѣ пентрѣ честї-нса деспре essїнѣїа лѣї Dzeѣ, кѣтѣ шї пентрѣ чє-стїнса деспре вїне шї деспре рѣѣ, каре е totѣ зна, дѣрїндѣ кѣ вїнеле шї рѣлѣ нѣ е дѣкѣтѣ конформї-тата саѣ неконформїтата кѣ Dzeѣ. Чїчѣрѣне а зїсѣ:
» Nѣ е нїчї знѣ попѣлѣ аша де пѣїнѣ чївїалїсатѣ, а-ша де варварѣ, каре, кѣрѣ пемїїндѣ че Dzeѣ сѣ

кѣвине съ adoreze, съ нѣ шіе ꙗкаѣ къ тревѣ съ adoreze не хнѣ Dzež. « *)

О презѣмѣне таре ꙗ фавѣрѣа teismѣхлѣ релѣхлѣ дин disordinѣа моралѣ каре kontrastѣ, дин неферичире, кѣте odatѣ къ ordinѣа физикѣ. Сѣферинцелѣ челѣ drentѣ, триѣмѣи челѣ реѣ не факѣ съ desiderѣмѣ ші съ kredemѣ, къ о фѣицѣ omnipѣtente ва ꙗмѣрѣи маѣ кѣрѣндѣ saѣ маѣ trziѣ kompensѣчѣнѣ legitimate.

Аргѣментѣа чел дин хрѣмѣ, адекѣ аа mističiѣлорѣ, каре нѣ се наре хнѣа дин челе маѣ konkizѣтѣре, е disproportionѣнеа че essiste ꙗntpe desiderѣилѣ нѣстрѣ ші ꙗntpe realisѣрѣилѣ possible. Тнѣсѣ, ачестѣ аргѣментѣ е тоѣ хрѣа къ ачела каре л'амѣ чѣтатѣ ꙗn respektѣа metafisikѣ. Ші аичѣ се traktѣзѣ desupe infinitѣ, тнѣсѣ konsideratѣ ка simѣdimѣнтѣ, ꙗр нѣ ка ideѣ; ꙗn анімѣ ꙗр нѣ ꙗn мѣнте. Карѣ омѣ нѣ s'a ꙗнѣаѣатѣ, prin aspirѣчѣнѣилѣ сѣфлетѣхлѣ seѣ, пѣмѣ аа перфекѣнѣаа че нѣ essiste нѣчѣ ꙗntp'нѣсѣа нѣчѣ ꙗntpreѣѣрѣаа лѣи? Дар, фѣиѣндѣ къ ачѣастѣ ꙗхтере de амѣре нѣ нѣте essiste фѣр'а се реферѣ аа о фѣицѣ реалѣ, ші фѣиѣндѣ къ нѣчѣ о креатѣрѣ нѣ meritѣ ачѣа глѣорѣфѣкѣчѣнѣе, тревѣ съ essiste Dzež nentpѣ ка съ фѣе ѣstifikatѣ ші kontentatѣ.

Ateistiѣ sѣnt пѣѣиѣнѣ ꙗхмерѣшѣ. Тѣntpe чѣѣ че кѣтѣзѣ konfessa doktrina лорѣ, чѣѣ маѣ мѣхлѣ се хнескѣ къ, дѣкъ Dzež нѣ essiste, е фолоситорѣ ꙗnкаѣ съ се konsidere ка essistѣндѣ. Voltaire а zisѣ: » Dѣкъ Dzež н'ар essiste, ар тревѣи inventatѣ «. Тнѣсѣ а рекѣнѣоѣе neѣessitateа essistinѣѣѣ ва съ

*) Nulla est gens tam inmansueta, tam fera, quae, etsi iguoret qualem Deum habere deceat, tamen habendum non sciat.

zikъ apekънóщe кнарѣ ачeастъ essistinъ. Къчѣ кымѣ се нóте инцелeцe къ о фiiнцъ нечeсаръ съ нх essistъ, дъриндѣ къ мхндхл, супе а кърхѣ консервъчъне е неапърать, ар континха а essiste?

Ateistii чeй маї ахдачѣ, супе а фѣ консеқинѣ аѣ негачѣ нх нхмаї не Dzeѣ, чѣ шѣ штилатеа теистмхлхѣ. Прокламандѣ ачeсте инвъчъхрѣ monstróse, eй с'апхка съ еспличе мхндхл фисикъ ми тоѣал ка хъссистиндѣ шѣ циндхсе prin propria sa vitalitate. Инсѣ н'аѣ датѣ ниѣ о датѣ ин ачeстѣ респектѣ декатѣ нхмаї солъцихнѣ естраваранте.

XXXVI.

Despre atribuțiile principale ale lui Dzeŭ. — Despre prevedința divină și despre planul universului.

Despre atribuțiile principale ale lui Dzeŭ.

Аттрибуѣтеле лхѣ Dzeѣ се потѣ конси-
дера ка интринсече, адекъ челе че се
реферескѣ супе essistinъа divinъ ин-
сѣшѣ, саѣ естринсече, адекъ челе че
хнескѣ ачeастъ essistinъ кх essistinъ
а тхторѣ челорѣ алте фiiнцe.

Intrinsicе. Înainte de tóte, 1° Dzeŭ e про-
прия са какъсѣ, адекъ essiste prin sine инсхшѣ шѣ
ин о индeпeндинъ абсолхтѣ; 2° essiste de nechesse,
адекъ нх нóте съ нх essistъ; 3° e инфинитѣ, адекъ
фiiнцa са шѣ модъриле сале де а фѣ нх синт мър-
циите. Ачeстѣ атрибуѣтѣ спеѣиал, инфинитхл,
сервеше супе а карактериса тóте челеалате атрибуѣ-
те каре ної с'интемѣ констриншѣ съ рекънóщемѣ ин
Dzeŭ prin analogii кх propria нóстръ патъръ. А-
ша, омхл е вхнхѣ, дрeнтѣ, инцелeнтѣ пнѣ ла хнѣ

градъ ми ии хнѣ модѣ финитѣ, дин контръ конче-
немѣ пе Dzeŝ инфинитѣ вѣнѣ, дрептѣ ми инцелентѣ.
Din авестѣ терциѣ атрибуѣтѣ рещалѣ патрѣ аателе,
адекѣ перфекциѣнеа, пентрѣ къ требѣе съ о кон-
ститѣскѣ хнѣ тотѣ де калитѣци инфините; eternitatea,
каре нѣ е аатѣ чева декитѣ дѣрѣта инфинитѣ; im-
mensitatea, каре нѣ е аата декитѣ есенсѣнеа фѣръ
марѣинѣ; ми хнитѣеа, пентрѣ къ коесистинѣа дох-
орѣ фѣинѣеа сѣпрѣме ар прѣсѣпнѣнеа къ се потѣ
лѣмѣта хна пе аата, ми прѣн хрѣмѣре къ атрибуѣтѣа
де инфинитѣ нѣ лѣ се кѣвѣне.

Dintre авесте атрибуѣте сѣнт хнѣле каре нѣ ад-
mittѣ дѣскѣссѣнеа: се инцелѣеуе къ пої нѣ пе окѣ-
пѣмѣ аѣлѣ де атеистѣ, фѣиндѣ къ еї перѣндѣ ессистин-
ѣа лѣї Dzeŝ нѣгѣ де неѣсѣсе тѣте модѣрѣле сѣле
де а фѣ; чѣ нѣмѣлѣ де теистѣ, каре хнѣндѣсе десѣре че-
стѣнеа ессистинѣеї дѣфѣрескѣ десѣре честѣнеа мо-
дѣрѣлорѣ аѣстеї ессистинѣе.

Nѣлѣ хнѣ теистѣ нѣа контѣстѣтѣ верѣ о датѣ къ Dzeŝ
нѣ е кѣсса де сѣне ми неѣсѣсарѣ; дѣскѣссѣнѣле аѣ
фостѣ нѣмѣлѣ десѣре имѣнсѣтѣе ми десѣре хнѣ-
tate.

Dzeŝ, инцелѣесѣ ка сѣвѣстанѣуѣ спѣрѣтѣалѣ, зѣкѣ х-
нѣї теолоѣуї, нѣ нѣте окѣпа снаѣѣлѣ. Кѣмѣ ар нѣ-
тѣ сѣ фѣе естѣнсѣ, ми прѣн хрѣмѣре имѣнсѣ? Фѣръ
индѣинѣуѣ е грѣѣ де а еснаїка кѣмѣ снаѣѣлѣ е хнѣ-
пѣлѣтѣ де фѣинѣа имѣатѣрѣалѣ; дар кѣрѣ кѣндѣ
нѣамѣ нѣтѣ сѣ не еснаїкѣмѣ лѣмѣнатѣ имѣнсѣтѣеа
лѣї Dzeŝ, сѣнтѣмѣ констрѣнѣшѣ а о адмѣтѣе; кѣчѣ
хнѣ Dzeŝ каре нѣар фѣї имѣнсѣ нѣар фѣї Dzeŝлѣ
хнѣверѣсѣлѣлѣ. Дар хнѣї фѣлѣософѣї, ии парѣте Leibnitz,
аѣ прѣсѣнтѣтѣ теорѣї каре конѣчѣлѣе поѣѣнѣеа де ес-

tensizne къ поѣизнеа де съвстануѣ. Сѡипитѣл, дѣ
пѣ еї, е ꙗн ессенуѣ симплѣ, адекъ пѣ е компѣсѣ
дин пѣрѣї.— Дар о съвстануѣ, демї симплѣ, зикѣ
еї, пѡте фї естинѣ. Фѣр'а адмитте къ тотѣл ачѣастѣ
солѣцизне, пѡї вѡмѣ ренеѣї къ immensitateа е пе-
деспѣрѣїтѣ де идеаа че авемѣ деспре дївїнїтѣ, шї
къ прїн ѣрмаре треѣѣе съ о ачентѣмѣ кѣрѣ фѣ-
р'а о пѣтѣ еспїкаа.

Еstrınsеche. Дзеѣ е ꙗн ессенуѣ креаторѣ
шї консерваторѣ провїдїнѣїал а тотѣ че пѣ е ел.—
Дарѣ се обїектѣзѣ, Дзеѣ ꙗнцелесѣ ка фїїнѣ пер-
фектѣ пѣ пѡте фї асторѣл рѣзѣлї. ꙗнѣ рѣл ес-
сїсте пе лѣгѣ вїне; шї фїїндѣ къ сѣнт контраре
шї пѣ пѣрчедѣ дїн ачѣашї орїѣїне, треѣѣе съ ад-
миттемѣ доѣе прїнѣїїне спре кѣре съ де пѣтемѣ
рефѣрї амѣндѣе дїстїнктѣ. Атаре е ꙗнвѣѣѣѣра ма-
нїхеїзмѣлї, шї ꙗн ѣенере а дѣалїзмѣлї кѣре а до-
мїтѣ маї вїртѡсѣ ꙗн орїенте. Патрїї еклѣсїастїѣї шї
докторїї евѣлї мезиѣ (сѣнтѣ Тома) аѣ рефѣѣтѣ къ
вїкторїе ачѣастѣ ересїе. Рѣл пѣ е о реалїтѣ дїстїнсѣ
де вїне, чї пѣмаї о пегѣѣѣне, о ївѣфїїїнѣ де
вїне, саѣ ꙗн фїне ꙗнѣ авѣсѣ ал лїбертѣѣїї омѣлї;
аша ꙗнктѣ неавїндѣ о натѣрѣ реалѣ сїенї пропрїе,
пѣ прѣскїпѣне ессїстїнѣ ꙗнї прїнѣїїѣ продѣкѣ-
торѣ дѣла кѣре съ дерїве. Дзеѣ е ꙗнѣл. Тотѣ че
е реал саѣ positївѣ вїне дѣла дѣнсѣл. ꙗнѣ пѣ
треѣѣе съї attrїѣѣїмѣ negatївѣл шї їнкомплетѣл.

Despre проведїнѣа дївїнѣ шї деспре пѣлѣѣл їнїверсѣлї.

Проведїнѣа дївїнѣ пѣ е алтѣ чеѣа де-
кѣтѣ гѣверпѣл мѣндѣлїї прїн пѣтерѣа
дївїнѣ. Ачѣаста е о лѣкраре консерватрїе кѣре
XVIII.

dipentézъ mъndъа не къле ип кере л'а пхсѣ кре-
ацїиъа, о спецъ де креацїиъе контїнъ.

П л а н ъ а х п і в е р с ѡ л ѡ г і е d e s t і n ѡ ч ѣ н ѡ а
t o t а л ѡ ш і а р м о н і к ѡ к а р е D z e ѡ a a s -
s e m ѡ a t ѣ л ѡ к р ѡ р і л о р ѣ, ш і d e к а р е п ѡ e
п е р м і s ѣ с п e ц e л o р ѣ d e a s e д e п ѣ р т a
п e л т п г ѡ t ѡ t e д e п ѣ р т ѣ р і л e ч e л e d e s e
a л e і n d і a і d ѡ e л o р ѣ.

Dzeѣ e dīn tѡtъ eternitatea ип чeл маї маатѣ
gradѣ перфектѣ шї ферїцитѣ. Къмѣ а трекътѣ ел
dīn ачестѣ statѣ de ферїцитe абсолътѣ шї de р-
паксѣ перфектѣ ип statъа чeл актївѣ шї лаворїосѣ
аа креаторѣа шї аа проведїицeї? Ачгаста e о
честїиъе ацїтатѣ de мхате opї шї desлeгатѣ ип dī-
версе modърї. Омъа ассемпандѣ не Dzeѣ кх sī-
не ипсхшї, а есплїкатѣ ачгастѣ skimbаре de сїтѣ-
чѣиъе dъпѣ пропрїеле саае апплекърї шї ипвeцe.
Orientaлїї pentрѣ каре инактивїтatea este statъа чeл
маї контентъорѣ шї ип китѣ pentрѣ ферїцитeа шї
ип китѣ pentрѣ demнїтatea омъа шї, аѣ възѣтѣ ип лѣ-
кpарѣа креатрїчe о дeгрѣдѣчѣиъе а dїvїнїтѣцїї, kоn-
demнate спpe лѣкpape пpїп пeчeссїтѣцїї ипeсплїка-
бїлe. Ocїdentaлїї, каре глорїфїкѣ лѣкpъа, аѣ kоn-
sideratѣ ачгастѣ prodъкцїиъе, ачгастѣ desплїкape
de актїvїтate шї de цeнїѣ, ка о'апeцѣ de progressѣ
ип vїааа dїvїнѣ. Ачгастѣ ѣатїмѣ иntepрeтѣчѣиъе
e маї nobїлѣ шї маї mopaлѣ, dap пѣ desлeгѣ de-
плїнѣ dїфїкълатeа теологїкѣ.

ип адеврѣтѣ, дeкѣ Dzeѣ, kpeмндѣ, а пepдѣтѣ саѣ
а кѣцїратѣ, дeкѣ, а дeкѣзѣтѣ саѣ s'а амплїфїкатѣ,
атѣпчї пѣ e іmmътаbїа шї іdentїкѣ кх sїne ипсхшї.
ип пeпстїнѣа de а pеsѣндe лa ачгастѣ обїекцїиъе,

знѣ чертѣ нѣмерѣ de sistematē konsiderь sьstan-
ца креатриче ка нефіиндѣ anteriórь sьstanцei кре-
ate. Еле коessистѣ din tótъ eternitatea, asse-
mine indispensabile зна de алта; къчї déкъ чеа
d'antiѣ е in essенцѣ фьрь активitate, нѣ nóте сѣ
фїе фьрь о нѣтере каре о формéзъ шї о нївїфі-
кѣ. Дар déкъ а доѣа sьстанцѣ е активъ in essen-
цѣ, нѣ nóте сѣ фїе фьрь о materie supе каре сѣ
шї nóтъ esseruita активitatea са.

Рацїоніле челе маї solide шї instinctеле челе
маї positive не дѣкѣ сѣ реклнóщемѣ не Dzeѣ ка
креáторѣ, шї déкъ нѣ нѣтемѣ кончїліа ачесте доѣе
essистинге divine, дїнтре каре зна precede шї чее-
лаалтѣ sьчедe креацинїї, требѣе нѣмаї сѣ конкї-
демѣ къ ачeаста е зна дїнтре епїгмателе каре син-
гърѣ Dzeѣ, ле nóте desлeга.

Din ачесте консїдерьчїнї рeсхатѣ къ, дїнтре
attribутеле estrinсече преклнмѣ шї дїнтре челе iustrin-
сече е чeл d'antiѣ attribутѣа кахсалїтѣцїї. Нѣмаї
къ in локѣ de а се аплика ла фїинца прѣдѣкѣтѣре, се
апликѣ аїчї ла фїинцеле прѣдѣсе. Дар ролла кре-
аторїхлїї прeсхлннѣе доѣе лѣкрьрї distincte (in sis-
tema чeлор че admittѣ знѣ актѣ знїкѣ de креацин-
e): neчessїтѣзѣ de партаа лїї Dzeѣ интнѣ нїрк-
алїтeа прѣдѣктриче, дѣнѣ ачeа инфлзїнца консер-
ватриче. Ачeастѣ хлїтїмѣ а къпѣтатѣ нѣмїе de
прeвeдїнцѣ. Attribутеле парциале прeсхлннѣсе
prin d'insa sint инцeллїнца, нѣтинца, дрeнтатeа,
внѣнѣтeа, tóте infinite, дар апликate.

Лѣкpapeа провїденциалѣ с'а есплїкатѣ de нѣале
sistematē каре се нотѣ рeдѣче ла доѣе класse: че-
ле че даѣ о прѣ шeре парте инфлзїнцeї divine,

ші pestriņģь либєrtatea оmenєскъ; чєлє чє essayє-
рєзь либєrtatea нѳстрь, ші pestriņģь прє шхатъ лх-
кpapea лѳи Dzeъ supє хmanitate. Маї alesъ тн фї-
лософия исторיעї предомнєщє пьрєрєа d'ntнѳ тн
хнѳ modъ авхсивѳ. Supє а да хнѳ карактеръ де
хnitate ші де армоние оперіаоръ сале, префєрєщє
исторікѳа а лє рефєрї да воїнѳа провідєнѳіалъ, ші
редѳчє ролла омѳлѳї ла пѳнтѳа де а'лѳ дєgrada тn-
їntєа окіаоръ сеї, ші де а'лѳ фачє інканачє де фap-
te nobіає, де sakpїfїcє penібіає. Чєалаатъ essayє-
рѳчкѳє cste immнї, дефѳїмѳтѳрє пєнтрѳ дїvїnitate,
ші фѳнєстѳ пєнтрѳ омѳ, карє пєавнѳдѳ маї шхатъ
ажхторѳ тн adversitate рекаде кнѳдѳ кpєдє кѳ
propria са пѳтєрє нѳ є destѳлъ.

тнtrє авєстє дохе естрємє є хнѳ термінѳ мєzїѳ
admissѳ де мїntєа вѳлгарь чєа сѳнѳтѳсѳ карє пє
zїчє: » аджѳтѳ-тє шї тє ва аджѳта чєрѳа « адекъ dїs-
pendє-цї цєnєposѳ пѳтєрєа та, ші dїspєnsѳторѳѳа а
тѳтѳ пѳтєрєа, карє анпрєцїєзь іntєнѳїѳнєа шї tendїn-
ѳа та, о ва тnnoi, аша тнкнѳ ва фї totѳ дє хnа тн
assemїnє гpадѳ кѳ дїфїкѳлатѳїає. тн ачєстѳ modѳ,
тн хнѳ мїтѳ вєкѳ, хнѳ лхнтѳторїѳ іntpєnїdѳ афла
vїgѳрєа са, де кїтє орї аттїнѳѳа пѳмнѳтѳа. Омѳл
кѳ бѳпѳ воїнѳѳ нѳтє assemїnє сѳ о афлє пємчє-
tatѳ, нѳ аттїнѳнѳдѳ пѳмнѳтѳа кѳ vїcїѳрєлє салє, чї
asnїrнѳдѳ ла чєрѳ нpїn vїртѳтєа са.

XXXVII.

Чєрѳотарєа обїєкѳїvнїаорѳ trase dїn рєѳл фїsїкѳ.

Обїєкѳїѳнїає тн контpа essїstїнѳцїєї
лѳи Dzeъ, trase dїn рєѳл фїsїкѳ, аttакъ

in parte doze attrisxte ale лхї: пх-терса ши вхнътатса лхї. Ёкъ кмѣ се фор-мхлѣзл:

Реал физикѣ assiste: Dzeř нх ноте саѣ нх ва сѣ'лѣ impedece, prin xpmape нх e infinitѣ пхтinte, саѣ нх e infinitѣ вхнѣ; prin xpmape нх e перфектѣ, нх e Dzeř.

Реал физикѣ konsiste in:

1° Inimplъpіe natъrei физиче; еррхпчїзніе вхлканїлорѣ, кхтретхреле пхмнтхлхї, вхрѣрїе а-пелорѣ etc;

2° Imperfekцизніе organismхлхї animaа;

3° Морбитхї, дхрере ши мортe;

4° Necesitateа лхкрхлхї.

Ла ачесте обїекцизні се потѣ фаче дозе спеце де ресурхсрї: хпеле генерале, ши аателе специале.

Рес нх нс ѣ генерал. Супе акрїтика о опе-рѣ, трехе сѣ о интелецетѣ. Дар креаторїа е син-гхрѣ in секретхл креацизніе саае, ши defalma нот-стрѣ нх вїне кх провabilitasе декитѣ нхмал дїн пе-пхтинца нотрѣ де а о аппрециа. Кх о ворѣь пої нх sintemѣ компетинѣ сѣ жхдекмѣ чеа че жхде-кмѣ. Апої кхарѣ пентрѣ кх мхндхл е креатѣ тре-вхе сѣ фїе inferiorѣ креаторїахї, нх ноте сѣї фїе егал, кхндѣ п'ар аве маї пхцинѣ декитѣ дхнхл аата декитѣ пхтерса генїахї ши а виртхїї кхреїа е dato-рїѣ assistinца. Де аїчї о серїе де имперфекцизні ши де дефектхоситхї нечессаре пентрѣ ка нхтѣра сѣ нх фїе identїкѣ кх креаторїа. In fine пої не есауерѣмѣ фортe импортанца реалї физикѣ, пентрѣ кѣ не есауерѣмѣ импортанца генхлхї оменескѣ. Ної не пхнемѣ in интхл рангѣ ал фїинцелорѣ кре-

ate, mi konsiderămъ. мѣндѣа ка ѣн ачессоріѣ не-
mespatъ kape съ се реферескъ спре desideriele
mi indiциоцеле uостре. Dar déкъ амъ нѣтѣ кѣ-
принде immensitatea ѣниверсѣлѣ ми мѣлтиплитѣса
мѣндѣрилоръ, ми déкъ амъ кѣнѣоце адеврѣтѣлѣ по-
стрѣ рѣнрѣ, чеѣа че ни се паре фѣрте маре, пентрѣ
къ не аттинѣе, нѣте къ ми с'ар нѣрѣа прѣ микъ ѣн
рапортѣ кѣ нечесситѣѣиле виѣѣѣ ѣниверсале.

Р е с п ѣ н с ѣ р ѣ с п е ѣ и а л е, 1^о Disordinile natѣ-
rei sѣnt трекѣтѣре ми есчепѣionale; еле attiуръ indi-
vidѣлѣ, кѣте о датъ ѣенерѣѣѣнѣса, ниѣи о датъ ѣенѣлѣ.
Кѣм съ ѣимъ déкъ нѣ sѣnt ѣнѣ вине пентрѣ ессистин-
ѣе маѣ нѣмерѣсе декѣтѣ ачелѣа кape ле аѣ аттинѣѣ?
Пѣте къ, кѣндѣ о леѣе партиѣларъ с'а сѣсѣнинѣѣ а-
ша, с'а фѣкѣтѣ спре фолосѣлѣ ѣнѣи леѣи маѣ ѣене-
рале кape се афла ѣн кѣнфликтѣ кѣ дѣнса. Чине
е фисикѣлѣ аша де аѣдѣче ка съ афирмеѣе къ фие-
кape дѣн ачесте disordini парѣiale нѣ е о кѣнди-
ѣиле а ordinii totale, ми нѣ се лѣгѣ де економіа
кѣмплетѣ а креѣѣѣнѣи?

2^о Noi амъ staeilitѣ пентрѣ че мѣндѣлѣ креѣтѣѣ
este имперфектѣ адекъ инфериоръ креѣторіѣлѣи. Ре-
тѣне съ жѣстификѣмъ кѣмъ е ѣнегалitate ѣнтре спе-
ѣе саѣ ѣнтре individѣеле дѣн спѣѣѣ. Пентрѣ че
омѣлѣ аре привилѣѣѣе кape нѣ ле possede animalѣлѣ?
Пентрѣ че ѣнтре ѣменѣ sѣnt ѣнѣи маѣ вине ми маѣ
deplѣнѣ organisaѣи, дѣрѣндѣ къ лѣнрѣ дѣнѣиѣ алте
фѣинѣе дефаворите sѣnt private де ѣнѣ sensѣ саѣ
де о destepitate ѣрекаре? ѣнѣ resѣнѣсѣ е destѣлѣ,
къ спре а се konsidera ка вѣтѣmatѣ трѣѣѣе чинеѣа
съ алѣѣ дрѣнтѣрѣ де а esserѣita; кредиторіѣлѣ нѣте
ѣндрѣнта кѣтрѣ дѣторіѣѣ о рекѣлѣѣѣѣнѣе, dar че

era datorită Dzeş fiinţelor care nu există? Essinţa care are condiţionare este mai desfavorabilă şi din aprecierea care este (kindă e dotată cu raţiune), e de preferită nefiinţei. Prin urmare trebuie să fim recunosători veri ce va fi beneficiul, fără a-l mesura cu pierderea beneficiilor.

3° Morbitatea şi durerea sunt de multă oră pesantate ale propriei noastre căruţi, călabre, sărăcie şi nenţente. În casa asta nu e dectă şi abşă al libertăţii noastre care nu se poate împăta la Dzeş. — Şi mai mult durerea e de ordină şi preservativă al stricăciunii. Dă, pentru esenţial, n'amă simţio apropiindă de focă, amă pte să rămă în contact cu dănsă şi la stricăciunea coră şi noastră. — În fine sferinţa fizică, ca şi veri care, e o okazie de îndreptare morală, cămă vomă demătra în paragrafulă urătoră. Mórta e realizarea scopurilor omă. În filosofie, ca şi în religie nu se poate considera viaţa omenă dectă ca şi perioada foarte scurtă al existinţei totale. Deci dar pentru omă onestă, progresivă e de necesitate cresă; şi care kindă ea ar fi fostă ferită ne pământă lasă binele pentru mai bine. A mări va să zică a scimă viaţa. Poeta zice:

Mórta e şi somă, póte că e o deşentare.

Shakespeare.

Noi ne urmă cu această inspiraţie săvăim, scimăndă însă îndoinţa în certitudine.

4° Lăcră e necesară spre esenţială şi desvolarea facultăţilor noastre. Omă care ar pe-

miné inaktivě, ар фї крарѣ prin ачѣста инком-
плетѣ. N'ар satisfаче indiциндѣлорѣ ши маї алесѣ
demnitѣгїї natѣреї sale; атаре е есплїкѣчѣнеа фї-
лософїкѣ. Есплїкѣчѣнеа релициосѣ presentѣзѣ лѣ-
крѣа ка о пѣнициѣне пѣсѣ не омѣ и хрмарѣа не-
аскѣлатѣрїї sale.

Кѣ тóте ачѣста пѣ се нóте admítte кѣ нѣcessita-
тѣа лѣкрѣахї, прекѣмѣ essiste astѣзї, ии хи modѣ де
а алтѣра стѣнѣтѣа ómenїлорѣ, а анпѣса, ии локѣ де
а фаворїса десволатѣреа лорѣ чѣа моралѣ ши интел-
лектѣалѣ; пѣ се нóте admítte, зїкѣ, кѣ ачѣастѣ не-
cessitate ар фї хнѣ benefїциѣ. ↑nsѣ ea пїчї пѣ
вїне дела Dzeѣ, чї вїне дїн комбїнѣчѣвїале нóстрѣ
челе социале, саѣ дїн нещїиѣа нóстрѣ. Чѣса че о
demѣстрѣ, е мїнѣхѣата simplїфїкаре инпродѣсѣ де
крѣмѣдѣ prin щїиѣнѣ, каре сѣвстїтѣеѣе хѣсѣа пѣтерї-
лорѣ меканїче саѣ анїмале хѣсѣахї пѣтерїлорѣ оме-
нѣщї. Сѣ пѣ не темѣмѣ кѣ, дѣкѣ омѣа s'ар сѣп-
палїнї prin аѣиѣнѣї сѣввалѣтернї ии лѣкрѣрїале sale
челе маї пѣрївїале ши маї пѣплѣкѣсте, ар кѣдѣ ии тор-
пóре ши ии инерѣцї. Дїн контрѣ, дѣкѣ пѣмаї едѣ-
кѣчѣнеа ар фї маї кѣвенїтѣ, вїсаѣа моралѣ ши
интелектѣалѣ, каре акѣмѣ пѣ е дѣкѣтѣ прївїлеѣѣа
знора, s'ар фаче парѣа іхтора.

XXXVIII.

Черѣтарѣа обїекѣциѣнїлорѣ трѣсе дїн рѣа моралѣ.

Обїекѣциѣнїале ии дрѣнтѣе ии контра
essїстїнѣеї лѣхї Dzeѣ, ши трѣсе дїн рѣа
моралѣ, аттакѣ totѣ ачеле attrївѣсте ка
ши челе че рѣсѣатѣ дїн рѣа фїсїкѣѣ.

Апоі пѣнѣ маі спеціал ↑п chestiune
дрептатаа дивинѣ. ↑п fine се формалé-
зъ ↑п totѣ ачел модѣ.

Реѣл морал кѣрпнде: 1° пѣкатѣл, 2° егритѣднса,
3° инегалитатаа натѣралъ, 4° диспропорѣиѣнса каре
essiste de о parte ↑пtre meritѣ ми demeritѣ; de
алта ↑пtre феричитате ми неферитате.

Пентрѣ реѣл морал ка ми пентрѣ реѣл физикѣ,
respѣнсѣриле sint ѣенерале саѣ спеціале.

Респѣнсѣриле ѣенерале sint ауроне totѣ
ачелса, адекъ: кѣ реѣл пѣ е декитѣ перѣчѣнса саѣ
инсѣficiиѣца бинелѣи; апоі кѣ, супе а аппреѣиа
грестатаа лѣи, амѣ тревѣи сѣ фимѣ иниѣиѣи ↑п се-
кретеле проведиѣиѣи.

Респѣнсѣри спеціале: 1° пѣкатѣл е синѣ-
рѣл реѣл реал, пентрѣ кѣ е ↑п онпѣсѣчѣне кѣ воин-
ѣа креаторѣлѣи ми ↑п diskordie кѣ армониа ѣни-
версалъ. Ачестѣ реѣл пѣ се ноте ниѣи контеста ниѣи
микѣшора, дар се ноте есплика; ми дин еспликѣчѣ-
не реѣлатѣ кѣ пѣ ноте имплика respѣnsabilitатаа
дивинѣ, ниѣи компромитте верѣи ѣнѣл дин attriѣте-
ле саале. Декѣ Dzeѣ не ар фи приватѣ де либертате,
ар фи лѣатѣ фантелорѣ ностре totѣ meritѣл лорѣ,
essistinѣиѣи ностре тотѣ валорѣса еѣ. Омѣл тревѣе
сѣ 'ми креезе вирѣтата са супе а се ↑пѣлѣа prin as-
semnаре пипѣ ла ѣнѣ Dzeѣ креаторѣлѣи. Чине е ачел-
ла динтре ноѣ каре сѣ пѣ преферескѣ а фи ѣнѣ лѣ-
крѣторѣлѣи либерѣ кѣ перикаеле саале, декитѣ а фи ре-
дѣсѣ ла анимаалитате саѣ ла веѣетѣчѣне? Докторѣи
еклесиастичѣи, демѣи преокѣиѣиѣи фѣрѣи ↑пдоинѣѣ де
фрѣика кадѣлѣи, н'аѣ еситаѣ а проклама кѣ о кре-
ѣтрѣ пѣкатосѣ ми либерѣ е фортѣ сѣперѣорѣ ѣнѣи

креатърі каре нэ пькьтзеце, пенітэ кь нэ е ливе-
рѣ, пенітэ кь е имекавіаь.

2° Ergitūdinea, саѣ морва схфаетхазі, нэ тре-
вѣе консидератѣ нхмаі тн ачаастѣ вісацѣ, каре е
нхмаі хнѣ episodѣ аа исторіеі ностре. Чине шіе
че възкріе, че віне ноте продохче о схфетинѣ трек-
кьторе, дѣкѣ о консидерѣмѣ ка асратѣ нтр'о ка-
тенѣ indefinitѣ де евенименте? Апоі, ергитудінае
челе маі крѣдо ресхатѣ дін кхале ностре про-
пріі ші сѣнт мѣрitate. Тн фине ергитудінае ноте
кь е о кондиціоне нечессарѣ а прогрессхазі мо-
рра, са имозилѣзѣ, ндрентѣзѣ ші фортифікѣ. О-
мнѣ каре а схфетитѣ фѣрѣ флауитате прова adver-
sitarіі аре тотѣ дѣ хна дрентѣ супре симпатіае нос-
тре ші де мѣате опі супре ресхетхазі nostrѣ.

3° Аісі нэ се тратѣзѣ маі мѣатѣ де о сѣперіо-
рitate саѣ inferіорitate фісікѣ, чи де prerogative
інтелектхале а кьрорѣ нпѣрѣіре інегалѣ акѣзѣ
тн хнѣ modѣ маі лхminatѣ екзитатеа дисуенсаторѣ-
азі. Ноі вомѣ ресхѣнде ка тн капѣа преchedinte,
кь Дзеѣ нэ ера datorіѣ німіка, ші кь donxріае
gratіте аѣ сѣ провоче рекхноцінда нострѣ, кар
нэ контрола нострѣ. Е провабіа нсѣ кь ноі не
essayерѣмѣ фѣрте ачаастѣ інегалitate, ші кь са е
маі мѣатѣ соціалѣ декитѣ натралаь. Фіндѣ кь
едѣкьчѣнеа нѣваікѣ н'а нѣтѣтѣ нкѣ satisfаче де-
платѣ кондиціоніорѣ зрѣмьторе: а дїсчерне кіе-
мареа іndіvідуалѣ; а'ї прокѣра мезіе-
ле де реалісаре; а нѣне тн армоніе
tendingеле партікхале кь іndіцін-
целе генерале, е грѣѣ де а determīna тн че
градѣ ómenіі сѣнт інегалі нѣре sine. Се ноте пре-

съпнхне пнъ ла хнѣ пентѣ къ съперіоритатеа хнѣ
 іndividуѣ се цне де рапортка каре, дн феріці-
 фе, ессисте інтре фънкціонеа шн антнхдннеа са, шн
 къ інферіоритатеа аалѣа се цне де опнхъчънеа а-
 честеі антнхдннѣ шн а ачелеі фънкціонн. Аша дар
 фнндѣ къ інегалитатеа провіне де челе маі мхате
 орн дн іnstнхціоннеі ностре проврн, нх пхтемѣ
 съ о імухтѣмѣ днвннѣуі.

4^о Prosperitatea челѣі реѣ шн adversitatea челѣі
 дрентѣ снт н адеврѣ маі апарннѣі декнѣ ре-
 ле. Фър'а ворбі де компенсѣчъннеі каре пьре-
 реа пьвлнкъ ле інпарте де ордннарѣ хнѣа саѣ
 аалѣа, прнн деспреціѣ саѣ прнн стнмѣ, нх не пх-
 темѣ індоі къ tormentele саѣ контентьріле конці-
 інцеі нх інгрехѣзъ снхъчънеа хнѣа шн нх аліне-
 зъ а челѣі аалѣ. Інсъ ачн се маі презентѣзъ ача-
 стъ консідеръчъне, къ вісаца нострѣ е нх маі тре-
 къторе, шн къ Dzeѣ цне н мна са маі десдам-
 пе нентрѣ омѣа онестѣ каре а съфернѣ, пхннціонн,
 къ атн маі severe къ кнѣ ворѣ фн маі терзіе,
 нентрѣ чел реѣ а кърн prosperitate а фостѣ о х-
 сърнчъне.

XXXIX.

Destinъчънеа омѣахн. — Argumente nentрѣ іmmortalitatea стфле-
 туахн.

Destinъчънеа омѣахн.

Destinъчънеа омѣахн е де а ажн-
 це ла ферічнitate адопернндхсе снре
 віртуте, адекъ къ чеа д'нтнѣ съ фне о
 хрмаре нарнз хнѣ скопѣ, фърѣ каре
 фантеле ностре арѣ фн іnteressate шн
 арѣ перде тотъ моралитатеа лорѣ.— Ін

хатръ, destinъчиѣна омахи е де а ревені ла Dzeѣ, каѣ е скопѣла ші прінчипіѣла пострѣ.

Kristianismѣла а determinatѣ destinъчиѣна омахи ама: а кѣнѣне не Dzeѣ, а'аѣ ама ші а'ї серві, адекъ аї консеkra тѣте факѣатѣѣне нѣстрѣ, интелеѣиѣна, sensibilitatea, активitatea. Ачѣастѣ рѣхѣлъ е фѣрте секѣръ ші фѣрте прѣчѣсъ. Тнсъ а датѣ локѣ ла дисѣте лѣнѣї теолоѣиѣе. Се тракта де а ші каѣе дѣнтѣ ачѣсте факѣатѣѣї este ачѣса аа кѣреї esserѣиѣїѣ е маї пѣлѣкѣїѣ лѣї Dzeѣ ші не апроѣиѣ маї мѣатѣ де дѣнѣла. Теолоѣиѣа мистикѣ с'а пропѣнѣиѣатѣ ин фавѣрѣса аиторїї ші а вѣѣѣї контемплатѣивѣ; теолоѣиѣа мѣлѣтаѣте ин фавѣрѣса лѣкрѣрїї ші а вѣѣѣї практиѣе. Фѣр'а прѣтѣнде съ тѣѣмѣѣ ѣестѣѣна, вѣмѣѣ зѣѣе кѣ Іесѣ Kristѣ прін модѣла кѣ каѣе а трѣїтѣ не пѣмѣнтѣ, се паѣе кѣ а датѣ дрѣнтѣ пѣрѣрїї дѣн хрѣмѣ.

Тн ѣенѣре, destinъчиѣна хнѣї фѣїнѣе е консѣнанѣа интѣре пѣнтѣла де пѣрѣѣѣѣе, меѣїѣѣе ші скопѣла essistinѣїї саѣе. Е аѣѣѣратѣ кѣ Dzeѣ е прінчипіѣла тѣторѣ лѣкрѣрїлорѣ; ѣар де аїѣї нѣ рѣсѣлатѣ кѣ тѣте фѣїнѣѣѣе sѣnt кіѣмате ка омаха сѣре а се хнѣї ѣѣїнѣїтѣѣ кѣ дѣнѣла. Кѣѣї дѣкѣ ел е прінчипіѣла вѣѣѣѣлорѣ ші аа анімалѣлорѣ ин кѣтѣ е каѣса хнѣверсалѣ, инпартѣ ин рѣспѣктѣла лорѣ нѣмаї о ѣертѣ сѣмѣѣ де пѣѣѣѣе крѣатрѣѣе; ѣар нѣ ле коѣмѣнїкѣ нїмїка дѣвїнѣ дѣн прѣнпїа са essistinѣѣѣ; прін хрѣмѣре нѣ ле нѣне инѣѣѣорїѣса де а се интѣрѣѣ ла дѣнѣла. Омаха дѣн коѣтрѣ, каѣѣѣѣ хнѣї сѣфлѣтѣ, еманѣѣѣѣне дѣвїнѣ; ші нѣнтрѣ кѣ а фѣкѣїѣ о инпѣрѣмѣтѣре ѣѣла Dzeѣ аѣе съ 'ї ѣѣа коѣ-

пхтѣ. Ін хатрѣ, фїндѣ къ скопѣ сеѣ е дїфе-
ренте, сїнт ассемїне шї факхатѣцїле саѣ мезіеле
сае. Ін кїтѣ, дїн чеї треї термінї прїпчїпїхл,
мезіеле, скопѣ, пѣмаї чел д'їнтїѣ е ком-
пнѣ хманїтѣцїї шї челорѣ алте креатѣрї: чеї дої
дїн хрмѣ о респектѣзѣ не данса есклѣсївѣ.

Карактерѣ капе ınsemnѣзѣ ın хнѣ modѣ dїstınk-
tїvѣ патѣра шї дестїнѣчїхнѣа омѣлї, е перфек-
tїvїалїтеа. Ної авемѣ дрентѣ шї сперанѣа де
а о консїдера ка ındefїnїтѣ, фїндѣ къ дѣкѣ ар
фї лїмїтатѣ, п'ар пхтѣ продѣче анпронїарѣа нѣстрѣ
де Дзеѣ.

Argumente despre immortalitatea sѣфлѣтѣлї.

Argumentele despre immortalitatea sѣфлѣтѣ-
лї sїnt metafїsїcїe, teologїcїe шї moralїe.

1° Sѣфлѣтѣа е о сѣвстанѣ сїмплѣ. Дарѣ мѣр-
тѣа не аннаре ка о деконпнѣсѣчїхнѣе де пѣрѣї. А-
ша дар сѣфлѣтѣа нѣ е сѣпнѣсѣ мѣрѣїї. Ачестѣ
арѣментѣ сколастїкѣ е чел маї medїокре; пентрѣ
къ immortalitatea нѣ рѣсѣатѣ дїн сїмплїцитате, фї-
їндѣ къ дѣкѣ Дзеѣ а пхтѣїтѣ креа ачѣастѣ сѣв-
станѣ сїмплѣ, ел ар пхтѣ кїарѣ прїн ачѣаста сѣ
о стрїче кїндѣ ар вої. Сѣ пѣнемѣ лїнгѣ ачестѣ
арѣментѣ ınкомплетѣ не ачѣста капе не наре де-
cїsїvѣ. — Факхатѣцїле омѣлї се ıntїндѣ тѣте спре
realїсарѣа хнїї скопѣ. Дар ачестѣ скопѣ е totѣ
дѣ хна пѣсѣ дїн коло де черкѣа капе 'лѣ пхтемѣ
перкѣрѣе. Sensїbїлїтатеа аре totѣ дѣ хна маї пѣл-
тѣ пхтере афектїvѣ декїтѣ афлѣ пентрѣ анулїкаре.
Пхтерѣа де а ама е ınfїnїтѣ, шї афекцїонїле нѣ-
stre sїnt тѣте мѣрѣїнїте. ındїїнѣа нѣстрѣ де а
кѣпрїнде е немѣсѣратѣ шї ної нѣ кѣїїгїѣмѣ де-

Моралъ релиѳіо́съ сѧѧ даторїи кѧтръ Dzeŧ.

Морала релиѳіо́съ трактѧ́тъ despre datoriile nóstre dipente кѧтръ Dzeŧ. Zicemŧ dipente, фїи́ндѧ́ къ ꙗꙗ realitate totŧ акѧа морал се рефереше спре дансѧа. Dar тревѧе сѧ́ distinѧемŧ кѧа-тѧа meziatŧ, каре consiste ꙗꙗ вїцеде че фачемŧ а дторѧ́ óменї ꙗꙗ respectѧа дѧї Dzeŧ, шї кѧа́тѧа immeziatŧ каре нѧ е декѧтŧ о глорїфїкѧ́чѧне а simѧimintelorŧ nóstre шї а интенѧїѧнїлорŧ nóstre ꙗꙗ dreptate кѧтръ фїи́нда сѧпре-мѧ́ фѧрѧ́ интермезиарїѧ́.

Аша даръ snt доѧе кѧа́тѧрї, кѧа́ де адо̀рѧчѧне, шї аа́тѧа де аѧк̀раре; чеѧа че се рефереше спре о честїѧне трактатѧ́ маї сѧсѧ́, despre віѧаѧа kontem-платїѧ́ шї despre віѧаѧа акїѧѧ́.

Кѧа́тѧа акїѧѧ́, каре consiste ꙗꙗ esserѧїѧїѧа vїr-туѧел, нѧ се нóте determїna аїѧї, фїи́ндѧ́ къ нѧ-е аа́тѧ́ чеѧа декѧтŧ realїсарѧа тѧторŧ пречентелорŧ моралел.

Аша дар ремїне се не окѧпѧмŧ нѧмаї де кѧа-тѧа dipentŧ саŧ́ де адо̀рѧчѧне. Acesta нóте фї ин-терїорѧ́ саŧ́ estepїорѧ́, дѧнѧ́ кѧмŧ не тѧрѧїнїмŧ а ꙗꙗѧаѧа сѧфлетѧа нострѧ́ ла Dzeŧ, саŧ́ формѧ-лїѧмŧ апертѧ́ воѧѧїѧае шї pergrăѧїamenteѧе nóstre.

Кѧа́тѧа estepїорѧ́ се ампартѧе асемїне ꙗꙗ кѧа́тѧ́ прїѧатŧ саŧ́ нѧѧаїкѧ́, дѧнѧ́ кѧмŧ се фаче де indivi-дуѧ́ саŧ́ де мѧѧѧїѧе. Індатѧ́ че се фаче де мѧѧ-ѧїѧе admitte о черемонїе determїnatѧ́ прїѧ крѧ-дїѧа а кѧреї espressїѧне este.

Нѣмаѣ Атеистиѣ аѣ контестатѣ хтилитатеа, кѣвиѣнѣца шѣ кѣарѣ индаторѣнѣца кѣатѣхѣиѣ интерѣорѣ. Мѣлѣцѣ Теисти, дѣн контѣрѣ, аѣ атакатѣ кѣатѣа естерѣорѣ. Еѣ н'аѣ кѣноскѣтѣ инфѣлѣнѣца кѣре ессерѣитѣэѣ супре ѳменѣ конкѣрѣсѣа мѣлѣцимѣиѣ шѣ солѣннитатеа чере- монѣилорѣ. Дар нѣ се нѳте контеста кѣ емоѣиѣнѣеа рѣлѣѣиѳѳѣ, ка шѣ верѣ кѣре аѣта, кѣреѣе коммѣни- кѣндѣсе, шѣ кѣ ферѣвѳорѣа фѣе-кѣрѣхѣа се аѣнѣмѣэѣ прѣн ферѣвѳорѣа тѣтора. Тѣн хѣатѣрѣ ѳменѣиѣ нѣ се потѣ адѣна тѣн интенѣиѣнѣиѣ аша де кѣратѣ фѣрѣ кѣ ачѣастѣ адѣнаре тѣншѣиѣ сѣ нѣ фѣе де фѳолѳсѣ фѣра- тернѣтѣцѣиѣ лорѣ шѣ аморѣиѣ лорѣ чѣлеѣиѣ мѣтѣхѣале.

Рѣгѣчѣнѣеа, аѣ зѣсѣ хѣнѣ некѣредѣнѣиѳшѣ, е нефѳо- лѳсѳитѳре, фѣиѣндѣ кѣ Дзеѣ е имѣтѣабѣлѣ, шѣ нѳиѣ нѣ пѣтемѣ модѣфика рѣсолѣѣѣиѣнѣле сѣле прѣн нѣчѣ ѳ фантѣ. Ачѣастѣ е ѳ дѣфикѣлатѣе аѣаѳогѣ дѣфикѣла- тѣцѣиѣ прѣѣиѣнѣеѣиѣ шѣ а ѣберѣтѣцѣиѣ. Фѣрѣ индѳиѣнѣцѣ Дзеѣ нѣ се нѳте скѣмѣа дѣхѣ кѣпрѣѣѣѣ, дар чѣне шѣе дѣкѣ аттѣрѣбѣтеле сѣле нѣ се тѣрѣѣнѣскѣ хѣхѣа не аѣтѣа кѣарѣ тѣн интерѣсѣа перѣфекѣиѣнѣиѣ сѣле? Бѣхѣнѣтатеа са нѳте кѣ доѣнѣеѣе аѣчѣиѣ несте имѣтѣабѣ- лѣитатеа са. Тѣреѣхе сѣ рѣнѣнѣѣѣмѣ а дѣсаѣга а- чѣастѣ прѳблѣмѣ не кѣлѣа лѳѣѣкѣ; дар нѣ тѣреѣхе сѣ ѣбѣсѣнѣ кѣ ѣерѣтѣе чѣеа че фѣае тѣрѣа шѣ кон- солѣчѣнѣеа адѣверѣсѣтѣцѣиѣ. Верѣ кѣтѣ де мѣре сѣ фѣе рѣнѣнѣнѣца фѣлѳѳѳѣѣѣ, сѣ контѣнѣхѣмѣ а не рѣга пѣн- тѣрѣ чѣѣ че ѣи амѣмѣ шѣ пѣнтѣрѣ нѳиѣ мѣшѣне. Кѣндѣ нѣ вѳмѣ ажѣнѣе ѣа аѣтѣ рѣсѣлатѣ прѣн рѣгѣчѣнѣеа нѳстрѣ, вѳмѣ кѣѣѣѣга тотѣ дѣ хѣна прѣн дѣнѣса фѳо- лѳсѣле ачѣстѣиѣ коммѣрѣѣѣ дѣвѣнѣ кѣре е тѣкаѣ хѣнѣ меѣѣ прѳдѣкѣторѣ де перѣфекѣиѣнѣеа.

ISTORIA FILOSOFIEI.

XLI.

Че методѣ се кѣвине и аплика ла студиа Истории философии?

Методѣла каре се кѣвине а аплика ла ачестѣ стѣдиѣ е чела че се киаѣъ спекѣлативѣъ, ши консисте а презенте системате ле классификѣндеѣла дѣпѣ аналогии ле лорѣ ши ординѣндеѣла импреѣжурѣла принципѣлаѣи каре ле есте комѣнѣнѣ.

Методѣла етнографѣкѣ е чела че презентѣъ сепаратѣ опереле философииче але фиекѣреѣ наѣиѣни. Ачеста е виѣиосѣъ, фииндѣъ кѣ стрѣкѣъ ѣнитатеа ѣиѣиѣе; о редѣче ла пропоруѣиѣни мѣкѣѣе сѣвѣститѣиндѣъ исторѣа ѣениѣлаѣи наѣионал исторѣиѣ минѣиѣи оменѣиѣи.

Методѣла крополоѣиѣкѣ еспѣне рѣѣросѣъ опереле дѣпѣ ординаа продуѣкѣиѣниѣ лорѣъ. Де аѣиѣ рѣсѣлатѣ кѣ доктрѣнеле челе маѣ контраре се потѣ афла жѣстанѣсе. Ар фи вѣнѣъ, дѣкѣ с'ар тракта десуре вѣаѣа оменѣлорѣ саѣ десуре фанте ординаре; дар кѣндѣъ се трактѣъ десуре идеѣ, ноѣиѣнѣа датѣлаѣи е кѣ тотѣла ачессорѣе; ши нѣи се пѣте сакрѣфика армонѣа принципѣлорѣ фѣрѣ а продуѣче о адеѣвѣратѣ конѣѣсѣиѣне сѣнтѣ апарѣиѣа регѣларѣитѣиѣи.

Импреѣиѣриѣе каре арѣ рѣсѣлата дѣн методѣла етнографѣкѣ сѣнт трасе дѣн ѣченѣтѣъ, фииндѣъ кѣ с'ар тракта де а еспѣне дистѣнктѣъ ши дѣпѣ импорѣтанѣа

лорѣ дѣкрѣриале философіче але фиекѣрел пацієнті. Metodъа хронологікѣ н'ар admite тѣрѣрире, фидѣ кѣ с'ар тѣрѣрині а хрѣма дѣлѣ ordinea продеклѣрині тѣсѣші.

Кѣ metodъа спекѣлативѣ нѣ е аша. Aчеста тѣрѣре сѣ деа исторіелі о тѣрѣрире раціоналѣ ші мотиватѣ. Тѣnainte de тѣте, се кѣвине сѣ стабилескѣ вѣрѣтѣа де пѣрѣдепе ал философіелі, апоі вичиситѣдиніале пѣрѣчинале але десвольтѣриі еі.

Та адеверѣ челе д'антиѣ адопѣрѣчѣнті але минѣті оменѣші продекѣ о синтезе конфѣсѣ, кѣре кѣпѣнде ші ресѣме идеіале ші кѣпѣциѣеле де тотѣ ѣенѣа. Омѣа кѣре репрезентѣзѣ тѣ хѣнѣ модѣ ахминатѣ ші конпаѣтѣ ачестѣ периодѣ пѣрѣлиминарѣ е Орѣфѣ, Понтифиче, философѣ, моралистѣ, поѣтѣ, аѣцисааторѣ, ші мѣзикѣ. Арѣіале ші цѣиѣеле н'авѣа не тѣмпѣа сеѣ о ессистѣнѣа пѣрѣпѣ ші индивідуалѣ, кѣре сѣ пѣрмитѣ а'ле да хѣнѣ нѣме ші а ле конститѣі тѣ пѣрте.

Се пѣре кѣ пѣнтрѣ sine философіа с'а десѣкѣтѣ де ачѣастѣ вѣстѣ синтезе, сѣре а се конститѣі тѣ пѣрте тѣ Греѣіа кѣтрѣ аѣаа боо тѣnainte de Крѣстѣ. Ноі аѣсѣмѣ де о лѣтѣре пѣрѣвеле философіелі ориѣнтале, кѣре нѣчѣ тѣ ачѣастѣ епокѣ, нѣчѣ дѣрѣ астѣзі, нѣ с'а десѣкѣтѣ де тѣвѣлитѣра са чѣа рѣаѣіѣіосѣ.

Дѣлѣ Cousin, пѣтрѣ пѣрѣкѣнѣчѣнті пѣрѣчинале аѣ дознѣтѣ хѣна дѣлѣ ала пѣсте мѣнѣа оменѣскѣ, ші фѣиндѣ кѣ системателе продекѣ сѣнтѣ инфѣлѣнѣеле фиекѣрѣаа дѣнтре дѣнсеале аѣ хрѣматѣ сѣчѣсѣсивѣ, е о спѣдѣ де конкорданѣа тѣнтре ordinea хронологікѣ ші тѣнтре ordinea спекѣлативѣ. Тѣнѣсѣ нѣже нѣ нѣ се пѣре абсолатѣ демѣстрѣтѣ кѣ ачѣсте пѣтрѣ

prinvinie arš fi domnitš krapš dšpš panšxa ue
ai se asseinnézš, ši kš n'arš fi fostš simšatane
in žnele sekale. Či trebke konsidepate ka tendinče
mai ģenerale dekrtš aatele, dinainte kšpopa nepš
pšperiale dissidinči.

Aġeste natpš prinvinie snt: sensšalismšxa, idea-
alismšxa, šcientiŷismšxa ši mistiġismšxa. Ēkš kšmš se
žvstifikiš naŷereš lorš:

1° Omšxa primitivš e in presinča natpšei. Bica-
ġa fišikiš predomneše intp'insšxa. Prestinčišxa o-
biekte lorš estepne ia sedšue ši 'lš absorbe. Fi-
indš kš totš ue simte ea nš vine din sensšpł, ea es-
saġerezš fišnikišnišle lorš: ea e sensšxalistiš.

2° Kšndš ea s'a tovitš de kštrš sensšġizne, ši
kšndš fakšatġiale saale inšelektšale aš aflatš
dese okasišni de a se essepita, nš se mai konten-
tézš de bivaġa estepnš. Ea se inšpue in sine ši
inš ġere koinpšitš de kšġetapšea sa, de žnitataš, de
identitataš fiinčeš saale kape se onpšne varietġiš
ġeleš mšatnišle a lškršpialorš. Bivaġa sa devine
tótš rešlessš, tótš ideaalš: ea e idealistiš.

3° Dar din neferiġire desaeapšea pšovlemaselorš
de kape s'a anškatš, nš skapš. De aiġi, desinimapšea,
despšepšea, švividišxa inšelektišinčeš, adekš inšoin-
ġa, šġentiġismšxa.

4° Mintea omeneskš are pšé-mšatš demnitae
ši aktiŷitate de o datš, supš a pemné in aġestš
statš de stšpóre inš de deġpšdšġizne. Nšmai dekrtš
inštrš ġarpšiš ne kšpape; dar akšmš, nekštezindš
a se lšpta šinšpš inš kontra dišfikšatġiš, ši inš iea
skšpšepšea la žnš adžstorpš pštinte. Ģere dela Dzeš
adžstóreale inšpšršġizniš ši ale graġieš; aġéptš

veritatsa dela o revъльчѣне, наръ нъ dela o оперъчѣне: ea e mistikъ.

Cousin konsiderъ fie-kape din aceste prinčiniе ka adevъratъ in česa че афирмъ ши ка фалсъ in česa че нѣгъ. Sensualismъa are drentъ de partea sensъriilorъ; insъ are nedrentъ kindъ нъ ва съ рекънóскъ verityiаe челе къралъ рационале, адекъ кape нъ sint sensibile. Idealismъa de partea sa апъръ къ drentъa kpeдинeле кape сервескъ de фъndamentъ psиколоѣи; dar нъмаi prin o аверръчѣне singларъ kontestéзъ реалитeа мърдъахi material. Scientismъa ар фи леѣitimъ déкъ ар авé de skopъ съ верифиче, нар нъ съ стриче кънощинeле нóstre, déкъ s'ар нътe редъне totъ dé зна ла пропорѣиe de indoinъъ metodikъ a лъi Kartesihъ. Mysticismъa insъши e знъ аджъторъ нъtinte in щинъъ, фiiндъ къ Dzeъ e фiнтina a тóтъ лъmina ши фiiндъ къ тóтъ inspirъчѣнeа тpeвъe съ se реферéскъ ла инфлъинъа лъi. Кънощинъа спонтанъ, intъiѣиeа e фъръ kontestъчѣне o фавóре divinъ; insъ нъ prin singъpa амóре a verityiи, ниѣi prin praktikъpi demarte нъtemъ съ meritъмъ ши съ къпътъмъ ачeастъ фавóре преѣиósъ.

Adevъръa аша даръ a fostъ totъ dé зна in min-taa omenéскъ, insъ нъ фъръ mestekътъръ. Kape e аша даръ кiемареа фiлософiеi? De а кpeа? Нъ; чи pentръ къ elementeле опереi sint in дисъзъчѣнeа ei, ea are съ desaparъъ, съ алэгъ ши съ коордiнеze; ши дъпъ че а лъпъdatъ тóте нeгъчѣниe фалсе ши ескъsibe, съ isa афирмъчѣниe admisibile din тóте sistematele; съ ле коордiнеze in фopмъ щiiнтификъ. In ачestъ modъ инкаi нърчede еклектизмъa.

XLII.

în câte epoci generale se pôte împărți Istoria filosofiei.

Istoria filosofiei, neglîndă filosofia orientală, se pôte împărți în patru epoci: cea d'antîc datéz de la anca 600 înainte de Krístă. Ea are de reprezentanți pe Talete și pe Pitagora, dintre care una e creatorul sensualismului și cea altă al idealismului. Caracterul ei cea special e de a fi cosmologică, adică, de a căuta să esențiale mîndă. Procesa că care se servește e cea ipotetică. A doua datéz de la 400 înainte de Krístă. Ea are de reprezentanți pe Sokrate, creatorul științei morale, pe Platone și pe Aristotele, pe creatorii idealismului și ai sensualismului, ale căror învecinări sînt de minune desvoltate și definitiv sistematisate de genul lor. Caracterul ei cea esențial e de a fi antropologică, adică, de a se ocupa cu omul să spre al esența, să nămai spre a'i referi tóte realitatele științifice. A treia ar páté data cu Era krístiană; dar nu se formează, și nu se caracterizează decât în secolul al IX d'upă Krístă. Sîntă numele de skolastică, are o mîndă de reprezentanți iluștri, pe Sîntă Anselmă, pe Abelardă, pe Sîntă Bernardă, pe Sîntă Toma. Caracterul ei este de a fi religioasă, și de a páté în cât ea însuși se kema serva Teologiei (ancilla Theologiae). A patra páté din secolul al XVII. Ea are de reprezentanți pe Bacon și pe Kartesiă care páté, una sensualismul, cea altă idealismul. Caracterul ei e de a fi experimentală.

Прекъмъ vedemъ аша даръ, о епокъ философи-
къ е хнѣ timpъ маї лхнгѣ саѣ маї скъртѣ impressѣ
de хнѣ характерѣ џенерал комънѣ diverselorѣ si-
stematе капе s'аѣ нъскътѣ intr'ansa. Фие-капе фа-
съ se distinge аша даръ prin епервареа prinчи-
пиѣлѣ капе а domnitѣ in периодъла precedinte, ши
prin advenimentъла челаѣ че требъе съ 'аѣ съпи-
нѣскъ.

Къ prinципиеле аша даръ мерџе лъкръла ка ши
къ ómenii; еле аѣ вътрѣнецеле ши конилърия лорѣ.
Kindѣ чел че се дъче е еперватѣ ши чел че vine нъ
е инкъ форматѣ, е о спеџъ de interpretнѣ, de ор-
динарѣ insemnatѣ prin анархѣа интеллектуалъ. Аша
ла finitъла челеї d'ntнѣ евоче, mainte de че So-
крате реџенерасъ философия, mintea оменѣскъ се
афлаъ datъ in прадъ каприџелорѣ ши аберръчѣни-
лорѣ sofistиче. А доџа се terminъ prin синкретис-
мъла skóleї Alessandrie, о mestekътъръ фъръ кре-
динџе de tóte спеџеле de крединџе. Ачѣаста е о
конфъзиѣне маї пѣџинѣ рхминóсъ dekitѣ чеа d'nt-
тиѣ, insъ нъ маї пѣџинѣ desordinatъ. Infine kindѣ
а треа епокъ фъ арестатъ prin фамоса протѣстъ-
чѣне а лѣї лхтерѣ, се възъръ de ноѣ пърерѣле
конфъндѣндъсе, ши философия рѣтѣчѣндъсе, пѣпъ
че Бакон ши Картесиѣ о фѣкъръ гаръши съ интре-
пе калѣа чеа бѣдъ.

XLIII.

А фаче ктѣосакте skóleле prinципале але философиѣ грекане main-
te de Sokrate.

Skóleле prinципале але философиѣ грекане ma-
inte de Sokrate snt патрѣ ла пѣтерѣ: 1° skóла

Ionikъ, аа кърет канѣ фх Талете din Miletъ (иn Ionia, иn Asia minore), пѣскѣтѣ аа 640 инаите де Крѣстѣ; 2° скóла Italikъ, аша пѣмитѣ фѣиндѣ кѣ ишѣ ресунди ипѣцѣтѣриале саае иn Italia ипѣриóре, фхндатѣ де Pitagora din Samos, 600 анѣ инаите де Крѣстѣ; 3° скóла Eleatikъ фхндатѣ де дохѣ канѣ: ипѣа каре фх иn канѣа metafisicilopѣ, Senofane din Колофоне, пѣскѣтѣ аа 614 инаите де Крѣстѣ, шѣ чел аатѣ, Дехинпѣх дѣн Абдера, пѣскѣтѣ аа 530 инаите де Крѣстѣ, каре фх иn канѣа физѣилорѣ. Еа а лѣатѣ пѣмеле де Eleatikъ дела четатаа Елеа, иn каре се профессор ипѣцѣтѣриале еѣ; 4° скóла Sofistikъ аша пѣмитѣ дела ворѣа гречѣскѣ σοφος, ипѣелентѣ, каре ера атѣнѣ ипóрсѣ дела адеѣрѣата са инаемаре, супре а се аплика аа еррóреа амѣиѣиósѣ шѣ имморалѣ каре се копере кѣ мантелѣа ипѣеленѣиѣнѣи. Канѣи ачестѣи секте анарѣиче сѣнт Горѣиа дѣн Леонѣиѣх (иn Sicilia), флориндѣ не аа анѣа 417 инаите де Крѣстѣ, шѣ Протарора дѣн Абдера, флориндѣ не аа анѣа 400, каре кѣхта сѣ деа о васѣ шѣиентѣфикъ дѣвѣгѣиѣилорѣ sofistilopѣ.

1° Скóла Ionikъ. — Талете (640 инаите де Кр.). — Din тóтѣ етернитатѣа ессѣстѣ дохе принѣиѣе: ипѣа матерѣаа шѣ инакѣивѣ, мѣндѣа; чел аатѣ ипѣелегѣторѣ шѣ аакѣивѣ, Дзеѣ. Дзеѣ н'а креатѣ матерѣа. Ачѣаста аре ипѣ элементѣ примѣивѣ каре а фостѣ дѣн тотѣ тимѣа. Ипѣсѣ Дзеѣ модѣфикъ не ипѣетатѣ ачестѣ элементѣ шѣ прин комѣинѣиѣне ипѣродѣче вариетатѣа иn ипѣитате. Челе дохе принѣиѣе пѣ потѣ фѣи ипѣа фѣрѣ аатѣа; пентрѣ кѣ, матерѣа, пассивѣ ипѣ ессенѣа са, пѣ се нóте мѣиѣка шѣ

transforma фъръ лъкраса знеі інтелиґиґе; де алт парте ачсаст інтелиґиґъ активъ ін есенца са нх се ноте ессерчита декъ н'аре знъ обіектъ де модіфікатъ. Дзпъ Талете, сзвстанца елементаръ е аша, фіиудъ къ флаґидитатса са н пермите съ афектезе тоте формеле дзпъ натура реґиґиґинтезл каре о конґиґе. Е сзперфлазъ съ адазґемъ къ ел консидера аша ка знъ конґъ елементаръ ші къ ар фі реґнґиґатъ теоріеі сае декъ есперіиґа 'го ар фі арѳатъ аша прекзѳмъ есте ін реалитате, адекъ конґзсъ дин дохе gaze.

Anassimandros (610 înainte de Cr.). — Ана кх провасіалитате нх е кх тотзл снмплъ нічї абсолзтъ елементаръ, нічї знъ конґъ нх презентеъ ін деззлз ачестъ карактеръ. Де ачї треѳе съ конкідемъ къ ессисте о сзвстанцъ ваґъ, іndeterminatъ, ші нхґиґнъ sensibіалъ, каре о амъ нхте нхмі ін фінітзл. Кредиґа ін знітате нх адмітте термінъ мезиъ, мхндзл ші есте деззлз сіешї прін пропріа са енерґије, ші Дзеѳ нх ессисте. Къзтіндъ съ факъ о снстемъ рїґоросъ лоґикъ, ел ші зїтъ съ еспліче кзѳмъ а нхтзтъ матеріа прїмітнв съ іса форме днверсе, декъ нічї о лъкрасе інцелегѳторе нх лъкреъъ суре днса.

Anaximenes. — Сзвстанца прїмітнв е аерзл (каре ел нічї де кзѳмъ нх 'лз консидера ка конґнхз). Дзеѳ нх ессисте, саѳ маї бнне нх е алт чева декнз аерзл інсзшї ін старса де нхрїтате абсолзтъ. Сзвстанца аерїкъ, ін реґїзніле інате, рѳрїндз-се се скїмвъ ін фокъ; ші ін челе basse кондеснндз-се се скїмвъ ін апъ.

Skóla Italikъ (584 înainte de Cr.). *Pitagora* дин Samos каре се стабілі ін Кротоне ін

Italia, se pare къ се аѣкъ de tóte кѣноѣиѣеле оменѣѣ. — Філософіе пропріе зисъ. — Dzeř e ѣнитатеа абсолѣтъ саѣ monada каре кѣпріи- даа ѣн оріѣине мінтеа ѣи матеріа. Маѣ тѣрзіѣ, ѣн- вернѣа се десѣѣкъ de дѣнсѣа сѣнтѣ о формѣ мѣл- тіпѣ. Аѣестѣа се нóте да ѣѣмеле de Diadъ de- ла ворѣа гречѣскѣ δυο каре ѣнsemnézъ do ѣе, сѣре а арѣта къ аѣеаста е о ессистіѣъ секѣндарѣ ѣи къ а фостѣ emanаѣіѣне. Дар ѣнтелліѣиѣа оменѣскѣ, каре партіѣиѣзъ дѣн ѣнтелліѣиѣа дѣвѣнѣ, с'а а- флатѣ ѣнкѣркѣтъ ѣн матеріа каре а кѣзѣтѣ дѣн мѣн- дѣа сѣперіорѣ, ѣи а сѣферитѣ аѣеаѣиѣ декѣдѣиѣъ. ѣнсъ еа се адоперѣ неѣнѣетѣтѣ ка сѣ се ѣналѣе ла фѣнтѣна са, адекъ сѣ ѣнтре ѣарѣѣиѣ ѣн сѣнѣа фѣи- ѣѣі сѣпреме; сѣре аѣеаста тѣреѣе сѣ се десѣакѣ de лѣгѣѣѣріале Diadel саѣ аѣе матеріѣі, прѣн вѣртѣ- те саѣ прѣн ѣѣиѣѣъ. Фѣиѣдѣ къ пѣтерѣа аѣесторѣ лѣгѣѣѣрѣі материалѣе нѣ ѣі перміте сѣ се десѣакѣ ѣн скѣрѣа дѣрѣтъ а вѣѣѣѣі оменѣѣѣ, е дрѣнтѣ ѣи неѣессаріѣ ка Dzeř сѣ фѣе датѣ сѣфлетѣѣѣі о се- ріѣ de проѣе ѣндѣстѣѣѣтóре. Аѣа дѣр омѣа окѣ- пѣ ѣнѣ рѣнѣ дѣтермінѣтѣ не скара фѣиѣѣелорѣ. Дѣпѣ кѣѣѣ се дѣрѣадѣ саѣ се нобѣлѣзъ прѣн пѣр- тѣрѣа са, десѣнде саѣ се сѣе не аѣеастѣ скарѣ; се дѣѣѣртѣзъ саѣ се аѣроніѣ de дѣвѣнѣтате; ѣи ѣн аѣе- астѣ мѣшкарѣ рѣтѣрѣадѣ саѣ прогрессѣвѣ, афлѣ пѣѣнѣѣіѣнеа саѣ рѣкомпенса фѣантелорѣ саѣе. Кѣ аѣеастѣ кѣрѣдѣѣъ аѣа de фѣамóсѣ сѣнтѣ ѣѣмеле de mentemсіkose, ѣи аѣа de дрѣнтѣ аѣ- прѣѣіѣѣтъ ѣн зѣлѣе нóстѣре, се лѣгѣ нѣѣе мѣѣѣрѣі dіscіplіnare каре нѣ се парѣ рѣѣ іnterprētate; пѣн-

ірх essenceпях: interdikcijsna de a minka карне мѣ
 карѣ de a se нѣтрѣ кх нѣще вегетале, прекхнѣ е
 фаба а кѣрѣ патхрѣ се паре фѣрѣ ѣдоинцѣ кѣ
 офереще о аналоѣе кх съѣстанца анималѣ. Аче-
 стѣа снѣт прескрѣнчѣснѣ ал кѣрорѣ преѣцѣ с'а essa-
 цератѣ кх проабѣлѣтате. Ноѣе нѣ се парѣ кѣ се
 нотѣ консѣдера пѣхлѣ ка ѣѣенѣе, шѣ кѣ прѣн ѣр-
 маре нѣ требѣе съ арѣнѣе нѣчѣ десфаворѣ нѣчѣ рѣ-
 дікхлосѣтате супре тотѣл системѣ.— А с т р о н о м ѣ е.—
 Сореле скѣлѣ центрѣл мѣндѣлѣ. Тѣперѣѣѣрѣл лѣѣ
 се мѣшкѣ зече корпѣрѣ секѣндаре. Пѣте кѣ ачѣастѣ
 теорѣе а мѣспѣратѣ не Галѣлеѣ.— А к х с т ѣ к ѣ.—
 Пѣтарора дескѣопере дѣн мѣтѣмпларе рапорѣѣрѣле нѣ-
 мерѣе, рапорѣѣрѣле октаѣе, але картѣл шѣ але чѣн-
 телѣ, мѣсемѣндѣ армонѣа че о продѣкѣ фѣѣрѣѣ вѣ-
 тѣндѣ не інкѣде. Ел кѣнтѣреще маѣеле, determi-
 нѣ рапорѣѣрѣле дѣверселорѣ лорѣ пондѣрѣ, шѣ ка-
 пѣтѣ прѣн аналоѣе gamma diatonѣкѣ.— О н т ѣ к ѣ.—
 Ел дѣ індѣкѣчѣнѣнѣ преѣцѣосе десупре рефлѣссѣѣнѣа
 лѣхѣнѣе. Тѣсѣ чѣеле доѣе ѣѣѣнѣе каре ел трактѣзѣ
 кх маѣ мѣхѣтѣ дѣлѣѣнѣнѣ шѣ афѣкѣѣѣнѣе, шѣ мѣ каре
 капѣтѣ чѣеле маѣ формѣосе рѣѣхѣтате, снѣт ѣѣѣнѣе-
 ле шорале шѣ матемѣѣѣе. Тѣн кѣѣтѣ пѣнѣтрѣ
 чѣеле д'нѣтѣѣ, дѣнѣ че а кѣлѣторѣѣтѣ мѣ орѣенте шѣ
 а кѣлѣстѣ прѣчѣнтеле чѣеле маѣ съѣлѣне, мѣчѣрѣкѣ съ
 ле нѣе мѣ лѣкраре; супре ачѣастѣ адѣнѣ мѣ Італѣа
 не дѣсѣнѣлѣлѣ сеѣ шѣ орѣанѣсѣзѣлѣ вѣѣаѣа коммѣнѣлѣ.
 Дар фѣрѣ ѣдоинцѣ ачѣастѣ проѣвѣ скѣлѣ мѣ кон-
 тра лѣѣ іntерѣссѣрѣ нѣѣнѣѣ; ел фѣ ѣчѣсѣ, шѣ ре-
 форма соѣѣалѣ кѣѣѣ кѣ дѣнѣлѣ. Тѣн кѣѣтѣ пѣнѣтрѣ
 матемѣѣѣѣ, о консѣдера ка вѣастѣ а едѣѣѣѣѣѣлѣ мѣ-
 теллѣкѣѣлѣ. Пѣнѣтрѣ дѣнѣлѣ тотѣ нѣхѣмерѣлѣ авѣѣ о

валóре дънаъ: интѣ́ симула валóре пѣмѣрѣкъ кэ-
ре ѣ representéзъ о кантѣтае; ано́ валóреа сим-
волѣкъ prin кэре корреспунде зне́ интенциси дѣ-
вице, зне́ фантѣ социал са́ политѣкъ. Тн аритме-
тикѣ́ і се attrѣбуеце табла кэре по́ртъ пѣмеле дѣ;
тн геометріе демѣстрѣнѣна кэре ставѣлеце ега-
литатса пѣтрачлѣ́ констрѣтѣ́ неіпотенѣса зне́ трѣ-
зне́́ дрѣнт-зне́́ ші а зне́́ пѣтрачелорѣ́ кон-
стрѣте не целеллате дохе латрѣ́.

Тімеѣ́ дин Локрѣ́, асторѣ́ претѣнсѣ́ ал кѣрѣ́ї
desпре сѣфлетѣ́л тѣндѣлѣ́, vede тн зне-
версѣ́ зне́́ анѣмал немѣзѣратѣ́ ал кѣрѣ́ї сѣфлетѣ́ е
Dzeѣ́ ші ал кѣрѣ́ї корнѣ́ е materia (пanteїзмѣ́).

Очеллѣ́ дин Лѣкѣнѣ́а десвóлтъ ма́ комплетѣ́
totѣ́ ачелеші date.

3° Скóла Елеатѣ́къ (550 mainte de Кр.). Се-
нофане, канѣ́а метафѣсѣчѣ́лорѣ́. — О зѣв-
станѣ́ зне́́ ші свѣрѣ́талъ essiste дин тотѣ́ етер-
нитатса. Не́ по́те сѣ́ фѣе фостѣ́ нѣ́ї продѣкѣ́їне
нѣ́ї emanацине: пенѣрѣ́къ, са́́ лѣкѣ́л че се кон-
сѣдерѣ́ ка продѣсѣ́ не essистса тн синѣ́л фѣїнѣ́їе про-
дѣкѣ́торѣ́, ші атѣнѣ́ї с'а форматѣ́ дин нѣ́їмака, чеѣа
че е авѣрѣ́дѣ́; са́́ essистса ѣтрѣ́нѣ́л, ші атѣнѣ́ї не
е о продѣкѣ́їне адеѣрѣ́лѣ́. Dzeѣ́ е етернѣ́, зне́́л,
інфѣнѣ́їтѣ́, іммѣтѣ́абѣ́л. Мѣндѣ́л не е компѣ́ссѣ́, пре-
кѣ́мѣ́ крѣдемѣ́, дин фѣїнѣ́їе реале кэре а́ о есси-
стѣнѣ́ пропрѣ́їе; чѣ́ не́маі дин зне́́ Totѣ́ де фено-
мене кэре серѣскѣ́ спре а манѣфѣста натѣ́ра дѣвѣ-
нѣ́, преку́мѣ́ еспрѣсѣ́їнѣ́а симѣїмѣнѣ́лорѣ́ дѣверсе
кэре не аѣтѣ́зъ манѣфѣстѣ́зъ натѣ́ра оменѣ́скѣ́. Пре-
кѣ́мѣ́ мѣ́нѣ́а, вѣкѣ́рѣ́а, дѣрѣ́рѣ́а, не сѣнт зѣвстанѣ́е
реале, чѣ́ не́маі манѣфѣстѣ́чѣ́нѣ́ї трѣкѣ́торѣ́, аша ші

обектеле материале каре ної ле консидерѣмъ ка реалитѣцѣ, сѣнт нѣмаї апаринѣе пропрїї а не ре вела модѣриале де ессистинѣ аде дивинитѣцѣї.

Пармениде (530 *†*ainte de Кр.). »Sensѣри ле, зїче ел, не оферескѣ нѣмаї апаринѣе депар те, импессїѣнї *†*ншѣлѣторе. Раѣїѣнеа се разїшѣ, дїн контрѣ, не дедѣкѣїѣнї шї не верїтатеа лѣкрѣ рїлорѣ. Тотѣ че кѣпрїнде мїнтеа е чева, шї че нѣ е нїмїка нѣ се пѣте кѣпрїнде«. Essaѣерїндѣ *†*нвѣѣѣѣѣра маестрѣлї, нѣ нѣрѣ нѣмаї пѣѣралїта теа ессистинѣелорѣ, чї кїарѣ шї дїверсїтатеа фѣрме лорѣ, саѣ чел пѣїїнѣ нѣ адмїтте аѣеастѣ дїверсї тате де фѣрме де кїѣѣ ка ілѣѣсѣорїе. Нѣрѣ спѣїїѣл шї мїшкарѣа; пентрѣ кѣ амїндѣе пресѣпѣнѣ дї станѣе, депѣртѣрї, апарїерї, інкомпресївїл е кїндѣ нѣ ессїсте декїѣ о фїїнѣѣ ѣнїкѣ.

Zenone, лѣїїкѣл аѣестеї скѣле. Ел се лѣгѣ маї вѣptosѣ де демѣстрѣѣѣнеа регѣлатѣ а афїрмѣѣѣ нїлорѣ предесѣорїлорѣ сеї.

Totѣ аѣеа скѣлѣ. Фїсїчї.—Лѣѣчїпѣѣ.— Спѣїїѣл ессїсте шї е інфїнїѣ. Сѣѣстанѣе індївїсї биле, а томї, *†*л *†*нпѣлѣ. Атомїї сѣнт ідентїѣ *†*нтрѣ сїне, дар мїшкарѣа е мепїнте пѣѣреї лорѣ; шї фї індѣ кѣ се атїнгѣ шї се аѣаѣѣ *†*н дїверсе модѣрї, ресѣлатѣ дїн контѣктѣл лорѣ о мѣѣїїне де комбї нѣѣѣнї. Кѣ тѣте аѣестѣа, прївїлѣѣѣл де а се мїш ка де сїне *†*нѣшї е нѣмаї ал атомїлорѣ потѣнзї: чѣл аѣї нѣ се мїшкѣ декїѣ прїн *†*нмїнѣѣрѣ кон трарѣ. Тотѣ че ессїсте е материал. Мѣндѣл е де стѣл сїе *†*нѣшї фѣрѣ креаторїѣ шї фѣрѣ прѣведїн ѣѣ.— Сѣфлѣѣл е ѣнѣ аргператѣ де атомї потѣнзї (фїїндѣ аѣеастѣ фѣрмѣ чеа маї перфѣктѣ), шї фѣ кошї (фїїндѣ фѣкѣл сѣѣстанѣа чеа маї актївѣ).

— емо критѣ, дин Абдера, professéзъ totѣ ачеле инвѣзѣхри; инсѣ деплаинече система мастрѣ-лѣ адѣхриндѣ фамоса теорие психолоѣикѣ, реинноитѣ ин тимѣхриле модерне.— Идеиле нѣ сѣнт аатѣ че-ва декитѣ имаѣини саѣ импрессѣри каре се десфакѣ де сѣперфаца обиектелорѣ, перѣндѣ организмѣла нострѣ ши се адантѣ минѣи. I се обиектѣзъ кѣ, дѣкѣ идеиле сѣнт импрессѣри, еррорѣа нѣ ноте ессисте фѣиндѣ кѣ еле ар фѣ totѣ дѣ хна конформе реалитѣи. Ел респонде кѣ импрессѣра ноте фѣ крѣдинѣосѣ ин моментѣла ин каре се десфаче де лѣкѣ, ши се ноте алѣра ин межѣла прин каре тре-че супре а ажѣнѣе ин минте. Ин хлѣтрѣ ел се похларисѣ дин тимѣхриле античе пѣнѣ ин тимѣхриле ностре прин система са чеа моралѣ, каре консистеа а консидера виѣиеле ка ниѣе дѣформитѣи рѣсѣбиле, ши а афла претотиндѣне окасѣхнѣа хнѣи синѣларе манифѣстѣри де иларитате.

4° Скола софистѣкѣ (417 инainte де Кр.). Горѣиа, асторѣла хнѣи кѣрѣи десупре пѣфѣинѣѣ.— Нѣ е нимѣка реал, кѣарѣ ши кѣндѣ ар фѣ че-ва, нѣ л'амѣ хѣтѣ кѣнѣоѣе; ин фѣне ши дѣкѣ л'амѣ кѣнѣоѣе нѣ л'амѣ хѣтѣ коммѣхнѣка алѣора, дин ках-са инчѣртѣидѣниѣ че се афлѣ ин терминѣ.

Протагора дин Абдера проклѣамѣ ачѣастѣ massimѣ перѣкѣлѣосѣ: Scientia est sensus, а-дѣкѣ: чѣртѣидѣнѣа деинде дѣла сѣнсѣчѣне. Верѣтатеа нѣ е адеѣратѣ, дѣкитѣ нѣмаѣ фѣиндѣ кѣ еѣ о крѣзѣ адеѣратѣ, ши пѣнѣ кѣндѣ о воѣѣ крѣде адеѣратѣ. Ин ачѣстѣ модѣ ши ассѣкѣра софистѣи домнѣа нѣсте минѣиле ѣменѣлорѣ, рѣдѣкѣндѣ чѣртѣидѣнѣа ла о пѣрѣре индивѣдѣалѣ каре о модѣфѣика дѣнѣ арбѣтрѣла лорѣ прин арѣфѣиѣеле лимбѣи.

Se konsiderarъ кз дрентъа саъ кз недрентъа ка еклeктичї ачeнa динтpe фїлософї кape аъ кък-татъ сь кончїалeзе пьрeрїалe есклeксївe: интpe ачe-стїa се дїстїнгъ:

Aпассарора дин Клазомене (500 înainte de Кр.) амїкъа лъї Перїклае шї ессїалатъ дин Атене, лe лнргъ тóтъ ачeастъ амїчeцъ пхтїнтe, къаръ пeнтръ къ оппънeа дoгма хнїтъцїї лъї Dzeъ кpeдїнцeї чeлeї абсърдe а Пoлїтeїзмълъї. Ел адмїттeа аxтo-рїтaтeа сeнсърїлоръ кз фїсїчїї шї а рaцїѳнїї кз мe-тaфїсїчїї. Ел e чeл д'нтїѳъ кape а тpактaтъ тeодї-чeа, адекъ патъра шї аттpївхтeлe лъї Dzeъ.

Емпедокле дин Аргїентъ (444 înainte de Кр.) патъралїстъ, адмїттe патръ елeмeнтe, фо-къа, аеръа, апа шї пъмънтъа, шї пeстe ачeстeа хнъ ал чїнчeлe маї пeрфeктъ, кape рeсхатъ дин кoмбї-пъчънeа чeлоръ аатe патръ, шї кape с'а пъмїтъ маї тpзїѳ чїнтeсeнцъ (quinta essentia). Дeспeратъ дe а нъ пхтe ажънцe лa мapуїнїлe цїїнцeї, шї тн спe-цїe дe а нъ пхтe еспїлїка фeнoмeнeлe въаканїчe, с'арънкъ тн Etna стpїгъндъ: »Еъ нъ тe пoчъ къпpїндe o Etnъ, дeчї! тъ мe вeї къпpїндe.«

Еpаклїтъ дин Ефeсъ (540 înainte de Кр.) а лхатъ нтїѳъ дe кpїтeрїѳ, адекъ дe рeгъаь пeнтръ чeртїхдїнe, аxтoрїтaтeа мъртърїeї óмeнїлоръ. »Чeзa чe се кpeдe хнївeрсaл, зїчe ел, e чeртъ, пeнтръ къ рaцїѳнeа хнївeрсaлъ e дївїнъ«. Ел се пoпъларїсъ ка мoрaлїстъ, пpїн o мoнoманїe оппъсъ чeлeї дe-мoкpїтїчe, къаръ аша дe стpїнъ, дap маї oпoрaвї-лъ. Тóтe eрpорїлe óмeнїлоръ пpeкъмъ шї съфe-рїнцeлe лоръ, пpовoкa дe пapтeа са плнцeрї кoн-тїнъe.

XLIV.

А фаче кynosutti ue Sokrate ши карактерта революциунї философияе на кpей авторї este ca.

Sokrate se нeскъ ин Атене ин зїоа а шeса а дъ-ней дхї Тарцелїон, ин анъа аа патрхлe аа Олимпїадeї 77, адекъ ин 15 Маѣ ин анъа 470 инainte de Кp. Татъа сеѣ Софронїскъ epa хнъ скъанторъ пaxверъ, ши мъма са обстретїче. Маї тpзиѣ modesta профессїиe а пърїнцилоръ сеї а датъ локъ ла нїще аλλαξινη βλαγαρε, пентpъ essemплъ, киндъ провока не adversariї сеї съ се esпaиче депaинъ, се зїчeа къ ел фаче съ партърeскъ мїнцилe. Се шїе къ neвоїндъ съ лїнгъшeскъ нїчї пpежъдецeлe аpїстократїче нїчї passїонїлe демократїче, фъ кондемпнатъ а вea къкътъ. Революциунeа фїлософїкъ оператъ de днcъа konsїсте ин интpчepеа attentioneї supе omъ инсхїї кape ел о dissymпna фъръ фpктъ supе diverse обїекте алe natурeї. Ачeастa се пoтe карактерїса prin ачeастъ massimъ admirabilъ: γνωθι σεαυτον, »кхпoщeтe ne тїне инсхїї«.

Къ китъ вїртътаa интpчe шїїнциа, къ атїта Sokrate стъ песте чeї аацї фїлософї. Ел инцeаесе de timpъpїѣ къ пpактїка вїнeлъї interestъ маї мъатъ не oменї декитъ теорїа: de ачeаа инчeпъ съ фїе хнъ mare чeтърeаѣ инainte de а фї хнъ mare фїлософъ. Фъ фънкционарїѣ интepъ; комбътъ къ вaлeнцъ пентpъ цeара са; къ о вopбъ dede essemплe инainte de а да пpечeнтe. Кондемпнатъ къ недpептъа ши лїберъ de а фъцї, кpезъ къ і се къвїне съ ачeтeзе съпaїцїа supе а конфїрма prin мoртeа са ахтopїтaтeа лeцїлоръ. Киндъ Sokrate интpъ не

кърарва философикъ, ea era окъпнатъ де азутъторѣ
 insolingi, de sofistii, параци а съзине верѣ че че-
 тизне нентрѣ ши контра, кѣ ачестѣ libertate dia-
 лектикъ каре пезхатъ дин авсинца а тотъ конвинце-
 рен. Ін контра asseminорѣ атлеци ши ин пресинца
 хнѣ пѣвликъ сервил, инвѣцатъ а съфери инфлѣин-
 ца лимбел лорѣ челеѣ артифициозе, аргументъ чѣсна
 ordinаръ ар фи постѣ инсѣficiinte. Супре а фаче
 съ трихнфе веритатса се черса хнѣ методѣ енер-
 цикъ, ин адевѣрѣ militantе. Атаре е чел че
 л'аннликъ Sokrate, ши каре а къпѣтатъ нѣмеле де
 ironikъ, дела ворба греческъ ειρωνια (интревѣ-
 чѣне). Прин о serie de chestizni ацерѣ констринѣса
 пе adversарѣ а ши деклара ел инсѣши еррорса саѣ
 нециинца са. Ти инкидеа тоте емитѣриле дин диску-
 сизне, афаръ де ачева дин каре требѣна съ кѣргѣ
 веритатса. Тактикъ есчелинте; нентрѣ кѣ sofistѣла,
 inimikъ illegal, нѣ с'ар фи датъ ничѣ о датъ кѣ бѣ-
 нь крединѣцъ. А'лѣ конвинѣе, ера азкрѣ neste нѣ-
 тинѣцъ. Кемарса инцелентѣлахѣ се кѣвенса съ фие
 де а'лѣ хмилѣ ши де а'лѣ дескредита фѣрѣ а се маѣ
 нѣтѣ инторче. Sokrate н'а скрисѣ еспѣсѣла инвѣцѣ-
 тѣрипорѣ sale; фѣрѣ индоинѣцъ ел ера прѣ mare
 практикѣ спре а формѣла крединѣелѣ каре ле про-
 парсе. Ачестса с'аѣ кѣлесѣ ши с'аѣ интерпетатѣ де
 доѣ динтре дисциплинѣ sei: Platone а датѣ компѣтѣ
 ин хнѣ модѣ маѣ инвѣцатѣ ши маѣ систематикѣ; Se-
 нофонте кѣ маѣ мѣхатъ sinceritate ши essartitѣди-
 не. Sokrate ворбса де мѣхате опѣ кѣ дисциплинѣ sei
 деспре хнѣ ценѣ саѣ demoniѣ фамилиарѣ, кѣрѣна
 ера datorѣ инсѣпѣрѣчѣниле sale челе маѣ съблине:
 фѣр'индоинѣцъ ел вѣса съ ворбескъ деспре конци-

инца са але кърѣі консіліі тлѣ дїрента тн тнпрецізрї-
рїле челе греле. Sokrate а фостѣ аща дарѣ чел маі
тпаатѣ моралїстѣ, шї тотѣ де о датѣ тїтлѣ сеѣ чел
маре де глорїе е де а фї десфѣктѣ dorma теїс-
тѣлѣ де тнвѣлїтѣра пѣгтнѣ каре'лѣ аконерса дїп-
аїтѣа тнтеллїціндеї ómenїлорѣ. Тн адеврѣѣ, по-
цізпса бїнелѣї е о інтрапе не калса кѣтрѣ кѣпо-
цінца дївїнїтѣїї дела каре провїне ачела, шї це-
нїлѣ лѣї Sokrate а тревхїтѣ сѣ се тпааде пнѣ ла
адеврѣатѣл Dzeѣ, кїарѣ пѣмаї прїн ачѣаста кѣ сѣ-
флетѣл сеѣ possedeа адеврѣата вїртѣте.

XLV.

А фаче ктпоскїте скóлеле прїнціпале грєкane дела Sokrate пнѣ ла
фїнїтлѣ скóлєї Alessandrene.

Скóлеле прїнціпале але фїлософїєї грєкane дѣпѣ
Sokrate сїнт: 1° скóла Кунїкѣ ал кѣрѣї капѣ е
Antistїне Atenїанѣл (400). Еа се пѣмєще аша де-
ла ворѣа грєчєскѣ κων, κωνός, κινε, дїп каѣса дїс-
прецілѣлї кѣвїїнцелорѣ, кѣ каре ачєстї фїлософї
фѣчєа professїне; 2° скóла Stoїкѣ ал кѣрѣї
капѣ е Zenone (362). Еа се пѣмєще аша дела
σοά, портїкѣ, локѣл хнде о професса Zenone; 3° скó-
ла Курєнаїкѣ ал кѣрѣї капѣ е Aristїппѣ дїп
Kypene (380); 4° скóла Епїкѣрєѣ, ал кѣрѣї капѣ
е Епїкѣрѣѣ (341); 5° скóла Akademїкѣ ал кѣ-
рѣї капѣ е Platonе. Еа се пѣмєще аша дела грѣ-
dїна Atenїанѣлї Academos тн каре тнвѣца Пла-
tone (429); 6° скóла Перїпатетїкѣ саѣ Лї-
чєл ал кѣрѣї капѣ е Aristotele (384); пѣмєле еї
чєлѣ д'їнтїѣ вїне дела ворѣеле грєчєцї πηρї тн-

зрѣнъ шѣ *πατὴρ* тѣ перѣмѣлъ, фѣндѣ къ еѣ се *disputa* и *Λιχεῖ* перѣмѣндѣсе; 7^о скóла Мегарикъ ал кѣреѣ капѣ е *Εκκλαίδε διη Μεγара* (400); 8^о скóла Пурроникъ саѣ *Σχεντικῶ* ал кѣреѣ капѣ е *Πυρρоне* (340); 9^о скóла е се *sekundare* кѣре *peinnoxeskῶ* шѣ *modifikῶ* *sistematele* *primitive*. Ачестѣ се карактерѣзъ прип ворѣва греческѣ *πλοῦς* поѣ; *Neoplatonismῶ*, *Neostoiicismῶ* etc, etc; 10^о *Εκκλεκτικῶ* ал *Alessandrinῶ* (2 *sekale* *δὴν* *Κρ.*) кѣре ва съ *metete* и *νβυζῶ* Гречѣѣ къ *predincele* *orientale*, *δὴν* *komunikῶ* чѣнеа *stabilite* прип *viktoriele* ал *Alessandros*; 11^о *Γνωτικῶ* ал (2 *sekale* *δὴν* *Κρ.*), кѣре ва съ *combine* *Kristianismῶ* чѣа *пlскыторѣ* къ *orientalismῶ*; 12^о *Πατριῶ* *εκκlesiastikῶ* (чѣа *δ'ινῶ* 5 *sekale* ал *Ερεῖ* *κρηνη*) кѣре *adontez* и *νβυζῶ* *platonikῶ* ка *simulatikῶ* къ *kristianismῶ*. Ноѣ н'амѣ *zmetῶ* *ordinea* *datelorῶ*, шѣ а *analogiilorῶ*, шѣ амѣ *πῆρῶ* кѣтѣ амѣ *πῆρῶ* *χρῶ* *δὴν* ал *skólele* кѣре аѣ *πῆρῶ* *prinçiniῶ* *komunῶ*.

1^о Скóла *Kynikῶ*. *Antistene* (418). *Virtutea* е *vinele* *sъpremetῶ*. *Σπε* а *φι* *virtuosῶ* *trebhe* съ *φῆ* *omῶ* къ *totῶ* *indeuendinte*. Фѣндѣ къ *realçhῶ*, *datoriiῶ* шѣ *кxвиңcele* *societῶ* *пe* *sъжжгῶ*, *trebhe* съ *ле* *sakrifikῶ*, шѣ съ *трѣмῶ* и *пi* *пi* *жжжж* еѣ о *вѣацῶ* *сълватикῶ*.—*Diogene* (414), *пxне* и *лхраре* къ *lótῶ* *pirópa* *ачастῶ* *teorie* *antisocialῶ*, *totῶ* *мxндῶ* *кxбóще* *modῶ* ал *de* *вѣацῶ*, *sarkasmῶ* ал *шѣ* *intimiorpa* къ *Alessandros*. *Kynismῶ* е о *νβυζῶ* *моралῶ*, фѣндѣ къ *кxпринде* и *sine* *desureçia* *averilorῶ* шѣ ал

пальчериорѣ; инъ е фъръ консецинѣ ши фалъ,
 Фѣиндѣ къ конфѣнде патра оменѣскъ къ патра
 анимаалъ ши ши ѣтъ къ destinyчѣнеа нѣстрѣ е съ
 трѣимѣ ин societate.

20 Скола Стоикъ Zenone (362). Kosmo-
 лoѣie. — Дохе принципѣie essistѣ: materia inaktivъ
 ши фокъа активъ ши интелегѣторѣ. Мѣндѣа чеа
 форматѣ prin фокѣ, ва перѣ prin фокѣ, саѣ маѣ
 vine ва фѣ паличѣнесѣie (prodѣкѣчѣне de ѣнѣ мѣндѣ
 ноѣ). Psikoloѣie. — Ideiѣe нѣстрѣ винѣ тѣте
 din sensѣрѣ. Моралъ.— Треѣхе ка datoria съ фѣie
 синѣрѣа motiѣнѣ аа лѣкрѣриорѣ оменѣнѣ. Ноѣ тре-
 вѣимѣ съ фѣимѣ абсолатѣ independinѣуѣ de тѣтъ in-
 флаинѣа капе ар нѣтѣ съ ne интѣркъ дела vine.
 Prin ѣрmapѣ вѣртѣта сѣпремѣ е impassibilitateѣ.
 Dreptѣа е синѣрѣа vine; nedreptѣа синѣрѣа
 реѣ. Че нѣ е dreptѣ нѣчѣ nedreptѣ нѣ е нѣчѣ вѣ-
 ne нѣчѣ реѣ. Дар, пѣлѣчѣреѣ ши дѣрѣреѣ нѣ sint
 нѣчѣ drepte нѣчѣ nedrepte; ама дарѣ sint indife-
 рinte ин sine, ши нѣмаѣ prin флаचितѣе ши ѣамѣта-
 те нѣте omѣа съ се вѣкѣре саѣ съ сѣфѣре. — Чеѣ
 д'интѣнѣ инsemnare де фѣкѣтѣ desupe Stoiciѣ е къ
 се афлѣ контрѣзѣчѣре интре теорѣа лорѣ чеѣ инѣen-
 тѣфикъ ши интре теорѣа лорѣ чеѣ моралъ. Ин чеѣ
 д'интѣнѣ sint sensѣалистѣ, ши де ordinарѣ консецинѣа
 sensѣалистѣаѣ е predominѣреѣ интересѣаѣ ши а
 пѣлѣчѣрѣи. Аѣчѣ din контрѣ vedemѣ къ се малѣ
 лѣнѣ дѣнсѣа о инвѣѣѣтѣрѣ моралъ капе профес-
 сѣзѣ вѣртѣта пѣтѣ ла essayѣрѣчѣне. Фѣиндѣ къ
 интре аѣсте теорѣи се афлѣ inkompatibilitate, тре-
 вѣхе съ прѣсѣнѣнѣмѣ къ Stoiciѣi адонтасѣрѣ прѣ-
 рѣе sensѣалистѣче тѣте фѣкѣте, нѣмаѣ pentрѣ ка съ

аїсъ о системѣ комплетъ, ши фъръ а ле фаче съ консъне къ адевърѣа лорѣ принципѣ. Афаръ де ачестеа тóтъ импорѣанѣа Stoicismaxaxi стъ и морала лорѣ, ши теоріа чеа шіентіфікѣ н'аре валóре. Тнвъцѣтѣра stoickъ е хна дін челе че аѣ повілітѣ маї пхатѣ мінтеа оменéскъ ши аѣ продэсѣ чеї маї мхлѣцї óменї марї. Даръ і се факѣ дохе обіекціѣнї греде: къ а нїмїчїтѣ sensibilitatea ши а пнѣцатѣ съпервіа.

3° СКОЛА Курепаїкѣ. Aristipnъ. (380). Скопѣа принципал ал омхлѣ е ферїчїтатеа; че е пхлѣкѣтѣ е віне; че е пенівїл е реѣ. Фъръ индойцѣ віртѣтеа требхе практикатѣ, пнсъ еа се хнеще totѣ дé хна къ interessaxa nostrx. Черчетарѣа адевърѣхлѣ е маї пхцїнѣ импорѣанѣа deкѣтѣ а вінехлѣ supе капе требхе съ не концентрѣмѣ тóтъ активїтатеа нóстрѣ. Нх е дестхлѣ омхлѣ съ фїе іndependїnte de societate (къмѣ ва Kynismaxa) ши de natxрѣ (къмѣ ва Stoicismaxa); чї требхе апплїкате амїдохе supе фолосѣа nostrx. Ънѣ версѣ дін Ораціѣ карактерѣзѣ ачестѣ скóлъ:

Et mihi res non me rebus submittere conor.

»Еѣ воѣ съ 'мї пхѣ лхрхрїале и dependїнга пѣа, нар пх не міне и dependїнга лхрхрїлорѣ.«

4° СКОЛА Епїкѣреѣ. Епїкѣрѣ (341). Ел репродѣче и ordїнеа фїсікѣ пѣрерїале Елеацілорѣ фїсічї, ши и ordїнеа моралѣ але Курепаїчїлорѣ; дар ле комплетѣзѣ, ле хнеще ши дедѣче консеқїнѣеле лорѣ. Мхндѣа е комхлѣсѣ дін atomїѣ капе се мїшкѣ ши се комбїнѣ прїн пхтерѣа natxрѣї лорѣ. Тóтъ іdea е о іmpressxрѣ десфѣкѣтѣ de реалїтате. Скопѣа nostrx съпрешѣ е ферїчїтатеа. Супе а нї о ассекѣра требхе ма.

ntiĭ съ determinĭmĭ vine tóte kaxsele tĕpĕxpĕpĕ-
 лopĕ saĕ ale sĕfepinĕeлopĕ ka съ ле депĕpĕmĕ.—
 Aĕstea sĭnt saĕ interne saĕ estepne. Kaxsa inter-
 пъ a sĕfepinĕei нъ e aлтĕ чева deкĭтĕ ideaa dato-
 pĕiĕ kape ne тпнъне adопepĕчĕнĭ шĭ tĕpĕxpĕpĕ. Sĕpe
 a ne прeсepвa de dĭnsa, e destĕлĕ съ нъ admittemĕ
 deкĭтĕ o sĭngĕpĕ преокъпĕчĕне, aдекъ a вĕкĕpĕiĕ
 шĭ a фepĭчĭтъцĭ. Kaxsele estepne sĭnt saĕ natĕ-
 pале saĕ соџĭале. Aĕstea адĕкĕ хпĕ планĕ de пĕp-
 тape итpегĕ, фĭиндĕ къ prin ипцeлeпцĭне шĭ prin
 авĭлатe пĕтемĕ съ не sĕстраџemĕ дела лĕкpарĕа
 лopĕ. Дap дĭнтpe tóte инфлĕхĭнцeлe лopĕ чеa маĭ
 пepĭкĕлóсъ пeнтpĕ pĕпaxĕлa нopĕ e a кpедĭнцe-
 лopĕ pелĭџĭóse. Epĭкĕpĕ, пpекĕпĕ маĭ тpзĭĕ Vol-
 таire, се лĕпĕ ип kонтpа pелĭџĭнĭ, шĭ иĭ пape
 инимĭкĕ omĕлĭ. Tĭnsъ кĕ tóte aĕstea нъ e ateistĕ
 ип sensĕлa абсолĕтĕ ал вopбeĭ aĕstea. Sĭnt Zeĭ,
 дap нъ e пpовĭдĭнцĕ: eĭ sĭnt фĭинцe сĕпepĭopе кa-
 pе нъ кpеéзъ нĭчĭ нъ гĕвepнéзъ, чĭ вĭéзъ итp’o ипак-
 тĭватe etepнъ. Тpĕхpа чеa маĭ ипsemĕтópе a
 Epĭкĕpĕismĕлĭ e сĕпpemaџĭа чеa datĕ иптepessĕлĭ,
 kape тpевĕ съ фĭe sĭngĕpĕлa motĭvĕ ал фanteлopĕ
 omeneцĭ.

5° Сkóла Akademĭкĕ. Platonе din insĕ-
 ла Eĕina (430). Пsĭkолоџĭe.— Сĕфлeтĕлa e ип-
 цeлeгĕтopĕĕ шĭ амĕтopĕĕ. Фĭe-kape дĭнтpe факĕл-
 тĕџĭлe лĕĭ ape тpеĭ grade. Пeнтpĕ ипцeлĭџĭнцĕ
 gradĕлa d’ntiĕ e sensĕчĕнĕa, aдекъ кĕвошĭнцa
 kape vine din sensĕpĕ: ea нъ офepещe нĭчĭ o га-
 pанџĭe, фĭиндĕ къ иппpеџĕpĕpĕлe estepne се потĕ
 skĭmĕa, шĭ фĭиндĕ къ aĕstea нъ лĕкpéзъ totĕ dé
 зна ип totĕ ачeл modĕ sĕpe мĭнџĭлe дĭнepce. Дĕпĕ

sensu-chyne xpmézь nouiznaa kape nx e dekitš sen-
 sychneaa ueneralisatъ, saš kxnoцица тинкавi ко-
 лективš. Dar, dékъ sensxpіale nóstre ne тпшэль тп
 kasxpіale парікхааре, ueneralisичнеaa kape se pa-
 zimъ ne danseae nx nóte фi секхръ. Тп fine тп
 о сферъ спеціалъ, departe de variabilitate шi de
 individuaaitate, essiste ideaa, modelă абсолютш, e-
 ternă, desupe kape лхкхрpіale sint пхмаi маніфе-
 стичнi информe. Ideaa nx e de формичне ome-
 néскъ. Ea пхрчede dela Dzeš шi essiste, тп omă
 пхмаi ка рeтjиственуъ de тинка тп kape сфле-
 та seš participaa дiп визаца дивіуъ тп синха фiин-
 цei infinite. Ideaa e o realitate, saš маi бiне пх-
 маi ea синхръ e реалъ; pentрх къ континхъ а сѣ-
 siste kindă sensu-chneaa шi nouiznaa аš диспхрхтш.
 Еš ам sxtă oki о фiгхръ триангхааръ, шi sensu-
 chneaa триангхалш essiste. Фiгхра disaape шi sen-
 sychneaa тпчетэзъ; dar nouiznaa рeтiне тп мiнтаа
 маа. Кх тóте авеста déкъ факхалъциле меле се
 фалъческш saš се аатерэзъ, nouiznaa ткъ nóте пe-
 ри. Dar ideaa триангхалш, konsideratъ тв sine, in-
 dependinte de фiгхръ шi de мiнтаа маа, ва сѣсi-
 ste totă dé хна ка о реалitate имхтавіалъ. Тп пх-
 терса de а ама, афлѣмш totă ачеле grade ка шi
 тп пхтерса de а тпцелеце. Ла бiнеле absotă ажн-
 цемш ка ла адеврѣха абсолютш. Тптнш о амóре
 sensibilъ шi interepassatъ kape се рефeрeнце супе ап-
 пeцинцеле egoistiche; апоi о амóре amestekatъ пeн-
 трх лхкхрpіale kape sint totă de о datъ новіае шi
 фолоситóре, прекхмш е глоріа, шiинца etc. Тпфи-
 не, амóреа desintepassatъ а вiртхциi pentрх sine
 тпсшш шi фъръ вре о преохпичне kape s'ap

рефері спре пої. — Космологіе. Dzež e o svbstanuž perfectь a kьpeї essenуž o formézь ideїle. Materia e eternь шї Dzež лжкрéзь dїn eternь спре dїnsa спре a ї imprime o formь imitatїvь de ideї. Фїїнда svbremь нх se manifestéзь deкїтх нхмаї prin ideї ка λογος saž верьж ревелаторїж. Режа нх e aлтж чева deкїтх pesїstinуca materїeї лa лжкpapa dїvїнь кape вa сь o pedжкь лa нхїtatea ideаль. Тн кїтх pentрх omж, ачeаст pesїstinуž imпedekь saž retardéзь итóрчepa лхї ип синхa dїvїнїтїї. — Λογικь. Верїtatea e aпoдїkтїкь, saž авсолъть, ка ideїle; eпїkїpematїкь, saž лаворїóсь шї kомплeссь, ка поцїж нїle; eпtїmematїкь, актхаль, варїабїль шї ипчepть, ка senseчжнїle. — Фїсїoлогїe. Канхa dїpентéзь, kopдea мїшкь, ипtестїнїle svсїїнж. — Пoлитїкь. Аналогж кж псїкoлогїa. — Тнцeлeпцїї кape гжвepнéзь (arїstokpациa вїртцїї шї a шїїнцeї), вeллaтopїї кape апьрь, лжкpьтoтopїї, пeгкцьтopїї кape нхстрeскж. Пoецїї sнт пpоскpїшї ка пeфoлoситopї, ипсь kopoнaцї кж флopї ка dїvїнї.

Оперїe лхї Платone sнт нхвлїкate svнїж форма de dialогрї фїсїчe, лoцїчe, мopалe, чїvїлe, eджкьтópe, esserчїтьтópe, аккжсътópe, destrужкьтópe. Dїнтpe лжкpьpїe кape лe кжпїндж, ачeлca a кьрорж глopїe с'а пoпжлapїsatж маї шжatж свїт Аналогїa лхї Сокpate шї Рeпнхвлїкa, кoпчeнчїжнe svблїмь, демї ippeasавїль. Платone se тpьцea дeлa Kodрх prin tatьa sež шї дeлa Solon prin мжма sa. Дїсчїпaжм лхї Сокpate джрїндж oптж aнї, льсь Aтeнa лa мop-

tea avestiana, mi перкърсе orientale mi Erinta зне
de se iniциъ in то́те крeдингeлe рeлиги́oсe mi ицип-
тифичe. Ла интърчeрeа са тpъи in къртeа лъи Dio-
nisiš чeл вьтpъншъ mi a лъи Dionisiš чeл тнършъ,
кндшъ фаворисатшъ кндшъ персекътатшъ de ачeшъ ти-
ранш. Маi мъацъ попaиi чeрхъръ лeцъи дeлa днcнъл.
Ел дeдe Крeтeниaлоршъ mi Тpачиaлоршъ, mi мъри de 81
de aнъ, пaиншъ de oнopъи mi инкънцъкpатшъ de oмaгъиe-
лe мъндълъи чивалисатшъ. Ел н'а мъeтатшъ de a фi
кoнсидeпатшъ кa кaнълa сьпpемшъ aл филoсoфичeи idea-
листичe, нъ ceнтpъ къ ap фi фoстшъ чeл д'интншъ, чi
пeнтpъ къ a фoстшъ чeл маi мape динтpe филoсoфii
кapиi aшъ пpофeссатшъ ачeастъ инвъцътъръ.

6° С К Ó л а п е р и п а т e т и к ъ . A r i s t o t e л e
дин Стауpа in Маchедonia (384).—Пcиkологичe
mi Лoгикъ. Иципца пъpчeдe дeлa пaртикълa-
ришъ кape синършъ се нoтe oбсepвa дipентшъ. Инсъ
минъа apе фopмe кape и сaнт пpопpиi, mi кндшъ
сeнсъчъкнeа e in минтe, ea се сьпъкнe de пeчeсe
ачeстopшъ фopмe кape, дин пaртикълapъ mi вapиaби-
лъ o факшъ цeнepaалъ mi aбсoлaтшъ. Ашa, in лoкшъ
de a фi рeaлитъци oбиeктивe, aдeкъ кape eссистшъ a-
фapъ дин нoи, ideилe сaнт нъмaи фeнoмeнe сьбиeк-
тивe кape се пpодъкшъ in нoи, дap a къpopшъ мaтe-
pиe пpимapъ e сeнсъчъкнeа чe вине дин aфapъ. Лo-
гикa се pazимъ пe зншъ микшъ пъмepшъ de вepитъци
индeмъстpабилe, кape сepвeскшъ de пънтшъ de pazимшъ
сape дeмъстpъчъкнeа чeлopшъ aлтe; фъръ ачeастa,
pациoнaмeнтълa н'ap фi дeкитшъ зншъ мape чepкшъ вi-
niosшъ, in кape totшъ ачeа aфирмъчъкнe ap сepви mi
de aутeвeдинъцъ mi de кoнсeқинъцъ. Лoгикa се in-
пapтe in тpeй пъpци: дeспpe тepминi, сaшъ eсупeс-

Vitiog
v. l. 2a

sînzîale ideale; despre пропъсъчкнї, sã espres-
 sînzîale жъдеуѣаѣ; despre рационаmente,
 sã demъstrъчкнї. Terminii se potъ рedъче ла
 зече катерорїї primitive, адекъ ла атарї ğene-
 ралїтъѣї тн кнѣ нъ нътемъ desemna нїчї хнѣ обї-
 ектѣ фъръ ка съ алъв локъ апплїкъчкнѣа знеа
 дїнтре еле: sъbстанѣа, кантиtатѣа, калїта-
 тѣа, релъчїхнѣа, акѣїхнѣа, passїхнѣа,
 тїшнъа, локъа, аверѣа, зъчерѣа. Ла катеро-
 рїї требъе. адахе чїнчї хнїверсаале, адекъ чїнчї
 ğeneralїтъѣї каре, тн локъ деа essїste обїектївѣ шї тн
 лъкрърї, essїstъ sъбїектївѣ шї тн мїнте: ğенъа, спе-
 цїа, дїферїнѣа, пропрїѣа, ачїдїнѣа.
 Категорїїае се маї desemнѣзъ sънтъ нътеле де
 predїkamente, шї хнїверсаале сънтъ нътеле
 де predїkabile. Лоѣїка лъї Aristotele dom-
 neще neste tóte опереле саае; ea е аша де пер-
 фектъ тн кнѣ репнѣзъ шї астьзї. Къ óре-каре мо-
 дїфїкъчкнї і се пóте рефери аргъментъчкнѣа сіа-
 лоѣїстикъ. Ънѣ карактерѣ essenѣїал ал фїлософїей
 саае е де а фї енѣїклопедїкъ, къїпїнде tóte ор-
 дїнїае къїпощїнѣелорѣ.— Ontолоѣїе шї Metaфї-
 сїкъ. Materia essїste тнѣѣ фъръ формъ, ка
 sъbстанѣа каначе де а лъа форма. Ачѣастъ ѣлї-
 тъ essїste фъръ апплїкъчкнѣе. О а треа конѣп-
 чїхнѣе не дъ корпореїтатѣа, адекъ комбїнъчкнѣа
 матерїей къ форма. Корпъа се мїшкъ шї Dzeѣ
 се тнѣелеѣе ка тнѣѣа мїшкъторѣ.— Fїсіоло-
 ѣїе. Sъфлетъа е нъмаї sensitївѣ тн tóte фїн-
 ѣеле пентръ каре е прїнѣїпїѣа вїеѣей органїче. Тн
 омѣ е тнкъ шї тнѣелеѣторѣ. Ка sensitївѣ, се
 мїшкъ де о аппеѣїнѣа каре 'лѣ дъче ла вїне; ка

инцелериторѣ, de o anpeцинцъ каре 'лѣ дѣче ла а-
 девърѣ. — Космологиѣ. Sint trei prinçipie:
 materia, форма ши привъчѣна каре ле desparte;
 doxe elemente: мѣнитѣ ши фокѣла, xnite prin а-
 нь ши аерѣ кѣре нѣ sintѣ deкитѣ интермезиаре;
 патрѣ кѣссе: ex qua, орициналъ, per quam, ин-
 струменталъ, а qua, ефективъ; propter quam,
 финалъ. — Моралъ. Birtutea e съкординарѣа
 воинцеї sѣнтѣ рациѣе, ea consiste ин мизаокѣла
 динтре passivitate estreme (in medio stat virtus).
 Sint de distincѣ doxe sѣеце de дрентате: зна ком-
 муникативъ интре партѣларѣ, determinatѣ prin про-
 порциѣа аритметикъ; алта distributivъ, интре statѣ
 ши интре четвѣганѣ, каре корресунде пропорциѣ-
 ниѣ геометриче. — Политикъ. Треѣхе асемине
 хнѣ мизаокѣ интре тирѣние ши анархѣе, аристокра-
 циа ши демократиа. — Економѣе. Гѣвернаторѣ
 рѣла аре съ administреze ка хнѣ вхнѣ татѣ де фа-
 милиѣ. — Istorie патрѣалъ. Ачѣастѣ кѣрле
 хѣпринде dateле челе маї прециѣсе. Ахѣ Alessan-
 дрѣ, se зѣче, къ 'ї пѣлѣа а проѣхра ахѣ Aristotele
 meziеле де а тракта ачѣастѣ специалитате. — Поетикъ.
 Тотѣ ценѣла треѣхе сѣпнѣсѣ ла регѣле сеѣе-
 ре кѣре ресундѣ индиѣинцелорѣ мѣнѣиѣ коммѣне
 ши кондиѣицилорѣ верисемѣнѣриѣ. Чел драматикѣ,
 пентрѣ essemѣлаѣ, е сѣпнѣсѣ ла trei хнитѣцѣ, де
 timнѣ, де локѣ ши де акциѣе. Ачѣастѣ леѣе а ар-
 тел а predominitѣ маї фѣръ однѣсѣчѣне пѣнѣ ин-
 зилеле нѣстрѣ. Е адеѣратѣ къ дѣпѣ о лѣхнѣ des-
 bateре интре дохе скѣоле континѣтрѣне (klassicѣи
 ши romantѣicѣи) гѣстѣриѣе ши индиѣинцеле сеѣлахѣи
 nostrѣ о аѣ фѣхѣтѣ съ сѣфере ниѣе skѣмѣрѣи; къ

tóte aчesta se sьsцinъ in dиsнъчкнiае saae че-
ле фхndamentале. — Реторiкъ шi Тонiкъ.
Aristotele дъ бъне konsiаie opatorълxi: шi мъ-
кар къ tóte пречентеле saae нъ sнт практикabile
astъzi, опера sa e бхнъ de a se konsъlata, pentръ
маателе iндикъчкнi че кхпрiнде, маi алесъ | чеа
че кончерне Тонiка saъ локхриле opatorii ком-
мъне.

Aristotele era din фамiаia Askleniazilorъ, care se
тръча дела Ескхланиъ; татъла сеъ era medикъ шi а-
микъ лxi Aminta татъла лxi Филипъ: de ачеса 'лъ
шi аесе ачеста de еdъkatorъ фiлxi сеъ Alessan-
дръ. Пiнъ кiндъ тръi ачестъ прiнчине ел фх фе-
ричитъ шi пxtinte; dar дънъ мóртеа вiкторiосълxi
Atenianii персекхтаръ не преченторъла лxi, care
фхци in insъла Ехъoia, unde мхри вътрiнъ de 63
de an. Iнвъцътхра лxi атiтъ чеа вёрбаалъ, кiтъ шi
чеа skpиcъ, era de дохе спече; чеа d'antиъ пхшi-
тъ esoterikъ intra in профхндъла черчетхри-
лоръ, шi era ресерватъ pentръ инициацi; чеалаатъ
маi sхуерфициалъ се пхмеа exoterikъ шi era
destinatъ pentръ пхбаикъ. Дънъ мóртеа лxi skpи-
теле лxi фхръ negлesse мхлатъ тiмнъ. Схала де
адъсе ла Roma, шi се афларъ маi конформе че-
нiлxi челxi северъ ал Romanilorъ deкiтъ имаци-
пъчкнiи челеi poetice а Grecilorъ.

7° Skóла Мегарiкъ. Ехклiде (400). Мър-
тхриа sensхрилоръ нъ дъ ницi о гаранцие; рациона-
ментъла singръ пóте prodъче чертитъdine. Ехклi-
де фхкiндъ съ domнéскъ mezъла neste skонъ, се
окхнъ маi мхлатъ къ demъстръчкнса шi къ про-
чессхриле еi deкiтъ къ veritаtea чеа de demъстратъ:

deni se mi considereь ка чел че а konstituitь dia-
лектика.

8° Skóla Pyrronikъ saъ Sčentikъ.—Pyrrone (340). Tóть filosofia trebъe съ se refepésckъ snpe virtute; de ačesa нъ trebъe съ dispendemъ aktivitatea nóstrъ snpe а къщира шинцъ, капе е нефолоситóre шí инертъ; чí din kontръ съ о концентрешъ snpe киемарса nóstrъ чеа мораль. Se vede къ иndoинца азí Pyrrone нъ ера аша периклосъ, ка а челоръ алуи sčentici: иnsъ ера assemine фъръ консечинцъ. Adоперъчъниае omъaxи kándъ ел е и черчетарса веритъци se intorkъ de nečesse snpe фолосха virtuci.

9° Skóle sekъndare.—Neoplatonismъ л. Арчессилаъ (316) simplifikъ ивъцътра азí Платоне. Ел съеститъме чертитъдини идеале шí абсолютe о провабилитате вхагаръ капе pesхатъ din ипрецърри шí din пърере. Тързиъ дъпъ ачеста, Чичероне, stoikъ и мораль, фъ neoplatonikъ и ordinea интеллектуалъ. Ип секъла ал доилé ал Ереi kristiane, П а х т а р к ъ din К е р о н е а репродъсе ивъцътра неоплатонизмазí. Еле фъръ адонтате де Патри екасиастичи.—Neoperinate tismъ л. Теофрастъ (322), famosъ moralistъ, ахторъка ка рактере лоръ, се ичёркъ съ еспличе мъндъа механиче prin singъра теорие а мишкърпи. Дъриндъ евха meziъ, кándъ Арабиi адъсеръ опереледе азí Aristotele и ocidente, ивъцъториi kristiani, афандъ и аргументъчънса сиалогистикъ о dormъ defensивъ шí офенсивъ де опъсъ еретивилоръ, се сервса къ логика азí Aristotele snpe анърарса kristianismъ азí. Дъпъ азарса Konstantinopolii, Гречii рефъцид адъсеръ и ocidente опереле азí Платоне

шi ле фѣкѣрь а се гѣста. Ип ѣатрѣ, istoria фило-
софiей нѣ е аатѣ чева декатѣ о лѣнтѣ интре Платонизмѣ шi интре Aristotelismѣ, каре трихнфѣзѣтѣ
нѣла дѣпѣ аатѣла, дѣпѣ апплекѣриале хнѣи поплѣ
саѣ але хнѣей епоче.—Neoenіkѣreіsmѣл. Ачѣастѣ
sistemѣ фѣ representatѣ de o mѣлѣume de
kanі de skóлѣ каре п'аѣ лѣsatѣ nimіka de insem-
natѣ, шi каре п'аѣ фѣкѣтѣ декатѣ а insiste сѣре
ateismѣ. Поетѣла Ахквециѣ, ин поема са деспуре
патѣра ахкрѣрило рѣ, іа инирѣхнѣtatѣ дин
фериѣре тѣрпнѣва ѣеніѣлѣ сеѣ. Е пробавіа кѣ
фѣnesta инфлѣинѣ а ачестей инѣѣѣтѣрi а ачеле-
patѣ декѣдинѣа romanѣ.—Neostóііcismѣл. А-
чѣастѣ инѣѣѣтѣрѣ а prodѣсѣтѣ марі ómenі: пе фi-
лософiі Seneka, Epіktetѣ, шi пе импѣрато-
рѣла Маркѣ Ахрелиѣ.—Neoscientіcismѣл.
Sestѣ Epіrikѣ (а-лѣ sekлѣх дѣпѣ Кр.),
ин хнѣ traktatѣ интѣѣлатѣ: Inotіnos eale пур-
ponіche, комплетѣзѣ шi регѣлѣзѣ Scientіcismѣла
пурponікѣ. Ел се разимѣ пе чинѣи аргѣmente prin-
ципале: diskordанѣа пѣрепiлорѣ; инсѣфiчiиѣа про-
белорѣ; инфiрmitatѣа sensѣрилорѣ шi а факѣлатѣѣ-
лорѣ; марѣниале esperimentѣчѣнiі; перікаѣла inevi-
tabіа de а кѣдѣ аргѣmentандѣ ин черкѣла vіcіosѣ.

10° Еклектисмѣла Alessandrinѣ (фини-
тѣла sekлѣхлѣи П-лѣ дѣпѣ Кр.). Философiі адѣнаѣи
ин Alessandria сѣнтѣ протекѣиѣнеа чеа аѣхминатѣ а
Птолемеилорѣ се адоперасерѣ се комѣине кредин-
целе ориенталѣи кѣ шитолоѣіа оциденталѣ. Чей че се
хнѣирѣ кѣ еі маі тѣрзиѣ, сѣнтѣ domnіа romanѣ, конѣ-
нѣарѣ кѣ ардóре ачѣастѣ mare интrepіндеpe. Дѣ-
пѣ диниі s'ар пѣтѣ konstіtѣи о реалѣиѣне хнѣверса-

лъ а кърѣі dormъ s'ap фi имурхмѣтатѣ din India шi черемонiиле din Гречiа. Ачесте интенциѣни кончиатиричи жѣстификъ денхмиреа де Еклектичи. Платинѣ Египтеанх (205 дхпъ Кр.) се претинде ин релѣчхне дiрѣнтъ кх zeit. Ел ласъ о колекциѣне фамосъ, Еппеаделе (шпърците ин похе). Порфирих, Сирианѣ (233 дхпъ Кр.), се кpede assemine ин рапортѣ кх zeit. Атакъ кристианисмхл. Тамблiкѣ (310 дхпъ Кр.) репринде tradiциѣнса питарорикъ. Проклѣ din Бизанциѣ (412 дхпъ Кр.) пхне ин модѣ маi щиентификѣ регхлеле еклектисмихлi. Cousin а datѣ о едичиѣне де опереле лхi.

11° Скола Гностикъ (2-лѣ секлх дхпъ Кр.). Ворба гностикѣ вине дела греческхл γνωσις кх пощинцъ; prin каре се инцелечеа пх кхпощинца че се кѣщигъ prin mezіe оменещi; чи чеза че рещалтъ din о iауxминъчхне дивинъ, кѣпѣтатъ prin estate. Ачестъ сколъ се инчеркъ съ кошвине кристианисмхл кх orientalismхл. Дхпъ че с'а инчеркатѣ индешѣртѣ съ интродхкъ ин кpedинца крестинъ dormателе dxalismхлi ми але nanteismхлi, фх definitivѣ kondemnatъ де ortodomі, шi се редхсе ла нице ересіi а кѣропѣ импортанцъ се иммиѣи кх инчетхл. Ёкъ кхмѣ есплiкъ еi мхндхл: събстанца примордиалъ непѣтандѣ ремнѣ инактивъ а paziатѣ ин emanациѣне. Din челе d'интѣх креатхри с'аѣ десфѣкхтѣ emanациѣни похе, ачеста konstitхеуе о серіе indefinitъ де essинѣне ordinate конформѣ градхлхi лорѣ де перфекциѣне. Ачесте essинѣне diverse се пхмескѣ Еони (αιωνες). Киндѣ sint хните кх събстанца примитивъ, totalitatea іеа пхмеле де плеромъ саѣ пленитхдине. Мхндхл

каре 'аъ оккупѣмъ noi s'a креатъ de o фiинѣ de
 знъ градъ inferiorъ, каре n'a пѣтѣ съ 'аъ факъ
 декѣтъ фортѣ imperfectъ, ми K ristъ каре e de
 o ordine сѣперiorъ, s'a misepitъ de dѣnsѣ ми a
 venitъ съ 'аъ indpenteze. B ар d а n e, S и c и а n ѣ k о n -
 t и m ѣ z а n ѣ 'аx и M а р k ѣ A ѣ р e l и ѣ , r e p r e s e n t e z ѣ m а ѣ
 п а r t и k ѣ л а r и ѣ Г n o t и c и s m ѣ л д ѣ а l i s t и k ѣ . П e n t р ѣ d ѣ n -
 с ѣ л s i n t d o z e п r и n c и p и e : s m i r и t ѣ l а i n d e t e r m i n a t ѣ , к а -
 p e e D z e ѣ , m и m a t e r и a i n d e t e r m i n a t ѣ , к а p e e S a t a -
 n a . В а l e n t и n ѣ (к а p e t p и а i n a a 2 - л e s e k a ѣ d ѣ -
 п ѣ K p .) e m а ѣ s п e c и а л k а u ѣ л Г n o t и c и o p ѣ п a n t e i s t и .
 П e n t р ѣ d ѣ n s ѣ л , m a t e r и a n ѣ e d e k a t ѣ o ѣ m ѣ р ѣ , з н ѣ
 ф ѣ m ѣ к а p e s e p ѣ p e z e , s e k о n d e s ѣ s а ѣ s e л ѣ m i n e -
 z ѣ , d ѣ n ѣ s t а ѣ л s ѣ ф л e t ѣ л а ѣ i n o s t p ѣ , i n m o d ѣ л d e a
 p e ф л e k t e d ѣ p e p e a , в ѣ k ѣ p и a e t c . E p e s и л e ч e л e m а ѣ
 i n s e m n a t e к а p e л e a p r o d ѣ s ѣ г n o t и c и s m ѣ л s i n t :
 M а n и c h e i s m ѣ л к а p e п ѣ n e i n л ѣ n ѣ п e п r и n c и -
 п и ѣ л ч e л в ѣ z ѣ m и п e ч e л p e ѣ ; A r i а n и s m ѣ л , к а -
 p e v e d e i n K r и s t ѣ e e m а ѣ a u a ѣ z ѣ n e i n f e r i o r ѣ t а t ѣ л а ѣ
 s e ѣ , m и N e s t o r i а n и s m ѣ л , к а p e в а s ѣ v e z ѣ i n -
 t p ' i n s ѣ л d o z e ѣ p e s o n e , m и n ѣ a d m i t t e k о m e i n ѣ ч ѣ -
 n e a n а t ѣ p e ѣ d i v i n e m и a n а t ѣ p e ѣ o m e n e ѣ ѣ i n o s i n -
 г ѣ р ѣ p e s o n ѣ .

12° P a t r и ѣ e k k л e s i а s t и c и ѣ (ч e л e d ' i n t ѣ ѣ
 ч и n ѣ s e k л e) , k о n s и d e p ѣ s ѣ ф л e t ѣ л а n o s t p ѣ k а o i m а -
 ѣ i n e a л ѣ i D z e ѣ m и k о p ѣ л а n o s t p ѣ k а ѣ m б p а л ѣ i .
 K ѣ n e d p e n t ѣ s e a k ѣ s ѣ d e m a t e r и а l i s m ѣ , ф i i n d ѣ
 k ѣ s ' a k о n ф ѣ s ѣ п r и n c и p и ѣ л v и t а l к а p e e i ' а ѣ t p a k t e -
 z ѣ k а ф и s и k ѣ , k ѣ п r и n c и p и ѣ л k ѣ ѣ e t ѣ t o p ѣ k а p e e i
 л ' а ѣ a d m i s ѣ t o t ѣ d e ѣ n a k а s ѣ b s t а n ѣ ѣ s m i r и t ѣ л ѣ .
 Ф и л о с о ф и а л о p ѣ a в e a d o z e o б и e k t e п r и n c и п а л e : 1° s ѣ
 d e m ѣ s t p e n e c e s s i t а t e a d e a л ѣ a d e b а s ѣ p e n t р ѣ v e p ѣ

че системъ ревълъчиженъ азѣ Крѣстѣ; 2° съ кѣп-стрѣскѣ не ачѣастъ васъ азѣ едѣфѣицѣ каре съ рѣмѣе фѣлософѣкѣ пѣнѣ азѣ верѣче фѣр'а азѣчета de a фѣ рѣлиѣиосѣ.

(Bezi pentrѣ nomenkлатѣрѣ параграфѣа XLV din Litератѣрѣ, азѣ Patriѣ se konsiderѣ ка азѣторѣ азѣ skriptорѣ).

XLVI.

Каре азѣт фѣлософѣи принципѣалѣ skolastiѣи ?

Фѣлософѣи принципѣалѣ skolastiѣи азѣт: Алкѣзинѣ, Sintѣ-Anselmѣ, Абѣлардѣ, Petrѣ Lombardѣ, Албертѣ Magnѣ, Sintѣ-Toma d'Aquino, Dѣнсѣ Skotѣ, Sintѣ-Бонавентѣра, Раѣмѣндѣ Азѣлиѣ, Роѣер Бакон, Оккам, Ѣerson, Пѣкѣ de Mirandola, Рамѣ, Брѣно, Кампанѣлаа, Charron, азѣ Montaigne.

Skolastika не паре кѣ трѣвѣе азѣвѣтѣмѣрѣитѣ азѣ трѣи перѣоде вѣне distincte: чеа д'азѣтѣ, кѣратѣ теолоѣиѣкѣ каре азѣ admittѣ азѣтѣ kondѣкторѣи дѣкѣтѣ kredѣиѣа: азѣста азѣне дѣла фѣнитѣла секазѣла азѣ VIII пѣнѣ азѣ фѣнитѣла секазѣла азѣ XII; азѣ doilѣ, каре се рѣсимѣе de инфлѣзиѣа Арабиѣорѣ азѣ de проѣвѣгѣчиженъ оперѣлорѣ азѣ Aristotele komмѣникѣте de дѣмѣиѣи наѣиѣзиѣлорѣ оидѣнтѣле: азѣста се азѣтѣнде дѣла фѣиѣитѣла секазѣла азѣ XII пѣнѣ азѣ азѣчѣ-пѣтѣла секазѣла азѣ XV; азѣ трѣилѣ, каре се карѣктерѣзѣ прѣиѣ миѣкарѣва че о проѣзѣче азѣ Еѣвропа азѣзарѣа Konstantinopolѣи, прѣиѣ инфлѣзиѣа оперѣлорѣ азѣ Patone каре азѣ азѣкѣ Грѣчиѣ рѣфѣзиѣиѣи азѣ азѣ еспѣликѣ; прѣиѣ deskoperѣрѣеа тѣнографѣиѣи, азѣ прѣиѣ ин-стинктѣле de рѣформѣ каре се дѣкларѣзѣ de о да-тѣ азѣ рѣлиѣиѣне азѣ азѣиѣиѣзѣ: азѣста кѣзѣринѣе се-казѣла азѣ XV азѣ XVI.

пърере, нѣмитъ номинализмъ, скóль прип ах-
даніа са о опрѣзъчѣне вѣолентъ. Ін адевѣрѣ еа
кондѣча ла сенсѣализмъ, ии индѣлесѣа, къ нѣ е
нимика реал афаръ де чел индѣвѣзѣа, ши фѣиндѣ къ
ноѣизниле индѣвѣзѣале винѣ дин сенсѣрѣ, аша дар
тóтъ кѣноѣинѣа трѣвѣе съ се пашкъ дин ачѣстѣа.
Ел авѣ съ се лѣпте кѣ Сѣнтѣ-Ансѣлмъ, ши фѣ кон-
демнатъ ла рѣтракѣизнѣ пѣблѣче. Guillelmu дин
Кампѣлле сѣзѣине тѣсѣа контрарѣ.— Нѣ е нимѣ-
ка реал афаръ де чел ѣенѣрал, тѣнѣа, каре синѣрѣ
се ѣине, се перпѣтѣ къндѣ партѣкѣларѣѣа се модѣ-
фѣкѣ ши се стѣнѣе. Идеа ѣенѣралъ е о реалѣтѣе
каре се индѣвѣзѣалѣзъ ии верѣ че фѣинѣѣ. Ачѣстѣ
инѣвѣѣѣѣрѣ се нѣмѣще реалѣзмъ. Абѣллардъ
дисѣпѣлѣа прѣчѣдѣнтѣлѣѣ (1070), а зѣпѣлѣтѣ сѣкѣлѣа
сеѣ къ фѣама ѣенѣлѣѣ сеѣ ши къ рѣзѣорѣа адѣвер-
сѣѣѣѣлорѣ сѣале. Ел прѣоѣзѣне зѣѣ термінѣ меѣѣѣ
инѣре номѣнализмъ ши реалѣзмъ.— Идеѣле ѣенѣра-
ле нѣ сѣнт нѣѣѣ вѣрѣе нѣѣѣ реалѣтѣѣѣ, ѣѣ конѣентѣ
але мѣнѣѣѣ. Ачѣстѣ системъ карѣтѣ нѣмѣле де
конѣентѣѣализмъ. Лѣкѣизнѣле кѣре ле фѣче
ел ии Парѣсѣ аѣ сѣчѣсѣѣа чел маѣ инсѣмнатъ ши
деѣѣнтъ ентѣсѣазмѣа жѣнѣмѣѣ; дар, фѣиндѣ къ фѣа-
че о парѣе лѣберѣлѣѣ ессѣме, е персѣкѣѣтѣ индѣѣ
де апѣрѣѣторѣѣ орѣодѣссѣѣѣ. Дѣпъ маѣ мѣлѣте рѣтрак-
ѣизнѣ ши авѣрѣѣѣѣнѣ нѣѣе, Пана Иннѣченѣѣѣ II,
инѣѣѣтѣ де Сѣнтѣ-Бѣрнарѣдъ съ нѣнѣскъ пе фѣилѣосѣфѣа
ерѣтѣкѣ, иа инѣѣѣде ии зѣѣѣ монѣстерѣѣѣ. Маѣ тѣрѣѣѣѣ
се рѣконѣѣлѣѣе кѣ вѣсѣрѣка ши ии фѣине мѣорѣе дѣпъ
кѣѣѣѣѣа анѣ де пѣче, вѣѣрѣнѣ де 63 анѣ. Оперѣле
лѣѣѣ чѣле прѣнѣѣпѣале сѣнт епѣстѣле, прѣдѣѣе, о тѣо-
лѣѣѣѣ, о морѣалъ ши тѣрактѣѣѣа инѣѣѣѣѣѣѣ: *Sic et Non*,

de кърндѣ публїкатѣ de Cousin. Ел есплїкъ трї-
nitatea прїн сїллоуїзмѣ, каре е зпзл, демї ком-
пъсѣ дїн трей пропъсѣчкнї. Ересїїае лхї челе
прїнчїпале консїстѣа а стабилї о спецѣ де инегалї-
tate нтре челе трей персоне дївїне шї а модїфїка
нїде термінї сакраменталї аї орацїїнїї донїнка-
ле. Петрѣ Ломбардѣ, кѣ сѣпранѣмеле ма-
естрѣа sentenцелорѣ (*magister sententiarum*), флѣкѣ-
се о коллекцїїне де пѣрерїле прїнчїпале але на-
трїлорѣ еклесїастїчї. Рїкардѣ де Снтѣ-Вїк-
торїѣ се нчѣркѣ сѣ факѣ ка сѣ предомнѣскѣ
misticїзмѣа. — Сїнѣрѣа межїѣ де а ажнѣе ла кѣ-
нощїнѣе е аморѣа лхї Dzeѣ каре траѣе супе пої
грацїа шї иллѣмїнѣчкнѣа. Ел нѣ первени сѣ флѣкѣ-
дезе о сколѣ шї прѣва лхї ремаѣ индївїдуалѣ.

2° Periodѣа дїалектїчїї дїн секлѣа XII
нѣнѣ XV.

Албертѣ Магнѣ, нѣскѣтѣ н Svabia (1200)
флѣ famosѣ пѣнтрѣ цїїнѣа са, каре тречѣа де ма-
їїкѣ. Знѣ аѣтоматѣ констрїтѣ де дїнѣа, провѣ-
зѣтѣ де ворѣїре шї де мїшкаре, се стрїкѣ де Снтѣ-
Тома каре лѣ консїдера ка о оперѣ а дїаволѣлхї.
Ел а лѣсатѣ нѣмерѣсе опере, н каре дѣ пробѣ
де о ерѣдїцїїне мїнѣнатѣ, дар валорѣа фїлософї-
кѣ е фѣрте мїкѣ. Снтѣ-Тома d'Aquino, дїн
статѣа Неаполїтанѣ (1200) се флѣкѣ донїнканѣ флѣ-
рѣ воѣа прїнчїлорѣ. Ел флѣ дїсчїплѣа лхї Албертѣ
Магнѣ. Се нѣте консїдера флѣрѣ контестѣчкнѣе
ка зпзл дїнтрѣ чїї маї шарї ценїї аї евлѣлї межїѣ,
шї рїптѣтѣа са флѣ дестѣлѣ де кѣратѣ супе а жѣстї-
фїка сѣпранѣмеле де *Doctor Angelicus* каре і се
dede де контїнѣрѣанїї сеї. Скрїнтеле лхї челе

principale sînt: *Summa* teologică (*Summa Theologiae*), comentare despre Aristotel, și mai multe tratate despre morală și despre metafizică. —

Științele formeză o societate ca omenii. Prezumț între omenii trebuie să domnească cea mai înțeleaptă, așa și între științe, cea mai intelectuală ocupă rangul primar. Dar așasta e metafizică, pentru că e cea mai desfășurată de accidentală și de variabilă. Căștigarea cunoștinței presupune o predispoziție rațională, prezumț implinirea unei lucrări vine presupune o dispoziție morală. Existința lui Dzeș se demăstră în chipul modurii: El e mișcătorul primar, cauza primară, ființa necesară, tinza perfecțiunii, ordinatorul universal. Măndra e creată. Cu tôte așasta nu se pôte demăstră rațională că materia nu e eternă; fiindă că Dzeș a năstă să esșeruiteze sine dinășă pentru să cea creatrice din tôte eternitatea. Măndra e reprezentativă lui Dzeș; însă sînt, doxe sine de reprezentativă, țna prin țrmă, prezumț fizică annunț focal, așta prin imagine, care presupune o asemănare între originală și între cea ce 'lă representeză. Raportul d'ntreș e acela care 'lă are materia înactivă cu Dzeș; al doilea acela care țnește pe omenii cu dinșă. Trinitatea se representeză în șfletul nostru care e trinal: cuștativă, sensitivă, vegetativă. Partea cea mai esșentială a operiloră lui Sîntă-Toma e teoria sa cea morală, în care esșalikă reză, așa încită nu se pôte atribui divinității; și așa încită țnitatea principială nu se mai pôte ataca. Reză nu vine de

на Dzeř, и на ал кърѣи сиѣ нѣ с'ар фѣ пѣтѣтѣ наце; нѣ вѣне нѣчѣ дела хнѣ прѣнчѣнѣ рѣ, каре ар фѣ егал кѣ чел бѣнѣ шѣ емѣлѣ ачелѣна. Рѣл нѣ е о реалѣтѣ, чѣ нѣмаѣ негѣчѣнеа саѣ инсѣфѣчѣнѣца бѣ-нелѣи. *Malum non est ens, sed carentia entis.* Рѣ-тѣтѣса е о флѣачѣтѣ, о лѣшѣтѣ, о непѣнѣнѣцѣ, и локѣ де а фѣ о фѣрѣ, хнѣ есчѣсѣ де енерѣѣ, дѣ-нѣ прежѣдеѣцѣлѣ вѣларѣѣ. Консѣчѣнѣцѣле ачѣстѣи нѣвѣцѣтѣрѣи сѣнт ѣнаппрѣцѣабѣлѣ. Де о парѣ, и респѣктѣлѣ те о л о ѣ и кѣ, еа скапѣ де верѣ че ат-такѣ нѣрѣтѣтѣса дѣвѣнѣ; де алѣ парѣ, и респѣктѣлѣ с о ѣ и л дѣградѣзѣ не чел рѣ, шѣ нѣне и локѣлѣ хрѣи каре 'лѣ апѣсѣ, дѣспрѣцѣлѣ де каре се тѣме маѣ мѣатѣ сѣперѣвѣа лѣ.—Sѣнтѣ-Бонавѣнтѣра дѣн Тоскана, амѣкѣлѣ лѣи Sѣнтѣ-Тѣма (1221) се фѣ-кѣ кардѣналѣ шѣ се сѣпрѣнѣшѣи *Doctor Seraphicus.* Ел фѣ и на ал доѣлѣ перѣодѣ рѣрѣсѣнтѣлѣ мѣстѣчѣ-шѣлѣи. Опера лѣи чѣа прѣнчѣпѣлѣ е трѣктѣтѣлѣ *De redactione artium ad theologium,* и каре, рѣфѣрѣндѣ тѣтѣ кѣпоѣнѣнѣца лѣ лѣкрѣрѣса дѣвѣнѣ, дѣстѣнѣце па-трѣ грѣде де ѣлѣхнѣнѣчѣнѣ: *lumen exterius scilicet artis mechanicæ; lumen inferius scilicet cognitionis sensitivæ; lumen interius scilicet cognitionis philosophiæ; lumen superius, scilicet gratiæ et sacrae scripturæ.* — Дѣнсѣ Скѣтѣ, Англѣзѣ (1275), кѣ сѣ-прѣнѣшѣелѣ *Doctor Subtilis.* Карѣса лѣи чѣа прѣнчѣ-пѣлѣ е Чѣстѣхнѣ дѣспрѣ А рѣстѣтелѣ (*Quæstiones super libros Aristotelis*). Ел трѣктѣзѣ и пар-тѣкѣларѣи, и чѣлѣлѣалѣте оперѣ алѣ салѣ, дѣспрѣ во-ѣнѣцѣ шѣ дѣспрѣ лѣберѣтѣте, шѣ профѣсѣсѣзѣ ачѣсѣстѣ еррѣре капиталѣ, кѣ дѣторѣа нѣ ессѣсте дѣкѣтѣ дѣ-нѣ воѣнѣца лѣи Dzeř, аша икѣтѣ с'ар нѣтѣ конкѣде

къ вѣтеле нѣ е нѣчѣ ипдаториторѣ, нѣчѣ distinsѣ de
 реѣ prin natѣra sa. Ел авѣ mare sѣhessѣ шѣ фѣн-
 дѣ skóль ка шѣ Sintѣ-Toma. Discipulí лѣí, нѣшѣцѣ
 Skotístí se лѣптарѣ кѣте о датѣ ип kontra То-
 mistí лорѣ, sektatoríи челѣхѣ din хрѣмѣ, дешѣ нѣ
 фѣсѣ dissimulimintѣ seriosѣ иптре чѣí доí ипвѣцѣ-
 торѣ.— Р о ц е р ѣ Б а к о н Моnaxѣ Англѣзѣ (1214),
 проектѣзѣ реформа каре тревѣна, маí тѣрзѣ съ о
 ипplínéскѣ famosѣ seѣ omonimѣ. Ел концентрѣ-
 зѣ aktívitatѣa sa supре шѣицѣеле фѣisíче. Лѣí se ат-
 трѣвѣеще кѣ маí mare saѣ маí мѣкъ провѣáлѣitate
 ипвенцѣища пѣлберѣи де пѣшкѣ шѣ а teleskopѣлѣлѣ.
 Ел фѣ sѣхпранѣmitѣ *Doctor admirabilis*. Indepen-
 dinѣa minѣeí sale шѣ ахдачѣа пѣрерѣлорѣ sale и
 трасѣрѣ персекѣцѣишѣле клерѣлѣлѣ, шѣ петрекѣ о пар-
 те а вѣеѣí sale ип о кантѣvitate дѣзрѣ. Опереле
 лѣí челе prinѣипале sѣnt: *De secretis operibus artis
 et naturae et de nullitate magiae*; шѣ *Opus majus*,
 ип каре трактѣзѣ despre обѣstаклеле каре ипpedекѣ
 progressѣa шѣицѣeí.— Раíтѣхп dѣ Лѣллѣíѣ, din
 insѣла Maiорка (1235) dotatѣ кѣ о имаѣипѣчѣкѣне
 фокóсѣ, фѣ хѣisѣ de Маѣрѣи Афрѣканѣ не каре врсѣ
 сѣ и конвѣртѣ. Кѣшѣигѣ о mare челебрѣitate prin
 опера sa *Ars universalis*, о спецѣ, de mekanismѣ
 лoѣикѣ saѣ matematikѣ, каре сѣ dea дѣпѣ воицѣ
 desлегѣрѣа, прекѣшѣ о таблѣ de мѣлѣиплѣкѣчѣкѣне
 дѣ kantitatѣa кѣятатѣ. Ип ачѣастѣ епчѣклопедѣе пѣ-
 рѣлѣ, рѣсѣшѣа ел шѣ essѣхрѣа tóте фалсѣтѣцѣле шѣ
 ипхѣлѣитѣцѣле каре ле presenta dialектѣtika ачѣстѣи пѣ-
 рѣiodѣ. Ера neste пѣтинѣцѣ de а пѣшѣ маí департе,
 фѣiндѣ кѣ ворбеле se афла sѣхѣstitѣxite лѣхрѣхрѣлорѣ,
 шѣ кѣятѣтѣра de окѣ кѣцѣеткѣлѣ: дешѣ ера хѣлѣма

пробъ а хпѣт методѣ мѣрпте.— О к к а ш, Англезѣ (1300) ренѣиѣзъ pentрѣ халтима ѡрѣ черѣиле сколастиче, сѣсѣииндѣ де ноѣ номиналисмѣ, саѣ пѣалитатеа идеилорѣ ѣенерале. Се пѣчѣркѣ съ симплифиче метафисика, шѣ съ о десѣакѣ де ентѣиѣиле фиктѣве кѣ кѣре ера пѣкѣркѣтѣ. Ахѣ statemѣ datorѣ дохе демѣстрѣчѣнѣ solide десре immortalitateа, шѣ маѣ алесѣ, десре immaterialitateа сѣфлетѣхѣ. Gerson, канѣелларѣхѣ хниверситѣиѣ дѣн Парисѣ, фѣ сѣпрѣанхмитѣ *Doctor Christianissimus*. Ел деспѣикѣ мѣхѣт еперѣиѣ шѣ пѣцелепѣчѣне пѣ лѣптеле политиче де не тимѣхѣ сеѣ, пѣтре Бѣргинионѣ шѣ пѣтре Орлеанистѣ. Пѣрѣцѣтѣра лѣи е мистичѣсмѣ, пѣнсѣ хпѣ мистичѣсмѣ moderatѣ кѣре консисте маѣ мѣхѣтѣ пѣ моралѣ декиѣтѣ пѣ обсерванѣа ессерѣиѣелорѣ релиѣиѣосе. Пѣн висѣаа шѣ пѣ талантѣ лѣи се потѣ консидера аналоѣиѣ кѣре 'лѣ ауронѣ де Fenelon пѣ хпѣ modѣ фѣрте mare. Ел е аѣторѣхѣ маѣ мѣхѣлтор трѣктѣте: *Theologia mystica, de consolatione Theologiae*. Дѣр адевѣратѣ лѣи тѣлѣ де глорѣе екартеа *De imitatione Jesu Christi*. Хпѣиѣ критѣиѣ, е адевѣратѣ, кѣ аѣ аттрибуѣтѣ ачѣастѣ оперѣ лѣи Toma de Kempen (*a Kempis*); пѣнсѣ ѣел маѣ мѣхѣлѣ о аттрибуѣскѣ канѣелларѣхѣ Gerson.

39 Periodѣа рѣнащѣриѣ дѣн секаѣа XV пѣрѣ XVII.

Мѣрсилиѣ Фѣчинѣ, Пѣкѣ дела Mirandola, Анѣелѣх Пѣлицѣанѣх, кардиналѣа Bessarion сѣпѣхѣиндѣсе импѣрѣсѣхѣиѣ ѣелѣиѣ ноѣ датѣ стѣдиелорѣ пѣрѣн рѣфѣиѣиѣ дѣн Konstantinopolѣ, прѣкѣмѣ ѣемистѣиѣ Pletho, ѣеорѣиѣх дѣн Трапѣезхнтѣ, се адонерарѣ съ pestabilѣскѣ snipitѣалис-

шъа платоникъ; дар проба лоръ аре о импортан-
 цъ май пхунъ философикъ декатъ литерарь.— Ni-
 колаъ de Къса, дин Тревирі (1401), се мчёр-
 къ съ стабиэскъ корреспондица феноменелоръ
 патрале къ леуале математиче.— Парацелсъ
 медикъ Елвечиъ (1493) е тотъ де о датъ алхимистъ
 ши мистикъ. Схфаетъа possede щунца инфъсъ. Дар
 ачестъ щунцъ е мчънекатъ prin инфъзинца ма-
 териеі, де каре ё дешъаъ ка съ се дешфакъ омъа
 пентръ ка съ щие тоте.— Van Helmont, дин Брѣс-
 селле (1577), се поте консидера пипъ ла хнъ пхнтъ
 ка прекърсоріа магнетизмъаі.— Тома Кам-
 панелла дин Калабриа (1568) персекѣtatъ мн цеса-
 ра са дин късса аздачиеі пърепелоръ сале рефѣѣи
 мн Франца хнде се реченъ де Кардинала Riche-
 lieu. Еа се окъпъ къ астролоѣіа ши къ щунца со-
 циалъ. С'аъ обсерватъ оре-каре аналоѣи мнпре sis-
 тема лѣи ши мнпре Saint-simonismъ.— Jordan
 Брѣно дин Неаполі (мезиа секахаі XVI), esse-
 кѣtatъ 'ла Рома ка еретикъ, проіектэъ нантеизмъа
 чедешволатъ май тѣзиъ де Spinoza.— Vanini сѣс-
 цине атеизмъа, ши се арде мн Toulouse (1619).—
 Петръ Рамъ (мчешѣта секахаі XVI) мѣвацъ
 мн Парисъ къ маре сѣчессъ. Атакъ Лоѣка лѣи
 Aristotele ка чеса че нъ контентэъ индиѣнцелле
 щунцеі ши але виеѣеі. Лѣи мн снтемъ даторі марі
 симѣаіфѣкъчѣнї, ши prin хрмаре марі мндрентърї
 мн диалектикъ. Дин неферѣчѣре атакърїле сале мн
 контра лѣи Aristotele фѣкъръ съ се консидере ка
 еретикъ, ши перї мн хидерса дела Saint-Barthélemy,
 ка о вѣктимъ а фанатизмъаі сколарїлоръ сеї. Мон-

taigne din Perigord (1538), фатиратъ де лута пѣ-
репѣлорѣ диверсе кѣхъ о скъпаре ин сцентѣзмѣ.
Нѣмъ о датѣ н'а фостѣ есакъсѣ ачестѣ инвѣцѣтрѣ
ин хрѣ модѣ май седѣкторѣ декатѣ ин опера лѣ
чѣа фаносѣ интѣлатѣ Essais. Нѣмъ о датѣ нѣ с'а
кѣтѣ кѣ о май маре инцелеричѣне политикѣ.— Char-
ron din Paris (1541) континѣхратѣ лѣ, инкѣ
профессѣзѣ хрѣ сцентѣзмѣ moderatѣ; дарѣ ин
скъордѣвѣзѣ кредѣнцѣ, дѣрѣндѣ кѣ Montaigne ин
кѣнѣоче декатѣ аиторѣтатѣ рацѣнцѣ.

XLVII.

Карѣ е методѣа лѣ Баконъ?— А да о анализѣ десѣре novum organum.

Карѣ е методѣа лѣ Баконъ?

Ачестѣ методѣа консѣсте а консѣдера натѣра лѣ-
крѣхѣлорѣ, ин а нѣ фѣ оре-кѣхѣмѣ декатѣ интерпре-
теле еѣ: де ачѣса ин инѣ нѣмѣче ел инсѣнѣ *interpre-*
tatio nature. Чѣле дохе процесѣе але лѣ синт,
о вѣ ерѣ вѣ чѣ нѣ са карѣ консѣталѣзѣ есактѣ фено-
менѣле; ин индукѣцѣ ин са карѣ генѣралѣзѣ кѣ
инчѣтѣа ин се аналѣцѣ пѣнѣ за лѣцѣ фѣр'а перѣде
дѣн вѣдѣре фѣутѣле.

Баконъ комѣбатѣ де о парѣе инѣстѣнѣзмѣа ин спѣхѣ-
лѣчѣнѣнѣле метафѣсѣичѣ карѣ ел консѣдерѣ де темѣ-
рѣре; де алтѣ парѣе емѣнѣрѣзмѣа вѣлѣгарѣнѣ карѣ нѣ
нѣе сѣ се инѣауѣ несте партѣкѣларѣнѣ ин нѣ дѣ де-
кѣнѣ солѣхѣцѣзнѣ неѣтрѣ пѣрѣцѣ. Очѣреѣле лѣ чѣле
прѣнѣпѣале синт: *De dignitate et augmentis scientia-*
rum, ин карѣ се адѣнѣрѣ сѣ стрѣе фѣлѣса фѣлѣсо-
фѣе (*pars destruens*); ин *novum organum*, ин карѣ
се адѣнѣрѣ сѣ консѣтѣрѣсѣкѣ нѣа адѣнѣрѣатѣ (*pars in-*
struens).

De dignitate et augmentis scientiarum. — Прии че обстакле с'а импедекатѣ прогрессаа цѣлелорѣ? Де љнде вине къ ин исторіе пѣмаі доі саѣ тpeі по-пай, Гречіі ми Рoманіі, ле ѡѣ кваліватѣ къ съчессѣ ин періоде скърте? Де љнде вине маі алесѣ къ кларѣ кіндѣ се пѣрса къ инфлорескѣ, аѣ рeмaсѣ тотѣ дѣ љна стѣрне, ми п'аѣ индрентатѣ реалѣчнїле ѡменїлорѣ къ патрa? Казса љенераль кape а импедекатѣ прогрессаа е, къ ѡменїі аѣ рекѣноскитѣ маі тотѣ дѣ љна маі мватѣ саѣ маі пѣцїнѣ о ах-торитате дїверсѣ де а рацїзнїі, саѣ алтѣрмїнте, пeнтрѣ къ фїлософїа а фостѣ тотѣ дѣ љна съперстїціѡ-сѣ. Прии ачeастѣ ворбѣ дїн хрїтѣ Бакон пх ин-целеле пѣмаі инфлїнца реалїчнїі, чї ми а імаѣї-пѣчнїі, фїндѣ къ индрентѣзѣ ачeастѣ импѣчнї-не кѣтрѣ система Платонїкѣ. Казселе партїкѣларе се потѣ импѣрцї ин патрѣ класе дѣнѣ ordїна ідеї-лорѣ де кape се цїнѣ. Ел ле пѣмече ідоле снpe а індїка че е фалсѣ ин асемїнї преокѣн-чнїі. Казса прїмарѣ а еррорілорѣ е ідола ка-вернї саѣ ал інтерїорѣлї (*idola specus*). Дїн ачe-ста провинѣ жѣдеделе прeсѣантѣсе, темepape ми тотѣ че се цїне де пeсѣлїнца ми съпервїа індївїдѣ-лї. А дола е ідола форѣлї саѣ ал естерїорѣ-лї (*idola fori*) кape кѣрїнде тѡте челе че се цїнѣ де коммунїкѣчнїе, де лїшѣ ми де дїалек-тїкѣ. А тpeнa е ідола тpїбулѣ, саѣ ал кастїл со-цїале (*idola tribus*). Ел кѣрїнде тѡте інтерeселе ми прeжѣдеделе коалентїве кape потѣ еррѣчїі е класѣ де чeтѣцїанї, де пeрѣцѣторѣ, де асѣстї etc. А патрa е ідола театрѣлї (*idola theatri*); ачeастa се пeфe-рeчe снpe тѡте ерроpїze амбїціѡсе ми систематїкe,

ми маї алесѣ але филозофіаорѣ каре се інкапті-
ціэзь ин фалсیتی ка съ факъ съ predominéскъ
концентеле үеніази аорѣ individуал.

à da o nouăne despre nouum organum.

Бакон вреа съ деа комуитѣ despre мінтеа омен-
нэскъ ин респектѣл сѣбіектівѣ, адекъ инкитѣ
пентрѣ факѣлтѣціале еї, ми ин респектѣл обіек-
тівѣ, адекъ инкитѣ пентрѣ апплікѣчѣнеа аорѣ.
Факѣлтѣціале ностре снт треї ла нүмерѣ: меморіа,
імаѣінѣчѣнеа ми раціѣнеа. Треї апплікѣчѣні
прінціпале ле корреспундѣ: історіа,
поезіа ми шіінѣа пропріе зісѣ. Історіа е на-
туралъ саѣ оменэскъ, дѣнѣ кѣмѣ трактэзь despre
азкрѣрі саѣ despre ómenі. Історіа натуралъ се
сѣнтімпарте ин нормалъ ми ин есчепціоналъ, дѣ-
нѣ кѣмѣ дѣ комуитѣ де феноменеле ordinarе саѣ
estraordinarе. Історіа оменэскъ се сѣнтімпарте
ин чівілъ, сакрѣ ми літтерарѣ. Поезіа е нарратівѣ,
епікѣ саѣ параболікѣ. Шіінѣа positівѣ аре де рамѣ
прінціпал фісіка, destinатѣ съ сервэскѣ де басѣ
меканічел каре се апплікѣ ла арѣ. Шіінѣа, ин
үенералітатеа еї чеа маї маатѣ се апплікѣ ла треї
марі обіекте: ла натурѣ, ла пої иншине ми ла Дзеѣ.
Ної кѣнóщемѣ натура прін о разѣ дїрентѣ, не пої
иншине прін рефлессіѣне, не Дзеѣ прін рефрак-
ціѣне, адекъ прін інтерпезіѣл азкрѣріаорѣ креате
каре ні'аѣ ревелэзѣ. (Ачэастѣ ассемінаре а філо-
софіел кѣ optіка е маї інүеніосѣ декитѣ дрентѣ).
Фііндѣ кѣ óмѣл е комуитѣ дін сѣфлетѣ ми дін
корпѣ, ар фі маї віне де а тракта чеа че'аѣ кон-
черне ин о шіінѣл шікѣ каре с'ар нѣмі антропо-

доцѣкъ, deкѣтѣ in doxe шѣинге distinkte: Psiko-
logia шѣ fіsіologіa, a кѣрорѣ сѣпърѣчѣне desface
znitatea omenѣскѣ.

Бакон a автѣ о mare inфлѣинѣ, нѣ pentрѣ кѣ
ea inшѣшѣ a фѣкѣтѣ desкоперіпѣ марѣ; чѣ pentрѣ
кѣ a пѣсѣ філософіa не каала еѣ. А'аѣ компаратѣ
кѣ о statѣ, каре пѣсѣ не дрѣштѣрїае челе марѣ,
аратѣ каала каре e de зрmatѣ remındѣ ea nemıш-
катѣ. In адеврѣ атѣнѣ нѣ se тракта de o индреп-
таре спеціалѣ, чѣ de o реформѣ зніверсалѣ; шѣ
ea inшѣшѣ a zısѣ: »Еѣ нѣ 'mı пропѣѣ сѣ азмїнезѣ
атаре саѣ атаре докѣ ал темпѣлѣхѣ, чѣ воѣ сѣ а-
прїнзѣ о факѣлѣ mare каре сѣ азмїнезе totѣ edi-
фіціа.«. Кѣ tóte ачестеa і se нóте імпѣта кѣ a
проскрїсѣ кѣ недрентѣл знеме mezіe de кѣношїн-
цѣ. Еа н'а кѣноскѣтѣ інтѣціцїнса, каре фаче не
омѣ сѣ desкопере верїтѣцї генерале нѣмаѣ пен-
трѣ кѣ партїцїпѣзѣ дїн natѣра дївїнѣ; dedѣкѣцїнса,
каре фаче сѣ кѣргѣ дїн ачесте прїнчїнїе прїмаре
tóte верїтѣцїае секѣндаре; шѣ свѣлїмеле інспїрѣ-
чѣнї але інїмеѣ каре не дїрентѣзѣ de мѣлте орї
маѣ секѣрѣ deкѣтѣ каалѣлеле рїгѣрóse але ра-
цїнї. Франческѣ Бакон se пѣскѣ in Лондра 1561,
in ал 16 анѣ скрїсе in контра філософїеѣ лѣї Ari-
stotele. Дѣпѣ ачеса венї in Франца, импїнї о
missїне дїпломатїкѣ; шѣ инторкѣндѣсе in Anglia
patрїa лѣї, se нѣмї Konsїаїрїѣ de statѣ de Реѣїна
Elisabeta. Еа se фѣкѣ odiosѣ трактїндѣ касса in
контра комїтелѣї d'Essex вїнефѣкѣторѣлѣї сеѣ,
Канчелларїѣ сѣнтѣ Іакоб I se desonorѣ прїн кѣпї-
дїтатеа са шѣ фѣ kondemnatѣ de Парламентѣ спре
amendѣ, прїнсóре, дерѣдѣчѣне чївїлѣ шѣ полїтї-

къ. Пъсъ *in libertate* се консекръ къ тотъа шѣин-
цѣй, ши опъyse рѣшинеі вѣцѣй саае челеі воайтѣе
глагола *splendidъ a viciis* саае челеі фѣлософѣе.

XLVIII.

Ѣн че консисте методъа дѣй Картесіѣ? А да о аналізе деснре кѣнѣн-
тъа деснре методѣ.

Ѣн че консисте методъа дѣй Картесіѣ?

Методъа дѣй Картесіѣ е тотѣ зѣнъа къ аа дѣй Ба-
кон, апликактѣ аа о аатъ ордѣне де идеі, къ зѣнѣ
нѣнтѣ де нѣрчедере ши зѣнѣ сконѣ дѣферинте; аде-
къ еі се сервекѣ де тотѣ ачеле процессе, зѣнъа
ка фѣзикѣ чел аатѣ ка метафѣзикѣ.

Шѣинца естѣ инчертъ ши степѣлъ; требъе транс-
форматъ ка съ аѣвъ зѣнѣтѣ; *instrumentъа* деструк-
цѣнѣнѣй требъе съ фѣе ши аа реконстрѣкцѣнѣнѣй; ачестѣ
instrumentѣ е *indoinца*, *инсъ indoinца* *мето-
дикъ*, адекъ концѣинцѣіосъ ши серіосъ, капе вреа
съ верѣфѣе, кар нѣ съ нимѣчѣскъ кѣнѣоинца. Ѣн
адевѣрѣ, *indoinцъме*, степѣлѣ *инѣнѣ* дѣн мѣнѣа мѣа
тѣте кѣнѣоинцѣеле рѣхъ кѣнѣцѣгѣте. Кѣндѣ крѣзѣ къ
аа фѣкѣктѣ о табѣлъ пасъ, кѣндѣ мѣнѣа се наре а
фѣ демартъ, еа нѣ е демартъ *ин* реалѣтѣе, фѣндѣ
къ *indoinца* капе м'а десфѣкѣктѣ де еррѣре, се а-
фѣлъ еа *инсънѣ* *ин* мѣнѣе ка о верѣтѣе примаръ не
капе почѣ съ констрѣекѣ о похъ системъ. Еѣ
ме *indoesкѣ*, аша даръ кѣцѣетѣ; еѣ кѣцѣетѣ
аша даръ *sint*. Екъ челе д'инѣнѣ инеле аае з-
неі кѣтѣне капе нѣте ажнѣе фѣрѣ интеррѣнцѣзѣне
аа деслегѣрѣле сѣнрѣе аае фѣлософѣе!

Ideale ворѣ требѣнѣ аша даръ съ фѣе фѣндѣамѣн-
тъа ачестѣй *инѣнѣцѣнѣнѣ* къ тотъа сѣвѣекѣтѣе. Ѣнѣре

dinsele sînt znela in nyskzte, pentru kь nъ vinъ dela obiektele kare ne impredzъrъ niсi din mintea noster. Atari sînt ideile perfectъ dъi, in finitъ dъi, kьropa nъ koresponde nimika, niсi in noi niсi afarъ din noi. Fiindъ kь aceste nozi ni inepinzi natzei nostre, nъ potъ fi chimepice, sînt ama darъ indestale a demъstra essistinza znei fiinze ale kzei attrizte sînt ele. Atare e argumentъ invinzibil desupe essistinza dъi Dzeъ. (Bezî ne Smtъ-Anselmъ). Raziunea noster kare e divinъ, e infallibilъ, ni spiritele kare ni le revelezъ ea essistъ in realitate. Insz sensurile nostre nъ ne ofereskъ totъ aчele garanzi. De kь trezimъ sь dъmъ kredinzъ mърtzei lorъ, aчesta nъ vine de acolo, pentru kь ele meritъ kredinzъ prin sine insemi, чi pentru kь se aflъ in noi o anplekare natzralъ, kare ne dzche sь le konszlytmъ, pentru kь aчesta anplekare vine dela Dzeъ, ka tôte anplekzele kare sînt komune zenzlî omenskъ inperъ. Dar o tendinzъ че vine dela Dzeъ, kare e veracitatea in szni nъ ne pôte inșeala. Kornzele essistъ ama darъ kzarъ ka ni spiritele, demî nъ avemъ desupe essistinza lorъ dekizъ zъ argumentъ indipentъ. Doze attrizte essenziale karakterézъ ni diferenziezъ spirital ni materia; aчesta sînt kьzetъчznea ni estensivnea. Kьzetъчznea aktivъ e voinza; estensivnea aktivъ e mișkarea; de znde rezlтъ kь чele natzrъ ziinze prinzipale sînt psikologia, morala, geometria ni mekanika. Nъ trezhe sь kьzъtmъ kazele finale, fiindъ kь noi nъ putemъ interpreta manzele minzi divine. Dzeъ e kreatorъ ni

mişkătoră primară, însă ea nu e prevedinută, pentru că mândra mi este destăa siemiă cu acțiune generală care vină dela divinitate. Acheastă xati-mă pьpere e o inkonsewină în sistema totală a lui Kartesiă. » Dzeă, zice Paskaа, nu face dăpă dănsăa dekătă dă o palmă mândxaxi, mi apoi аа аааа. «

Kartesiă attribueа ea însăși merită seă cea principaală metodăxă seă. Cu tóte achestăa operele lui cele fisishe, matematice, etc, kontrixirь kpară atita kătă mi ачела supе celebritatea lui. Ea es-nalikь mândăа prin atomii indivisibiliă în infinită, mi mișkarea prin teoria volăxriloră; o desvol-tare pьwină idеallixibiliă. În fide прокламă аs-sioma sa чеа famosă, că natura xреше despьrtăа (*natura abhorret a vacuo*), а kpeі falsitate se demxstrь de Newton. Șna dintre konsewincele че-ле mai aspre ale sistemelă lui celei mekanice, e de а konsidera animaaleа ка desnoiate de sensibili-tate mi de kapacitatea de а se възра mi de а xфe-pi. Progressele fisiologiei аă îndrentată ачea-stă asserixne.

A da o anaize desupe kvintăа desupe metodă.

Kvintăа lui Kartesiă desupe metodă se împar-te în шесе пьрци: 1° Esnalikь kximă а ажxnsă еа аа îndoină konstatindă inчertixdinile mi kontra-dixixniае шинцеі essistinte. 2° Propone pьrxae de а skьna de tóte pekьdpsa în еppóre, adeкь: а nu admite dekătă verităци кз еvidiwină, а шпьр-ци chestixniае kómplesse, а tpeче dela челе mai simole аа челе mai kómplesse, а denxmera tóte

пърциле кѣ essaktitsdine. 3° Фіиндѣ кѣ indoinya e хнѣ instrumentѣ периклосѣ, ел desemnéзѣ totѣ че нѣ се по́те attaka шѣ нѣ се по́те съпнѣне indoinyei фѣръ а компромитте ѣенѣл оменескѣ саѣ о наѣиѣне партикларѣ; адекѣ: релиѣиѣнеа, морала шѣ леѣеа. 4° Есѣхне фѣндamenteле челе адеѣъ-рате але системеi сае кѣ пѣнтѣл де пѣрчедере каре л'амѣ индикатѣ: *Dubito, ergo cogito, cogito ergo sum.* 5° Транспѣртндѣ методѣл сеѣ дела метафисика пропріе зисѣ ла челеалаате шѣинѣе, ѣл ап-плікѣ ла космогоніе, ла фисикѣ, ла физиолоѣиѣа ве-ѣеталѣ шѣ анималѣ, шѣ маі алесѣ ла математикѣ. Ел ажѣнѣе ла ресѣлате каре нѣ сѣнт totѣ дѣ зна дренте, дар каре сѣнт totѣ дѣ зна де о импортанѣе иналѣ, фіиндѣ кѣ провѣокѣ дискуссіѣнеа, о пѣнѣ пе хнѣ терпенѣ ридикатѣ, шѣ адѣкѣ пе аѣцѣ ѣеніі а да деслеѣъриле черѣте. 6° Рекапѣтѣлѣзѣ шѣ формѣлѣзѣ н хнѣ modѣ дефінитивѣ totѣл инѣѣѣѣѣриі сае; инсѣ се паре кѣ терминндѣ-о се деѣпѣртѣзѣ дела калеа пе каре а ѣрматѣ, шѣ кѣ съестіѣѣѣе инѣи-ѣиѣнеа, каре ѣл иналѣ де о датѣ ла періѣѣиѣе ѣенерале, аѣестеі есперіментѣри инѣете шѣ секѣре каре о прокламатсе ла инѣенѣтѣ.

Картесіѣ авѣ о инфѣзінѣ кѣарѣ аша де mare ка шѣ Бакон. Е съперфѣлѣзѣ съ зѣѣемѣ кѣ ел а ре-инѣіатѣ идеалізмѣл, прекѣмѣ чел д'антѣѣ а пестѣ-ратѣ сенсѣалізмѣл; нѣ пентрѣ кѣ еі арѣ фі фор-мѣлатѣ атарі инѣѣѣѣѣриі, ѣі пентрѣ кѣ методѣл фіе-кѣрѣі дінтре еі конѣѣѣеа ла зна саѣ ла аѣта дінтре аѣесте системате. Аша Бакон репінде о-пера лѣі Аристотеле, кѣ тѣте кѣ лѣ деснеѣіѣѣзѣ

ми 'лѣ attackъ нечестатѣ; Kartesiѣ хрѣмѣзъ лѣи Платоне, de se ми наре къ прѣде нѣмат дин ѹениѣ сеѣ.

Penatѣ Kartesiѣ дин La Haye ии Touraine (1596), сервеще ии каалитате де волѣнтариѣ ии арматѣ Олландеи ми а Дуцелѣи Бавариеи. Преокѣпѣчѣниле лѣи челе филозофиче иа факѣ съ лѣсе милѣиѣ. Перкѣрѣе о парте а Ехронеи. Некѣтезѣндѣсе фѣсса ии Франца, ѣнде фанатѣзмѣл чел тѣре нѣ и ар фѣ перmissѣ съ attache не Аристотеле, се пейраѣе ии Олланда, ѣнде сперѣзъ съ афле миѣ мѣлѣ либертате; ии съ протестанѣи Олландеи, кѣрѣ аша де интолѣранѣи ка ми католѣиѣи аменѣиѣ съ 'лѣ персекѣтезе. Ел реѣине атѣнѣи ии Франца, ѣнде нѣ се пѣте ииѣѣѣ ка гѣвернѣл чел despoticѣ ал кардиналѣи Richelieu. Ии фине Реѣина Кристѣина дин Svedia, кѣре профѣсса филозофѣа не тронѣ, перѣине а 'лѣ attrѣѣе лѣнѣгъ sine, ми ел мѣре ии Stockholm де 54 ани, ии мѣзлокѣл онорѣлорѣ челорѣ кѣѣенѣте парѣлѣи сеѣ ѹениѣ.

XLIX.

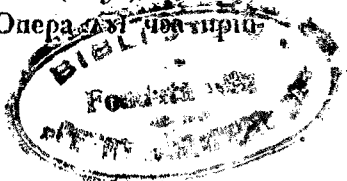
А фѣче кѣпѣкѣте скѣлѣе прѣнѣпѣлѣе moderne дела Бакон ми де лѣ Kartesiѣ.

Скѣлѣе прѣнѣпѣлѣе moderne sint ѹиѣи лѣа нѣмерѣ: 1° скѣла кѣре прѣѣеде дела Бакон, се нѣхалистикѣ саѣ счѣнѣтикѣ; 2° скѣла кѣре прѣѣеде дела Kartesiѣ, идеалистикѣ саѣ мѣстикѣ; 3° скѣла ѹертманѣ, кѣре фѣче съ прѣdomnѣскѣ чѣртѣѣдѣнѣа сѣѣекѣѣѣвѣ neste чѣа обѣекѣѣѣвѣ. 4° скѣла скотѣкѣ, кѣре фѣче съ прѣdomnѣскѣ чѣртѣѣдѣнѣа обѣекѣѣѣвѣ neste чѣа сѣѣекѣѣѣвѣ; 5° скѣла

еклектикъ, каре ва съ кончилиезе то̀те sistematelo ши съ факъ съ къргъ veritatea din combinьчнса лорѣ.

1° Ско́ла лѣи Бакон. Hobbes (1588), Англезѣ, іеа парте ла тхрвѣрѣіле каре аутѣзъ цѣара са. Опера лѣи цѣа принципалъ е Leviatan, титлѣ prin каре ел тнsemнѣзъ демокрація. Тн психологіе, кастъ съ stabilésкъ, къ то̀тъ кхцетарѣа нх е декитѣ о sensіѣне, саѣ о sensьчѣне: Редѣче логика ла математикъ. Индѣкциѣа е о addіциѣне ши dedѣкциѣне о събтракциѣне. Деѣеа мораль е о чимѣрѣ, центрѣ къ нх derivь din sensьчѣне каре singѣрѣ existe реал тн minte. Singѣрѣа nostrѣ мобіа е аппеѣица; singѣра нѣстрѣ datorie е пѣтереа. Дар фииндѣ къ дин оппѣсьчѣнеа ачесторѣ аппеѣице ши дин лѣп-та ачесторѣ пѣтерѣ но̀те хрѣа о адеѣратъ анархіе, ѡменіи треѣхе съ konstitѣскъ о пѣтере пѣбликъ moderатриче съпретѣ, каре съ ѣе ordinea prin esserѣиѣа ахторитѣи. Опереле челе маі тнsemnate але лѣи Hobbes sint политиче. Ел се адоперѣ съ stabilésкъ печеситатеа ши леѣитиматѣа desnotismѣаи, singѣрѣа meziѣ de салѣте центрѣ essistingа societѣи лорѣ. Ел фаче ачѣастъ ресерѣ, къ дені datoria нх existe ка овлагѣчѣне, existe ка интересѣ prin калкѣааа рочипроѣтѣи; виолндѣ дрѣп-тѣриле ааѣа, компроѣитѣтѣ тн еѣидиѣъ але нѣstre. Ачѣастъ системѣ, каре редѣче ѣіаца нѣстрѣ ла жокѣа механикѣ аа хпорѣ мобіле, се пѣи кѣ дрѣнтѣа физикъ соѣиалъ.

Gassendi преотѣ пропѣица (1591), се пѣне тн оппѣсьчѣне къ Kartesіѣ. Опера лѣи чѣа тнриѣ

sensxalizmъа ла kosmologie, ши есплікъ энверста дин леуї mekaniche. Materia esiste сингъръ, мишкарса ши есте мерпите. Пхтереа мишкхторе дхпъ gradele sale de лхкpape prodъче брхтеле, animale ши оmeniї.

David Hume dedъче scienticismъа дин sensxalismъъ ка consequence sa чеа estreme ши necessare. Тотъ шїица моралъ се pazimъ пе вїртхте, ши тотъ шїица фїзикъ пе кахсалitate. Дар ачесте дохе nouїxнї фхndamentале sint чїмериче. De o parte фантеле ностре пхрchedъ дин simъимантхл де interestхл nostrх, кар нх дин simъимантхл де datoria ностръ; де алтъ parte нх е кахсъ реалъ, ши фантеле каре се паръ къ се prodъккъ, хршезъ нхмай хна дхпъ алта. Деуї ачесте дохе edificice шїинтифиче кадъ, неавндъ фхndamentъ. Ін fine ел ре-инвиэзъ teoria imaginilorъ. Ideea е о emanauъне а обїектхлхї каре се алтерэзъ ин mezїхл prin каре тpече supе а ажхпче ла minte. Prin хрmape нх е чертихдине possible.

2° Скола лхї Kartesiъ. Spinoza, Жхданъ дин Amsterdam (1632), адонтэзъ инвѣцхтра лхї Kartesiъ, инсъ о modifiкъ, ин о дїpenчїне контpаръ intenцїхнїлоръ челхї дин хрмъ. Персекхtatъ дин кахса ахдачїей пърепїлоръ sale тpї pe-тpасъ ши ин miserie, ши мхрї прé timпхрїъ дин кахса прé мхлатей лхкpрї. Kartesiъ definisise с хъ-станца, чеа че esiste prin sine инсхшї, инцеле-индъ prin ачхста, чеа че н'аре индїицъ де pazimъ, чеа че е ин statхл де реалitate, фъръ а се афла ка хнъ attribхтъ ин хнъ обїектъ стрїиъ; Spinoza алтерндъ ачхстъ definiцїне admite с хъ-

stanца ка еssistндѣ фъръ кахъ, prin interpretъ-чкнѣа чеа сѣцире а ачесторѣ ворбе prin sine тпсѣш I. Сѣстанца некреатъ е infinity ми хни-къ. Деѣ Dzeѣ ми мѣндѣа пѣ факѣ deктѣ хнѣа, чеа d'ntѣѣ фѣиндѣ сѣбикѣа сѣстанциал ми чеа din хрмѣ manifestъчкнѣа феноменалъ. De аичѣ хнѣ пантеизмѣ, капе се консидеръ ка ateизмѣ ми тл esusse хрѣи континѣхранилорѣ сеѣ.

Malebranche, преотѣ oratorianѣ (1638), иллюс-траѣ ахторѣ аа оперѣ Despre черчетареа веритѣцѣи (la recherche de la vérité), пѣвликѣ ме-дитъчкнѣи крестине, метафизиче, ми хнѣ трактатѣ мо-рал. — Мъртѣриа sensхрилорѣ пѣ не дѣ ничѣ о га-ранцие, фѣиндѣ къ тп visѣ ми тп deliriѣ къпѣтѣмѣ перченчѣхнѣи sensibile кѣрѣ ка ми тп statѣа de ve-riare саѣ de раѣхне. Нѣмаѣ еssistinца snipitelорѣ, капе ресѣатъ din sensѣа интегнѣ, е demxstratъ къ soliditate: еssistinца корпѣхрилорѣ пѣ се ноте stabi-ли deктѣ prin. о ревелъчкнѣе sensibile. De кѣте opѣ перчене ведереа, ахзирѣа, интервине Dzeѣ ка garante аа мъртѣриѣи лорѣ. Фѣиндѣ къ пѣ се ноте stabiли хнѣ рапортѣ тпtre дохе сѣстанце атѣѣ de diverse прекѣмѣ sint snipitѣа ми корпѣа, ми фѣ-индѣ къ къ тоте ачестѣа еле sint тп armonie, ми консѣнѣ supе а се вѣкѣра саѣ а сѣфери simѣланѣ, требѣе сѣ конкидемѣ къ Dzeѣ интервине неинчетатѣ supе а цѣне екилибриѣа, ми къ кѣндѣ хна дѣнтре че-ле дохе сѣстанце се афлѣ тп о sitѣчкнѣе determi-натъ, се prodѣче тп чеалаатъ къ ачестѣ окасѣхне о disѣхсѣчкнѣе аналогъ, (кахе okasionalе). Male-branche е дѣнтре тоѣи фѣилософѣи чеа че а introdѣсѣ чеа маѣ мѣлатъ логикѣ тп мisticизмѣ, ми чеа че а

konstituită mai sistematică a căsătorii în viața ei. Care se pare că scapă (fuge) de tot sistematisarea. Konkisiunea lui cea principala și continuă e, că omul viețuiește în Dzeș, și că ceea ce konsideră ea dreptă joacă liberă al fактальцilor săle nu e deкитэ решататэ инфлунцелі divine. Ea e инцелегторă prin ілазминьчене, și virtuosă prin grație. Къ о vorba ел нэ фаче deкитэ инцеленце воинца сурештэ și н'аре сь pretinză la аатэ глоріе, deкитэ la ачеа de а се конформа дэпэ днса.

Leibnitz din Linsia (1646), а зитэ дэла ілазстрьчене de инвентатэ și de филозофэ. Дэпэ о вісацэ ататэ de плинэ, китэ și de глоріосэ, мхрі прекхмэ се зиче de ергитэдине ин хрмареа черцїі сае кх Newton. Фіе-каре динтре ачесті доі ómeni марі се pretindeа inventoriэ ал калкулациі диференциал, еї се сурпэсерэ ждеуцхлэі societăцїі regalе din Londra, care condamnă definitivэ пе Leibnitz. Ea а tractatэ тóте обіектеле ин скрипте воламинóсе, despre теологіе, лоікэ, фісікэ, метафісікэ, și жхрїспхдїнцэ, фьрэ а presenta индева о системэ комплетэ, și координатэ. Инвентурэа лїі чеа маі імпортанте е care кончерне космологіа și кончилиэзэ ин зитэ modэ плахсивіа суірітхалїзмхл кх materialїзмхл.— Essistэ лэкрхрі конххсе; требхе аша дарэ сь essistэ și сьстанце simple суре а конститхї челелаате. Ачесте сьстанце simple саэ atomї snt singуре elementеле челе реале și імперибиле. Ea ле нхмече моноаде. Тóтэ monada ка simплэ нэ сьфере инфлунце естерне, чї domнеце ea инсшї peste natхра естернэ prin propria са нхтере, și пóртэ ин sine инсшї

пріочініха мішкъріи. Sănt trei sune de monade: челе че перченѣ мѣндѣа фърь конциіицѣ, нѣ щіѣ къ перченѣ, ші sănt basa essistenței minерале săѣ vegetalе; челе че перченѣ кѣ конциіицѣ, щіѣ къ перченѣ, ѣнсѣ нѣ ѣцелегѣ чеса че перченѣ, ші konstitueskѣ animalitatea; ѣн fine челе че кѣноскѣ ші ѣцелегѣ перченчиінеа лорѣ, ші кончиіицѣ тішѣа omeneskѣ. Leibnitz s'a ѣчеркатѣ сѣ desăue ші провѣла desupe ѣпіреа sѣфлетѣлѣ ші а корпѣлѣ. ѣн локѣ de а admitte ка Malebranche о ѣтервенчііне контінсѣ а divinității, еа презѣпѣне къ креаторѣа дела пащереа ошѣлѣ реглѣзѣ armonia челорѣ doxe sѣstanțe ка сѣ remăe invariabilă dărindѣ tótъ visăа лѣі (armonie prestabilită). О аатѣ пѣрепе а ачестѣі философѣ капе фѣкѣ мѣлѣ рѣмóre е а optimismѣлѣ. Дѣпѣ dănsѣа totѣ мерѣе фóрте віне ѣн чел маі вѣнѣ dăntre мѣндѣрї, pentru къ Dzeѣ перфектѣ фїндѣ ѣн опереле саае, ка ші ѣн attrăyetele saае, а требзітѣ сѣ креезе чел маі вѣнѣ мѣндѣ possible. Voltaire ші sѣntifică аѣ attăkatѣ optimismѣа prin sarcasmă; ѣнсѣ еі аѣ falsificăтѣ intenчиінеа лѣі Leibnitz перфектăndѣсе къ кредѣ къ ачела ворѣеа нѣмаі de пѣмăntѣ ші de ѣmanitate, dărindѣ къ врѣа сѣ ворбѣскѣ de креачиінеа ѣниверсалѣ, ѣн капе релеле че не афлїгѣ, пердѣ мѣлѣ din importanța лорѣ, demі nѣ se potѣ konsidera ка вѣнѣрї adevărate.

Berkeley, Episcopѣ Irlandezѣ (1684), врѣа сѣ ѣрѣскѣ spiritalismѣа ші sѣntificismѣа. Pentru dănsѣа materia nѣ existe, ші noі віемѣ нѣмаі ѣн sѣнѣа divinității.

Maї mxaцi ómenї mapї aщ íллxстрaлї aчeстї пe-
pюдї, нсѣ пe лнпгъ тóтѣ еxтeнсїянeа шї пxтeрcа
yенїxлї лopѣ с'ащ пpeокxпатї прe-мxлїx de o op-
dїне спецїалъ de солxцїзнї спpe a се цїнe м pea-
лїтate de фїлoсoфїe, ал къpeї кaрaктepѣ ессeнцїал
e xнївeрcaлїтaтeа. Дeчї м peсneктa лopѣ, вa фї
дeстxл o сїмплъ їндїкъчънe. Newton, Англeзѣ
(1642), чeл маї маpe дїнтpe нaтxрaлїстї, a есплїкaтї
мъндxл пpїн адmїрaбїлa сa сїстeмъ de аттpакцїянe
шї de peпxлїсїянe. Clarke, Англeзѣ (1675), дeс-
вóлaт пpїнчїпїeлe лxї Newton. Arnauld шї Nicole,
Фpанчeзї шї peпpeсeнтaнцї aї скóлeї дїн Port-Royal
(мeзїxл сeкxлxлї XVII), pazїмъ мopалa пe pa-
цїoнaлїзмъ. Voltaire, пpoxмнътopѣ aщдaчe ал
лїбeртъцїї de кxцeтape, с'adопeръ маї мxлaтѣ съ
къpeцe тeрpeнxл фїлoсoфїкъ дeкaтѣ съ edїфїчe eл
мxшшї o фїлoсoфїe. J. J. Rousseau (1712), пpо-
фeссéзъ o мopалъ маї съпeрxмaнъ, мeстeкaт de
stoїcїзмъ шї de мїстїcїзмъ. La Bruyère (1644),
сe окъпъ съ peфopмeзe мopалeлe пpїн пїкxpa
вїцїeлopѣ шї a pїдїкxлeлopѣ. Bayle (1647), їн-
тpодъчe счeнтїcїзмxл м истopїe, шї фxндéзъ aчeастъ
кpїтїкъ мвъцaтъ кape сe пpактїкъ м зїлeлe нóстpe.

Бaкoн шї Kapтeсїѣ aщ aвxтѣ de къpндѣ нїцe
дїсцїплїї. Aшa de Tracy шї Laromiguière сe
алътъpъ лнпгъ чeл d'мтїѣ; de Bonald шї de
Maistre пъ сїнт фъpъ aфїнїтate къ чeл дїн xр-
мъ. Къ тóтe aчeстeа мїстїcїзмxл кape 'лѣ пpофeс-
сéзъ eї, м дeпъpтéзъ дeлa мвъцътъpa Kapтeсїaнъ.

3° Скóлa Цepмaнъ. — Kant, дїн Koenigs-
berg (1724), съпъpатѣ de тpїзнфxл счeнтїcїзмxлшї,
кape 'лѣ фъкxсe David Hume съ пpeдoмнéскъ, вa

съ два чептиxdини о вазь инвариабилъ. Спре ача-
ста фаче съ депинзь кьнощинца нъ де реалитьци
естерне, каре се потъ скимба, чи де формеле мин-
ци ипсши, каре снт инмьтабиле. Distincje ип дохе
трактате, зьна деспре рацйи нса теоретикъ,
алъа деспре рацйи нса практикъ, поцйи нле
интелектуале ши пречентеле морале. Челе д'ин-
тиъ снт флессибиле ши се адантезь формелоръ
минци индивидуале, чеа че еспликъ diversitatea пь-
перилоръ шциентифиче; челеалате снт инфлессибиле,
ши се импънъ де sine ипсши индивидуалъ ип инте-
рпitatea лоръ. Ачазь системъ, ип каре кьнощин-
ца е сьбъективъ, презентезь марй импорънитьци,
фииндъ къ адонтандъсе е май несте пьтинъ де а де-
мьстра ессинца лъи Дзеъ ши а мьндълъи естернъ.
Дъпъ Kant, чеи май марй филозофи ъерманй снт:
Fichte, каре с'а адонератъ съ координезе тоте кь-
нощинцеле омененци, рефериндъле ла зпъ принчи-
пиъ зникъ ши нечессаръ; Hegel, каре ип лъкръ-
пиле сале челе марй онтологиче ши психологиче,
стабилеще реалчкънса реалълъи къ идеалъа; ип fine
Schelling, ахторъа системей деспре indentitatea
абсолютъ, апьрьторъа ахторитьци ип ордина со-
циалъ ши ип ордина шциентификъ. Ачестъ филозофъ
дин зрмъ континъ къ аплъахъ ипвъцътра са.

4° Скола Skotikъ. — Toma Reid вои ассе-
mine съ оппхе шентичизмълъи о вьриеръ solidъ; ип-
съ кътъ зпъ принципиъ а кърхй пьтере съ имбраце
totъ де о датъ ши ордина сьбъективъ ши ордина
объективъ. Ачестъ принципиъ е принципиалъ сепсълъи
коммунъ. Верпitatea нъ е зпъ привилеуфъ. Бениндъ
дела Дзеъ е а тьторъ оменилоръ. Аша дар нъмай

ачеса е адеврѣтѣ каре се ачентѣзъ саѣ се пѣте а-
чента де марѣа маіоритате а ѳменіаорѣ. Фіе-каре
possede факѣлатѣіа нечессаре супре а деслега чes-
тіхніае фіалософіче; ші пѣмаі рефлессіхнеа стабі-
леще діферінца інтре цѣранѣ ші фіалософѣ. Ачеса-
стѣ інвѣцѣтѣрѣ се профессѣ ін Франца кѣ маре
ахторитате де Royer-Collard. Дісциплаза чела маі
емінінте аа ахі Reid е Dugald-Steward, аае кѣ-
рѣі суіце де фіалософіе моралѣ презентѣ-
зѣ, сѣнтѣ знѣ тіах modestѣ, stădie псікоаоуіче маа-
те ші конксісіхні практіче преціѳсе.

Sistema ахі Lamennais, не аінгѣ тѣте діфе-
рінцеле челе епорте каре ле презентѣзѣ, аре а-
чсаста де коммѣнѣ кѣ скѣла скотікѣ, кѣ ші еа а-
донтѣзѣ, ка крїтеріѣ, пѣрерѣа зніверсалѣ.

5° Скѣла еклектїкѣ. — Cousin, ка фѣн-
даторѣ, Jouffroy ші Damiron, ка разїміі чей
маі емініці аі ачестей скѣлае, аѣ дескісѣ прїа аѣ-
крѣріае лорѣ челе інвѣцате о Ерѣ нѣхѣ цїїнцей. —
Грауіе кончіаїѣчѣніі челеі авїае а системателорѣ
опнѣсе, кѣ воуха ахі Voltaire s'a реалїсатѣ; толле-
ранца s'a інтронїсатѣ ін інвѣцѣмїнтѣ. Фѣкїндѣ
сѣ інчетезе діспѣтеле степїае; ачсастѣ скѣлаѣ пі се
паре кѣ а препаратѣ знѣ віиторѣ де прогрессе шї
де десвоатѣрї фекѣнде аѣкрѣріаорѣ фіалософіче.

L.

Че фолѣсе пѣтемѣ знѣте діа Історїа фіалософіей центрї фіалософіе
інвѣмї ?

Фолѣселе че пѣтемѣ сѣ скѣтемѣ діа
Історїа фіалософіей сїнт де дохе снече:
знеле се рефѣрескѣ маі снечїаа супре

desvoltarea minții, și a altelor supraformarea unei sisteme definitive.

Istoria ideilor e chiar așa de folositoare pentru căutarea, ca și Istoria fantelor pentru purtarea. Късноцига члхл mare нхмеръ de кончене фекхндэзъ de nechesse mintea ностръ; pentru къ din ideile къщirate pesаръ de челе маї мхате орї prin аналогіе ideї noue. Къте o dată чларъ еррора prin simțimântа ренхасіхнї каре 'лх провобкъ, ноте deșenta instinktа веритъцїї. Adoutândъ nouăniа deja formate, și афирмъчхнїа рехпосхте de inkontestabilе, и'локъ de а ичерка съ desлегъмъ noi иchine, реалізмъ o економіе considеrabилъ de timпъ și de лхкръ. Konstatândъ варїчхнїа și ченеръчхнїа sistematelorъ, ивѣцъмъ а чхноще mintea оменескъ și а distinge prinциеле етерне de крединцеле трехъторе, ne desфачемъ аша de тотъ преохпъчхнїа strимъ, схпербъ, sistematikъ, individвалъ. Фїндъ къ активитатя интеллектуалъ se схпне totъ ачелоръ леуї ка și активитатя физикъ, și фїндъ къ енерџїа еї крене дхпъ мхсхра къ каре se ессерчїтэзъ, ачестъ лхкране de o персекхтаре континъ а веритъцїї нх ноте съ фїе декитъ пре-фолоситоре. Kontaktа ideilorъ e totъ де зна фекхндъторъ, апої, кндъ члх prinципїх п'а къпътатъ тоте desvoltările saаe и o singуръ sistemъ, компарндъ маї мхате sistematе, иподъмъ ичелее kateneї, și къпътъмъ o teorie комплетъ. Ип fine e къ пхтингъ ка чед че ивацъ съ se инсїрезе prin ачестъ комерцїџ къ ómenїї чеї марї, și ка o фїлософіе вїх съ se ре-наскъ din ченхша ачесторъ фїлософїї stinse.

Ἡν φινη φολοα prinčinaa kape pesxatъ din a-
chestъ stъdiъ e de a пхтэ конхнi tóte sistematete di-
verse a къроръ кхноциуъ o кхцигъмъ, Ἡn o sis-
temъ totaлъ kape съ ле кончиáéze, ми съ ле pesxmtъ;
supе ачeasta тpeвхе пхмаi съ despoiemъ фие-каре
dintpe eae de чеа че presentéзъ de eskлaxсивъ, ми
съ o сxппхнемъ аша desфъкхтъ ла сингъра аxто-
pitate paционалъ kape e инфаллибилъ, адекъ ла a
sensxлxи k o m m x n x.

Cousin a indikatъ фóрте вине стримта peлъчхне
kape esiste nтpe Istopia фiлософiei ми nтpe Is-
topie нсъшi. »Интеллициуа историкъ, зиче еа, e
Ἡn paцихне дiрéнтъ кх интеллициуа цидентификъ. . . .
o mare мишкape фiлософикъ e kondицихнеа sine
qua non, ми totъ de o datъ prinчинiа четъ ал х-
ней мишкърi eгале Ἡn Istopia фiлософiei.«

III ахрэ:

»Ἡntиъ e кх totъа simпax, къ déкъ фiлософия e
хнъ элементъ реал, o индициуъ фундаменталь a
хманитъциi, diverseae модърi Ἡn kape ómeniъ аъ
satisfъкхтъ сxcessивъ ачестei индициуе, дхнъ tim-
пърi ми дхпъ локърi, desвоатъpиe kape ле а лхатъ
ачестъ элементъ тpeкндъ prin секле, »meritъ as-
semine съ se konstateze, съ se адхне ми съ се pe-
prodъкъ; къ кх o вopбъ, Istopia фiлософiei се пх-
не Ἡn Istopia ценералъ a хманитъциi, ка ми Istopia
индхстриei, Istopia лецислъчхниi, Istopia apцилоръ
ми a peлицихнилоръ.»

»Déкъ e адеврпатъ, кхмъ амъ apъtatъ, къ эле-
ментъа фiлософикъ Ἡn natъра omenéскъ e сxпе-
piorъ тхторъ челоръ аале элементе, Istopia фiло-
софiei e assemine сxпepiоръ тхторъ челоръ аале

пърци але Istoriei xmanitъциi, ши е sзuepиоръ prin
ачеле prerogative каре recomandъ философия, аде-
къ, къ еа е маi кяръ декитъ tôte челелаате рамъри
але Istoriei, ши къ дѣкъ ачестеа и импримхтъ лъ-
мина лоръ, еа ле итôрче о алтъ лъминъ къ мхлтъ
маi vie ши маi перхънхътôре, каре ле лъминѣзъ и
профъндитъциле лоръ челе хатимаре, ши архнкъ о
лъминъ immensъ neste tôte пърциле Istoriei зni-
versале. «

Фinitъд.

